

MATHILDE & ANDREAS

Af samme forfatter
Helenes krig
Helenes befrielse
Dagmar & Johannes
Sara & August

PERNILLE JUHL

MATHILDE & ANDREAS

Roman

people's

Mathilde & Andreas

Copyright © Pernille Juhl & Mofibo 2022

Dansk udgave © People'sPress 2022

Omslag: Rasmus Funder

Originally published as a Storytel/Mofibo Original Series

Bogen er sat med Minion og Compass Next

hos Kat·Art

ISBN: 978-87-7593-046-3

1. udgave, 1. oplag

Printed in EU 2022

Denne bog er beskyttet i medfør af gældende dansk lov om ophavsret. Kopiering må kun ske i overensstemmelse med loven. Det betyder f.eks., at kopiering til undervisningsbrug kun må ske efter aftale med Copydan Tekst og Node.

Bogen er oprindeligt udgivet som Mofibo Original.

People's · Ørstedhus · Vester Farimagsgade 41 · DK-1606 København V

www.peoplespress.dk

Kapitel 1

Østberlin, juni 1961

Andreas' arme gik som piskeris. Svømmebrillerne sad skævt og lukkede vand ind. Det sved i øjnene. Han ignorerede det. Fokuserede på fremdriften og benenes samarbejde med armene. Prøvede at glemme smerterne i skuldrene. Udmattelsen. Følelsen af at være opløst i klorvandet. I et sidste langt tag var han fremme ved bassinkanten og fik hovedet oven vande.

Han hørte Meier klappe og råbe. "Glimrende, Andreas, du kom først. Ny rekord!"

Træneren var iført sportstøj og badetøfler. Hans skaldede isse mindede om et æg, og han var rød i hovedet af ophidselse. Som om det afhang af liv og død. "Aksel, hvorfor fanden var du så langsom om at komme fra start?" råbte han.

Det hele var forudsigeligt. Om få sekunder ville han sætte sig på hug ved bassinkanten og råbe deres tider op. Give Klaus og Axel besked på, hvordan de skulle forbedre sig. Så ville han nå frem til Andreas. Selvom han var forrest, var der altid noget, som ikke var godt nok.

I roligt tempo svømmede Andreas ned i den modsatte ende af bassinet og trak sig op ad trappen.

"Hallo, Müller!" Meiers stemme gjaldede gennem hallen. "Hvor fanden skal du hen?"

Andreas trak på skuldrene. "Jeg sætter mig bare lidt op på tilskuerpladserne." Han vidste, det var utænkeligt at holde pause midt

i træningen. Men han var ligeglad. Pulsen ræsedede afsted, og armene værkede. De andre havde det helt sikkert på samme måde. De manglede bare mod til at insistere på et afbræk.

Han satte sig på de tomme tilskuerpladser med et badehåndklæde om livet. Selvom der var varmt i hallen, frøs han. Ud af øjenkrogen så han Meier nærme sig med hastige skridt. Bag ham piskede de to andre juniorsvømmere afsted i bassinet.

Meier satte sig på bænken ved siden af ham. "Hør her. Du er god, men nogle gange tvivler jeg på, om du tager svømningen alvorligt. Det kræver mange timers hårdt arbejde, hvis du skal kvalificere dig til OL. Det er kun de bedste i verden, der opnår det."

En træthed krøb ind i Andreas' lemmer. Han kunne ikke træne mere, end han gjorde. Hvem var det egentlig, der ønskede at komme til Tokyo? Ud over træneren og hans mor? Der var tre år til. Ønskede han det samme vanvittige træningsprogram i al den tid? Eller udsigt til at det blev endnu mere intensivt? Hvis det skulle lykkes at blive udtaget til OL, ville programmet blive endnu mere krævende.

"Jeg affinder mig med det denne gang," sagde træneren. "Men fremover skal du svømme de timer, vi har aftalt. Uden pauser! Vi skal også gennemgå dit kostprogram og dine svømmetider for næste uge." Han trak vejret ind. "Desuden, Andreas, er det ikke nok med Oral Turinabol, vi har fundet nogle andre præparater, som vil forbedre din præstation. Det vil øge din udholdenhed." Det sidste sagde han med et smil, som om det var en god nyhed.

Andreas kunne ikke se Meier i øjnene. Han ville ikke sluge mere af deres lort!

"Kom så i vandet med dig!" Træneren havde rejst sig og var på vej ned mod de andre.

I det øjeblik var der noget, der eksploderede inden i Andreas. Pillerne havde bivirkninger. Han kendte flere, som havde taget dem i længere tid. De havde fået lysere stemmer. Bumser. Og nogle havde udviklet en tendens til bryster. Hvad fanden var der i de piller? Axel

fik dem allerede, og han klagede over søvnløshed. Han var også blevet mere aggressiv. Ja, der var en hel remse over alt det, der skete med én, når man tog dem.

Uden at ville det fløj han op fra bænken og råbte: “Jeg tager ikke flere piller!”

Det var, som om træneren frøs fast midt på bassinkanten, før han langsomt vendte sig om. “Andreas, gå ud i omklædningsrummet! Vi skal tale sammen.”

“Jeg har ikke brug for at tale om noget.” Nu råbte han endnu højere, så det rungede i hallen. De to andre svømmere var stoppet op og gloede på ham

“Jeg bestemmer over mig selv!”

Ude i omklædningsrummet gik døren op, få sekunder efter at han selv var kommet derud. “Hvad er det, der foregår? Du er en af vores mest lovende svømmere. Hele partiet og regeringen er bag dig. Hele DDR! Er det en måde at takke for opbakningen på?” Meiers stemme dirrede. Han strøg en hånd over sin skaldede isse. Rygterne sagde, at man også kunne miste håret af pillerne.

“Jeg tager ikke mere! Og jeg vil heller ikke svømme hver dag. Jeg vil have et liv!” Andreas løftede hagen og så direkte på den træner, han kendte ud og ind.

Meier så pludselig usikker ud. Han løftede hænderne i en forsonende gestus. “Nu tager vi det helt roligt! Vi taler tingene igennem. Staten har investeret meget i dig allerede. DDR tror på dig. Du er vores store håb i Tokyo. I morgen er alt, som det plejer.”

“Glem det, jeg er færdig med at svømme for dig og staten. Fra nu af svømmer jeg for mig selv. Jeg er ikke længere på juniorlandsholdet!”

Ti minutter senere forlod han svømmehallen og en målløs Meier uden at se sig tilbage. Derhjemme fandt han sin mor og bror i stuen. Han smed sportstasken fra sig og satte armene i siden. “Jeg er holdt op på landsholdet.”

Moren røg op af stolen. “Det passer ikke, vel? Det kan du da ikke.”

“Sæt dig ned,” sagde hans syv år ældre bror i et roligt tonefald.

Da han sad ned, fortsatte Jürgen: “Fortæl os nu, hvad der er sket.”

Langsomt faldt Andreas’ hjerte til ro. Det var en lettelse, at han ikke skulle tage den snak med moren alene. Jürgen ville støtte ham.

“Jeg kan ikke mere. Jeg er ligeglad med OL. Jeg har sagt til Meier, at jeg holder op.” Han fangede en tåre på vej ned ad kinden.

“Andreas, nu holder du op med det pjat. Du fortsætter i morgen! Du siger undskyld til Meier, og så tager han dig til nåde!”

“Nej!” næsten råbte han. Det gik op for ham, at han inderst inde havde vidst, det ville ske. Han havde ventet på en anledning. En åbning til at turde. Det var nu, det skete. Der var ingen vej tilbage. Svømningen ville fortsætte i et andet tempo og kun for hans egen skyld!

Jürgen lænede sig frem og så indtrængende på moren: “Hvis han ikke vil, så kan du ikke tvinge ham. Lad ham bestemme selv.”

“Han er 15 år. Han ved ikke, hvad der er bedst for ham. Og hvad skal han ellers?” Morens øjne var smalle.

Andreas tænkte på den prestige, hun ville gå glip af. De mange goder, der fulgte med, når man havde en elitesvømmer i familien. Partiets anerkendelse. Nu måtte hun indstille sig på, at hendes drømme ikke gik i opfyldelse.

Inden i ham var der et oprør i gang. Dybt inde vidste han, at svømningen trods alt havde bygget en form for bro til hans mors accept. Efter det her var han mere alene end nogensinde. Hun ville aldrig kunne tilgive ham!

Kapitel 2

Østberlin, juni 1961

“Glimrende arbejde! Dit russisk er virkelig godt.” Fru Polakowski strålede. De runde kinder mindede om nypudsede juleæbler. “Du har fuldt ud fortjent topkarakter for den stil, Andreas.”

“Tak, fru Polakowski.”

“Du har flair for sprog. Jeg ved godt, du sværmer for teknik, men jeg vil anbefale dig at gå sprogvejen. Jeg kunne lægge et godt ord ind for dig.”

“Jo tak ... men jeg tror altså, jeg satser på at blive ingeniør.”

Ud af øjenkrogen spottede han Christel og Peter, som kom gående på gangen. Deres brede smil bekræftede, at der ventede en lang sommerferie foran dem.

Andreas trådte et skridt tilbage. “Men tak.”

“God ferie.” Lærerinden gik tilbage til klasseværelset.

“Jubiii.” Christel tog et par dansetrin hen imod ham. “Ferie!”

“Lad os se at komme ud, for helvede,” udbrød Peter.

Christel stoppede op foran billedet af Walter Ulbricht og så sig over skulderen. Da gangen var tom, rakte hun tunge ad statsmanden og sagde med karakteristisk fistelstemme: “Vi gør, hvad der passer os!” Hun var en mester i at parodiere stemmer. Både Andreas og Peter bed tænderne sammen for ikke at grine højt.

Da de stod ude ved cykelstativet, spurgte Christel: “Hvad ville heksen tale med dig om?”

Christel var pæn, men hun opførte sig som en dreng.

Først prøvede han blot at svare med et skuldertræk, men så skubbede hun til ham. “Hvad sagde hun til dig?”

“Bare, at min stil var i orden.”

“Morakker.” Med et grin satte Peter sig op på cyklen. “Hvorfor elsker det kvindemenneske dig?”

“Jeg ved det virkelig ikke.” Nu var det Andreas, der brød ud i latter.

“I morgen tager vi til stranden. Det bliver fantastisk!” Christel slog ud med sine fregnede arme, før hun satte cyklen i gang.

Så kørte de, så hurtigt de kunne, side om side. Alle uden hænderne på styret. En lun vind gav dem modstand. Andreas mærkede en boblen i maven. Den planlagte sommerhustur var intet mindre end fantastisk! Det kunne tælles på én hånd, ja, få fingre, hvor mange gange han havde været ved havet. Og nu skulle de til Christels bedsteforældres sommerhus, som lå ved Østersøen. Med havudsigt! Det ville blive enestående. Han kunne endda fortsætte sin svømmetræning, som han værdsatte, eftersom han nu kun svømmede for sig selv. Skifte svømmehallen ud med kilometervis af kystlinje og frisk luft. Der var kun lige den lille forhindring, at han endnu ikke havde drøftet planerne med sin mor. Hun ville næppe blive henrykt.

“Vi ses i morgen! Klokker 11!” råbte Christel over skulderen i det vejkryds, hvor de plejede at køre videre i hver sin retning. Peter havde vinket farvel, da Christel stoppede op og vendte om. Hun sendte ham et stort smil.

“Hvad så?” spurgte Andreas.

“Ved du, at Elises forældre har sommerhus mindre end en halv kilometer fra mine bedsteforældres?”

Han rystede på hovedet.

“Hun er forelsket i dig, det er tydeligt for enhver.”

“Det siger du ikke.” Det var svært ikke at grine.

“Det kan blive alvorligt.”

“Det siger du ikke.”

Christel lavede øjne. “Du kommer i klemme, lige meget om du bliver kærester med hende eller ej.”

Han så ned. “Jeg kan godt klare mig selv.”

“Jeg siger det jo, fordi du er min bedste ven.” Hun lagde en hånd på hans skulder. Et kort sekund føltes det anderledes, end det plejede. Som om Christel ville ønske, hun var mere end en ven. Så fjernede hun hånden igen.

“Tak, men foreløbig er der jo ikke sket noget.”

“Foreløbig,” råbte hun og satte af fra kantstenen.

Han baksede cyklen ned i cykelkælderen og tog trappen i spring op til 3. sal. De næsten daglige, lange svømmeture fik hans krop til at føles, som var den lavet af stål. Som kunne han forcere enhver forhindring. Bare ikke sin mor.

På vej op ad trappen kom han i tanker om, at han havde glemt at kigge forbi Oma. Han kunne se for sig, hvordan hun stod ved vinduet og spejdede efter ham endnu. Pokkers også!

Der lugtede af kål helt ud i opgangen. En kvalmende lugt, der blev forstærket, da han åbnede hoveddøren.

“Er det dig, Andreas?”

Han så på Jürgens blankpolerede, brune sko og havde lyst til at råbe: “Hvem skulle det ellers være.”

“Jep, det er mig,” sagde han, da han stod i køkkendøren. Der var damp i køkkenet fra hvidkåls gryden. Det blev blandet med den røg, der snoede sig i spiraler op fra askebægeret. Han kunne se på den lange aske, at det var længe siden, hun sidst havde taget et sug. Gik hen til vinduet og åbnede det. “Vejret er skønt udenfor, mor.”

“Jaså ... din næse er helt rød.” Hun sugede begærligt på cigarettens. “Og hvordan var skolen?”

“Fint ... det var en kort dag. Vi var lettede over, at eksaminerne var forbi, og ønskede hinanden god ferie.”

“Det lyder godt. Har du svømmet i dag?”

“Ja, det gjorde jeg i morges inden skolen.”

Det var stadig svært for hans mor at kapere, at han havde sat sig selv af eliteholdet. Måske håbede hun stadig, at han ville fortryde.

Svømning var et godt stikord til stranden, men han nåede ikke at få begyndt, før hun snakkede videre: “Jeg har lovet Herman, at du hjælper ham i morgen i hans kolonihavehus. Han skal have fældet et træ.”

“Herman? Hvem er det?” Andreas’ hjerte bankede ukontrollabelt.

“Ham fra fabrikken. Jeg skylder ham en tjeneste.” Hun havde vendt ryggen til. Skrællede kartofler med en ny tændt cigaret i askebægeret.

“Det er jeg ked af ... men det kan jeg ikke ... jeg ...” Det var, som om ordene smuldrede mellem læberne. Hvor var Jürgen henne? Han ville aldrig vinde kampen uden støtte.

“Jeg har lovet ham det. Der kan ikke være noget, der er så vigtigt, at det ikke kan udsættes.”

Andreas tog sig sammen. “Jo, jeg skal faktisk på ferie. Jeg har glemt at sige det, men ...”

“På ferie!” Stemmen var steget flere oktaver. “Det kan du ikke. Det får du ikke lov til. Hvorfor laver du altid ballade?”

“Skal du på ferie?” Det var Jürgens stemme. Han stod lænet op ad dørkarmen.

“Æh ja ...”

“Det er udelukket.” Moren tog et hidsigt sug af cigaretten. “Han er 15 år! Har ingen penge. Er luddoven!”

“Slap af, mor, vi har jo stort set aldrig været på ferie. Andreas, fortæl om ferieplanerne.”

Jürgens tilstedeværelse fik Andreas’ hjerte til at falde til ro. Han prøvede at lyde upåvirket. “Jeg burde have bedt om lov for længe siden ... jeg har glemt det,” løj han. “Det er Christels bedsteforældres sommerhus, det ligger ved havet. I nærheden af Warnemünde. Vi må låne det i fire dage ... jeg kan svømmetræne hver dag.”

“Det lyder da fantastisk, synes du ikke, mor?” Jürgen så på moren.

“Bestemt ikke! Jeg finder det meget kapitalistisk, at der stadig er

mennesker, som har private sommerhuse i DDR. Det strider imod fællesskabet. Desuden har jeg lovet Herman, at Andreas hjælper ham med at fælde det træ. Det skal være i morgen. Han kommer ikke afsted. Punktum!” Hun smed kartoffelskrællerne ned i skraldeposen. Tændte en ny cigaret.

“Det træ kan da blive fældet en hvilken som helst anden dag!”

Moren sugede grådigt ind og pustede røgen ud. “Arbejderbørn tager ikke på luksusferie til havet! Og hvem skal også betale?”

“Christels far har en Wartburg ... han kører os. Det koster ikke noget. Christels bedsteforældre giver os mad.”

“Jeg har jo sagt, at du ikke kommer afsted!”

“Jo, han gør.” Jürgen trådte et skridt frem og lagde armene over kors. “Hvis det er det forbandede træ, der afgør det, så fælder jeg det.”

Intensiteten af ordene var overraskende. Det så ud til, at broren netop havde forhindret kampvognen i at køre Andreas over. Moren så nærmest forvirret ud. “Du, Jürgen? Skulle du fælde et træ? Andreas har musklerne, og du egner dig til at sy.”

“Så må du sige til Herman, at det bliver en anden gang!”

Kapitel 3

Østberlin, juni 1961

Efter opvasken satte de sig ind på Jürgens værelse. Det var sjældent, at de bare var sammen de to. Andreas elskede det! De hørte radio RIAS dæmpet, deres foretrukne kanal fra den amerikanske sektor.

“Selvfølgelig skal du på ferie.” Jürgen fandt to øl frem, han havde gemt bagerst i skabet.

“Tak. Og tak, fordi du hjalp mig.”

“Jeg ved ikke, hvorfor hun er så forbandet stædig.”

De klinkede med flaskerne.

“Det bliver heller ikke nemmere af, at Christels far er akademiker.”

“Nej ... du får hende aldrig overbevist om andet, end at det er bønder og arbejdere, der driver det her land. Alt, hvad det forbandede parti mener, er den evige sandhed.”

“Hun prøver stadig at presse mig til at melde mig ind i FDJ – når du ikke hører det!”

“Hold fast! Sig nej! Jeg fatter ikke, at hun ikke kan se, at det ikke er en skid bedre end Hitlerjugend!”

I en tid lyttede de til et formidabelt nummer med Elvis Presley, det blev præsenteret som soundtracket fra den amerikanske film *G.I. Blues*. Begge vippede som besatte med fødderne. Imens drømte Andreas allerede om, hvor meget de skulle danse i sommerhuset. Der skulle være drøn på pladespilleren! Åh, det ville være perfekt! Ingen sure voksne til at standse dem.

“Der er kommet en farvefilm med Elvis,” sagde Jürgen med andagt i stemmen. “Når den kommer til Vestberlin, tager vi ind og ser den! Dig og mig.”

“Nemlig!”

Jürgen lænede sig frem. “Hør her! Jeg tænker på at flytte i egen lejlighed ...”

“Men ...” Andreas gik i stå, men fortsatte så: “Det kan du da ikke ... Det er umuligt for en enlig at få en lejlighed. Man skal være skrevet op i årevis. Du er ikke engang forlovet.”

“I Vest.” Umærkeligt var der gledet noget konspiratorisk ind i Jürgens stemme. “Min chef kan skaffe en lejlighed. Det er en plage at være pendler ... de chikanerer os evig og altid ved grænsen. Endevender alle ens ting. Holder én tilbage, så man ikke når toget. Jeg orker det ikke mere.”

Andreas opdagede, at han sad med hånden for munden. “Det kan du da ikke!”

“Jo, det kan jeg! Min chef hjælper mig. Lejer lejligheden i sit navn. Jeg skal selv sætte den i stand, og når det er gjort, flytter jeg lige så stille ind. En dag tager jeg bare ikke toget tilbage fra arbejdet. Slut med at være pendler!”

“Og hvad med mor? Og Oma?”

“De kan besøge mig.” Jürgen rettede på sine pressefolder i bukserne, og i det øjeblik lignede han en verdensmand. Med en frisure som Elvis og i splinternyt jakkesæt. Når han sagde det på den måde, lød det enkelt. Men det var det vel ikke?

“Min chef mener, at jeg har et kæmpe potentiale. Han siger, at han aldrig har haft en skrædderelev med så megen flair. Måske ender jeg i et af de store modehuse i Paris?” Jürgen så stolt ud. “Jeg er ung og nødt til at tænke på mig selv. I DDR kan jeg ikke bruge mit talent. Den slags forstår mor bare ikke.”

“Nej ...” Andreas havde selv tænkt tanken, men for ham var det for definitivt at opgive alt. Droppe alle sine venner og forlade Oma.

Hoppede man først af i Vestberlin, blev man stemplet som grænsekrænker. Grænsekrænkere kunne ikke komme tilbage. De blev sat i fængsel.

“Hver dag flygter folk i hobevis, Andreas. Til sidst er der ingen unge tilbage. Ingen dygtige, handlekraftige mennesker. Kun nikkedukker. DDR falder fra hinanden.”

De havde haft den diskussion masser af gange. Andreas besluttede sig for at skifte spor. “Der er en pige i skolen, Elise ...”

Længere nåede han ikke, før Jürgen smilede skælmisk. “Jaså!”

“Hun kan vist godt lide mig ... og der er meget, der tyder på, at jeg render ind i hende i sommerhusområdet inden for de næste par dage.”

“Men det er jo herligt.” Jürgen blinkede. “Medmindre du ikke synes om hende. Når jeg ser på dig, ser det ikke ud til at være tilfældet.”

Andreas bed sig i læben. “Det er bare det, at hun er ikke en helt almindelig pige. Det er Elise Standtorp ... hendes far ...”

En skygge gled over brorens ansigt, og så fuldførte han sætningen: “Hendes far er Joseph Standtorp, medlem af politibureauet! Vi taler om ham, der sidder i partitoppen?”

Andreas nikkede. Politibureauet havde hele magten i landet. Magten var koncentreret i politibureauets centralkomite, og dér befandt Standtorp sig. Og hans bror hadede alt, hvad der havde med dem at gøre.

“Forbandet dilemma,” medgav Jürgen og bed i knoerne på venstre hånd. “Jeg kan kun anbefale dig at holde dig langt væk fra hende. Hvad er sandsynligheden for, at I møder hinanden, bare fordi I tilbringer et par dage i samme sommerhusområde?”

Kapitel 4

Graal-Müritz, juni 1961

“Opfør jer nu ordentligt!” sagde Christels lægefar retorisk, før han smækkede bildøren i. Wartburgen bakkede ud ad indkørslen til sommerhuset, mens Andreas og hans to venner vinkede som besatte.

Da bilen var ude af syne, hoppede de i vejret af begejstring.

“Hold kæft, hvor er her skønt.” Andreas strakte armene i vejret, mens han snurrede rundt om sig selv og så op mod himlen. “Vi skal ned til havet nu!”

I indkørslen flåede de halvdelen af taskernes indhold ud på græsset, fandt badetøjet og sprang i det. Blufærdigt bag hver sin busk eller hvert sit hushjørne.

“Hvem kommer først i?” råbte Peter, og så spænedede de hen over klitterne. Styrtede hovedkulds ud i vandet med sammenbidte tænder for ikke at afsløre den forræderiske tænderklapren, da de mødte det kolde gys. Andreas dykkede og tog nogle lange svømmetag. Mærkede, at han var i sit rette element. Svømmede tilbage til de andre. Irriterende nok kunne han ikke lade være med at holde øje med, om Elise var ved stranden. Men han så hende ikke. Vidste ikke, om det var en lettelse eller en skuffelse.

“Hvordan kan dine forældre lade dig være her helt alene med os? Jeg mener ... to drenge ... og ...” Peter spurgte om præcis det, Andreas havde tænkt.

Christel slog en høj latter op. “Hvad skulle der dog kunne ske?”

“De har altså ikke hørt rygtet om stygge Andreas Müller?”

Udsagnet fik dem alle til at grine.

Peter sendte en kaskade af vand over mod Christel. Andreas piskede hænderne ned i vandoverfladen, så vandet fløj rundt i en vifteform, og det var startsignalet til en vandkamp. Christel var lige så hård som flint.

Der var noget ved måden, Peter blev ved med at se på Christel på. Hans lidt for nærgående bevægelser.

Det gik op for Andreas, at Peter var mere end betaget af Christel. Han var forelsket. Det lyste ud af ham, det måtte hun da bemærke.

En time senere løb de plaskvåde tilbage gennem stikkende marehalm og genstridigt græs. Rystende af kulde gravede de dryppende i tøjbunkerne på græsplænen efter deres håndklæder.

“Vi skal finde nøglen.” Christel fandt den på et søm i et mørkt skur. Den var dækket af nogle kasser med æbler fra sidste års høst. Æblerne var runkne og næsten helt sorte af råd.

Sommerhuset var lille. Drengene skulle ligge i et værelse med køjesenge. Nogle falmede blå-gule gardiner dækkede vinduet, der var stribet og mat af blæst og saltvand. Christel indtog forældresoveværelset. Tilbage var verdens mindste køkken med to primusser, åben adgang til en stue med gamle møbler og et lille skur med das, hvor døren blev lukket med en krog. Perfekt!

“Det bliver ikke mig, der laver mad!” proklamerede Christel med armene over kors, da de var ved at installere sig i køjesengene.

“Nej, nej ... selvfølgelig ikke,” svarede Peter og Andreas næsten i kor.

De slap for at cykle på indkøb i Kaufhalle på den rustne cykel den første dag. Christels forældre havde pakket en kurv med enkle fødevarer. Pølser, brød, havregryn og mælk. Det rakte til andendagen. Aftensmåltidet blev betydeligt forbedret, da Christel fandt en næsten fuld kasse øl gemt i soveværelsesskabet. “Senere må vi erstatte den og slette alle spor.”

Da pølserne var sat til livs, og de var i gang med den tredje øl, summede Andreas' krop behageligt. Radioen stod på RIAS. Det var,

som om de var indhyllet i et dejligt slumretæppe, som holdt resten af verden ude. Som de tre musketerer, der altid ville holde sammen. De havde endevendt verdenssituationen. Deres had til systemet. Grinet ad endnu en Christel-parodi på Ulbrichts fistelstemme. Nydt åbenheden og fortroligheden. Andreas havde taget flere tilløb. Overbevist sig selv om, at det var naturligt, at han indviede dem i sin bekymring. Den havde presset på længe for at komme ud.

“Min bror taler om at flytte til Vesten.”

Begge måbede, og Christel reagerede med et: “Det kan han da ikke?”

“Han er jo pendler. Han kan bare blive derovre.” Andreas forklarede i detaljer, hvad han havde talt med sin bror om dagen før. Han følte sig lidt som en forræder og sluttede af med: “Men han gør det nok ikke.”

Christel bed i en neglerod. “Måske skulle vi tre planlægge at stikke af?”

Der blev stille. Så sagde Peter: “Ikke nu. Måske senere. Man skal planlægge det i god tid. Måske kan man komme over Østersøen?”

Christel himlede med øjnene. “Der er udsigtstårne, hundepatruljer, grænsebåde. Skal jeg blive ved?”

“Om nogle år stikker vi af sammen.” Det var Andreas’ udsagn. Først da det var sagt, funderede han stille over, hvorfor han havde sagt det. Han havde jo ingen planer om at flygte. Men sådan var der nok adskillige bedste venner, der hviskede til hinanden. Det var den ultimative tillidserklæring. Det var lige før, man kom i fængsel blot for at tænke tanken.

Højtideligt holdt de hver en arm frem og rørte hinandens hænder. “Musketér-ed!”

Da de havde sagt godnat og var gået i seng, lå drengene lidt i mørket uden at sige noget. Så hviskede Peter: “Kunne du melde dig til et eller andet i morgen? Købe ind eller sådan noget? Så jeg kan være lidt alene med Christel? Ville du have noget imod det?”

“Nej, nej ... det er da helt i orden.” Andreas vendte sig i underkøjen.

Lidt efter hørte han lette snorkelyde fra overkøjen. Det var umuligt at falde i søvn. En solskoldning i ansigtet og på skuldrene brændte. Og så tænkte han på Elise.

Efter at have roteret i noget, der mindede om uendelig lang tid, besluttede Andreas sig for at stå op og drikke noget vand. Han listede ud i køkkenet. Det gav et sæt i ham, da han fik øje på en skikkelse, som sad ved bordet i mørket kun oplyst af måneskinnet udenfor.

“Christel?”

“Halløj, kunne du heller ikke sove?”

“Næh, jeg skulle bare have noget vand.” Han gik hen til vandhanen med et glas.

“Sætter du dig ikke?”

“Jo.” Han satte sig på bænken længst væk fra hende. Bemærkede, at hun åbenbart var fortsat med at drikke. Der stod to tomme flasker foran hende.

“Hvorfor sætter du dig så langt væk?”

Det føltes akavet, da han rykkede tættere på.

“Ved du hvad, Andreas Müller, hvorfor er du altid så utilnærmelig?” Hendes stemme lød snøvlende.

“Hvad?” Han rettede sig op. Forvirret. “Hvad mener du?”

“Du forstår ingenting, vel? Det er ikke kun Elise, der er forelsket i dig ...”

Andreas' ansigt føltes som en maske. Han ville ønske, han aldrig var stået op. Der var desperation i hendes øjne. Noget, han følte, at han ikke kunne løse. “Jamen hvad taler du om?” fik han fremstammet.

“Jeg er skuffet over, at du aldrig ser til min side, dit fjols!”

Det føltes præcis, som om hun havde hældt koldt vand ud over ham. Langsomt gik det op for ham, at der havde været mange små tegn fra Christel på det sidste, som han havde overset. Valgt at overse. Hendes kække bemærkninger for at imponere ham. Hendes advarsel om Elise. Fordi hun selv ønskede at blive hans kæreste. Hvor havde han været dum!

“Christel ... jeg holder meget af dig. Du og Peter er mine bedste venner. Men jeg ... vi ... det kan altså ikke ...”

“Jeg har forstået det.” Hun rakte ud efter en øl mere.

“Lad være med det ... ikke mere øl til dig, vel?” Blidt tog han øllen fra hende. “Kom, nu skal du i seng.”

Lidt efter lå han selv i køjen, mens han tænkte på Peter. Det var noget rod!

Kapitel 5

Graal-Müritz, juni 1961

Andreas vågnede til en snorken fra overkøjen. En tyk, smørgul lysstribe havde banet sig vej ind i mellemrummet mellem de grimme gardiner. Klokkeren var seks. Det var alt for tidligt at stå op på en feriedag. Han lukkede øjnene fast i. Men en uro kom snigende, og det var umuligt at ligge stille. Til sidst overgav han sig. Håbede inderligt, at Christel sov. Stod op og tog tøj på, så lydløst som muligt, og besluttede sig for at gå ned til vandet. I princippet ville han kunne nå at svømme mindst en kilometer, inden de andre i huset vågnede.

Udenfor kvadrede fuglene. Allerede nu varmede solen hans ansigt. Han så sig omkring. Der foregik intet, og der var ingen mennesker at se. Han hoppede i badebukserne, greb håndklædet og begav sig barfodet ned til stranden. Mærkede sandet mellem tærerne. Stoppedes op efter klitterne og skyggede med hånden for øjnene. Så langt ud over havet og derefter til siderne. Det virkede, som om han var den eneste i verden, der var stået op. Bortset fra et par enkelte både i det fjerne.

Og så var der sikkerhedspatroljerne selvfølgelig.

Han kastede sig ud i bølgerne og crawlede imod strømmen. Mærkede musklerne arbejde og følte sig stærk. Han var kommet langt forbi badebroen. Nød at svømme i saltvand. Det var meget bedre end klor. Indimellem sikrede han sig, at der var langt til sikkerhedsbøjerne. Kom man uden for dem, kunne man risikere at blive skudt!

Et godt stykke længere oppe ad kysten stoppede han op og vendte

sig om. Anstrengte sig for at få øje på badebroen. Så så han den. Lovede sig selv at svømme bryst tilbage. Kunne mærke tyngden af de mange tag i armene.

Han holdt blikket på badebroen. Tænkte, at øjeblikket var enestående. Solen glimtede som guld i vandet. Det ville altid trække i ham for at vende tilbage, det var han sikker på.

Da han nærmede sig badebroen, blev han opmærksom på en sammenkrøbet skikkelse for enden af broen. Da han kom nærmere, så han, at det var en pige, det sad med armene slået om sine pyjamasklædte ben. Hendes lyse hår dækkede ansigtet. Det var langt og hang delvist ud over benene. Nysgerrigheden trak i ham. Han kunne være svømmet ind til bredden længere henne, hvor han skulle op. Men i stedet valgte han trappen helt ude for enden af broen. Han trak sig op trin for trin, og da han passerede broen med våde skridt, løftede pigen hovedet.

“Elise?”

“Davs.” Hun tørrede febrilsk sine øjne med bagsiden af hånden. Så frygtelig ulykkelig ud.

“Er der sket noget?”

“Min farfar er død!” Hendes mund bævede.

“Det er jeg ked af at høre.”

“Vil du låne mit håndklæde?” Hun gjorde et kast med hovedet. “Jeg skal alligevel ikke i.”

Han blev bevidst om, at han rystede af kulde, og takkede ja. Slynge det dejligt store håndklæde omkring sig og satte sig ved siden af hende.

“Hvornår døde han?”

“I går. Vi var meget nært knyttet.” Hun snøftede. “Det er mine bedsteforældres hus heroppe. Mine forældre valgte at holde sig til planen og tage herop. Begravelsen er først om en uge, og vi kan alligevel ikke gøre noget.”

Andreas huskede, da han havde mistet sin egen bedstefar på grund af kræft. Det havde været hårdt. Han blev rørt, da han så ind i hendes

blå øjne. Læste så megen smerte i dem. Men også en lille glæde. Over at det netop var ham, der var kommet forbi. I skolen havde de set hinanden an i lang tid, men der havde sjældent været en lejlighed til at tale sammen. Han havde brudt sin hjerne for at finde en passende anledning til at kontakte hende. Det var der nu.

Hun rynkede panden. “Hvad laver du egentlig her? Er du sammen med Christel?”

“Jep. Christel og Peter ... de er jo mine bedste venner ...” Stemmen i baghovedet gjorde ham opmærksom på, at det var langt ude, at han følte, han skulle forklare det. Næsten panisk for, at hun skulle tro, han var kærester med Christel. De havde hængt sammen siden første klasse. Det vidste Elise godt.

“Det her sted,” sagde hun sagte. “Vi er kommet her, siden jeg var helt lille. Jeg har været her på utallige ferier med mine bedsteforældre. Da min farmor døde, havde min bedstefar ekstra meget brug for mig. Min far havde ... havde altid travlt.”

“Jeg forstår det godt. Jeg besøger min Oma hver dag ... eller næsten.”

Et par måger skreg. Langt ude på havet vuggede en fiskerbåd. En stilhed lagde sig mellem dem.

“Jeg er glad for, at du kom,” sagde Elise. “Det føltes, som om jeg var alene i verden. Som om jeg var forladt af alle, og så steg du op af vandet.”

De lo forsigtigt.

“Du er ret tidligt oppe.”

“Jeg kunne ikke sove. Det var alt for lyst – og det første, jeg tænkte på, da jeg vågnede, var ham. Han ligger alene på et hospital. Sikkert i en stålkasse i kælderens.” Hun græd lidt igen.

“Lad være med at tænke på det. Det er bedre at tænke på alle de gode timer, I har haft sammen. Hvad lavede I, når I var ved vandet?” Det føltes rigtigt, da han rakte hånden frem og strøg hende let over skulderen. Et lille stød gik gennem ham, da hun lænede sig ind imod ham. Så begyndte hun at fortælle om fisketure. Badminton i haven.

Snobrød over bål og lange soppeture. Han så det hele for sig. Indså, at Christel bevidst prøvede at sætte Elise i et dårligt lys. Der var ikke hold i noget af det, hun sagde. Elise var ikke snobbet. Hun var ikke fanatisk, bare fordi hendes far var en af de øverste i partiet. Hun var bare en sød pige, som havde vist ham den samme stille interesse, som han havde vist hende. Han ville ønske, at tiden stod stille. At han ikke behøvede at gå tilbage inden for de næste mange timer.

De snakkede længe. Det var svært at blive ved med at ignorere blæsten, som fejede hen over broen. Små kulderystelser gik gennem dem. Klokken var måske otte eller mere. Andreas havde ingen anelse. Til sidst måtte de modstræbende rejse sig og gå langsomt tilbage.

“Mine forældre må være vågne nu,” mente Elise.

For enden af broen stoppede de op.

“Tak.” Elise så på ham.

“For hvad?”

“For at tale med mig. Trøste mig. Jeg har det meget bedre.”

“Selv tak.”

“Jeg har lyst til at kysse dig.”

“Det må du gerne.”

Det var ikke noget langt kys. Men det var godt. Han løb hele vejen tilbage til huset og tænkte, at det var en hemmelighed, som kunne udvikle sig.

Kapitel 6

Aabenraa, juni 1961

Mathilde kastede sig frem, så sandet sprøjtede ud til siderne, og nåede lige akkurat at vippe bolden over nettet. Hendes røde krøller klistrede til ansigtet.

“Godt, Mathilde!” Det var John, der råbte bag hende.

Hun strøg en hårløk væk, rankede sig og skiftede vægten over på det andet ben i det tunge sand. En dråbe sved løb ned i det ene øje.

På den anden side af volleynettet stod Jens. Hun prøvede at undgå at se på ham. Der var noget ved hans bevægelser, der tydede på, at han var vred. Så ramte han bolden forkert, og den gik i nettet. Skuffede hele sit hold. Han bandede. Hun havde selv spillet længder bedre end ham under hele kampen. Jens var ellers kendt for at være en af de bedste.

Jens serverede, og Mathilde kastede sig ud til siden, nåede bolden i sidste øjeblik og fik den over nettet.

“Perfekt, Mathilde,” råbte John. Hun vendte sig og mødte hans smil i mikrosekunder, før hun atter stod klar foran nettet. Inderst inde vidste hun godt, det var forkert. Hun flirtede med John, og hun var i færd med at hidse Jens op. Det var unfair, når hun vidste, han var jaloux. Men jalousi var bare det mest primitive! At John så var tre år ældre end hende og én, alle pigerne efterstræbte, gjorde det selvfølgelig ikke bedre.

Det var ved at være for sent til at spille, tasmørket kom, og samtidig

var der en kølighed i luften, som fik hende til at fryse. De fleste på Sønderstrand havde for længst pakket deres habengut sammen. Tæpper, parasoller, håndklæder, køletasker og plasticskovele.

“Skal vi ikke stoppe? Man kan snart ikke se bolden mere,” råbte Anette.

Efter fem minutter stoppede de kampen. John gik op på siden af Mathilde. “Vi vandt! Godt spillet, Thilde!” Han lagde en arm om hendes svedige ryg, og selvom han fjernede den med det samme, kunne hun stadig mærke det.

En lille gruppe af spillerne satte sig på Anettes tæppe. De plejede tit at afslutte kampen med at sidde og grine og snakke. Mathilde mindedes ikke, at John havde været med før. Det fik alle pigerne til at opføre sig mere hektisk. Hun ville tage lidt mere tøj på og gå over til de andre.

To sekunder efter stod Jens ved siden af hende. Svedig med en gennemblødt T-shirt. “Mathilde, tager vi så til Laimun? Det var aftalen.” Hans stemme var bestemt.

Nogle gange tog de ud til den stenede strand for at være alene. Der kunne kærestepar sidde og kissemissе uden at blive forstyrret. Mathilde var langt mere interesseret i at blive, især fordi John så ud til at tilslutte sig Anettes gruppe. Men hvis hun valgte at blive, ville Jens blive rasende. Det kunne blive ret pinligt, hvis han begyndte at råbe op.

“Godt, så gør vi det.” Hun tog sine ting. “Mojn,” sagde hun til de andre. Hørte deres protester, mens hun fulgte efter Jens over mod cyklerne. Både Anette og John kaldte dem kedelige.

Da de stod foran cyklerne, prøvede hun: “Hvorfor bliver vi ikke her og hygger os med de andre?”

“Fordi vi havde en anden aftale. Desuden er du min kæreste, for helvede!”

“Jeg hader, når du er så hidsig.”

Han overhørte kommentaren og satte i gang. Mathilde ærgrede sig, da de cyklede forbi fiskerihavnen og videre ad Kilen over til den anden strand. Det her ville langtfra blive romantisk. Da de passerede

Sommerlyst, tænkte hun mest på, hvordan det ville være, hvis hun og John dansede derinde.

Det klirrede fra Jens' bagagebærer, det lød, som om han havde taget nogle flasker med.

Der var tussmørke på stranden, og først nu lagde Mathilde mærke til stjernerne, som glimtede på en klar aftenhimmel. Det kunne have været hyggeligt. De perfekte rammer for en kærestestund.

John smed sig på det tæppe, han havde bredt ud på den stenede strand. Han rodede med en halv flaske rom og en Coca-Cola, som han hældte op i to glas. Hun måtte indrømme, at han havde gennemtænkt deres romantiske aften, som var blevet forsinket, fordi de spillede volleyball. Fordi Mathilde havde insisteret på, at de skulle spille med de andre. Hun mærkede et lille stik af dårlig samvittighed over at have ødelagt hans gode intentioner. Nu var der ikke nogen kyssestemning.

Egentlig burde hun tage hjem nu. Hendes forældre ville blive sure, hvis hun kom ret meget senere hjem. De ville påpege, at hun trods alt kun var femten. De ville bestemt heller ikke billige, at hun lugtede af rom.

Da John sammenbidt rakte hende glasset, tog hun alligevel imod det.

“Hvorfor er du så sur?” spurgte hun, selvom hun godt vidste det.

“Du lavede ikke andet end at flirte med ham John. Han er ældgammel, og så render du rundt og gør dig lækker!” Sommermørket udvaskede detaljerne i hans ansigt, men hun kunne høre vreden i stemmen.

“Han går i 2. g.” Hun drak af rommen, mens hendes egen vrede begyndte at ulme. “Jeg flirtede aldeles ikke. Jeg har da lov til at snakke med andre drenge. Det er dig, der er latterligt jaloux. Faktisk er du en idiot.”

“Det ville enhver sgu da være, hvis de havde en kæreste, som opfører sig som dig.” Han tog en hidsig slurk af drikken. “Og du skal sgu ikke kalde mig idiot!”

Hun vandt tid ved at drikke af sit eget glas, hvor smagen af rom var

altdominerende. Hun skar ansigt. Lidt efter sagde hun sagte: “Måske er det, fordi vi ikke skal være kærester.”

“Hvad fanden mener du med det?” Han hævede sig op på den ene albue. Der var intet tiltrækkende ved ham.

Hun rejste sig op. “Jens, jeg ved helt ærlig ikke, hvorfor vi blev kærester. Vi passer overhovedet ikke sammen. Jeg gider ikke mere, og jeg cykler hjem lige nu.” Hun satte glasset fra sig på tæppet, og så gik hun op mod sin cykel.

Kapitel 7

Aabenraa, juli 1961

“Jeg løber over til Jesper,” råbte Jakob ude fra entreen, og hoveddøren smækkede.

Mathilde sad og spiste havregryn med rosiner og mælk. Hun så sin mor komme frem i døren, det var det, hun havde ventet på. Nu kom der en reprimande. Armene var over kors. Hun bladrede i Anders And-bladet foran sig.

“Det nummer, du lavede i går aftes.” Hendes mor stillede sig foran spisebordet. “Det vil vi ikke se igen.”

“Det sagde du også i går.”

“Du skal ikke svare igen.”

“Nej.” Mathilde sænkede blikket.

“Du går i 4. mellem. Du er 15 år. Vi har en aftale om, at du allersest er hjemme klokken 10 om aftenen. Er vi enige om det?”

“Ja.”

“Jeg kan godt forstå, at du og Jens gerne vil hygge jer. Men I kunne jo også være her om aftenen.”

“Glem det. Vi er ikke kærester mere.”

“Er I ikke?” Moren spærrede øjnene op. “Jeg troede, det gik forrygende.”

“Overhovedet ikke.”

“Det kommer nok igen. Nå, nu tager jeg hen på hospitalet.”

“God vagt.” Mathilde genoptog læsningen. Udenfor bagte solen.

Inden længe ville hun finde badetøjet frem og cykle ned til Sønderstrand. Mon John var der igen?

Det ringede hidsigt på døren, klokken klemte flere gange i træk, og inden hun nåede at reagere, hørtes Anettes stemme ude fra entreen: “Thilde?”

“Ja.”

Anette kom frem i køkkendøren, hendes ansigt var grinet af gråd.

“Hvad er der sket?”

“Han er død.”

“Hvem er død?” Mathilde fik pludselig gåsehud.

“Det er Jens, han er død ...”

“Hvad taler du om?” Mathilde sprang op. “Min Jens?”

Anette nikkede. De satte sig ved spisebordet, og hun begyndte hikstende at fortælle. En fisker, der skulle ud og sætte sine garn tidligt om morgenen, havde fundet liget af en dreng, der flød rundt i strandkanten. Det var Jens.

Mens hun fortalte, løb tårerne ned ad Mathildes ansigt. “Men hvordan ... hvor ved du det fra?”

“Jeg cyklede bare forbi Laimun. Der var politi og alt muligt. Der stod også en masse mennesker uden for afspærringen. Jeg gik selvfølgelig ned for at høre, hvad der var sket. De talte om en dreng, fiskeren havde fundet. De sagde, det var Jens.” Hun rakte ud og aede Mathildes arm. “Men I cyklede jo sammen derover i aftes?”

“Ja – men jeg kørte næsten med det samme igen.”

“Hvorfor?”

“Fordi han var en idiot ... undskyld.” Mathilde begravede ansigtet i hænderne og hulkede.

“Jeg tror, du skal ringe efter en af dine forældre,” mente Anette.

En time efter græd Mathilde ud i sin farmors arme. De sad i sofaen og talte det hele igennem.

Hendes farmor havde nemmere ved at sætte en anden til at passe

butikken, end forældrene havde det med at gå midt i en vagt. Mathilde ville også hellere tale med sin farmor.

“Det er jo forfærdeligt, men det har jo ikke noget med dig at gøre,” sagde hendes farmor. Så ringede det på døren.

Udenfor stod to betjente fra Aabenraa Politi. “Vi vil gerne tale med Mathilde Holmgreen. Må vi komme indenfor?”

Ham, der talte, var ældst og havde et kraftigt, mørkt overskæg, som kompenserede for hans sparsomme hår på hovedet. Den yngre var lys-håret og så ud til at være nyudklækket. Det måtte være ham, pigerne kaldte ‘smukke Hansen’.

“Selvfølgelig.” Farmoren slog ud med armen og ledte dem ind i stuen.

Mathilde havde mest lyst til at græde igen. Hvad lavede politiet her? Mistænkte de hende for noget? Hendes hjerte blev endnu mere uroligt.

“Jeg er virkelig ked af det, men Jens Jensen har mistet livet ved en drukneulykke.” Den ældste betjent så medfølelse på dem.

“Det er tragisk.” Hendes farmor lagde armen om Mathilde. Mathildes øjne var blændet af tårer.

“Jeg ved godt, det er rigtig hårdt, når man har mistet en kammerat, men vi vil gerne gennemgå forløbet i går aftes med dig, Mathilde. Vi har talt med nogle unge mennesker, og alt tyder på, at du var en af de sidste ... måske den sidste, som så ham i live.”

“Jeg forstår det slet ikke.” Mathilde snøftede.

“Kan du fortælle, hvad der skete? Det er noget med, at Jens og du forlod en lille gruppe på Sønderstrand, og så cyklede I til Laimun. Hvad skete der der?”

Spørgsmålet fik hende til at græde endnu mere. Farmoren holdt om hende, og de sagde, hun bare skulle give sig god tid. Hun besluttede sig for at fortælle dem det hele. Hun fortalte om den dårlige stemning. Om tæppet, som Jens havde haft med. Om rom og cola. Imens skævede hun til farmoren, men hun turde ikke lade være med at nævne det. Også selvom farmoren måske ville sladre til hendes forældre senere. Lige nu var der ingen, der moraliserede.

“Der er ikke så meget mere.” Mathilde så fra den ene til den anden.
“Vi havde et kort skænderi.”

“Om hvad?” spurgte overskægget.

“Ikke noget særligt bare noget med en dreng. Jens kunne være meget jaloux, men jeg havde altså ingenting gjort.”

De voksne smilede forsigtigt.

“Godt. I skændtes altså, og hvad skete der så?” Betjenten lænede sig frem.

“Så sagde jeg, at jeg ikke gad være kærester med ham længere. Ja, så ikke så meget mere. Jeg rejste mig og cyklede hjem.”

“Og Jens blev siddende tilbage?”

“Ja.”

“Hvor meget af rommen havde I drukket?”

Mathilde skævede til farmoren. “Jeg drak to slurke, det sværger jeg på.”

Overskægget nikkede.

“Men hvordan er Jens så druknet?” Farmoren så på ham. “Har I nogen teorier? Hvordan blev han fundet?”

Overskægget fortalte, at de havde fundet en næsten tom flaske rom på stranden ved siden af et tæppe, hvor der også lå en bunke tøj. Alt tydede på, at Jens havde fået den dårlige ide at tage en svømmetur efter at have indtaget alt for meget alkohol.

Betjentene rejste sig. “Tusind tak, Mathilde. Vi ved, det er svært for dig, og værdsætter, at du har fortalt os, hvad der skete i går aftes. Vi vil sige tak for i dag. Hvis du nu kommer i tanker om noget mere, hvad som helst, så kontakt os endelig.”

Kapitel 8

Østberlin, juli 1961

“Gider du ikke spille fodbold?” Christel så på Andreas med øjne, der var store af overraskelse.

“Jeg skal passe min svømning.”

“Du er jo ikke engang interesseret i at komme på landsholdet.” Nu lød hun forurettet.

“Jeg svømmer for min egen skyld.”

Hendes gungren ned ad trappen kunne høres i hele opgangen. Fra vinduet så han hendes skikkelse forsvinde. Det udløste et stik af dårlig samvittighed. At lyve var ikke en af hans kompetencer. Han fik det dårligt hver gang. Svømningen havde han klaret i morges med 20 baner i svømmehallen. I stedet ville han bruge eftermiddagen sammen med Elise. Meget snart blev han nødt til at afsløre sin hemmelighed. Det nye skoleår stod på spring, og han måtte bare tage sig sammen. Alle skulle vide, hvilken skøn pige Elise var. Hver gang han så hende, røg hans hjerte adskillige takter i vejret. De var begyndt at finde enhver lejlighed til at mødes, efter at de begge var kommet hjem fra sommerlandet. Det var allerede blevet til adskillige gange.

Jürgen ville dø, når han hørte det. Det samme ville Peter og Christel. De forstod ikke, at Elise var ligeglad med politik. Hun var nøjagtig som dem. Hun kunne jo ikke gøre for, at hun hed Standtorp til efternavn, og hun var ikke det rådne æg, Andreas' nærmeste gerne ville gøre hende til, selvom hendes far var politiker. Paradoksalt nok var

hans mor formodentlig den eneste, som ville blive begejstret, hvis han afslørede, at han kissemissede med Elise Standtorp.

En time senere tog han U-Bahnen og stod af ved Friedrichstraße. Som aftalt ventede hun på hjørnet af Unter den Linden. Det var smigrende at se, hvordan hun lyste op, da hun fik øje på ham. De gav hinanden et akavet kys. Hun så pæn ud. Havde en lyseblå kjole med små hvide prikker på, den passede godt til hendes lyse hår, der var sat op i en hestehale.

Det følte naturligt, at de slentrede ned ad boulevarden med hinanden i hånden. "Er det ikke et imponerende sted?" spurgte Elise. Uden at vente svar fortsatte hun: "Skal vi ikke gå ned til Brandenburger Tor og finde en café i nærheden?" Det indvilgede han i. Tænkte, at han nok havde råd til at give en kop kaffe og en kage.

Unter den Linden ledte storslået ud i Brandenburger Tor. Andreas følte sig altid lille, når han var i nærheden af den gamle bymur. Søjlerne var uendeligt høje. På toppen af tårnet tronede en irret bronzestatue af et firspand. Han vidste, at den forestillede 'fredens triumf'. Men det var under Napoleons tid. Nu stod bymuren som et forvarsel til, at man krydsede grænsen til Vestberlin. En eller anden dag ville de vel tale om Øst og Vest. Ikke bare overfladisk. Det var ganske almindeligt, at folk ikke sagde, hvad de mente inderst inde. Ikke offentligt i hvert fald. Men hvis han blev kæreste med Elise, var han nødt til at fortælle hende, hvad han mente om DDR. Det var bedst at udskyde den beslutning. Han var jo heller ikke som sin bror. Havde ikke noget altoverskyggende ønske om at flytte til Vesten. Men måske var det tiltrækkende, bare fordi man vidste, det var forbudt?

De gik tilbage og fandt en café. Elise snuppede et bord med god udsigt i skyggen af en parasol. De fik serveret kaffe og nogle kager, der så tørre ud. Han orkede ikke at klage, det fik man alligevel ikke noget ud af.

Mens de spiste kagen i små bidder, slap de ikke hinanden med øjnene.

"Du er så sød," sagde Elise og lagde en hånd på hans.

Han blev hed i kinderne.

“Nåede du at svømmetræne i dag?”

“Ja, der er ikke mange i hallen før otte.”

“Det er jo vanvittigt, så meget du svømmer.” Hun smilede.

Han slog en latter op. “Ikke i forhold til dengang, jeg var på juniorlandsholdet.”

Hun måbede. “Virkelig? Har du været på landsholdet?”

“Jep – men jeg orkede ikke at træne så mange timer. Min mor var ret skuffet.”

“Du svømmede vel ikke for din mors skyld?” Hun nippede til kaffen.

Svaret blev en slags skuldertræk, så tog han sig sammen og uddybede. “Det gjorde jeg måske nok. Hun går meget op i svømning. Min brors far ... Heinz Müller ... var en stor svømmer i sine ungdomsår. Så kom han ind i militæret og så ...” Han sænkede blikket.

“Hvad så?”

“Ja, så kom krigen, og så blev han slået ihjel.”

Elise satte hånden for munden. “Hvor frygteligt.”

“Ja. Men der var jo mange, der døde.”

“Svømmer din bror så?”

“Næh, ikke så meget mere. Han arbejder ret mange timer og er pendler, så han nedprioriterer det.”

“Aha.” Der opstod en lille pause, hvor de så intenst på hinanden. Han modstod fristelsen til at læne sig frem og kysse hende.

“Undskyld, jeg bliver ved med at spørge, men det var ikke *din* far eller hvad? Du sagde Jürgens far?”

Han ville ønske, han ikke havde bevæget sig ind på det område. Det var pinligt. Han prøvede hele tiden på at glemme det, men det fyldte for meget. Og lige i dag var den værste dag på året. Jürgens fars dødsdag. Det ville han blive gjort opmærksom på, så snart moren kom hjem fra arbejde. Han besluttede sig for at svare ærligt, men så kort som muligt.

“Min mor var gift med Heinz Müller. Han var supersvømmer i

30'erne. Min bror blev født i 1939, kort før tyskerne invaderede Polen. Der gik et par år, så faldt han et sted i Rusland.”

“Hvor trist. Og hvad med din far?”

Åh, før eller siden ville de komme til det spørgsmål. Han tog en dyb indånding. “Jeg er født i 1946. Har aldrig mødt ham. Min mor har ikke fortalt mig noget om ham. Og hun har aldrig fundet en ny mand.”

“Så du ved slet ikke noget om din far?”

“Nej.”

“Kan du ikke spørge til det?” Hun havde hovedet på skrå. Indlevende som altid.

“Det har jeg gjort masser af gange. Jeg får intet at vide.”

“Måske gør det for ondt? Måske var det hendes allerstørste kærlighed, og han faldt en af de sidste dage, inden krigen sluttede. Så kunne du lige nå at være undfanget.”

Af hele sit hjerte håbede han, det passede, men fornuften sagde ham, at det gjorde det næppe.

Foran hoveddøren tog han en dyb indånding. I entreen hang cigaret-røgen og bølgede, og han blev mindet om, hvor meget han selv måtte stinke af røg. Der lød stemmer fra stuen.

Ikke overraskende sad fru Fröhnel i lænestolen over for hans mor, som havde røde øjne. Det var en nøjagtig gengivelse af sidste år! En smøg osede i askebægeret, mens moren bladrede i fotoalbummet. Fremviste billederne af Jürgen som spæd i en stærk mands arme. Heinz Müller havde en svømmeroverkrop og lignede ganske rigtigt Johnny Weissmuller, som var tidligere OL-svømmer og spillede Tarzan i en lang række film. Ligheden var blevet dokumenteret af et blad, som det var lykkedes Jürgen at få med over grænsen fra Vest, uden at det blev opdaget. Den dag havde moren ikke talt om andet end sin elskede Heinz. Bladet var nærmest blevet slidt op.

Jürgen havde nogle af sin fars træk. Høj pande. Pæne tænder og bredt hageparti.

Hele fotoalbummet var fyldt op med fotografier af Tarzan. I uniform. På stranden. I naturen. Ja, alle steder. Nu kom de aldrig nogen steder.

“Davs.” Han nikkede til de to kvinder.

Moren pudsede næse. “I drenge må sørge for jer selv i dag. Spise, hvad der er. Det er alt for sørgeligt på en dag som i dag.”

“Man værner sig aldrig til at miste sin elskede,” sagde fru Fröhnel. Andreas bankede på Jürgens dør.

“Bare sæt dig.” Broren rullede med øjnene. “Jeg holder hende ikke ud. Der er gået 22 år, for fanden!”

“Det var en stor sorg ...” prøvede Andreas.

“Jeg har fået en kedelig nyhed ...” Et øjeblik skjulte Jürgen ansigtet i hænderne, som var der tale om en tragedie.

Andreas lænede sig frem.

“Jeg får først lejligheden i midten af august!”

“Men du får den?”

“Ja, selvom det er forfærdeligt længe at vente.”

“Men det er sgu da ...” Han ledte efter ordene. “Heldigt ... fantastisk! Har du sagt det til mor?”

“Nej! I dag er hun jo helt til rotterne. Jeg tror, det er bedst at vente, til lige inden jeg flytter. Så slipper jeg for, at hun prøver at tale mig fra det.”

Kapitel 9

Aabenraa, august 1961

Butiksdøren klemte, og den velkendte duft af cigar mødte Mathilde. Butikkens mørke mindede om en hule sammenlignet med sollyset udenfor. Til hendes lettelse var der ingen kunder i butikken, og sekunder efter dukkede hendes farmor op bag forhænget.

“Davs, Mathilde, min skat!”

Mathilde løb et par skridt frem og kastede sig i favnen på sin farmor, alt imens hun følte sig lidt barnlig. Hun kiggede forbi de fleste dage. Håbede altid på, at der ikke var kunder.

“Kom med ud i bagbutikken og få en kop te.” Hendes farmor var allerede på vej for at fylde kedlen, mens Mathilde åbnede et vindue. Selvom det var kvælende varmt udenfor, var det endnu varmere i lagerrummet. Men te var altid godt!

“Det er da også varmt i dag.” Farmoren talte højt for at overdøve vandet, der larmende fyldte kedlen op.

“Hvor længe har du egentlig haft den her butik?” spurgte Mathilde, da de sad over for hinanden med tepotten på bordet og to krus.

“Længe.” Farmor strøg en lok gråt hår om bag øret. Hun var smuk, selvom hun var gammel. Var i tresserne og arbejdede stadig. Gid Mathilde havde arvet hendes mørke træk og ikke sin fars røde hår, som blev endnu værre af, at hun havde sin mors krøller. “Jeg fik butikken, dengang Helga begyndte at gå i skole ... det er jo en menneskealder siden. Børnene voksede op, og jeg ville gerne bestille noget uden

for hjemmet. Din far var trofast. Han kom som sagt næsten hver dag. Ligesom dig.”

“Ja, det ved jeg.”

De nippede begge til teen, mens farmorens blik granskede hende på den måde, hun var begyndt på efter ulykken. Forældrene gjorde det samme. Der var gået to måneder, men det føltes stadig, som om der kun var gået et par dage. De var bekymrede for, hvordan hun havde det. Siden den dag havde hun grædt mange gange, og en tristhed klæbede sig til hende. Om natten vågnede hun af mareridt. Hun prøvede at lade, som om hun ikke bemærkede deres vagtsomhed.

“Hvordan går det egentlig med dig, Mathilde?” Nu var der omsorg i stemmen.

“Fint nok.” Hun undgik farmorens blik.

“Tænker du stadig meget på det med Jens?”

“Nogle gange.”

“Det var en ulykke. Det havde ikke noget med dig at gøre, vel?” Farmoren lagde en hånd over hendes. “Jeg vil bare være sikker på, at du har det godt. At du kan sove om natten.”

“Det går fint nu.” Mathilde mødte hendes blik og sørgede for at smile. Det nyttede ikke at prøve at forklare, at hun måske aldrig ville få det rigtig godt igen. Lige meget hvad farmoren sagde, så havde hun kaldt Jens en idiot. Hun havde efterladt ham i ophidset tilstand. Farmoren skulle bare vide alle de ting, hun var kommet i tanker om, at hun skulle have gjort. Men det var for sent. De tanker blev ved med at dukke op. Alt det, hun skulle have sagt. Hun skulle have ført en rolig samtale med Jens i stedet for at stikke af. Skulle aldrig have sagt de ting, som bare hidsede ham mere op. Hvis hun havde gjort det, ville han nok leve i dag.

“Jeg synes, du skal begynde at være lidt mere sammen med dine venner igen. Have det lidt sjovt og sådan.” Farmoren lagde hovedet på skrå. “Du og Anette har da altid været nærmest uadskillelige.”

Mathilde nikkede. “Ja, jeg er også begyndt at komme mere ud. Det

siger mor og far også, jeg skal.” Hun tænkte på John, som havde spurgt et par gange, om de skulle tage på Jailhouse, indtil nu havde hun ikke været klar. Måske skulle hun alligevel sige ja. Det var nok bedst ikke at nævne ham, men alligevel kom hun til at sige: “Der er en, der hedder John, han er meget sjov. Vi har spillet volleyball sammen på stranden. Måske skulle jeg begynde at spille igen.”

“God ide, før man ser sig om, er sommeren slut. Hvad er det for en John?” Der kom rynker i farmorens pande. “Er det grosserer Hostrups den yngste?”

Det lød komisk at rode en fars titel ind i det. Så hed Mathilde måske redaktør Holmgreens Mathilde? Endnu værre var det, når folk sagde: fru grosserer Hostrup. Hun nøjedes med at smile skævt og ønskede, hun aldrig havde nævnt det. “Han er bare meget flink,” sagde hun så.

Farmor rettede sig op i stolen og smilede. “Han er da meget ældre end dig, ikke? Han kommer faktisk af og til og køber cigarer til sin far.”

“Lidt. Han går i gymnasiet ... i 2. g.” Igen fortrød Mathilde det, da ordene var sagt. Hun sporede en forvandling i farmorens ansigtsudtryk.

“Så er han altså omkring to år ældre end dig?” Det var bedst ikke at sige: snarere tre år.

“Det er alligevel ikke noget.” Hvorfor havde hun for vane at delagtiggøre sin farmor i alt muligt, hun ikke behøvede at vide? Nu ville hun bare spørge til det hele tiden!

“Mathilde, du trænger til at komme ud. Men måske er John ikke noget for dig, alderen taget i betragtning, så har han måske andre interesser.”

Mathilde virrede med hovedet. “Nej, nej – det er overhovedet ingenting. Vi spiller bare volleyball.”

Stemningen var blevet underlig, så sagde farmoren: “Er der noget, du ønsker dig?”

“Nogle nye sko. De mest spidse, der findes i hele verden.”

Farmoren lyste op. “Jamen det vil jeg da gerne forære dig. Du kan få nogle penge, og så kan du selv vælge hos Boysen Sko. Du kan bare sige, at jeg kommer og betaler.”

“Tak ... men jeg tror måske, Anette og jeg tager til Flensborg i stedet og kigger på sko dér.”

Der var stille nogle sekunder, så lo farmor. “Ha ha. Jeg kan godt høre, du har arvet mine nykker. Du vil have noget smart, som ingen andre har.”

Kapitel 10

Aabenraa, august 1961

“John spurgte efter dig, lige inden du kom.” Anette så ud, som om der var sket en sensation. Og alting føltes faktisk næsten som før ulykken.

Mathilde havde mest lyst til at grine ad hendes opspilede øjne. “Gjorde han det?”

“Tænk, at John ... altså DEN John har spurgt efter dig! Han er altså virkelig flot!”

“Det betyder nok ikke noget.”

Anette skubbede hende i siden “Hold da op!”

Og så fnisede de.

De tog jakker på. Mathilde svedte tran. De havde lige spillet sæsonens måske sidste volleykamp på stranden. Hun havde spillet ret godt og havde haft lidt for meget øjenkontakt med John, som spillede på det andet hold. Det var både frydefuldt og gav anledning til lidt dårlig samvittighed, når hun tænkte på Jens.

Ud af øjenkrogen kunne hun se, at John var på vej over til dem. Så stod han foran Mathilde. “Skal du noget i aften?”

Den første indskydelse var at skynde sig at sige nej, men hun nåede at huske sig selv på, at man skulle være kostbar. “Æh, lad mig lige se ... jeg skal egentlig noget, men jeg kan måske godt flytte det ...”

“Kan du?”

“Ja, det kan jeg nok godt.”

“Kommer du så hjem til mig?” Der var så meget håb i hans stemme, at hun var lige ved at begynde at grine.

“Det kan da godt være.”

Lidt efter cyklede hun hjem sammen med Anette.

“Du er sindssyg!” Anette slingrede på cyklen af ophidselse. “Det er jo vanvittigt, at du skal hjem til DEN John! Jeg dør af misundelse.”

“Jeg tror, du overlever!”

Siden Mathilde var kommet hjem fra stranden, havde hun været i vildrede. Hendes ansigt var rødt af solen, og det var svært at rette op på. Hele klædeskabet var blevet endevendt med nedslående resultat. Selvom der hang en del på bøjler, var det hele pludselig ubrugeligt. Enten var det for nydeligt eller for grimt. Det, hun havde brug for, var noget, der både var skødesløst, smart og fremhævede hendes flotte talje. Den havde hendes farmor nævnt en gang.

Hun sukkede og fandt den lysegrønne kjole frem igen. Den var lidt for fin. Med korte ærmer og hvide tern og klaser af grønne blomster. Den gik til knæene, og der var bælte i livet. Ikke helt dårligt. Især ikke, efter at hun havde fået verdens mest spidse sko af sin farmor.

Radio Luxembourg spillede ‘It’s now or never’. Hun holdt kjolen op foran sig og tog et par dansetrin.

Det bankede på døren, og hendes mor kom til syne. Hun hostede demonstrativt og viftede med en hånd. “Hold da op! Har du lige tømt en parfumeflaske, eller hvad? Og sikke meget sol, du har fået.”

“Jeg skulle bare prøve parfumen ...”

Hun rynkede panden. “Er det ikke min?”

“Jeg lånte den bare.”

“Skal du have den kjole på?”

“Ja, Anette og jeg, vi skal bare ... vi har aftalt at være lidt pæne. Bare for sjov.”

“Bare dig og Anette?”

“Ja.”

“Så du kan ikke se efter Jakob i aften?”

“Nej.”

“Jeg sender ham ind til Inger.” Moren lukkede døren med et suk.

Lidt efter smuttede Mathilde ud ad døren.

Da John åbnede døren til familiens store villa på Gammel Kongevej, holdt han en stor ruhåret hønsehund tilbage i halsbåndet. “Halløj, Mathilde!”

“Davs.” Hun prøvede at nedtone smilet.

“Mød Nielsen.” Med et lille nik tilkendegav John, at han talte om hunden. “Er du bange for hunde? Den gør ikke noget.”

Hun rystede på hovedet, og han slap den. Hunden snusede og puffede til hende. Hun klappede den. Bevidst om, at det var en perfekt manøvre til at dække over sin generthed. Mens hun sad på hug, sagde hun til sig selv: ‘Nu tager du dig sammen! Lad, som om I er lige gamle!’

I entreen tog han hendes frakke og hængte den på en bøjle. “Vi har hele huset for os selv.”

Den skødesløse bemærkning fik spændingen i hendes mave til at stige.

“Jeg kan lave kaffe,” sagde John. Hun fulgte efter ham ud i et stort køkken, der så splinternyt ud.

Mens han rodede med kedlen, betragtede hun ham bagfra. Også han havde gjort noget ud af besøget. Hans mørke hår var tilbagestrøget, det kunne godt have taget lang tid at sætte det sådan. Skjorten var nystrøget, og han duftede godt. Hun indprentede sig alle indtryk. Opmærksom på, at Anette ville overfalde hende med spørgsmål næste dag. Enhver pige i 4. mellem ville give deres højre arm for at være i Mathildes sko netop nu.

“Kom, vi går ind i stuen.” John balancerede med en bakke med kaffekande, papirstynde kopper og småkager.

Mathilde satte sig med samlede knæ i sofaen, som var så indbydende og blød, at hun nærmest følte sig omfavnet. Det var den første

beige sofa, hun havde set i sit liv. Nielsen brummede og lagde sig tungt oven på hendes fødder. Godt, at de nye, spidse sko stod ude i entreen.

Musik fra radioen fyldte stuen. "Radio Luxembourg," sagde John, som om han kunne læse hendes tanker.

"Det er Tommy Steel, 'Singing the Blues,'" skyndte Mathilde sig at sige.

Hun modtog et anerkendende nik.

"Hvad for noget musik hører du?" John skænkede belevent op i kopperne.

"Otto Brandenburg ... Gitte Hænning ... Cliff Richard ... Elvis."

Han smilede et smil, der kunne få enhver pige til at dåne. "Du har en bred musiksmag."

"Anette og jeg klæber til radioen. Hører især Radio Luxembourg, men hun har også mange plader. Vi kan finde på at danse en hel eftermiddag."

De lo.

"Jeg kan også godt lide at danse." John lagde hovedet på skrå. "Nogle gange tager vi på Jailhouse og hører jazz. Kender du det?"

I et par sekunder tænkte hun hurtigt. I virkeligheden kendte hun ingen steder. Hendes forældre syntes ikke, det var passende, at en 15-årig pige gik ud og danse, men hun havde ikke behov for at minde ham om, at hun ikke engang gik i 1. g. Jailhouse, som var etableret i det gamle fængsel på Bybakken, var bestemt ikke et sted, hendes forældre syntes om. Hun havde faktisk hørt moren omtale, at det ikke var et sted for pæne piger. Men lige nu forekom det tiltrækkende. Tænk, hvis hun kunne danse med John dér. Hvis han bare dansede halvt så godt, som han så ud, ville det være perfekt.

Mathilde var åbenbart for længe om at svare, for han rakte hånden ud. "Undskyld, jeg glemmer hele tiden, du er så ung. Du ser meget ældre ud ... og du er ... jeg kan godt lide dig. Du er altid så glad. Som om du sprudler ..."

Mathilde vidste, at hendes ansigt måtte nærme sig tomatfarvet.

“Min far har faktisk en udmærket likør.” John rejste sig og ledte efter flasken i et barskab indbygget i en reol. Han vendte tilbage med to glas og en flaske.

Der var virkelig meget at fortælle Anette i morgen!

De skålede i den brune væske, som på én gang smagte både sødt og stærkt.

“Kom, vi bunder.” John lagde nakken tilbage og drak hele indholdet. Mathilde prøvede at gøre det samme, men endte med at hoste undervejs.

De lo endnu mere.

“Du er sjov.” Der blev hældt mere op i hendes glas, og lidt efter stod John henne ved pladespilleren. “Hvad med ‘To lys på et bord?’”

“Glimrende.” Det summede allerede i hendes hoved. Behageligt, men også alarmerende. Det var bedst at nøjes med det ene glas, men nu havde han jo skænket op.

Otto Brandenburgs hæse stemme fyldte stuen. Kortvarigt løftede Nielsen hovedet, så lagde den det på forpoterne igen.

“To lys på et bord

Tre forløsende ord

Fire glas fyldt med ungdommens mod

Fem slags smil til dessert

Seks små kys, tre til hver.”

Mon Anette ville tro Mathilde, når hun fortalte, at de havde skrålet for fuld hals til Otto Brandenburg. Og leet, så de fik tårer i øjnene af ingenting!

De snakkede om alt og intet. John ville være pilot. Han var enebarn og spillede badminton. Mathilde ville læse jura i København sammen med Anette. Hun elskede at danse, synge og svømme. Hvis hun skulle nævne et forbillede, var det hendes farmor.

På en måde var det, som om de allerede var kærester. Som om det allerede var bestemt, at de skulle flytte sammen i København. Der

kunne man vel også blive pilot? Mathildes fantasi var på overarbejde, samtidig med at hun forsøgte at skubbe Jens i baggrunden. Som om de måtte afklare det senere. Jens, du kommer alligevel ikke tilbage. Jeg skal jo leve videre, ikke?

“Vi skal altså ud og danse en dag!” mente John.

“Ja.” Hun så ind i de mest strålende brune øjne. “Men nu skal jeg altså hjem.”

“Ses vi så i morgen på stranden?”

“Ja, selvfølgelig.”

Hun var lidt svimmel, da hun rejste sig. Selvom glassene var små, følte hun sig påvirket. Det var bedst at melde sin ankomst i stuedøren og så smutte ind på værelset, tænkte hun.

Nielsen fulgte med ud i entreen, hvor John lænede sig op ad væggen, mens Mathilde tog jakke på. Lige ved at få overbalance.

Da hun skulle til at gå ud ad døren, sagde han: “Vent.” Drejede hendes ansigt med en hånd, og helt overraskende kyssede han hende.

Kapitel 11

Øst- og Vestberlin, august 1961

Da de nærmede sig det sted, hvor S-Bahnen skulle krydse sektorgrænsen, kunne Andreas se, at Jürgen spændte kroppen som en flitsbue. Som om al den vrede, han dagligt sparede op, ville strømme ud af ham, når han om lidt eksploderede.

I dag var det lørdag. Pendlerne havde fri ... eller det måtte de fleste vel have. Men der var en del med toget.

Det stoppede på Friedrichstraße banegård, den sidste station for provinstog og S-Bahn, før man krydsede Spree og kørte ind i Vestberlin. Andreas kunne ikke lade være med at hviske: "Tag det nu roligt ... de gør jo bare deres arbejde." Ordene var kun lige blevet opslugt af rummet, da to repræsentanter i grønne uniformer fra Volkspolizei, Vopo, trådte ind, klar til at endevende toget. Netop nu vrimlede det højst sandsynligt med dem over hele toget.

Synet af dem fik Andreas' hjerte til at slå hurtigere. Det føltes, som om han havde gjort noget ulovligt. Der var en ung og en ældre betjent. I et ubehageligt øjeblik var det, som om den ældre, erfarne havde fået øje på ham hen over stoleryggene. Han gloede olmt på Andreas. Der var noget i blikket, der sagde: 'Bare vent, til det bliver din tur!'

Måske var de overbeviste om, at han ville stikke af!

Jürgen sad med ryggen til vopoerne og stirrede stift frem for sig. Efter brorens anbefaling havde de taget så lidt som muligt med over. Det var Andreas glad for nu. Hans krop begyndte at ryste en smule,

mens han betragtede dem, der blev kontrolleret. De blev udspurgt, og deres tasker blev endevendt. Måske var det alligevel ikke overdrevet, når Jürgen kom hjem og berettede om, at vopo beslaglagde æg og æbler, fordi de kunne bruges som våben. Dengang havde han grinset ad det, men lige nu forekom det knap så sjovt.

Han kunne ikke lade være med at følge kontrollørerne med øjnene gennem hele kupeen. Nu stod de ud for nogle unge forældre med hvert sit barn på skødet. "Aha, I er en familie. I har en kuffert?" Den ældres stemme fyldte hele kupeen nu, som ønskede han at statuere et eksempel.

"Vær venlig at stige af!"

"Undskyld, hvad siger De?" Familiefaren var rød i ansigtet. "Vi skal jo videre."

"De hørte, hvad jeg sagde. Ud af toget. NU! Tag den kuffert med Dem."

"Men ..."

"Stig venligst ud!" Stemmen var skinger nu. Det mindste barn begyndte at græde hjerteskræende.

Den unge kvinde knugede barnet ind til sig, mens tårerne løb ned ad hendes kinder. Så trak manden i hende, og de forsvandt ud på peronen.

Endelig var kontrollen gennemført, og toget kunne køre videre. Det var en lettelse, da de stod af på Kurfürstendamm.

"Jeg kan godt se, at du ikke har overdrevet, når du har snakket om at tage toget," sagde Andreas, da de gik op fra stationen.

"Det er så meget noget pis! Jeg kan ikke tage noget som helst med mig, den dag jeg bliver herovre. Bare den mindste bagage, og de bliver mistænksomme."

"Jeg forstår stadig ikke, at de smed den familie af toget!" Det føltes, som om Andreas' krop sitrede endnu.

"Sådan er de! Der er 99,9 procents chance for, at familien planlagde at flygte til Vesten."

“Men alligevel ...”

De slentrede ned ad den mondæne gade, og Andreas blev mere og mere forundret. Det var længe siden, han havde været her. Nu forekom kontrasten til Øst ham meget større end forventet. Han befandt sig på en af de mest berømte boulevarder i Vest, og det var ganske enkelt overvældende. Under den Linden var mindst lige så storslået. Men her myldrede det med liv. Her var hektisk og eminent på en helt anden måde!

“Kom nu! Luk munden,” lo Jürgen. “Lad nu være med at glo sådan. Man er i hvert fald ikke i tvivl om, hvor du kommer fra.”

Andreas satte farten op og fulgte broren. Han følte sig bombarderet med indtryk. Han lovede sig selv at tage noget oftere over grænsen. Det var spændende, og Jürgen gjorde det hver eneste dag, selvom han brokkede sig over kontrollen. Resten af familien kom af og til, når de skulle besøge hans moster og fætre og kusiner. Men det var en helt anden station.

Ku'damm levede fuldstændig op til sit ry. Dens brede fortove med træer var fyldt med spadserende. Det vrimlede med folk på fortovs-restauranterne. Elegant klædte kvinder i lette sommerkjoler og på tårnhøje hæle defilerede forbi, mens de snakkede og lo. Tæt sammenslyngede kærestepar spadserede side om side med habitklædte herrer, som mindede om forretningsmænd. Selv om lørdagen! Der var noget løssluppet over det. Her sad folk i solen og drak øl eller nød store flødeskumskager og drak te, som de skænkede af fine porcelænskander.

“Vi kan godt tage en kage med op i lejligheden,” tilbød Jürgen efter at have fulgt hans blik.

Et øjeblik havde Andreas øjenkontakt med en ung kvinde. Lidt ældre end ham selv. Hun havde skulderlangt hår, en blomstret kjole på og udpræget timeglasfigur. Pulsen steg øjeblikkeligt, indtil han erkendte, at det var Jürgen, hun var optaget af. Selvom alle påstod, at de lignede hinanden og moren, var Jürgen ældre og langt mere elegant. Han førte sig frem som en verdensmand. Stilsikkert. Som iførte han sig

attituden sammen med det tøj, han fik som en del af sin løn fra modehuset. Påklædning havde aldrig interesseret Andreas, men nu ville han give sin højre arm for at ligne de andre fornemme vestberlinere og ikke en håbløs gammeldags fra Øst. Selvom hans påklædning ikke var så slem som mange andre østberlinerers. Det kunne han takke Jürgen for.

De passerede en reklamesøjle med en plakat. *Intet nyt fra Vestfronten* gik i biografen nær banegården. Det forekom luksuriøst. Pludselig kunne Andreas forestille sig alt det andet, der fulgte med, når Jürgen flyttede ind i sin nye lejlighed. Han kunne se de nyeste film i biografen. Han kunne sidde på Ku'damm, så ofte det passede ham. Høre den nyeste vestlige musik. Se det nyeste vestlige teaterstykke. Ikke at Andreas nogensinde havde ønsket at gå i teateret, men her forekom det attraktivt. Som var han kommet til en ny verden og ikke bare havde flyttet sig nogle få kilometer fra sit hjem.

Lejligheden lå på tredje sal i en sidegade til en sidegade til Ku'damm.

Den var lille, men mondæn sammenlignet med deres nuværende hjem. Det måtte koste en bondegård at leje den. Jürgen ville snart være udlært. Måske for første gang nogensinde følte Andreas sig misundelig. Broren var i færd med at blive en succesfuld skrædder, hvad ville han selv ende med at blive?

Malergrejet lå klar. Pensler og maling. Ellers var der intet i lejligheden ud over en ølkasse. Tapetseringen havde Jürgen klareret med en kollega.

“Min chef kan låne mig nogle møbler,” sagde Jürgen. “Skal vi se at komme i gang?”

“Det bliver godt!” Jürgen tørrede sveden af panden og trådte et skridt tilbage for at betragte sit værk med malerpenslen i hånden. Han havde en hvid klat på kinden og stænk i det sandfarvede hår. De havde malet uafbrudt i flere timer.

“Ja.” Andreas stoppede med at male panelet fra sin liggende position. Flere gange havde han taget tilløb til at tale sin bror fra at flytte. Nu forekom det for sent. Desuden var ideen om selv at tage med

begyndt at spire. Men hvad så med flyingeniørstudiet? Siden han var ti år, havde han drømt om netop den uddannelse. Hvordan fik man sådan en uddannelse i Vest? Og hvad med hans mor og Oma? De blev svigtet af Jürgen, så kunne Andreas ikke bare gøre det samme.

Desuden var der Elise. Hende kunne han heller ikke tage sig sammen til at nævne. Jürgen var ellers ekspert i at læse ham som en åben bog. Men siden hans flytteplaner var blevet en realitet, var han kun optaget af dem. Han sansede ikke, at hans lillebror blev mere og mere forelsket. Det var skuffende! Men måske også en lettelse. Der var ingen løsning på det med Elise.

“Tager du med igen i morgen, når flyttelæsset fra chefen kommer?” spurgte broren, og det rungede i den tomme lejlighed. “Man kan næsten ikke være bekendt at tale om god timing, men han har lige arvet sin mor.”

“Måske ...” Andreas malede heftigt videre. Og han blev næsten forskrækket, da Jürgen pludselig stod bag ham.

“Kom, lad os holde en pause.” Jürgen rakte en øl frem og satte sig på ølkassen.

Andreas lagde penslen hen over malerbøtten og satte sig på gulvet med knæene trukket op til hagen.

“Jeg kan godt forstå, hvis du er frustreret. Men du kan jo bare selv vælge at flytte til Vestberlin, når du fylder atten.” Broren tændte en cigaret og pustede ud.

“Hvad så med mor og Oma?”

“Du bliver nødt til at tænke på dig selv. Du er ung!”

“Måske.” Andreas drak af sin øl. Han vaklede igen, men det skulle broren ikke mærke. Når Jürgen flyttede, ville mange hjemme i kvartret betragte ham som forræder, det var allerede slemt nok, at han var grænsependler. Det ville gå ud over familien, der blev tilbage. Hvordan ville Elise se på det?

“Hør her. Jeg er træt af konstant at blive mistænkeliggjort. De gør alt for at gøre livet surt for grænsependlere.”

“Men det er jo, fordi de ved, at folk flygter over grænsen,” prøvede Andreas.

“Netop! DDR er for gamle mennesker. Vi kender alle sammen nogen, der er flygtet. Det er der en grund til! En kollega fortalte mig, at han havde læst, at alene i maj var der 18.000, der flygtede. Siden er det bare steget! 18.000!”

“Du burde for længe siden have sagt til mor, at du har fået den her lejlighed og har tænkt dig at flytte.”

“Jeg gør det i morgen.”

De tømte ølflaskerne og fortsatte arbejdet. Udenfor havde augustmørket sænket sig, og de arbejdede i det dårlige lys fra en nøgen elektrisk pære. Andreas tænkte på, hvordan hans mor ville reagere, når hun hørte, at hendes yndlingssøn planlagde at flytte til Vesten. Hun var i forvejen bekymret for hans pendleri.

Der var noget modsætningsfyldt over Jürgen og moren. Det funderede Andreas ofte over. Jürgen havde den rigtige far. Han kunne tillade sig at sige hvad som helst til sin mor. Kritisere partiet og staten. Andreas havde den forkerte far, han måtte ikke sige sin mor imod. Hvordan ville det gå, når broren, som ofte reddede ham, rejste til Vest? Måske var det egoistisk at tænke sådan, men det gjorde han.

De sidste uger havde været opslidende. Hvor mange gange var Jürgen ikke kommet rasende hjem? Havde brokket sig højlydt over systemet i køkkenet, hvor moren havde tysset på ham. Tænk, hvis naboerne hørte ham. Tænk, hvis nogen meldte det.

Som Grenzgänger fik Jürgen hård vestlig valuta for sit arbejde og billige leveomkostninger i Øst. Det faldt mange for brystet. I deres øjne var det utilstedeligt at gå efter profit, når man boede i en socialistisk stat. Derfor var der mange, der hadede Jürgens slags.

Det hele var gået op i de forbandede grænseovergange. I morgen ville Jürgen flytte, og så ville de aldrig få talt om Elise. Jürgen kunne alligevel ikke koncentrere sig om andet end den skide lejlighed!

Andreas malede ekstra hårdt, så malingen sprøjtede ud i små stænk

og plettede tøjet. Moren ville straks kunne se, hvad de havde foretaget sig hele dagen. Han forestillede sig, hvordan hun ville græde, når hun fandt ud af, hvad Jürgen havde af planer.

Nogle timer senere kiggede Jürgen på uret. "Vi må hellere se at komme hjem. Mor undrer sig nok snart over, hvor lang den fisketur er."

"Jep ..." Andreas var på vej ud i entreen, da han mærkede brorens hånd på sin skulder.

"Jeg ved godt, at du er ked af det. Du kommer over det. Mor kommer over det. Jeg kan jo ikke holde mig tilbage, bare fordi naboerne vil hade mig for det! Skal det styre mit liv?"

"Nej." Andreas sænkede blikket.

"Jeg kender flere, som er blevet underkastet nærmere undersøgelser i deres hjem. Nærmere undersøgelser! Hvad er det for et system, Andreas? Folk med arbejde i Vestberlin bliver tilbageholdt og afhørt. Det er sket for mig adskillige gange!"

Andreas nikkede, mens han tænkte: Nu begynder han igen!

"Du kan bare besøge mig, så tit du vil."

Det var blevet senere, end de havde planlagt. Klokken havde passeret midnat, da toget stoppede. Jürgen ruskede let i Andreas' skulder. "Hallo, vågn op. Vi skal af."

Kapitel 12

Østberlin, august 1961

En solstråle bagte insisterende på Andreas' lukkede øjenlåg. Han brummede og vendte sig. Det var søndag. Han var kommet sent i seng, og han havde besluttet sig for at sove længe. Selvom han stak benene uden for tæppet, følte det alligevel kvælende varmt.

Til sidst gav han op og luntede ind i stuen. Han tændte radioen og fandt stationen RIAS. Han lod sig dumpe ned i sofaen, strakte benene og lukkede øjnene. Klokken var ikke mere end syv.

“Vi gentager for nye lyttere: Grænsen er blevet lukket i løbet af natten. Der er kun få steder, man kan komme over,” sagde speakerstemmen. Andreas satte sig op med et sæt. Gradvist forstod han, at reporteren, Peter Schultz, havde arbejdet hele natten. Han fortalte om vopoer og medlemmer af fabriksmilitserne, der stod kilometer efter kilometer med skudklare våben, og at man var i fuld gang med at sætte pigtråd op.

Det var svært at tage informationen ind. Han løb ind på sin brors værelse og råbte: “De har lukket grænsen! Grænsen er lukket.”

Jürgen vendte sig ikke engang. “Skrid ud af mit værelse. Jeg sover.”

“Du forstår det ikke. Det er noget, de siger i RIAS!”

“Det er noget vrøvl.”

“Men de siger altså, at man ikke kan komme over.”

“Det sker, at de lukker grænsen ... når der er ekstra kontrol.”

“Det er ikke det!” Andreas ruskede i sin bror, som havde trukket dynen op over hovedet.

Det havde en effekt. Han vendte sig og satte sig op i sengen. Gabte. "Godt så. Vi finder ud af, hvad der sker. Men det er altså mindre end otte timer siden, vi krydsede grænsen."

Deres mor sad i køkkenet. "I er tidligt oppe."

"Vi er på vej ud ... grænsen er lukket." Andreas fandt havregrynene frem i en fart, mens han videregav oplysningerne fra RIAS. Hans mor blev lige så forvirret som Jürgen og ham selv.

I det samme kom Jürgen baksende med radioen, som han satte i stikkontakten.

De spiste i al hast, mens de lyttede til speakeren, som gentog natten oplysninger. Han talte om vagter, som stod placeret for hver anden meter langs hele sektorgrænsen. Gadebelysningen havde været slukket hele natten for at dække over operationen længst muligt. Det var kun Brandenburger Tor, som var oplyst af kraftige projektører, så soldaterne kunne få lys nok under arbejdet med at gennembryde asfalten på den store boulevard, der skilte Øst og Vest.

"Det er helt uforståeligt!" Moren kørte fortvivlet hænderne gennem sit korte hår, så rakte hun ud efter cigaretten i askebægeret.

"Hvad med mit arbejde? Og lejligheden?" Fortvivlelsen lyste ud af Jürgen.

"Hvilken lejlighed?" spurgte moren.

"Åh, ikke noget! Kom, Andreas, vi tager ud og ser, hvad der foregår."

Andreas sprang op og fulgte efter Jürgen, og de nåede lige at høre deres mors formaninger om at holde sig fra ballade, før hoveddøren smækkede bag dem.

"Vi tager hen til Friedrichstraße," sagde Jürgen med vildskab i øjnene.

"Vi skal være forsigtige!" Andreas prøvede at lyde sikker. "Pas på dit temperament." Det lød ikke som noget, en lillebror ville sige, men han var ligeglad.

Solen strålede på himlen, og fuglene kvidrede morgenfriskt som

enhver anden morgen. Men meget var anderledes. Der var sikkerheds-
patruljer overalt i gaderne. Mange lastbiler med politifolk. Pansrede
mandskabsvogne og køretøjer med maskingeværskytter på ladet. Det
var, som om der var udbrudt krig.

De trådte hårdt i pedalerne, og da de nærmede sig stationen, satte
de cyklerne. Det myldrede med mennesker, selvom det var søndag.
Rygtet om, hvad der var ved at ske, havde fået mange på gaden. På det
store perronområde løb hundredvis af forvirrede østberlinere rundt
mellem hinanden.

Bemærkelsesværdigt mange havde kufferter med. Pakker holdt
sammen med snore og anden bagage, som de nok selv mente ikke vakte
mistanke om, at de ville flygte til Vesten. Men de blev hurtigt klogere.
Svært bevæbnede såkaldte trapoer fra Trafikpolitiet stod side om side
med deres automatvåben og blokerede trapperne op til perronerne.

Andreas fulgte en ældre herre med øjnene. Han gik nervøst rundt
med en lille kuffert. Så så det ud, som om han tog sig sammen og gik
hen til en trappe. "Hvornår går det næste tog til Vestberlin?" spurgte
han med pibende stemme.

"Glem det, gammelfar! Det er slut med at komme til Vesten!" sva-
rede en trapo med både foragt og latter i stemmen. "Gå hjem med
dig!"

Andreas og Jürgen så på hinanden. Jürgens øjne var smalle. "Svin ..."
hvislede han lavt, så kun Andreas kunne høre det.

"Men min datter ..." Manden vendte sig langsomt om og forlod sta-
tionen.

I en tid stod de bare fortabte og så på sceneriet med folk, der for-
gæves prøvede at komme med et tog. Stemningen blev mere og mere
desperat, efterhånden som det gik op for folk, at der var tale om noget
permanent. Det gav en følelse af at være fanget! Andreas følte sig mere
og mere modløs, mens han tænkte, at Jürgen nok havde det endnu
værre. Han havde et job og en lejlighed på den anden side.

"Lad os tage hen til Brandenburger Tor," foreslog Jürgen.

De gik tilbage til deres cykler.

Synet, der mødte dem ved Brandenburger Tor, overraskede ikke. Skulder ved skulder stod bevæbnede militsfolk i kakifarvede uniformer og dækkede grænsen som en levende mur. Bag dem stod vandkanoner klar. Som et ildevarslende signal om, hvordan tingene kunne udvikle sig. Det var uden tvivl derfor, der var så stille. Ethvert oprør ville blive slået ned.

Lastbiler holdt parkeret i vejsiden, mens soldater slæbte ruller af pigtråd ud. Uendelige mængder af pigtråd, som andre var i færd med at vikle ud som et gigantisk forsvarsværk foran Brandenburger Tor.

“Hvor fanden er vesttyskerne henne?” spurgte Jürgen. Det eneste, de kunne se på den anden side, var en enkelt jeep med nogle uniformerede mænd iført røde baretter. Det var britisk militærpoliti, som holdtovre i Vestberlin og fulgte med. Lidt efter kørte jeepen.

Tiden gik. Det var blevet sidst på formiddagen. Andreas og Jürgen stod på afstand og fulgte med i, hvad der skete. Der havde efterhånden samlet sig mange vrede mennesker på den vestlige side af grænsen. Politifolk gjorde et ihærdigt forsøg på at holde folk tilbage fra grænsen. Andreas tænkte på, om hans moster mon stod i mængden på den anden side. Eller hans fætre og kusiner. Først nu gik det op for ham, at hans mor måske ikke længere kunne besøge sin søster. At de ikke længere kunne have de månedlige familiemiddage. Det gav ikke mening.

Der var ikke andet at gøre end at knytte næverne i lommerne, tænkte Andreas, mens han misundte de unge mennesker på den anden side. De havde lov til at give udtryk for deres frustrationer. De råbte. Skældte ud og kastede sten efter nogle SED-folk på østsiden, som bar partiskilte. Jürgen og han sendte hinanden øjekast, og Jürgen sagde lavt: “Giv den gas! Kast en sten for mig også!”

“Ned med spidsskægget,” råbte en. “Ulbricht er morder!”

“Hvordan kan man dele en by!” skreg en pige hysterisk.

I takt med ophobningen af vrede demonstranter på den anden side mødte politiet talstærkt op. Det vestlige politi var kun ude på at stoppe

deres egne aktivister og drive demonstranterne væk fra sektorgrænsen. Det følte uretfærdigt, at de slet ikke fokuserede på at hjælpe østberlinerne ud af deres begyndende fangenskab. Og imens stod østberlinerne tavse og passive og fulgte det hele på afstand. Andreas behøvede ikke at se på sin bror for at vide, hvad han følte. Det var til at skriges over. Det følte så ultimativt. Så skelsættende. Som en spådom om et dårligt liv langt ind i fremtiden.

“Kom, lad os tage et andet sted hen.” Jürgen trak i Andreas, og han vågnede af den dommedagssump, han var blevet trukket ned i. Som en slags kviksand, der bare sugede ham nedad.

De banede sig vej tilbage til cyklerne.

“Vi får måske aldrig mere møde Marion at se ... eller Ulrik ... eller nogen af de andre,” sagde Andreas stakåndet.

“Det kan jo umuligt passe,” vrissede Jürgen. Men det lød ikke overbevisende, snarere som et nødråb.

Undervejs hørte de stemmer summe: “Lukkede telefonlinjer.” “Afspærrede huse ...” “Lukker vinduer og døre til med cement.” Det var alt sammen med til at give en kvælende fornemmelse af at være lukket inde! Andreas lod en hånd glide hen over halsen. Hans hjerte var begyndt at banke unaturligt hurtigt, mens han mærkede desperationen brede sig i kroppen. Som om hans liv var ved at blive taget fra ham.

På hjørnet af Friedrichstraße og Unter den Linden var der en enorm menneskemængde forsamlet på den østlige side. Luften var fyldt med vrede og frustration. “Se derovre i Vest! Hvorfor har vi kampvogne i gaderne, når de ingen har? Hvordan kan I argumentere for, at vi har frihed her?” råbte en mand på Jürgens alder.

“Fjern den forbandede pigtråd!” råbte en anden.

Adskillige andre modige unge mænd råbte. Aggressionerne byggede sig op og samlede sig som noget nærmest håndgribeligt. De bevæbnede grænsevagter bar stålhelme og så truende ud med hænderne om deres automatvåben. Som om de kunne gå amok, hvert sekund det skulle være.

Andreas lagde næsten bedende en arm på sin brors. “Du må ikke råbe. Du er nødt til at holde dig tilbage. Det hjælper ikke at protestere. Du udsætter bare dig selv for livsfare.”

“Vi bør ikke finde os i det her.” Jürgen rystede hans arm af sig. Han dirrede af harme.

Det fik Andreas til at føle sig endnu mere desperat. “Lov mig at holde dig tilbage. Lad de andre gå forrest.” Hans stemme rystede.

Efterhånden lykkedes det at trække Jürgen tilbage fra forreste linje. Store skarer af østberlinere stod på afstand af pigtråden og drøftede situationen. Berlinere på begge sider af barriererne stod på deres altaner og fulgte med. Mange viftede med tørklæder til hinanden. Nogle græd.

Flere vandkanoner stod klar. Nogle bygningsarbejdere arbejdede på højtryk med at bore huller til betonpæle på tværs af vejen, mens de blev overvåget af soldater.

“Jeg dør af sult,” sagde Jürgen pludselig.

“Lad os tage hjem,” skyndte Andreas sig at sige. Inderst inde var han lettet.

De cyklede nord om Bernauer Straße, hvor togene kørte langs med grænsen. Der var ikke meget pigtråd at se.

“Her kan man komme over!” sagde Jürgen ophidset.

“Hold op med at sige sådan. Vi skal ikke stikke af.” Andreas bed sig hårdt i læben.

I det samme fik de øje på en fyr på Andreas’ egen alder, som spændte hen mod grænsen. Bedst som det så lovende ud, dukkede tre betjente op og kastede sig over ham.

Andreas og Jürgen var stoppet op og betragtede kampen på afstand. De gispede begge, da fyren vristede sig fri og fik fat i et af deres geværer. Han råbte ophidset og svingede med geværet, mens han gik baglæns ind over grænsen. Det så ud til at lykkes. Men så var betjentene pludselig over ham igen. Der lød et skrig blandet med hånlig latter. En af betjentene havde jaget sin bajonet gennem knæet på fyren. Politiet efterlod ham på jorden, hvor han lå og græd og jamrede.

Det var som at betragte et absurd teater. Først da betjentene var helt ude af syne, vågnede de. “Løb hen til ham,” råbte Jürgen. “Jeg spæner over til de der boligblokke og får ringet efter en ambulance.”

Da ambulancen havde kørt den sårede på hospitalet, kørte de hjem. Snavsede, desillusionerede og dødsultne.

“Lover du, at du aldrig vil prøve på at flygte?” spurgte Andreas, inden de gik ind i deres egen boligblok.

Kapitel 13

Østberlin, august 1961

Andreas vågnede, inden vækkeuret ringede. Han strakte sig og nød den stille morgen i nogle sekunder, indtil han kom i tanker om de sidste ugers mareridt. Afspærring af grænsen. Indskrænkningen af bevægelsesfriheden, folks frustrationer i almindelighed og værst af alt Jürgens altopdende vrede og had til verden.

Han sneg sig ud i køkkenet. Vidste, at moren var taget på arbejde, og håbede, at Jürgen ville holde sig på sit værelse, til Andreas havde spist. Men hans bror sad bøjet over sin havregrød.

“Morgen ...” Andreas gik hen til skabet og fandt en skål frem.

“Go’mor’n, siger du! Man kan lige så godt rådne op i det her hul! Eller lægge sig til at dø!”

Det nyttede ikke at udfordre ham. Nævne, at siden grænsen var blevet lukket, havde masser af mennesker fået for vane at sige: “Bare vent, til amerikanerne kommer. De hjælper os ... de allierede hjælper os.” Men Andreas kunne ikke få sig selv til at sige det. Fordi det var ønsketænkning.

Dag for dag blev muren styrket, og de allierede kom ikke østberlinerne til undsætning! Man kunne ikke blive ved med at klynge sig til håbet.

Andreas tog en sektion af avisen, selvom han var forberedt på, at det ville være håbløst at læse den. Propaganda fra ende til anden. Han kunne lige så godt holde helt op med avislæsningen! Men nu lå den

officielle partiavis, Neues Deutschland, altså foran ham. Og Jürgen kunne man ikke tale med.

Avisen omtalte grænselukningen som en 'beskyttelsesbarriere'. Lige efter den forfærdelige dag talte aviserne om 'en sort dag for de krigsgale'; og de mente dem i Vesten. Nu ville der endelig blive fred, og arbejdernes svar ville være rekordhøj produktion. Avisen var sindssyg! Desværre kunne Jürgen og han ikke engang le ad det. Det var for langt ude.

Andreas hoppede ind midt i en artikel på forsiden. En enkelt sætning fangede hans opmærksomhed: "Med et slag står det nu klart, hvor uduelig deres politik er, og hvor håbløs en position de står i." Det var naturligtvis igen omtale af Vesten. Længere nede i artiklen var der gengivet en tale, som Willy Brandt havde holdt. Avisen kaldte det 'en begravelsestale til menneskehandlerne!'

Han skubbede avisen fra sig.

"Hvorfor siger hun ikke den forbandede avis op?" spurgte Jürgen.

"Lad være med at give avisen hele skylden! Jeg ved godt, det er surt ... men du bliver nødt til at indse, at dit liv har ændret sig." Den samtale, Andreas havde skubbet foran sig, begyndte altså nu. Han var nødt til at forsøge at påvirke sin bror. "Det bliver bare værre af, at du bliver ved med at være så negativ!"

Jürgen skulede. Det så ud, som om han ville komme med endnu et aggressivt udbrud, men så sænkede han skuldrene og næsten hviskede: "Undskyld ... jeg ved godt, jeg har været et helvede at være sammen med de sidste par uger ..." Pludselig så han sårbar ud. Ansigtet krakelerede, og nogle tårer løb ned ad hans kinder. Andreas mindedes ikke at have set ham græde i umindelige tider.

"Hvad skal jeg gøre? Jeg elskede mit arbejde ... nu har jeg mistet det. Jeg havde fået en fantastisk lejlighed. Den har jeg også mistet." Jürgen løftede hovedet og så på Andreas med blodskudte øjne.

"Jeg ved godt, det er noget lort," sagde Andreas sagte.

"Det er jo ikke kun mig selv, det går ud over ..." Jürgen tørrede

næsen med bagsiden af hånden. “Mor kommer til at mangle nogle af de penge, jeg plejer at give hende ... og der er noget meget værre ...”

“Hvad?” Andreas holdt vejret.

“Hvad nu, hvis de tvangsforflytter mig? Jeg har ikke noget arbejde! Måske sætter de mig til at arbejde ved et eller andet samleband et eller andet frygteligt sted i DDR!”

“Det håber jeg ikke,” var det eneste, Andreas kunne finde på at sige. De spiste lidt i tavshed kun afbrudt af Jürgens snøften.

“Hvad laver du så om dagen nu?” spurgte Andreas.

“Cykler,” svarede Jürgen overraskende. “Hvad skal jeg ellers lave? Jeg cykler rundt og ser på grænseovergangene. Det lykkes af og til nogen at komme over, Andreas. Det skal også nok lykkes for mig. Måske svømmer jeg over Spree.”

“Hvad?!” Andreas spærrede øjnene op. “Folk dør, hvis de flygter. Læser du ikke aviser?”

“Der er også mange, det lykkes for. Husk, at jeg hører Vest-radio.”

Andreas fik en klump i halsen. “Jeg håber ikke, du gør noget dumt.” Han skulle til at rejse sig, var for sent på den, hvis han skulle nå i skole til tiden. “Skal du også cykle i dag?” spurgte han så.

“Ja. Hvad skal jeg ellers lave?”

“Må jeg komme med? Hvis du ikke siger det til mor, pjækker jeg fra gymnasiet.”

De lo.

“Jeg siger ingenting.”

Et kvarter efter kørte de afsted iført shorts, T-shirt og gummisko. I vestligt, moderne antræk, som Jürgen havde anskaffet. Det føltes på én gang befriende og sært. For første gang, siden den dag de maledede i lejligheden, var Jürgen i godt humør. Dagens dårlige start var tilsyneladende glemt. Det gav Andreas ro. En tro på, at det hele nok skulle gå.

De cyklede frem og tilbage og betragtede grænseområderne. I dagene efter grænselukningen var myndighederne fortsat med at rulle enorme ruller pigtråd ud. Tværs over gader. Uendeligt mange vopøer,

Deutsche Volkspolizei, stod ranke med deres geværer og sikrede, at folk ikke vovede sig for tæt på. Nu var de også begyndt at bygge en mur. Betonelement for betonelement støbte de, mens byens indbyggere måbende fulgte med. Hver dag var muren blevet højere og længere.

Hvor vanvittigt det end lød, havde myndighederne tænkt sig at spærre østberlinerne inde med en mur! En tre meter høj barriere, som ville være der for altid. Det var umuligt at fatte.

Berlins hovedpulsåre var skåret over! Det følte, som om byen var ved at forbløde! Alle forbindelser mellem Øst og Vest var kappet som ved et kirurgisk indgreb. Det omfattede busstrækninger, alle tog og sågar telefonlinjer. Hans mor kunne ikke længere ringe til moster Marion. Og det kunne Oma heller ikke. Det var, som om familien i Vestberlin var døde.

Det var ikke kun muren, de havde travlt med at bygge. Den østtyske regering havde sørget for at aktivere netværket af professionelle agitatorer, så man kunne ikke nærme sig en S-Bahn- eller U-Bahn-station uden at møde nogen, der prøvede at påvirke en. De skulle overbevise civilbefolkningen om, at man var nødt til at have en Schutzwall. Det var til at dø af grin over, at de kaldte det en beskyttelsesmur! Hvis ikke det havde været så sørgeligt.

Der gik ikke lang tid, før Andreas forstod, hvorfor hans bror cyklede rundt i byen. Vejret var godt. Solen skinnede og varmede i ansigtet. Træerne i parkerne var grønne. Det var bedre at cykle end at sidde og gruble indenfor. Den friske luft gjorde godt. Det var rart at bevæge sig, mens de prøvede at forene sig med det nye liv som indespærrede.

De havde cyklet længe og kørte på Alexanderufer, da Jürgen foreslog, de tog en kop kaffe på en café i nærheden af kanalen.

Kort tid efter sad de med hver sin kop og stirrede ud over vandet. Det lå helt stille foran dem og glitrede i sølv og guld. Enkelte mennesker gik tur. En motionsløber kom forbi og lidt efter en hundeluffer.

“Måske gør jeg det i dag,” sagde Jürgen.

“Gør hvad?” Andreas var ved at få kaffen galt i halsen. Han hostede.

“Svømmer over.” Jürgen drejede hovedet og så indtrængende på ham. “Hvis det ikke bliver nu, bliver det en anden dag. Bare så du ved det.”

“Men ...”

“Jeg har stadig en lejlighed, der venter derovre. Og jeg er sikker på, jeg kan få mit job tilbage.”

Ingen af dem sagde mere. De drak kaffen færdig, mens de betragtede nogle duer, der flokkedes om en gammel dame, som fodrede dem med krummer. Andreas grublede over, hvad han skulle sige. Men der var intet, han kunne komme i tanke om. Hvis Jürgen havde sat sig noget for, ville han gøre det før eller siden. Der var ingen gode argumenter for at blive.

Lidt længere fremme krydsede S-Bahnen fra Øst til Vest en jernbanebro, som nu i næsten fjorten dage havde udgjort en skarpt bevogtet grænse. Grænsevagterne stod med deres geværer og lignede små tinsoldater på den afstand.

“Kom, lad os lade cyklerne stå. Vi går hen og kigger på kanalen.” Jürgen havde rejst sig.

De slentrede hen til kanalen. Jürgen var så optaget af at følge med i alle detaljer, at det gjorde Andreas urolig. På det sted, hvor de standsede, var kanalen bredere end mange andre steder. Mellem de to bredder var der en slags bassin, som blev kaldt Humboldthafen.

De så ud over vandet. “Hvis man hopper i lige her og svømmer over til den modsatte bred, så når man List-Ufer, og det er i den britiske sektor. Hvis man klarer at komme derover, er man i sikkerhed.”

Det lod til, at Jürgen mente det. Andreas blev enig med sig selv om, at Jürgen før havde lagt urealistiske planer, men han var bekymret. Det var farligt.

“Bliv her.” Jürgen så indtrængende på ham.

Andreas’ hjerte begyndte at banke hurtigere. “Hvorfor?”

“Fordi jeg har tænkt mig at gå lidt videre. Bare bliv her. Så kan du holde øje med cyklerne, og om der kommer nogen.”

Han ville protestere, men gjorde det ikke. Fulgte blot Jürgen med øjnene, da han gik videre langs kanalen. Andreas skulle tisse. Pludselig blev han opmærksom på, at han ubevidst havde holdt sig. Han løb tilbage til cafeen og fandt et toilet.

Da han kom tilbage, opdagede han, at Jürgen befandt sig ud for jernbanebroen. Under den strakte bådebroer sig ud i vandet. Der lød et råb: "Stehen bleiben", og det fik blodet til at isne i hans årer.

Andreas vidste, hvor råbet kom fra, alligevel stivnede han, da han så to trapoer, som havde opdaget Jürgen. De stod oppe på broen og pegede ned på ham med deres maskinpistoler.

I sekunder var scenen frosset fast. Ingen bevægede sig. Ingen sagde noget. Andreas' puls bankede i tindingen. Så satte Jürgen i løb. Han spæned ud over en bådebro og sprang på hovedet i vandet.

Andreas gispede og kvalte et skrig. Hele hans krop dirrede, mens han fulgte brorens flugt. Svømmetag for svømmetag. Der var mindre end 200 meter over til den vestlige bred. Det måtte han kunne klare! Ham, der var en habil svømmer. Armene piskede hen over vandoverfladen.

Så bragede lyden af skud i luften. Vandet omkring Jürgen blev sprøjtet op. Men han fortsatte med lynhurtige crawltag, nu tæt på bredden. Andreas var holdt op med at trække vejret. Hans øjne sprang fra trapoerne på broen til broen i vandet. En ny salve knitrede i luften, og der undslap ham et lille skrig, da han så, at Jürgens krop var holdt op med at bevæge sig. Det var for langt væk til, at han kunne se detaljerne.

Andreas følte sig både rådvild. Det kunne ikke passe, at Jürgen var ramt! Han kunne ikke begribe, at han ikke rørte sig. Ikke nærmede sig bredden på den anden side.

Kapitel 14

Aabenraa, august 1961

Jakob stak hovedet ind på værelset. “Mathilde, der er mad.” Hun lagde bogen fra sig på skrivebordet. Det var omsonst at forsøge at læse, når hun havde hovedet fuldt af John. Især fordi Jens også optog hendes tanker.

“Hørte du det?” råbte lillebroren.

Mathilde rejste sig. “Ja, ja ...” Hun gik ud i køkkenet.

“I morgen bliver du altså nødt til at lave mad, Mathilde.” Hendes mor strøg en genstridig krøllet hårlok om bag øret. “Jeg kan ikke nå hjem fra hospitalet.”

Mathildes mors krøllede hår trængte til at blive klippet. Det brusede om hendes hoved, men var alligevel pænt.

En bemærkning om, at ingen af de andre skulle købe ind eller lave mad, lå på tungen. Men Mathilde slugte den. Mange af hendes venners mødre arbejdede ikke, og hun var jo stolt over, at kvinder arbejdede i hendes familie!

Først da hun satte sig ved spisebordet, så hun, at der var noget galt med hendes far. Han så bleg ud under det røde hår. Selvom det var sommer, og huden var fregnet af solen, var de næsten forsvundet nu.

“Far, er der noget galt?” spurgte hun.

“Han har haft en hård arbejdsdag ... han kom ikke hjem før efter midnat og var ude ad døren, før vi andre stod op,” kommenterede hendes mor.

“Jeg dækker jo de forfærdelige ting, der sker i Berlin.” Faren gned sin hage med en træt bevægelse.

“Du må altså ikke tage det alt for personligt.” Mathilde kunne godt selv høre, det lød gammelklogt.

Da kartoflerne blev sendt rundt efterfulgt af medisterpølsen, sagde Jakob helt umotiveret. “Ole har fået en hund, må vi ikke også få en?”

“Niks,” svarede moren. “Jeg ved godt, hvem der skal passe den. August, fortæl os, hvad der sker i verden. Det har børnene godt af at vide.” Hun lagde kærligt en hånd på farens.

Faren tyggede af munden og lagde bestikket, som om han skulle holde en længere tale. “Det, alle taler om lige nu, foregår i Berlin. Der, hvor jeres mor voksede op, indtil hun var omtrent på Mathildes alder.” Han så på moren, der smilede. “Hvor gammel var du?”

“Det ved du da godt! Jeg skulle i 3. g, altså var jeg omtrent tre år ældre, end Mathilde er nu.”

“Og fem ældre end mig,” indskød Jakob.

“Otte ...” korrigerede Mathilde.

“Jamen det er jo din by alligevel,” fortsatte faren uanfægtet og så forelsket på hende.

Moren nikkede. “Ja, det er frygteligt, det, der sker.”

“Hvad sker der?” spurgte Jakob.

Som ventet startede faren med Adam og Eva. “Efter Anden Verdenskrig delte man Tyskland mellem de fire allierede, og man delte også Berlin.”

“Hvorfor?” spurgte Jakob.

“For at historien ikke skulle gentage sig ... for at tyskerne ikke skulle starte en Tredje Verdenskrig. Men altså det med Berlin ...” Faren kradse sig i sine daggamle skægstubbe. “Fra 1945 og frem til nu har byen været delt i en vestlig og en østlig del, hvor man krydsede en grænse, hver gang man skulle fra Øst til Vest eller omvendt.”

Mathilde puttede et stykke medister i munden, mens hun tænkte på de lektier, hun blev nødt til at lave.

“Men så en morgen ... for cirka fjorten dage siden, vågnede de op i Øst, og så kunne de ikke komme over grænsen. Forestil jer det! Tænk, hvis bedstefar og bedstemor boede på den anden side ... altså i Vest. Måske besøgte I dem flere gange om ugen, ligesom herhjemme ... Og pludselig kunne I ikke komme over til dem længere. I kunne ikke engang ringe.”

“Ikke engang ringe?” Jakob lænede sig frem, og Mathilde kunne næsten mærke, hvordan det ville være.

“Den søndag morgen kappede man forbindelsen. I løbet af natten spærrede man alle grænseovergange med pigtråd og bevæbnede soldater. Alle tog holdt op med at køre fra den ene bydel til den anden.”

Jakob måbede. “Må man så aldrig ringe?”

“Nej! Ikke besøge sin familie ... og ikke ringe!”

“Men det er jo ...” Selvom de havde talt om det i skolen, var det, som om det først nu blev tydeligt, hvorfor det var en katastrofe. Mathilde følte sig med ét ramt.

“Den dag begyndte man at bygge en mur, for at folk ikke skal kunne komme over på den anden side. Der er også hundepatruljer.”

“Det er frygteligt.” Moren rystede på hovedet.

“Hvorfor gør man det?” spurgte Jakob.

“Fordi alle folk ville over til vestsiden. Hver eneste dag var der folk, der flygtede. I maj i år alene var der næsten 18.000, der flygtede til Vestberlin. I juni var tallet endnu højere. Styret kunne regne ud, at der til sidst ikke ville være flere tilbage, hvis man ikke gjorde noget.”

“Man byggede en mur for at holde folk inde ... ikke for at holde folk ude,” konstaterede hendes mor sagte.

“Jamen hvis ikke folk gider være der ...” sagde Jakob snusfornuftigt.

“Regimet ser det, som om Vesten lokker med falske løfter. De mener, at det er fordærvende at leve i Vest, hvor man kun tænker på sig selv og ikke fællesskabet.” Faren genoptog spisningen. “Det er jo ræverøde russere.”

“Der er nogen, der prøver at flygte, ikke, far? Det skriver du vel også om?” spurgte Mathilde.

“Jo, det skriver hele verdenspressen om! Det gør vi naturligvis også. En af de første var en soldat, der bevogtede grænsen. Den 15. august sprang han selv over pigtråden. Alle verdens aviser har skrevet om det. Der stod en soldat med sin maskinpistol over skulderen. Adskillige fra Vesten stod og kiggede på ham.” Med en hovedrysten understregede faren alvoren i situationen. “De begyndte at råbe: ‘Kom herover’ – og pludselig gjorde han det. Tilfældigvis var der en fotograf, der knipsede, netop som han hoppede over pigtråden. Billedet er gået verden rundt. Det er et fantastisk billede!”

Mathilde lukkede øjnene. For sit indre blik genkaldte hun sig billedet. Hun havde hørt om episoden i det nye fjernsyn og læst om det i sin fars artikel. Nu stod det klart, hvor stor en bedrift det havde været.

Efter opvasken gik Mathilde ind på sit værelse igen. Danskbogen lå på bordet og mindede hende om, at hvis hun ikke tog sig sammen, ville hun komme uforberedt i skole i morgen.

Hun åbnede vinduet og lod den friske luft strømme ind. Satte sig og så ud i haven. Duften af de tunge, røde roser lige udenfor fyldte næsen. En solsort var i færd med at fiske orm op af græsplænen. Fuglene pipede muntert.

Hendes hjerne var fuld af billeder. Af soldaten, som sprang over pigtråden. Af Jens, der drak en masse rom og gik ud i vandet. Hvorfor gjorde han det? Ville han dø eller bare svømme? Og midt i det hele blev hun kysset af John, som spurgte, om hun ville med på Jailhouse.

Kapitel 15

Østberlin, september 1961

Andreas' hjerte bankede heftigt, da han fik øje på den opslåede avis på køkkenbordet. Overskriften lød: *Forrædere fik som fortjent.*

Var det virkelig sådan, hans mor ønskede at kommunikere? Kunne hun ikke bare fortælle ham det? Tale med ham om det.

Med museskridt nærmede han sig avisen, mens han forberedte sig på det værste. Det var umuligt at bremse de tårer, der dryppede ned på papiret. Neues Deutschland omtalte nedskydningen af Jürgen og en anden mand, som også havde forsøgt at flygte nogle få dage efter. Det fremgik, at broren havde arbejdet for et modehus, og artiklen antydede, at han var homoseksuel. Konklusionen var, at Jürgen angiveligt var forført af Vestberlins frastødende kultur. Den moraliserede over, at begge de unge mænd, som forsøgte at flygte, burde have søgt udrejsevisum frem for at vælge at optræde som forrædere.

Andreas lagde avisen fra sig og hulkede højt. Enhver vidste, at de aldrig ville have fået det visum!

Hvorfor havde han ladet Jürgen flygte? Hvorfor havde han ikke forsøgt at tale mere med broren? Inderst inde vidste Andreas jo, at det kunne ske. Hvis de havde talt ordentligt om det, havde Jürgen måske indset, at det var for farligt at forsøge at flygte?

Siden broren var sprunget i vandet, havde det plaget Andreas uafbrudt. Skulle episoden kortvarigt være ude af hans erindring, blev han hurtigt mindet om den, i det sekund han trådte ind i lejligheden eller

så sin mor. Naturligvis var hun tynget af sorg. Hun gik rundt som en skygge af sig selv og kæderøg om muligt endnu mere. Hver gang han forsøgte at trøste hende, mærkede han kulde og bebrejdelse. Han havde allerede undskyldt adskillige gange. Hvad mere kunne han gøre?

Hver gang han tog tilløb til at tale om episoden. Prøvede at forklare, at Jürgen helt umotiveret var sprunget i vandet med alt tøjet på, lukkede hun ned. Som om hun ikke ville forstå, at han umuligt kunne have forhindret det. Hendes reaktion fik ham til at tvivle på sig selv. Var der virkelig intet, han kunne have gjort? Hvad nu, hvis han havde været mere opmærksom? Eller bare lyttet til sin egen intuition. Opfanget brorens signaler noget før? Hvis han selv var sprunget efter ham og havde holdt ham tilbage?

“Du får ham ikke igen ...” sagde han sagte, mens han tørrede flere tårer væk med bagsiden af ærmet.

Mens han drak morgenkaffe, grundede han over sit liv. Om der var noget, der gav mening. Om han nogensinde kunne blive glad igen. Men han havde stadig sin bedstemor, sine bedste venner og sine planer om at blive flyingeniør. Og så havde han Elise. Han var nødt til at finde en vilje til at fortsætte. Håbe, at hans mor ville tilgive ham med tiden.

Han havde undgået skolen i flere dage, og nu kunne han ikke længere undslå sig. Det føltes, som om han havde slæbt sig igennem hele dagen. Ingen på skolen sagde noget om Jürgen, men han kunne se i deres øjne, at de vidste det. Det var for længst nået rundt i alle kroge. Smerten over ikke at kunne tale højt om familietabet føltes endnu værre. Han stod uden for fysiklokalet og ventede. Det var da en trøst, at han sluttede dagen med netop det fag.

“Hej, Andreas.” Elise stoppede op. Der var et blødt skær i hendes øjne. Hun lagde en hånd på hans skulder. “Godt at se dig. Håber du har det godt. Jeg er ked af ...”

Med et lille nik tilkendegav han, at han forstod.

“Måske kan vi mødes snart?”

“Helt sikkert.” Han blev stående og betragtede hende med en stikende klump i halsen. Så tog han sig sammen og gik ind i lokalet.

Da undervisningen sluttede, og eleverne pakkede deres sager sammen, kom hr. Bergmann ned til Andreas’ plads. “Jeg vil gerne lige tale med dig.”

“Naturligvis.” Andreas smilede prøvende, mens han overvejede, hvad det kunne dreje sig om. Han var før blevet efter timen for at drøfte mekanik eller andre spændende ting. Måske var læreren blevet opmærksom på en ny opfindelse.

Han mærkede et greb i sin arm og så ind i Christels fregnede ansigt. “Jeg kommer hjem til dig senere!”

Bergmann ventede, til alle de andre havde forladt lokalet. Det var en smule underligt. Da døren lukkede sig efter den sidste, sagde han med lav stemme: “Kære Andreas, jeg er frygtelig ked af at høre om det, der er sket med din bror.”

Udtalelsen var risikabel for en offentlig ansat, ja, for enhver, det vidste Andreas. Han mærkede sine kinder blusse af taknemmelighed. Dejligt, at der fandtes mennesker som Bergmann.

Men der var mere, læreren ville sige. Han rømmede sig og så ud til at føle sig ubehagelig til mode.

“Der er også noget andet,” sagde han så. “Vi har flere gange talt om din drøm ... jeg mener planerne om at blive flyingeniør. Jeg er bange for, at det bliver umuligt. Set i lyset af udviklingen.”

Det var næsten, som om Andreas havde fået en lussing. Han trådte et skridt tilbage og mærkede sin puls stige.

Læreren så sig om til begge sider, som om de blev aflyttet. “Du må forstå, at det er sagt i den bedste mening. Jeg vil spare dig for ydmygelsen. Jeg ved, at det allerede er registreret.” Han sænkede blikket.

“Vil du ikke nok bare sige sandheden?” spurgte Andreas.

“Jo ...” Læreren tog tilløb til at fortsætte. “Det faktum, at din bror er grænsekrænker ... det, at han har forsøgt at flygte, kommer til at påvirke din fremtid. Det er uretfærdigt, og det siger jeg i allerstørste

fortrolighed. Men i systemerne er du registreret som politisk upålidelig.”

Andreas prøvede at lade ordene bundfælde sig. Vidste godt, hvad de betød, men alligevel ikke. “Min fremtid?”

Læreren nikkede bedrøvet. “Som færdiguddannet flyingeniør ville du have adgang til flyvemaskiner. DDR ønsker ikke ...”

“At jeg får lejlighed til at krydse grænserne ...” færdiggjorde Andreas sætningen.

“Netop. Jeg beklager. Denne samtale har aldrig fundet sted ...” Bergmann tog sin taske og forlod auditoriet.

Andreas smuttede forbi sin Oma på vej hjem fra skole.

“Godt at se dig.” Hun rystede på hænderne, da hun fyldte kedlen med vand. “Det er frygteligt at have hele dagen til at sidde og tænke på din bror.”

Deres blikke mødtes.

“Ja,” hviskede Andreas.

Lidt efter sad de begge to ved den blomstrede voksdug, som havde set bedre dage. Hun så ikke så godt længere, og hun var heller ikke så hysterisk med hygiejne, som hun havde været. Hele lejligheden lugtede af hende. En blanding af lavendel og gammelt menneske. Han kunne godt lide lugten, fordi den hørte til hende.

“Gik det godt på gymnasiet?” Hun dyppede en sukkerknald i kaffen og lagde den på tungen, som han havde set hende gøre det tusindvis af gange.

“Fint.”

“Og din mor?”

Han så væk. “Også fint.”

“Det tror jeg nu ikke?” Med en rynket hånd drejede hun hans ansigt, så de så på hinanden.

“Nej, du har ret.”

“Andreas, det var ikke din skyld!”

“Måske ikke.” En klump i halsen voksede.

“Det var det ikke!”

“Hun har altid foretrukket Jürgen ... men nu er det blevet endnu værre. Jeg tror, hun hader mig.” Andreas holdt brat inde i erkendelsen af, at han var gået for vidt. Han indså, at det havde ligget som baggrundsstøj i hans hoved i årevis. Hvad havde han gjort for at være genstand for sin mors vrede? Hvorfor var broren så meget bedre i hendes øjne? Hvorfor var Jürgens far en helt, hvor Andreas’ var unævnelig?

“Sødeste dreng.” Omas stemme trak ham tilbage til nuet. “Din mor har altid haft et frygteligt temperament og vrede. Men hun elsker dig lige så meget som din storebror, hun er bare dårlig til at vise det.”

Det var Andreas langtfra overbevist om. Han så på uret og konstaterede, at han snart skulle hjem. Det var spisetid.

“Det er Christel.” Andreas’ mors stemme var tonløs. Hun var bleg som et genfærd, og hver gang han så hende, blev knuden i maven endnu større.

Han sprang op. “Davs, kom ind.”

“Hun virker trist, din mor,” konstaterede Christel, da døren var lukket.

“Det tror da pokker. Hun har mistet sin søn.”

“Hvordan har du det?”

“Hvordan tror du?” Han lagde en hånd over øjnene.

Som en kludedukke lod han sig føre med, da hun gav ham et kram. Strøg ham over ryggen, som var han et barn. “Kom, nu fortæller du mig om det hele.”

Det var først, da de sad i hver sin ende af hans seng, han kom i tanke om, hvor meget han havde savnet Christel hen over sommeren. Det havde været akavet efter sommerhusbesøget, fordi de havde haft hver sin opfattelse af venskabet. Christel havde lagt noget andet i det, end han havde. Desuden havde han haft mange undskyldninger, så han kunne se Elise. Siden havde det hele handlet om opførelsen af muren.

Livet før og efter den 13. august. Og så havde Jürgen mistet livet. Alt var gået i stå. Det hele var druknet i sorg.

“Hvordan gik begravelsen?” Christels øjne var fulde af medfølelse.

Andreas kæmpede for at få hold på sig selv. Han trak knæene helt op under hagen og sad med armene om sine lange, sammenfoldede ben. Da han begyndte at tale, var det, som om stemmen ikke tilhørte ham.

“Jeg hørte, han fik en fin begravelse i Vestberlin.”

“Hvordan?”

“De omtalte det på BBC World Service.” Andreas strammede grebet om sine ben. Med en pludselig taknemmelighed over, at kortbølgeradioen gik igennem uden at blive generet af støjsendere. “Fordi han var blandt de første, der ... der døde. Jeg tror, at der allerede er kommet en del til siden. De kan nok ikke blive ved med alle de flotte begravelser i Vest.” Det trykkede i hans hals.

“Jo, men du var til mindehøjtideligheden her? I kirken?”

Han sænkede blikket. “Min mor har været helt ude af den ... Jeg mener, over at hun ikke kunne være med til den rigtige begravelse ...”

Christel rakte en hånd ud og rørte ved hans, og han fortsatte rustent. “Jeg hjalp min mor med at gå til myndighederne, hvor vi langt om længe fik lov til at holde en stille mindehøjtidelighed. Stasi lagde ikke skjul på, at præsten hverken måtte nævne årsagen eller noget om omstændighederne.”

“Men var det fint alligevel?”

“Det var det vel ...” De tårer, der insisterende havde siddet på spring, begyndte at dryppe. Han tørrede kinden med bagsiden af hånden. “Som det nu kan være, når ingen kan sige sandheden. Når man er ved at kvæles i forlorenhed. Jürgen er død, og min mor ville ønske, det var mig.” Han sukede dybt. Kunne ikke få sig selv til at nævne de kuldsejlede karriereplaner.

Kapitel 16

Aabenraa, oktober 1961

“**H**ils endelig Anettes forældre. Og Anette må da også snart komme og spise hos os.” Mathildes mor strøg distræt en hårløk om bag øret.

“Yes – jeg hilser.” Ude ved cyklen stod Mathilde stille et øjeblik. Grebet af dårlig samvittighed. Det var ikke i orden, det, hun foretog sig! Det var nærmest en ond cirkel. Hvorfor havde hun ikke fortalt om John for længe siden? Alle ville blive lettede. De ønskede jo, at hun kom videre efter ulykken.

Selvfølger ville forældrene da forstå, at man godt kunne være forelsket i en, der var ældre end en selv. Farmor troede, der var tale om to år. Men det var tre. Det var bare altid, som om de troede det værste. Måske ville de endda have sagt ja, hvis hun havde spurgt, om det var i orden, at hun hørte jazz på Jailhouse. Eller de kunne være taget på Folkehjem, hvis forældrene ville acceptere det. Det var trods alt lidt finere. Sagen var bare, at de syntes, hun var for ung. De forstod ikke, at hun ikke kun lignede én, der var ældre. Hun følte sig også ældre. Alle troede, hun gik i gymnasiet!

“Jeg lover, at det er sidste gang, jeg snyder jer,” hviskede hun, så kun hun selv kunne høre det.

John var alene hjemme. Igen. Anette havde sagt, at hun sov hos Mathilde. Helvede ville bryde løs, hvis det blev opdaget. Maven kunne godt krampe lidt sammen over det, men så besluttede Mathilde sig for

at lade det fare. Nu havde de gjort det! Hun havde løjet. Så måtte hun få det bedste ud af det.

Både farmor, far og mor havde været unge engang. Snart skulle de introduceres for John. Han kunne smelte ethvert kvindehjerte ... også hendes mors.

Aftalen var at mødes uden for det gamle fængsel. Anette og Mathilde stod lidt på afstand og betragtede dem, der stod i kø for at komme ind. Selvfølgelig var de ældre end hende og Anette. John havde forsikret, at det ikke var noget problem. Ingen ville drømme om, at de kun var 15.

Endelig kom John med tre andre venner. "Det er Johannes, Poul og Verner." John trådte et skridt frem og lagde armen om Mathilde. "Og det her er den skønne, rødhårede furie, jeg har talt om." Han kyssede hende, og alle lo.

"Og det er Anette," sagde Mathilde med en løssluppen følelse i kroppen. Der var et eller andet, der sagde hende, at Anette passede godt sammen med ham, der hed Poul. De stod lidt for længe ud for hinanden. Hun smilede ved tanken.

Ham, der hed Verner, sendte en lommelærke rundt. De sagde, det var rom. Det smagte stærkt og brændte hele vejen ned i mavesækken. Alligevel ville Mathilde også gerne smage den, da den blev sendt rundt anden gang.

Det gik overraskende nemt med at komme ind. Ingen satte spørgsmålstegn ved deres alder.

Der var allerede fyldt med mennesker og høj, rytmisk musik. Lokallet duftede af råt plankegulv og cigaretrøg. Mathilde tænkte på, at hun skulle huske at lufte sit tøj, Anettes forældre røg ikke. Hendes egne forældre ville blive mistænksomme. Der sad mange mennesker ved bordene, som stod vinkelret på muren med udsigt til scenen og dansesgulvet. Det så hyggeligt ud med stearinlys i vinflasker, som kastede flakkende skygger på væggen.

"I aften er det Sonny Boys, der spiller. Det fås ikke bedre." John knugede Mathilde ind til sig og kyssede hende på kinden.

Musikken var høj og god. Det var umuligt at stå stille, og der gik ikke mange minutter, før de stod ude på det fyldte dansegulv. Anette og Poul. Mathilde og John.

Levende musik. Det var noget, man kun havde hørt om! Nu vidste Mathilde, at det var sandt, når folk sagde, at det ikke blev bedre. Hun og John dansede som i en drøm. Kinderne sad fast af at smile. De lo og kastede sig kåde rundt kun med øje for hinanden.

Mellem to numre holdt John fast om hende, mens han hviskede ind i hendes øre: "Du er så skøn, Mathilde. Skal vi ikke bare tage hjem til mig? Jeg har lyst til at være sammen. Med dig alene." En stribe sved løb ned ad hans tinding.

"Nej, det går ikke." Hun lo og skubbede ham fra sig. Og de stod et øjeblik og pustede ud.

Henne ved bordet havde Verner stillet en hel samling øl. Mathilde og Anette sendte hinanden øjne, før de gik om bord i hver sin. Ingen skulle beskyldte dem for at være novicer.

Efter nogle numre var Anette og Poul forsvundet. Mathilde var ør i hovedet af musik, øl og hvirvlen rundt på dansegulvet. John kyssede hende lidenskabeligt. "Hør her, søde, lad os gå hjem til mig."

"Jeg kan ikke gå uden Anette." Hun drejede næsten rundt om sig selv for at spejle efter veninden.

"Skidt, hun ved da, hvor du er. Vi beder Verner om at sige det." Øjnene var uimodståelige. Som om hun var den eneste kvinde i hele universet. Alle andre var luft. John trak hende op af stolen. Til Verner sagde han: "Sig lige til Anette, at vi er hjemme hos mig. Nøglen ligger under måtten."

Det var første gang, Mathilde sad i en hyrevogn. Hun lænede hovedet ind mod Johns skulder. Hun var Askepot, der havde fået prinsen. På Jailhouse havde det været, som om alle pigernes øjne klæbede til John. Det fik en stolthed til at skyde op i hende. Ud over svimmelheden. De blev sat af på Gammel Kongevej. Mathilde havde haft lukkede øjne

hele tiden. Hun fnisede, da John måtte hjælpe hende ud af taxaen, fordi hun var ved at falde over sine egne ben.

De nåede at kysse, inden John fik låst døren op. Og de blev budt velkommen af en logrende og bjæffende Nielsen.

“Vi skal lige have en enkelt godnatøl.” John trak hende ind i stuen.

“Ej, jeg skal ikke have mere.” Tungt faldt hun ned i sofaen og modtog kort tid efter alligevel den øl, han rakte hende.

Hendes bevægelser var ukontrollable. Der blev spildt øl på den beigefarvede sofa.

“Glem det,” lo John.

Hun satte ølflasken på sofabordet og lod den stå.

Hele kroppen summede, mens Johns hænder vandrede hen over den. Langt væk, i baghovedet, hørte hun sin farmors stemme. Hvad var det, hun havde sagt: Han har andre interesser. Noget med nærkontakt. Selvfølgelig vidste Mathilde godt, hvad det betød. Det, hun var i færd med på den beige sofa, som nu havde en plet, var det, som hendes farmor advarede imod.

Mathilde var en pæn pige. Det var på sin plads at rejse sig og sige, hun skulle hjem. Det var lige meget, om hendes forældre ville blive overraskede over, at hun alligevel ikke sov hos Anette.

Radio Luxembourg kværnede i baggrunden. Det ene hit efter det andet. Nu var det Cliff Richard.

Uden at hun havde mærket det, havde John vristet hendes kjoleknapper op. Det var umuligt at holde styr på ham.

Hun prøvede at sætte sig op. “Det går altså ikke. Jeg er ikke typen, der gør sådan noget, før jeg er forlovet.”

“Hør her, søde. Vi er jo næsten forlovet.” John kyskede hende på halsen og på munden, mens han var i færd med at lempe kjolen ud over hendes skulder. Så langt var Jens aldrig gået. I det hele taget var Jens meget mindre insisterende.

“Mathilde, du er den flotteste pige af alle. Jeg fatter ikke, at du ikke er ældre.” Flere kys. Duften af ham var intens. Det var meget svært at

modstå ham. Især fordi hendes tanker var så uklare. Hvis bare Anette og Poul ville komme. Så ville det hele løse sig.

Nu havde John rejst sig. "Kom, vi går ind på mit værelse, man ligger elendigt på den sofa." Blidt gelejdede han hende gennem stuen.

Næste morgen vågnede Mathilde af Nielsens glade bjæffen. Hun lå i en seng med lagner, der var rodet sammen i en klump. John var der ikke. Hun hørte ham tale til hunden ude i gangen. "Ja, Nielsen. Nu går vi en tur."

En stærk kvalme kradsede i svælget. Hun opdagede, at hun var nøgen. Erindrede svagt, at hun havde været ved at trille ud af sengen flere gange. Så sprang hun op, tog Johns skjorte over sig og gik ud i gangen. På vej ud måtte hun støtte sig til dørkarmen.

John stod med hundesnoren i hånden. Han lyste op. "Halloj, smukke."

"Jeg tager hjem ..."

"Men jeg er tilbage om fem minutter, så spiser vi morgenmad."

"Jeg må hellere tage hjem." Hun samlede skjorten om sig.

Han gik hen til hende. Kyssede hende. "Det var skønt at være sammen med dig, Mathilde. Lad os ses meget snart."

Hun strøg tilbage for at klæde sig på. Da hun havde hørt yderdøren klikke, gik hun ud i fordelingsgangen og åbnede dørene. Første dør var badeværelset. Hun smuttede ind og tisede. Hendes spejlbillede afslørede noget utrolig uglet hår og makeuprester under øjnene. Hun så farlig ud. I en fart fjernede hun det værste, og så var hun ude i gangen igen. Så vidt hun huskede, havde moren vagt på hospitalet. Gid hun ville kunne snige sig ind i huset uden at blive set af nogen, før hun kunne rette op på skaderne.

I det næste værelse fandt hun Anette. Hun lå og sov på en divan med alt tøjet på. Vågnede ved dørens knirken.

"Halloj, Thilde." Anette satte sig op i sengen og gabte.

"Kom, klokken er ti. Vi skal hjem."

“Jeg er smadret ...”

“Kom nu ...”

På rekordtid gik de ned ad havegangen. Anettes kjole var krøllet. Det var Mathildes også, selvom hun ikke havde sovet i den.

“Hvad med Poul?” spurgte Mathilde.

“Han var meget galant. Han fulgte mig hjem til John, sørgede for, at jeg kom ind i seng, og så gik han hjem.”

“Skal I ses igen?”

“Ja da.” Anettes stemme lød som fløjl. “Men jeg vil meget hellere høre om dig og John.”

Spørgsmålet var ventet. Alligevel kæmpede modsatrettede følelser inden i Mathilde. Det, hun havde gjort i nat, var slemt. Det var slet ikke noget, hun kunne finde på at gøre. Hvor mange gange havde hun og Anette ikke talt om, at man skulle vente, til man fandt den helt rigtige? Man mistede ikke sin mødom, før man blev gift. Eller i det mindste ikke, før man var forlovet. Man gav den ikke væk til den første den bedste. Og under ingen omstændigheder på den uromantiske måde, hun selv havde mistet den på. Det var kun billige piger, der gjorde sådan!

Det var utilgiveligt, så meget hun havde løjet på det sidste. Og så til Anette, som hun ellers fortalte alt. Alligevel sagde hun: “Vi var trætte. Hørte lidt Radio Luxembourg, og så gav John mig gæsteværelset. Han var utrolig sød.”

Kapitel 17

Østberlin, oktober 1961

Andreas pakkede sit svømmetøj sammen. Klorldugten sad i næsen. Alt foregik mekanisk. Der var intet, han syntes om længere. Heller ikke svømning. Jürgen var død. Der var bygget en mur, og hans venskaber smuldrede. Han var holdt op med at være social. Sin mor kunne han heller ikke tale med.

Han forlod hallen og gik ud til sin cykel. Udstødte et lille gisp, da han fik øje på Elise. Han havde ikke talt med hende i over en uge. Havde ingen anelse om, hvordan tingene stod til. Var de kærester, eller var de ikke? Hun undgik ham. Men nu stod hun dér. Hendes lyse hår så nyvasket ud, og solbrændtheden fik hende til at se kernesund ud. Der måtte være masser af drenge, der sværmede om hende.

“Davs. Jeg sad på tilskuerpladserne og så dig svømme. Men du opdagede mig ikke. Du er god.”

“Tak.” Hans hjerne stod stille. Hvad gik det ud på?

“Er din mor på arbejde?”

“Ja.”

“Kan vi tage hjem til dig?”

“Selvfølgelig!” Hans hjerte var begyndt at slå hurtigere. Hvad ville hun? Hun så ikke glad ud. Det lod ikke til, at hun forventede, de skulle hjem og kysse hinanden bag lukkede døre.

De cyklede hjem til ham. Sagde næsten ingenting. Han opgav at greje formålet. Det var, som om han opfangede alle lyde med dobbelt

styrke. Fuglesang. Folk, der råbte på gaden. En hund, der gøede. Støjen fra en bilmotor.

I opgangen holdt han døren og lod hende gå op ad trappen først. Selvom han vidste, moren var på fabrikken, åndede han alligevel lettet op, da han konstaterede, der var stille i lejligheden.

“Kom med ind i stuen.” Han gik direkte hen og åbnede et vindue. Røglugten sad i alt.

På en måde var det hele formelt mellem dem. Han ville gerne bløde det op, men Elise var så sær. Hendes udstråling fik ham til at holde sig på afstand.

“Jeg ville bare snakke,” sagde hun og satte sig i den gamle sofa.

Han satte sig i stolen overfor. “Fint nok, det er også, som om du har undgået mig.” Det skurrede i hans egne ører, for han undgik hende jo selv ovre i skolen. Det vidste de begge. Christel og Peter stod imellem dem. Han prøvede at sørge for, de ikke mødte hinanden.

“Andreas, jeg kan virkelig godt lide dig. Virkelig godt.” Hun sukede. “Det er sindssygt, at hele mit liv skal påvirkes af, at min far hedder Joseph Standtorp. Men det gør det jo.”

Det var umuligt at forudsige, hvad der ville komme. Andreas nøjedes med at se ned.

“Din bror er ... var grænsekrænker.” Elises stemme var blevet blød. “Sådan noget tilgiver man aldrig.”

“Nej ...” hviskede han. “Det er, som om jeg er brændemærket.”

“Din mor er medlem af partiet. Hun er formand på fabrikken. Det hjælper.” Hun tav. Kort efter sagde hun: “Det går forhåbentlig over.”

“Måske.” Med små ryk knækkede han fingre. Stadig usikker på, hvorfor hun var kommet.

“Andreas, fordi jeg så godt kan lide dig, har jeg talt med min far om dig.”

Han stoppede brat med at trække i fingrene og sad med en følelse af, at hun havde kastet æg eller rådne tomater mod ham. “Har du talt med din far om mig?”

“Ja ... jeg fortalte ham, at du var en god ven. Om han havde nogle råd.”

“Aha.” Hans hjerte var blevet uroligt, og det var umuligt at se på hende.

“Din bror var ikke medlem af partiet. Du er ikke medlem af Freie Deutsche Jugend.”

Det gibbede i ham. Alle andre sagde FDJ, men når Elise udtalte det langsomt og tydeligt, lød det endnu værre.

“Nej, jeg er ikke medlem.”

“Det ville gøre tingene lettere for dig.” Hun lagde hovedet på skrå. De blå øjne var uimodståelige. Der var ikke noget nyt i det, hun sagde, men det gjorde alligevel indtryk!

En magtesløshed overmandede ham. Det var til at skribe over! Han havde lovet Jürgen aldrig at blive medlem. “Det er ikke en skid bedre end Hitlerjugend,” havde han sagt. Adskillige gange havde de gjort grin med de idioter, der var med i FDJ. De var hovedløse høns, der ikke kunne tænke selv. Elise havde ramt lige ned i et sprængfarligt emne. Lige så meget Jürgen og Andreas havde været modstandere, lige så meget havde moren forsøgt at presse sin yngste søn til at gå med. Alle så skævt til hendes side, påstod hun. Og han vidste, hun havde ret. Han havde været fast besluttet på ikke at lade partiet bestemme over hans liv. Men det gjorde de jo alligevel.

Han lagde ansigtet i sine hænder. “Jeg bryder mig ikke om tvang, Elise.”

“Det er ikke tvang ... men det gør det lettere for dig.”

Han lukkede øjnene. Vidste, det var sandt. Det stod allerede klart, at han formodentlig aldrig ville kunne læse på universitetet efter Jürgens død. Lærerne holdt afstand til ham. Alle holdt afstand. Som om han var spedalsk.

“Du bliver nødt til at vise, at du ikke holder med forræderne.”

“Han var min bror,” sagde han heftigt.

“Jeg siger det, fordi jeg godt kan lide dig. Fordi det kan være med til

at få din fremtid til at lysne.” Hun rejste sig og gik hen og holdt om ham et kort øjeblik. Så sagde hun: “Jeg går nu.”

Han lyttede og ventede, til yderdøren smækkede. Så gav han sig selv lov til at hulke højt, mens han bankede en knytnæve hårdt ind i en sofapude. Det var kun på grund af fru Frühling, at han ikke råbte højt. Den nysgerrige kælling!

“For helvede ... for helvede ...” hulkede han.

Efterhånden faldt han til ro. Gråden stilnede af, og til sidst holdt den op.

Han tørrede øjne og næse med et ærme. “Hvorfor er du her ikke, Jürgen?”

Nogen råbte på den anden side af væggen. Det måtte være Frühlings barnebarn.

Vreden sad stadig i ham. Den overraskede ham. Han havde stadig lyst til at smadre noget eller råbe højt. Beherskede sig. Formanede sig selv om at tænke klart.

Det, Elise havde sagt, var rigtigt. Hvis han ikke meldte sig ind i partiet og i FDJ, ville han gøre livet svært for sig selv. Det ville det også have været, hvis Jürgen levede. Selvom broren ikke var stemplet som forræder. Men det var han! Og det gjorde det endnu værre.

“Jeg melder mig ind!” sagde han højt.

Fra nu af ville han være med til alle de arrangementer, som næsten alle hans klassekammerater deltog i. FDJ-koncerter. FDJ-lejrskole. FDJ-sportsarrangementer. Hjemmefra ville han øve sig i at smile. Hans mor ville blive glad. Endelig ville han gøre noget rigtigt.

Han rettede sig op. “Kære Jürgen. Du må forstå det her! Jeg melder mig ind i det skide FDJ. Det gør mor glad og livet lettere for mig selv. Men jeg lover dig, jeg har samme standpunkt som altid. Staten bestemmer ikke over mig. Udadtil er jeg måske føjelig. Men indeni gør jeg oprør! Jeg skal nok vinde en dag.” Han trak luft ind. “De får mig aldrig ned med nakken.”

Kapitel 18

Aabenraa, oktober 1961

“**M**athilde, kan du ikke fortælle mig, hvorfor du er så trist? Du har hængt med næbbet hele ugen.” Hendes mor satte sig på hendes seng. “Og her er helt stille. Du hører ikke engang musik.”

Først virrede Mathilde afvisende med hovedet. Så bed hun sig i læben og begyndte mod sin vilje at græde. Mærkede morens hånd på sin ryg. “Du var blevet så glad.” Der var et stik af angst i hendes stemme. “Tænker du på Jens og ulykken?”

Moren lød oprigtigt bekymret, det var bedst at berolige hende. Desuden var det nemmest at sige det, som det var, afgjorde hun. Hun snøftede lidt, før hun begyndte. “Der er bare en dreng, jeg kender, som jeg godt kan lide. Jeg troede måske, vi var kærester. Men så så jeg ham med en anden pige.”

Moren fortsatte med at stryge Mathilde over ryggen. “Måske var det helt uskyldigt?”

“Overhovedet ikke!” udbrød hun heftigt. “De så mig ikke. De stod i parken og kyssede hinanden.” At hun selv havde stået præcis samme sted med John og kysset ham, undlod hun at fortælle. Det var alt for nedværdigende. Desuden ville hendes mor næppe finde det passende. Alene tanken fik hende til at hulke igen.

Lidt efter rejste moren sig. “Måske er det for tidligt, at du finder en ny kæreste, Mathilde. Du har tiden for dig. Han lyder ikke som den rigtige for dig, hvis han bare skifter pige, som det passer ham.”

Mathilde tørrede øjnene og lænede hovedet ind mod væggen. Gid hun aldrig nogensinde ville se John igen. Det var ydmygende at indse, hvor nem hun var at narre. John var mester i floskler. 'Du er så skøn, Mathilde' 'Vi er så godt som forlovet, Mathilde.' Vorherre bevares, hvor havde hun været dum! Hun ville aldrig falde for den slags mænd igen.

Langsomt blev hendes hjerterytme normal. Døren stod åben, og hun kunne høre sin mor og far tale sammen ude i køkkenet. Hun spidsede ører.

"Er det sikkert at rejse derned?" spurgte hendes mor.

"Det er helt sikkert. Jeg skal jo ikke til et uland!" Hendes far sukede.

"Det siger du! DDR er vel et uland? De har bygget en mur, for pokker! Deres statsborgere kan ikke komme ud. De skyder folk, det har du selv fortalt."

"Jeg er fra pressen! Der sker ingenting. Jeg skal bare til Vestberlin ... måske en enkelt dag til Øst. Det er en kæmpe chance, Sara! De artikler, jeg skriver, sælger vi til andre aviser! Min chef står fuldstændig bag mig!"

Inden Mathildes mor kunne nå at svare, susede Mathilde hen til køkkendøråbningen. "Hvad skal jeg lave i efterårsferien?"

"Det må vi finde ud af! Du er da gammel nok til at finde på noget selv. Måske kan du hjælpe farmor i butikken?" Hendes mor lagde nogle snavsede tallerkner i opvaskebaljen, der var fuld af skum, mens hendes far gned på et glas med et viskestykke.

"Skal far ikke til Berlin? Jeg kunne tage med." Det var et sats. Men hun slyngede det ud, før hun havde fintænkt en plan.

"Lytter du?" Morens pande blev fuld af rynker. "Og svaret er helt klart nej!"

"Hvorfor?"

"Det er farligt ... nej, det dur ikke!"

"Årh, mor, jeg trænger virkelig til opmuntring!" Mathilde lavede øjne. "Som du selv sagde, har jeg været trist længe."

Moren kunne ikke lade være med at smile. Nu gjaldt det om at smede. Hendes far ville desuden hade at tage på en sådan tur alene. Hun tilføjede: "Så skal far heller ikke rejse alene. Det er frygtelig kedeligt!"

Hendes far var holdt op med at tørre af. Det så ud, som om han tænkte, så sagde han: "Hvorfor egentlig ikke? Vestberlin er jo som enhver anden storby. Mathilde har godt af at se noget af verden. Den dag, jeg tager til Øst ... og jeg ved faktisk ikke engang, om jeg gør det, lader jeg hende blive på hotelværelset i Vest."

Det var yderst sjældent, faren gik imod moren. Især når børnene hørte det. Forældrene plejede at drøfte alt bag lukkede døre. Mathildes hjerterytme steg. Det var nu, hun skulle slå til. "Ej, mor! Det lyder da helt fantastisk. Så kan jeg skrive en stil om det i skolen ... og jeg kunne købe ind i nogle af de fine butikker på Kurfürstendamm. Jeg har de penge, jeg har tjent i farmors butik. Jeg lover at holde mig i nærheden af hotellet ... og jeg kan bare læse, hvis far har travlt."

"Du er sindssyg!" Det skvulpede, da tallerkenen gled tilbage i opvaskevandet. Lige dér vidste Mathilde, at hun havde vundet kampen. Hun ville komme på sin første udlandsrejse!

Kapitel 19

Vest- og Østberlin, oktober 1961

“Nu husker du, at du ville skrive en stil om vores rejse,” sagde N hendes far drillende. Solen fik hans røde hår til at gløde ligesom de efterårsblade, der faldt af træerne. Det var den sidste dags formiddag. De sad med jakkerne på og drak kaffe i solen på en fortovscafé. Turen til Berlin var gået alt for hurtigt. I morgen gik rejsen hjem igen.

Mathilde vendte blikket op mod himlen. Hun havde brugt sine penge på at købe vinyl-singler med The Beatles, som slet ikke var kommet til Sønderjylland endnu! Desuden var det blevet til en flot kjole og adskillige souvenirs. Det ville hun ikke skrive om, for Vestberlin var en utrolig flot by med mange attraktioner. I det hele taget tænkte hun kun på, hvornår hun kunne komme tilbage til byen igen. I Berlin skete der noget døgnet rundt. Der var en puls, som påvirkede alt. Her var man aldrig alene. Der var altid noget spændende at betragte. Skøre indfald og mærkelige mennesker, man kunne studere. Til sammenligning var Aabenraa gabende kedsommelig. Med lidt held kunne man støde ind i landsbytossen, så skete der da lidt den dag! Mødet med Berlin havde bekræftet hende i, at hun skulle flytte til København. Jo før, jo bedre. Liv og glade dage – det var sådan, Mathildes liv skulle være!

Faren afbrød hendes tanker: “Du kunne skrive om Tiergarten og Brandenburger Tor. Og så er der selvfølgelig den ødelagte kirke på Kurfürstendamm, Kaiser-Wilhelm-Gedächtniskirche. Det kunne da være spændende!”

Mathilde syntes ikke, det lød spor interessant. "Hvad var det, du skulle i dag?" Hun kneb øjnene sammen mod solen.

"Det ender nok med, at jeg tager til Østberlin. Bare nogle timer. Du klarer dig jo meget godt her, bare du bliver i nærheden af hotellet."

"Det ville blive en meget bedre stil, hvis jeg tog med!" Hun lagde hovedet på skrå.

Han kunne ikke lade være med at grine. "Det ved du godt, du ikke kan!"

"Hvorfor?"

"Det lovede vi mor!"

"Hun behøver jo ikke at få det at vide, vel?"

"Det kræver også visum." Han så hemmelighedsfuld ud. "Men det skaffede jeg faktisk, for en sikkerheds skyld."

En time senere var de på vej. Det sugede i Mathildes mave, som om hun skulle på en afrikansk safari, hvor hun skulle gå rundt blandt de vilde dyr. Det følte omtrent lige så farligt.

Fra hotellet gik de hen til grænseovergangen ved Checkpoint Charlie, som lå i Friedrichstraße. Jo tættere på grænsen de kom, jo mere kunne de se af afspærringen mod Øst. Den mur, de havde læst om i avisen, var allerede etableret mange steder. Nogle steder arbejdede man på at forstærke den. Gøre den højere og bredere. Der var pig-tråd foroven. Desuden blev den bevogtet af soldater. Det forekom så meningsløst. Hvad skulle de med den mur? Hvorfor kunne folk ikke bare færdes mellem hinanden? Hun forstod det ikke.

Mathilde mærkede et ryk i sin arm. "Kom så, vi skal her hen i køen." Farens stemme var lav og hård. "Hold op med at gå og glo sådan! Vi bliver nødt til at være ydmyge her."

Hun bøjede hovedet og stillede sig tæt på sin far. Hendes hjerte bankede alt for hurtigt, og hun indså, at han var nervøs. Det var, som om de var i gang med at gøre noget ulovligt. Det hele var så dystert. Som til en begravelse.

Grænsen var svært bevogtet. Der holdt tanks med soldater på hver side af indgangen. Var det virkelig nødvendigt? Et stort skilt meddelte: *You are leaving the American Sector*. Det blev gentaget på både fransk og russisk, mente hun. Hun gøs. Nu var der noget at skrive om i den stil. Det her var noget andet end at ose på Kurfürstendamm. Nu kom muren tæt på! De stod i kø for at komme ind i det lukkede Øst.

Hun prøvede at suge alt til sig uden at stirre for meget på soldaterne, for man var ikke i tvivl om, at man ikke skulle genere dem ret meget, før det kunne få konsekvenser. Et blik rundt på de andre i køen bekræftede, at de var lige så forundrede som hun selv. Hvordan var det muligt, at stedet kunne være så bevogtet blot få meter fra helt almindelige butikker? Lige rundt om hjørnet lå en café. Og nu var det, som om de var på vej ind i en anden verdensdel. Ikke bare et andet land.

Da det blev deres tur, stod de foran to vagter, som ville se deres pas og visum. Vagterne så alvorlige ud. Mathilde forestillede sig, at de kunne finde på at trække deres våben uden varsel. De havde grønne uniformer på. Den ene så ud til at være proppet ned i den. Han var alt for tyk. Hun kom til at tænke på en hvalros og udstødte et lille fnis. Straks efter rettede hun sig op og stod helt stiv i kroppen. Hendes far stirrede på hende med et irettesættende blik. Det forstærkede bare trangen til at gøre noget vanvittigt. Tænk, hvis hun fik et sammenbrud. Hvis hun begyndte at grine og ikke kunne standse.

“Ihre Tasche, bitte.” Hvalrossen lød bøs.

Hendes fars skuldertaske blev grundigt endevendt. De fandt hans notatblok. Et kort over Berlin, hotelnøglen og forskellige andre almindelige ting. Så blev de gennet videre, og hvalrossen kastede sig over de næste i køen.

Mathilde skævede til de to tanks og muren, mens hun med hurtige skridt fulgte efter sin far.

“Det var nok ikke en god ide at tage dig med,” sagde hendes far med anstrengt stemme. “Hvad var det, der var så morsomt?”

“Ikke noget.”

Han holdt et kort frem og studerede det. "Jeg skal mødes med en kontakt et par gader herfra." Han plantede pegefingern på kortet, og lidt efter gik han i en anden retning. Pludselig følte det, som om hun var en klods om benet. Hun var sikker på, at han havde fortrudt, at han havde overgivet sig.

Mathilde studerede de mennesker, hun mødte. Deres påklædning virkede gammeldags og trist. Det passede godt til den måde, de så ud på. Hun forestillede sig, at man ville have sådan en udstråling, hvis man lige havde fået at vide, at man alligevel ikke fik noget ferie det år. Det var selvfølgelig en dum sammenligning. Det var meget værre end ferie. Der var noget fortabt over dem. De så i hvert fald ikke så farlige ud, hvis man så bort fra de soldater, som marcherede rundt i gaderne med deres geværer over skulderen.

Husene var grå og lignede noget klamp. Der var så trist og kedeligt.

"Kan man virkelig bo sådan?" Mathilde så på sin far.

"Så kan du måske sætte mere pris på dit eget hjem."

De lo, og Mathilde skubbede til ham. "Jeg har da aldrig klaget over vores hus."

"Nu ved du, hvordan andre mennesker bor."

Da de havde gået ti minutter og var drejet ned ad en ny gade, sagtede faren farten. "Det er så i nummer 102 ..." Der var noget rådvildt i hans blik.

"Der er en café næsten overfor. Kan jeg ikke bare sidde dér?" Hun så sig demonstrativt omkring. "Jeg tror ikke, soldaterne skyder mig, hvis jeg sidder helt stille."

Det lokede et lille smil frem på hendes fars læber, mens han tænkte. "Godt ... så siger vi det. Du går ingen steder! Du kan læse i min bog."

"Jep – det lover jeg."

Kapitel 20

Østberlin, oktober 1961

Der var kun tre kunder i cafeen og lige så mange tjenere. Ingen af dem havde travlt med at betjene Mathilde. Hun havde sat sig udenfor i et hjørne med læ. Hvis man beholdt jakken på, kunne man godt nyde den blege efterårssols stråler. Visne, brune blade pilede hen ad fliserne, som blev de båret af små, usynlige ben.

Endelig dukkede en sur tjener op, og hun bestilte kaffe. Selvom hendes far havde lovet at betale en kage, droppede hun det. Udbuddet var langtfra det, man kunne få på Kurfürstendamm. De var uden flødeskum og så tørre og triste ud.

Mathilde kiggede på fortovet, hvor østberlinere gik forbi. Det blev hurtigt kedeligt. Så bemærkede hun en ung fyr, der satte sig ved bordet ved siden af hendes. Mon ikke han var på hendes alder? Han bestilte kaffe.

Det var næsten, som om hun kunne mærke hans nysgerrighed. Som om han studerede bogen, der lå på bordet. Hun prøvede at lade være med at stirre tilbage. Åbnede bogen og læste lidt i den. Da hun løftede hovedet, bemærkede hun, at to af tjenerne var forsvundet, og den tredje var optaget af at tale med en ven på fortovet.

Den unge fyr ved nabobordet sagde: "Er du dansk?" Højest overraskende spurgte han på dansk med accent, selvom han så ret østtysk ud. Frisuren var gammeldags, men han var tiltrækkende. Håret var kort og mellemløst. Tøjet helt klart fra Østtyskland. Han var høj og havde blå øjne.

“Æh, ja.”

“Undskyld, men jeg fik lust til at spørge. Fordi jeg kun snakket med én dansker hele mit liv.”

Det var umuligt ikke at smile. “Du taler fint. Hvordan har du lært dansk?”

“Min bedstemors nabo dansk.” Fyren holdt inde og vendte sig om, som om de var færdige med at tale.

En tjener var i færd med at rydde et af nabobordene af.

Mathilde var ved at dø af nysgerrighed, men pludselig var han helt utilnærmelig. Så slet ikke i hendes retning.

Hun genoptog læsningen. Skulle for alt i verden ikke signalere, at det rørte hende det mindste.

Nogle kunder kom og satte sig ved et bord. Mathilde rejste sig for at gå på toilettet. Den unge mand så stadig ikke i hendes retning. Da hun kom tilbage, ville hun sætte sig. Men idet hun strejfede bordet, hang hendes kjole fast i en skarp metalgrat under bordpladen, som rev en dyb flænge i kjolen.

Lyden af stof, der blev revet fra hinanden, fik alle til at kigge på hende. Hun kunne mærke, at hun måtte være lige så rød i hovedet som en tomat. Bekæmpede trangen til at græde. Det var hendes yndlingskjole, og nu var den helt ubrugelig! En stor del af hendes lår ville blive blottet, hvis hun gik almindeligt på gaden. Det var håbløst!

Diskret prøvede hun at tilkalde en tjener.

“Har De en ...” Hun kunne ikke huske, hvad en nål hed på tysk. I stedet viste hun det flængede stof frem, mens hun mimedede, at det skulle sys.

“Den skal sys,” sagde fyren ved bordet ved siden af.

Tjeneren rystede på hovedet og gik videre. Det ragede ham en fjer!

“Jeg kender en, der kan hjælpe dig.” Nu talte fyren tysk til hende. “Min bedstemor bor i nærheden.”

Mathilde var usikker. Man kunne ikke bare gå med fremmede. Omvendt, hvis det var tæt på, slap hun for at gå flere kilometer med

blottede ben. Desuden havde hun ikke ret meget tøj med på turen. Hvis bare man kunne stole på, at han havde en bedstemor. Men han så ikke farlig ud. Hun bed sig i læben. Så sagde hun ja, tilkaldte tjeneren og betalte.

Med en galant bevægelse tog han sin jakke af og rakte den til hende. Hun bandt den om livet, så den dækkede en del af flængen og låret. Sådan gik de ud på gaden.

“Jeg hedder Andreas.”

“Mathilde her.”

“Det er bare lige om hjørnet ...”

“Det er i orden.”

De gik ind i en faldefærdig bygning og op ad en knirkende trappe. En gammel dame med hvidt hår og et fintmasket net af rynker i ansigtet åbnede døren. Hun så nærmest himmelfalden ud.

Andreas skyndte sig at sige: “Det er Mathilde. Vi håbede, du ville sy hendes kjole.”

Lidt efter sad de i bedstemorens beskedne køkken. Der var ikke ret mange ting ud over et hvidkål og et rødkål på bordet. Andreas havde rablet en forklaring af sig, og Mathilde havde lånt en gammel kittel og fået et krus. Bedstemoren havde taget briller på og sad koncentreret og syede kjolen sammen med fine sting ved køkkenbordet.

“Hvad laver du her?” spurgte Andreas.

“Min far er journalist. Jeg er med ham på arbejde. Vi bor i Vest. Skulle bare hertil en enkelt dag.”

“Hvor kommer du fra?”

“Danmark. Sønderjylland. Hvorfor lærte du dansk?”

Andreas trak på skuldrene. “Jeg er rimelig god til sprog. Min Oma foreslog, at hendes nabo, fru Olsen, lærte mig det. Det var bare for at lære noget.”

Det var for nedslående at kommentere, at han næppe ville komme til at bruge det til noget. Men derfor var det måske godt at kunne alligevel. “Du er fantastisk god til det.”

“Tak. Hvordan er der i Danmark?” spurgte Andreas. Det føltes lidt, som om det var et kapløb om at stille flest spørgsmål. Hun havde samme lyst til at vide alt om, hvordan det var at bo i Østberlin. Om det var lige så rædsomt, som det virkede.

Mest fordi det var uhøfligt bare at stille modspørgsmål i stedet for at svare, fortalte hun om skolen, om sin familie og om sine fremtidsplaner. Hendes mor var læge, men hun ville selv læse jura på universitetet.

“Kan man selv bestemme det?” Andreas sad med store øjne.

“Ja,” svarede hun forvirret. “Det kan man vel også her?”

“Det er ikke så let ... hvis jeg selv kunne bestemme, ville jeg være ingeniør.” Måden, det blev sagt på, var så passioneret, at Mathilde mærkede en sympati brede sig i kroppen. Hun ville ønske, de kunne være venner. Og hun håbede inderligt, at han ville have heldet med sig.

Bedstemoren, som var lukket helt ude af samtalen, fordi det foregik på dansk, lagde smilende kjolen foran Mathilde. “Bitte.”

“Danke sehr.” Mathilde så på uret og rejste sig med et sæt. “Min far henter mig om ti minutter. Jeg skal tilbage til cafeen.”

Lidt efter gik de på fortovet igen. Det var, som om de gik lidt langsommere, end de burde. Hun indså, at kontakten med en østtysker var usædvanlig. Men Andreas havde også fortalt, at man ikke omgikkes fremmede. Han fik det til at lyde, som om alle holdt øje med alle. At man kunne risikere, at nogen sladrede til staten, og at man blev straffet. Det var svært at forstå.

“Hvis nogen spørger, om du vil sælge dit ur, så skal du sige nej.” Andreas så på hende med sine blå øjne fulde af latter.

“Det var da noget mærkeligt noget at sige.”

De lo lidt. “Det er typisk østtyskere. De tilbyder dig lidt øst-mark, som du alligevel ikke kan bruge. Vi kan finde på at købe hvad som helst. Fordi det er umuligt at få noget af kvalitet her.”

Hun skævede til sin venstre arm. Håndleddet var blottet, og man kunne se det fine, lille guldur, hun havde fået i konfirmationsgave af sine bedsteforældre. “Jeg ville aldrig sælge det. Men kunne du finde på

at spørge nogen om det?” Hun var standset op for at betragte ham, når han svarede.

Han smilede en lille smule. “Det tror jeg ikke ... Eller måske, hvis jeg havde råd. Min mor ... Jeg ville gerne se hende glad.”

“Hvorfor det?”

Måske var det nemmere at tale om noget ømtåleligt, hvis det var med en fremmed, og det var uforberedt? I hvert fald strømmede ordene ud af Andreas. Som om det havde ligget på lager og nu ville ud. Han fortalte om sin bror, som havde været en succesfuld skrædder i Vesten. Hvordan muren havde sat en stopper for brorens karriere. Hvor bitter han var blevet. Hvordan han kort efter havde mistet livet.

Historien trak tårer frem i Mathildes øjenkroge. Hun tænkte på Jens, men det skulle ikke rodes ind i samtalen nu.

“Og nu er din mor bitter på dig?” hviskede Mathilde. “Hun synes, det er din skyld?”

Andreas nikkede alvorligt. “Jeg burde ikke have sagt alt det her. Undskyld!”

Nu kunne de se cafeen. Der var så meget mere, Mathilde gerne ville vide. Drømte Andreas om at flygte ligesom sin bror? Hvordan kunne han holde det hele ud? Den bitre mor? Staten, der altid lurede på alt og alle? Men hun tav.

Det var, som om han havde gættet hendes tanker: “Man skal ikke sammenligne liv. Alle har noget at slås med, selvom det kan være på hvert sit niveau.”

“Ja,” næsten hviskede hun. “Min far er ikke kommet endnu. Men det er bedst, at jeg sætter mig ned, og du går med det samme, så han ikke ser dig. Det gør det hele nemmere.”

“Også for mig ... Kan vi ses igen?”

“Nej! Jeg kommer ikke tilbage hertil.” Det lød hårdt i hendes egne ører.

“Vent, vil du ikke have min adresse? Hvis nu ...”

En pludselig panik bredte sig i hendes krop, da de stod ud for cafeen.

Hendes far var der ikke. Der var gået mere end en time. Måske løb han rundt og ledte efter hende i de omkringliggende gader? Tænk, hvis han havde kigget ud ad et vindue fra bygningen overfor og for længst havde konstateret, at hun var forsvundet.

Andreas kontaktede en uengageret tjener. “Har der været en udlænding her?”

“Nej.” Tjeneren vendte om med to fyldte askebægre i hånden.

“Måske er han forsinket?” Andreas så på hende med sine store blå øjne.

“Måske ... du bliver nødt til at gå ...”

Andreas rodede i en bukselomme og fandt en grøn, krøllet seddel frem. Rakte hende den. “Her, tag den.” Så var han væk.

Langsomt foldede hun sedlen ud. Indså, at han måtte have skrevet den hjemme hos bedstemoren, mens hun havde skiftet tøj. Med store klodsede bogstaver stod der: Andreas Müller Wörther Straße 37 3. sal til højre.

Præcis fem minutter senere stod hendes far forpustet foran cafébordet. “Undskyld! Jeg blev forsinket ... er alt i orden?”

“Selvfølgelig.” Hun stak ham et smil og mærkede efter i sin lomme. Der lå sedlen.

“Er du blevet antastet af nogen?”

Et sekund overvejede hun, om det var en test, så sagde hun: “Far, du har paranoia!”

Det fik hendes far til at le. “Har du stof nok til en stil?”

“Helt sikkert.”

“Så er vi jo nok nødt til at gå til bekendelse over for mor.”

De gik tilbage ad de samme gader. Alle betragtede dem stadig. Med lige dele misundelse og mistro.

“Så må vi se, om de vil lukke os ud igen,” sagde hendes far, da de stod i køen til Vestberlin.

Kapitel 21

Østberlin, oktober 1961

Andreas cyklede tankefuldt hjem. Det, han havde gjort i dag, var højst usædvanligt. Han plejede aldrig at antaste fremmede piger. Mindst af alt turister. Først var det den danske bog, der havde fanget hans opmærksomhed. Men der var noget ved den pige. Han kunne godt lide hendes store, røde, brusende hår, som man kunne se på lang afstand. Det var barnligt, at han håbede, at hun ønskede at gemme den grønne seddel. Den var en nuance lysere end hendes øjne. Håbet om, at hun engang ville komme tilbage og opsøge ham, var urealistisk. Måske havde hun allerede smidt den i den nærmeste skraldespand?

Hoveddøren smækkede i efter ham. Han plejede at være omhyggelig, men fordi hans hoved var fyldt med Mathilde, glemte han at passe på. Reaktionen kom prompte. "Hvor tit skal jeg sige til dig, at du skal lade være med at smække den dør?" Moren stod foran ham med en cigaret i mundvigen.

"Undskyld." Han så ned.

"Oma har lige været her. Jeg holder det ikke ud!" Hun slog teatralisk ud med hånden, så asken dryssede på gulvet.

Det var ikke nu, han skulle sige øv. Men det gjorde nu ikke så meget, for han så Oma hele tiden. Han ville ønske, han var gået hjem til hende i stedet.

"Jeg orker ikke høre på, at vi ikke kan se Marion og børnene mere.

Hvad er hendes tab i forhold til mit? Hendes datter ... min søster ... lever da i det mindste. Hendes børn lever!”

“Ja ...” Han fulgte efter hende ud i køkkenet.

Luften var tilrøget, men han modstod fristelsen til at åbne vinduet, det ville hun opfatte som demonstrativt. Askebægeret var fyldt. Andreas tvang sig selv til at sætte sig ved køkkenbordet med den storblomstrede voksdug. Hvis han prøvede længe nok, ville de måske få en hverdag, som var tålelig, selvom Jürgen ikke var her mere.

“Jeg var lige ved at købe et guldur til dig,” kom han til at sige.

“Hvad er det for noget vrøvl?!”

“Jamen jeg ville ønske, jeg kunne.” Han prøvede at smile.

“Du har jo ingen penge!” Hun skoddede cigaretten og tændte en ny. “Hvis Jürgen ...” Stemmen knækkede over, og hun sugede heftigt på cigaretten, så gløden mindede om en arrig ildflue. “Jürgen havde råd til at købe et ur til mig. Han ville have givet mig det til min fødselsdag.”

“Jeg savner også Jürgen,” sagde han stille. Det var ment som en slags brobygning. Et håb om, at de kunne sørge sammen. Han orkede hverken hendes vrede eller den ildevarslenende tavshed, som var hendes to foretrukne måder at kommunikere på.

“Du kunne have reddet ham ... hvordan kunne du lade ham springe i vandet lige foran dig?”

Han sank. “Det har vi talt om, mor. Mange gange. Jeg vidste jo ikke, at han ville springe i vandet. Tror du ikke, jeg havde reddet ham, hvis jeg kunne?” Det stak i hans hals.

De havde talt episoden igennem mindst hundrede gange. Han havde forklaret, at han skulle på toilettet. Havde ikke nævnt, at han var blevet bedt om at holde øje med cyklerne, mens Jürgen var gået videre alene. Andreas huskede, at han havde følt sig urolig, da broren lod ham stå tilbage alene. Hvis han havde protesteret dengang, havde Jürgen måske været i live?

Hændelsesforløbet kom hele tiden tilbage. Dag og nat. Nu flimrede det igen på hans nethinde, som en film, der var umulig at slette. Han så

sig selv vende tilbage fra cafeens toilet. Få øje på Jürgen, som befandt sig ud for jernbanebroen. Han kunne stadig høre råbet: "Stehen bleiben." Plasket, da Jürgen ramte vandoverfladen. Han kunne stadig se de piskende arme, der forsøgte at nå den anden side. Kunne høre skudene knitre i luften.

Han følte sig tør i munden. "Det er skrækkeligt ... men vi får ham aldrig tilbage."

Moren virrede med hovedet, mens hun kneb det ene øje sammen for røgen. "Jürgen var så dygtig. Jeg vidste, han ville blive berømt engang. Som en af de helt store i modehusene."

"Ja ..."

"Tænk, at jeg skulle miste både Heinz og Jürgen. To gode mænd i mit liv. Det er ikke retfærdigt!" Hun snøftede.

"Vi må holde sammen ..." prøvede han.

"Fuldstændig ligesom Heinz gik han meget op i, hvordan han var klædt ... han var ..."

Andreas bed sig i læben. Prøvede af al magt ikke at spørge om det, der faldt ham ind. Men lige så ofte moren talte om Jürgens far, lige så ofte brændte han efter at spørge til sin egen far. Var han død? Eller hvor var han? Hvordan så han ud? Gik han også op i at være flot klædt? Hvilken farve havde hans hår? Hvilke egenskaber havde Andreas arvet fra ham? "Men min far ..." hørte han sig selv sige. "Hvordan var ... er han?"

Med hurtige bevægelser rejste hun sig. "Du ved, at jeg ikke vil tale om det." Hun forlod køkkenet.

Kapitel 22

Øst- og Vestberlin, oktober 1961

Der var en lille kø foran Mathilde og hendes far. Kjolen havde holdt hele vejen, og han havde ikke bemærket noget! Mathilde havde hånden i lommen. Snoede sedlen om fingrene. Adressen kunne hun allerede udenad. Så egentlig var der ingen grund til at beholde den. Vagterne så så sammenbidte ud. Ham til venstre lignede en, som havde haft verdens dårligste dag. Selvom han måske kun var omkring de fyrre, var hans pande fuld af rynker, og munden med de smalle læber vendte nedad. Udtrykket i hans blegblå øjne var rasende. Så slog det hende. Måske ville han kropsvisitere hende og finde sedlen. Da tanken havde indfundet sig, kunne hun ikke slippe den igen.

Det lod til, at det var forbudt for østberlinere at tale med udlændinge. Andreas havde ærlig talt opført sig, som om det forholdt sig sådan. Selvom fundet af sedlen måske ikke ville skade Mathilde, kunne det måske skade Andreas? Hvor meget skulle der til, før man kom i fængsel her? Et sted, hvor man havde skudt og dræbt Andreas' bror, fordi han havde prøvet at flygte. Det var jo vanvittigt.

Der var ingen skraldespand i nærheden, så hun kunne ikke slippe af med sedlen. Hun nulrede papiret mellem fingrene, så det til sidst føltes som nullermænd. For sit indre blik så hun Andreas. Hans fortvivlede øjne, da han talte om tabet af broren. Sjældent ... eller rettere sagt aldrig havde hun mødt en total fremmed, der havde fortalt så følsomme detaljer om sit liv. Da hun genkaldte sig samtalen, borede det

igen i maven. Gid hun kunne komme tilbage og hjælpe ham med at blive rigtig glad igen! Det var selvfølgelig naivt at tænke sådan.

Det var deres tur i køen. "Bitte Pas und Visum vorlegen ..." Manden med det rasende blik stirrede gennemborende på dem.

Da de var nået gennem paskontrollen og forbi tolderne, bekæmpede Mathilde trangen til at løbe.

"Du virker ærlig talt noget nervøs, Mathilde. Jeg var lige ved at tro, at ham den sure ville tage dig til side! Hvad går der af dig?" spurgte faren, da de var kommet et godt stykke ned ad Friedrichstraße.

Hun trak på skuldrene. "Hvem føler sig ikke presset i sådan et system?"

"Skal vi købe chokolade med hjem til Jakob og mor?" Faren stoppede op foran en fin chokoladebutik.

"Hvad, hvis vi kommer til at spise den på vejen hjem?"

"Fjollehoved, det gør vi ikke. Vi køber noget til turen også."

Da de stod uden for butikken med en tung æske fyldte chokolader til en formue, sagde Mathilde: "Puha, det er nu alligevel rart, at der ikke er uniformer alle vegne."

"Det må du nok sige ... og vi tager heldigvis hjem nu."

"Ja ..." Mathilde tænkte på Andreas, han ville aldrig smage så fin belgisk chokolade. Hun ville aldrig møde ham igen. Nu var den grønne seddel så ødelagt, at den ikke længere kunne læses. Ikke engang den havde hun som et minde. Om kort tid ville hun sikkert glemme gadenavnet, men der var naturligvis heller ingen grund til at huske på det. Hun ville aldrig få brug for det. Ville aldrig komme tilbage.

Kapitel 23

Østberlin, oktober 1961

Andreas cyklede hjem til Christel. Hun var som ventet alene hjemme, men hun havde besøg af Peter. Andreas smed sig i sofaen. “Håber, at I har noget opmuntrende, vi kan tale om!”

Peter lo overdrevet! “Opmuntrende! Så er du sgu gået forkert. Jeg kan ikke holde ud at være derhjemme. Min far er så vred over sit arbejde, selvom han ikke tør sige det højt!”

“Velkommen i klubben. Vil du bytte med min mor?”

“Hold nu jeres kæft! Jeg laver te, og så har jeg faktisk noget opmuntrende.” Christel rejste sig og gik ud i køkkenet. De kunne høre hende fylde vand i kedlen.

“Hvordan går det med din mor?” spurgte Peter.

Andreas trak på skuldrene. “Hun kommer aldrig over det!”

“Nej ... hun mistede en søn ... Men, Andreas, du har forhåbentlig indset, at det ikke var din skyld?”

“Måske ... eller jo,” svarede han mindre overbevisende. Bare det at tale om det var som at få en syl i hjertet. Det var stadig uforståeligt, at broren var borte for altid.

“Her kommer te og nyheder.” Christels fregnede ansigt lyste rummet op. Energien strømmede ud af hende, uanset hvor hun befandt sig. Heldigvis virkede det lidt, som om hun var begyndt at flirte med Peter.

Hun fordelte kopperne, mens de ventede spændt.

“Alt, hvad jeg siger nu, er tophemmeligt!”

Både Peter og Andreas rullede med øjnene. “Det behøver man altså ikke at sige i det her selskab.” Alligevel vidste de, at det var en særlig hentydning til, at de skulle hviske. Fru Gerhke inde ved siden af fik alt med. Alle sagde, at hun var Stasi-spion. Det skulle ikke undre, om hun lyttede med et stetoskop på væggen.

Som om hun havde hørt, hvad han tænkte, rejste Christel sig og tændte for radioen. Nu var de nødt til at høre dødssyg østtysk marchmusik og koncentrere sig om at mundaflæse.

“Günther slår mig ihjel, hvis han opdager, jeg fortæller jer noget,” hviskede Christel.

“Han får det ikke at vide.” Andreas lænede sig frem.

Nu stirrede begge drenge på hende, mens hun med et hemmelighedsfuldt smil sænkede te. “Den sidste tid har jeg lagt mærke til, at Günter opfører sig sært. Og en nat vågnede jeg og skulle tisse. Jeg nåede at stoppe op med døren på klem, da jeg så ham snige sig ud i gangen og siden ud ad hoveddøren.”

“Har han fået en ny kæreste?” Peter lavede øjne for at signalere, at det var for sjov.

Christel verfedede ham af med en håndbevægelse. “Jeg holdt øje med ham. Han kom hjem mange timer senere. Og det skete flere nætter i træk.”

“Men hvad foretager han sig?” Nu var der rynker i Peters pande.

“Graver en tunnel ...”

Det var, som om hun havde kastet en håndgranat. De var lange sekunder om at samle sig, så hviskede Andreas: “En tunnel?” Vel vidende at det var lykkedes flere at flygte fra Øst til Vest via tunneller.

“Jep! De er flere om det. Det er hårdt arbejde. Man skal skaffe sig af med jorden. Afstive undervejs og en masse andet ... En morgen, da han kom hjem, konfronterede jeg ham med, at jeg vidste, at han havde været væk, og så fortalte han det.”

“Ved dine forældre noget?” spurgte Andreas.

“Er du sindssyg?” Christel rullede med øjnene.

“Stop, start lige fra begyndelsen.” Demonstrativt gned Peter sine tindinger.

Der blev helt stille, mens Christel tænkte. “Jeg har jo lovet ikke at sige noget overhovedet! Der er ingen begyndelse.”

“Fortæl nu noget mere,” tiggede Peter. Andreas overvejede at sige, at hun ikke skulle, hvis hun ikke ville. Al den snak om flugt gjorde ham urolig. Alting pegede tilbage på Jürgen og død!

“Jeg kan ikke røbe, hvor det er!” Christel sukkede. “Jo færre der kender til det, jo bedre. Men de er mange studerende, der skiftes til at grave. De hjælper hinanden. Skaffer mad ... værktøj ... alting. Og nu er den færdig!”

“Wauuu,” sagde Peter henført.

“Günter hader virkelig staten. Han vil ud. Koste, hvad det vil, og om han så dør i forsøget!” Christel spærrede øjnene op. “De har stemplet ham som en privilegeret forræder! Kan I høre, hvordan det lyder?”

Alle vidste, at Christels bror havde været familiens store håb, ja, stolthed. Han havde læst to år på universitetet i Vestberlin. Det satte muren en stopper for.

“Men hvorfor kunne han ikke fortsætte på universitetet her i DDR?” spurgte Andreas. “Det har jeg da hørt, at andre kunne.”

Christel rystede på hovedet, så hestehalen dansede. “Tidligere Vest-studerende inden for socialvidenskaber skal uden undtagelse placeres i produktionsindustrien!”

“Det er klart ...” Et råb uden for vinduet fik Peter til at sænke stemmen: “Hvis man har studeret samfundsfag i Vesten, så egner man sig kun til ufaglært arbejde på en fabrik!”

“Aha, samfundsfag, det er nok til, at man er fjende af staten,” konstaterede Andreas.

“Vil I ikke også gerne ud af det her land?” Christel så skiftevis på dem.

“Hvem vil ikke det?” spurgte Peter.

Andreas tøvede. “Min bror døde i forsøget. Jeg kan ikke forlade min mor og min Oma.”

“Hør her ...” Christels stemme var nu så lav, at de næsten ikke kunne høre hende. “Hvad er forskellen på at dø og blive i DDR? Der er en kø af folk, der skal igennem tunnellen. Foreløbig er det lykkedes at få fire igennem. Man kan ikke nå ret mange på en nat. Günther har lovet mig, at jeg kan komme over om to nætter. Sammen med ham.”

Det var, som om al luften forsvandt i rummet. Andreas følte sig svimmel. Om to nætter! Måske havde han ikke længere Christel til den tid. Måske ville hun nå til Vesten og aldrig komme tilbage. Måske døde hun i forsøget! Han kunne ikke få en lyd over sine læber. Også Peter så målløs ud, da han hviskede: “Om to nætter?”

“Jeg tror godt, jeg kan få jer med over.” Hendes øjne var alvorlige.

Andreas havde pludselig åndedrætsbesvær. Han ville ønske, han ikke var blevet sat i det dilemma. Det føltes, som om nogen rev og sled i ham fra to sider.

I et par sekunder sagde ingen noget, så brød Peter ud i et smil. “Jeg skal selvfølgelig med.” Nu stirrede de på Andreas.

Hans hjerte bankede taktfast bag ribbenene. “Jeg kan ikke ...”

Kapitel 24

Østberlin, oktober 1961

Andreas havde ikke sovet hele natten. Han havde kæmpet med en voldsom trang til at cykle rundt i byen for at regne ud, hvor de gravede den tunnel. For at finde Peter og Christel. Tale dem fra det. Måske var de allerede blevet skudt af grænsevagter. Hvis de var døde, ville han aldrig tilgive sig selv. Han havde ladet Jürgen gøre det, og nu var historien ved at gentage sig selv.

Tidligere på natten havde trangen været så stærk, at han var sprunget op og havde iført sig bukser og trøje. Fast besluttet på at gå ud i mørket på sin umulige redningsaktion. Allerede inden han forlod lejligheden, havde han indset, at det var håbløst. Han var gået i seng igen og havde stirret op i loftet. Selvom han havde fornemmelsen af ikke at have lukket et øje, måtte han alligevel have sovet, for han vågnede af skraldebilens skramlen, nogle få minutter før vækkeuret gav lyd fra sig. Han var nødt til at lade, som om det var en hvilken som helst anden dag.

“Det er vores tur til at vaske trapper i dag. Kan du gøre det? Jeg kommer senere hjem.” Hans mor tog et kraftigt sug af cigaretten.

“Selvfølgelig.”

“Godt ... og hvorfor ser du ud, som om der er sket en katastrofe?”

“Har bare sovet dårligt i nat.”

“Tror du nogensinde, jeg får en ordentlig nats søvn? Sørg for at komme i gymnasiet til tiden, så du kan blive til noget! Det er ikke nemt at få det hele til at hænge sammen, efter at Jürgen ...” Hun vendte om.

Andreas sukkede, da han hørte yderdøren gå, så gik han ud i køkkenet. Åbnede vinduet og lod den friske oktoberluft strømme ind. Det var bedre end ingenting. Han havde for længst opgivet ikke at lugte af røg, når han mødte i skolen. Han kunne lige så godt begynde at ryge selv.

Adspredt bladede han i avisen, mens han funderede over, hvor Peter og Christel var. Det var vel trods alt for tidligt at forvente at kunne læse noget om forrædere, der igen havde forsøgt at forlade Øst til fordel for det upålidelige Vesten. Det myldrede med drabelige scener i hans hoved. Vagter, der råbte: "Stehen bleiben!"

På vej ind på skolen fik han øje på Christel. Et øjeblik stod hjertet helt stille. Han faldt hende om halsen. "Christel, for fanden!" Da han trådte et skridt tilbage, så han, at der var sket noget. Noget forfærdeligt!

"Det gik ikke?" fik han frem.

Hendes blik var alt for stirrende. Næsten apatisk, mens hun så sig over skulderen for at kontrollere, at ingen lyttede. "Vi nåede næsten helt frem til tunnellen. Så så vi dem ... der var politi over det hele. De havde skudt en mand ..." Mundvigene sitrede. Han havde lyst til at lægge sine arme omkring hende, men det ville virke for mærkeligt.

Klokken ringede. De andre elever væltede ind. Christel og Andreas fulgte langsomt efter. Hun så stadig rystet ud, da hun med lav stemme fortsatte sin beretning: "Vi kom ikke med ... Nogen må have angivet dem ... os ... vi skyndte os hjem."

I det samme kom Angelika forbi, og de tav. Alle vidste, at hun var Stasi-meddeler.

Det havde været en uendelig lang dag. Ingen af dem havde talt om episoden. Det var bedst at vente, til man kunne tale i enrum.

Midt på eftermiddagen var de samlet i Christels lejlighed. Hun havde fået lidt mere farve i kinderne. Men det flakkende blik viste, hvor rystet hun var. Ved siden af hende sad Peter. Også han gjorde sit bedste for at se rolig ud, selvom nattens oplevelser givetvis tærede på ham.

“Det kunne have været os, der blev skudt!” sagde Peter.

“Günter siger, at de arresterede nogle,” fortalte Christel. “Han er ikke sikker på hvor mange. De, der ikke blev taget, er bange for at mødes. Hvis nogen holder øje med dem.”

“De kan se frem til lange fængselsstraffe,” hviskede Andreas med tanke på fru Gerhke. “Mon de nogensinde kommer ud?”

Peter rystede på hovedet med et dybt suk.

“Hvordan slap I væk?” spurgte Andreas.

“Vi opdagede det jo, inden vi var helt fremme ...” Christel tog hænderne op for ansigtet og trak hivende efter vejret. “Det var så forfærdeligt ... der var politi over det hele. Der lød skud. Hunde gøede aggressivt ... vi kunne ikke se, hvad der foregik ...”

De gav hende tid til at græde, før hun fortsatte: “Günter ville have gået før Peter og mig. Men et eller andet gjorde, at han blev forsinket. Vi blev reddet, da vi så de blå blink. Vi drejede af og fortsatte i en anden retning.”

“Det er et under, at vi nåede væk ...” Med en andægtig bevægelse lagde Peter en hånd på brystet.

“Men Günter er alt andet end glad. Jeg tror aldrig, han kan blive glad igen.” Christel tørrede tårerne væk med bagsiden af hånden.

Kapitel 25

Østberlin, oktober 1961

Oma stod forventningsfuldt i vinduet og vinkede, da Andreas slængte cyklen op ad muren. Den stærke efterårsvind drev tårer frem i hans øjne og fik ørerne til at brænde. Det var tid til at finde hue og handsker frem.

Lidt efter forcerede han trappen de to etager, og som forventet stod hun og ventede på ham ude på trappereposen.

“Goddag, min dreng! Kom ind i varmen.” Stemmen fik det til at runge i opgangen. Hun næsten trak ham ind i den lille entre. “Teen står og trækker.”

De satte sig i køkkenet.

“Det var både modigt og dumdrigt, det, du gjorde i forgårs,” sagde hun efter at have skænket op i kopperne. “Man skal helst ikke tale med udlændinge, ved du nok?”

“Jeg ved det godt, Oma.”

Da han ikke modsagde hende, fortsatte hun selv: “Men det var nu galant af dig at bringe hende hertil. Og hun var meget sød.”

“Tak, ja, det var hun.”

“Og du fik øvet dit dansk. Det lød flot.”

Andreas lo. “Men du forstod jo ikke et ord!”

“Hvordan går det i skolen?” Oma drak af sin te.

“Godt nok ...” Selvom han plejede at delagtiggøre hende i en del, var det for kompliceret at nævne Christel og nattens oplevelser. Der

sad en angst i Oma for at miste Andreas, det vidste han godt. Historier om folk, som flygtede over muren, kunne få hende til at blegne og ryste på hænderne. Den mur var ikke alene skyld i, at hun havde mistet sit ældste barnebarn, den var også skyld i, at hun ikke længere så Marions børn. Andreas' fætter og kusine. Det var underligt at tænke på, at de var dér et sted på den anden side, og at de måske aldrig mere skulle se hinanden. Selvom der kun var få kilometer mellem dem.

Han valgte at fortælle en ligegyldig historie fra skolen.

Oma suttede på sukkerknalden efter at have dypet den i teen. "Og din mor?" Det var som sædvanlig, som om hun arbejdede sig ned gennem en obligatorisk liste med spørgsmål, der skulle gennemgås, før de kunne tale frit. Ofte var det, som om de førte den samme samtale dagligt. Til det spørgsmål plejede han at svare, at det gik fint. Men han besluttede sig for at svare anderledes i dag.

"Hun er værre end nogensinde!" Han virrede med hovedet. "Bliver tyndere og tyndere. Ryger fra morgen til aften og spiser ingenting."

Udmeldingen så ud til at overraske Oma. Nok mest, fordi han ikke holdt sig til rituallet med at forsikre, at alt var godt. Oma så jo også hans mor.

"Måske skulle jeg tale med hende?"

"Det er jeg ikke sikker på, du får noget ud af."

"Næh." Hun sukkede og dypede endnu en sukkerknald i teen.

De sad lidt i tavshed. Det lød, som om naboerne havde et af deres skænderier. Konen råbte, at manden var det mest dovne, hun kendte.

Andreas tænkte, at nu, da han havde opført sig atypisk, kunne han lige så godt fortsætte. Stille det spørgsmål, han brændte efter. Det var ikke første gang, men hun veg altid udenom. Måske ville hun svare i dag?

"Hvorfor taler hun altid om Jürgens far? Og aldrig om min?" Han studerede Oma, mens han stillede spørgsmålet. Som for at trække tiden ud sugede hun ekstra på sukkerknalden, før hun svarede.

"Spørg hende selv."

“Det ved du da, at jeg har gjort.”

“Jeg aner det ikke, Andreas.” Hendes blik undveg hans. Han vidste, hun løj.

“Hvorfor må jeg ikke få noget at vide?”

“Der er nok ikke noget at vide ...” Hun drejede koppen med en gigt-kroget finger. “Du blev født i 1946. Der var kaos. Krigen var holdt op. Folk havde ingenting ... måske ...” Hun gik i stå. “Din mor var bestemt ikke en, der lå i med alle og enhver! På ingen måde. Måske trængte hun til trøst, og så ...”

Andreas indså, at det var ved at udvikle sig til en pinlig samtale. Oma sagde lidt mere, end hun plejede, men ikke noget, han kunne bruge til noget. Skulle han virkelig bare forlige sig med, at hans mor måske bare havde mødt manden, som blev hans far, ved et tilfælde, og hun måske kun havde været sammen med ham den ene gang? Det var ikke en rar tanke. Han lovede sig selv at glemme det. Holde op med at spørge til det.

“Tilgiv din mor ... hun har ikke altid haft det nemt,” sagde Oma stille.

Han havde lyst til at råbe: ‘Tilgiv! Det er da for pokker hende, der skal tilgive mig! Jeg kan ikke gøre for, at jeg ikke er Jürgen.’

Omas blik blev fjernt. Han kendte hende godt nok til at vide, at hun var et sted i fortiden. “Du blev født i en forfærdelig tid, Andreas. Vi holdt alle meget af dig, men det ville være bedre, hvis du var kommet på et andet tidspunkt. Krigen var afsluttet ... men det var kaos ikke.”

“Nej, det var rigtig slemt ...”

“Din mor havde mistet sin mand ved Østfronten. Nu havde hun to små drenge. Det var hårdt. Der var ingen mad. Mangel på alt. Mangel på boliger. Vi boede sammen i et lejet værelse os fire. Hver dag var en kamp for at overleve.” Rynkerne i hendes pande blev endnu dybere. Han var klar over, at oplevelserne fra de år sad som dybe ar, måske kunne det lindre en smule at tale om dem? Hendes hænder begyndte at dirre lidt mere, end de plejede.

Alle beskrivelserne kendte han. Ruinerne. Den sønderbombede by. De forældreløse børn, der tiggede i gaderne. Børn, der døde af sult. Alles kamp mod alle. Det stod så lyslevende for ham, som havde han oplevet det selv. Spædbarn eller ej.

Hvis han bare kunne få sin mor til at tale om det!

Kapitel 26

Østberlin, sommeren 1969

Otte år senere

Andreas lukkede sit skab i omklædningsrummet.

Han hørte døren gå, og så lød der stemmer. Karl og Matthias.

“Halløj, Andreas! Tager du med ud til en fyraftensøl? Det er fredag.”

“Tak ... nej, det ...” Han gik i stå. “Måske næste gang.” Han burde være taknemmelig for, at de gad blive ved med at spørge. Det var nok et ønske fra formanden, så de kunne holde øje med ham. Jürgens flugtforsøg klæbede fortsat til ham.

Karl hængte sin arbejdsjakke ind i sit skab. Et pludselig strejf af misundelse ramte Andreas. Hvis han bare var som dem. En almindelig, taknemmelig arbejder, som elskede partiet. Så havde han måske været glad for sit arbejde og for sit liv.

For Andreas var det hele rutine. Hver eneste dag på den forbandede fabrik var dødkedelig. Hvordan kom han ud af den trummerum? Hvornår begyndte han at få bare lidt kontrol over sit liv? Hvornår begyndte det at gå i hans retning? Siden Jürgens død havde alt været katastrofalt.

“God fornøjelse så!” Han vinkede til sine kollegaer og gik ud til sin cykel. Planen var, at han ville svømme 30 baner og derefter cykle hen forbi Oma. Det ville næppe opmuntre ham, men han gjorde det for hendes skyld. Vilkaerne på alderdomshjemmet, hun var flyttet ind på, var elendige. Oma boede sammen med to andre i et lille værelse. Hun

kunne ikke fordrage nogen af dem. Den ene var senil og hostede dag og nat. Når hun ikke hostede, stillede hun de samme tre spørgsmål, som ingen længere gad svare på. Den anden var sur og skældte hele tiden ud. Hvad var det for et liv?

Efter svømning gik han ind ad hovedindgangen til alderdomshjemmet.

Ud for nummer 17 tog han en dyb indånding og skubbede døren op.

“Hvorfor har vi ikke fået aftensmad endnu?” spurgte den senile.

“Fordi det ikke er aften, for helvede,” svarede den sure.

Oma så op fra en bog. “Åh, Andreas, er det dig! Hvor dejligt.”

Lugten af urin omsluttede ham. Mindst en af dem trængte til at få skiftet ble.

“Skal jeg køre dig en tur?”

“Ja tak. Hvor dejligt!” Omas ansigtsudtryk var det hele værd.

Ti minutter efter kørte han kørestolen ud i det fri. Han kørte den ad stier ned til en lille sø, hvor der var en bænk. Der var ingen mennesker, kun nogle ænder, der sejlede rundt som små både på vandet. Det var deres sted. Her var der ingen, der lyttede. Solen sneget sig ind mellem trætoppene og ramte dem som pletter i ansigtet. Oma havde et tæppe om benene. Alt omkring dem var grønt. Det var ikke en farve, han forbandt med DDR.

Han satte sig på det yderste af bænken tæt på kørestolen. Oma rakte en rynket hånd frem og rørte ved hans.

“Dit hår er vådt, så du har vel svømmetrænet? Hvad med sprogtræningen? Taler du stadig med fru Olsen?”

Han gjorde en bevægelse med skuldrene, selv Oma kunne ikke trække ham op af kulkælderen.

“Andreas, se på mig.”

Han drejede hovedet og så ind i de spillevende øjne som sorte perler langt inde i hulerne. Omas krop var døende. Hendes arme og ben ville ikke samarbejde, men hendes hoved fejlede ikke noget. “Jeg ved

godt, du er deprimeret. Det har du været længe. Hvis du havde været et andet sted, havde du arbejdet med teknik og haft en glørværdig karriere. Men nu er du her. I DDR. Du kan vælge at have ondt af dig selv og visne hen. Eller du kan vælge at gøre noget aktivt.”

Han nikkede. Vidste, det passede, men syntes alligevel, det var håbløst. “Det er noget tid siden, jeg har været hos fru Olsen,” indrømmede han.

“Hvorfor?” Stemmen var skarp.

“Fordi ... fordi ...” Han så på sine hænder. “Hvad skal jeg bruge det til?”

“Og hvad skal du bruge svømning til?” Hendes rynkede hånd krammede hans. “Gud har begavet dig med hele tre ting: en evne til teknik, til at svømme og et godt sprogøre. Jeg ved ikke, om du nogensinde får brug for sproget. Men det holder din hjerne skarp. Du har brug for at træne den ... det gør du ikke på fabrikken.”

Ordene gjorde ondt. Hvert et ord passede. Hvis ikke han forsøgte at trække sig selv op, ville han synke til bunds. Alt ville blive til mørke omkring ham.

Han mærkede Omas iver efter at redde ham. Som om hun længe havde set, at han var ved at drukne. Noget, han selv først indså netop nu. Hun tog tilløb til at lægge kraft bag ordene. “Andreas, du skal motivere dig selv. Ingen andre gør det! Du skal fortsætte med sprogundervisningen, fordi det giver dig glæde at lære noget. Du kan godt lide fru Olsen, og hun elsker dig.”

Det stak i hans hals, mens han hadede den selvmedlidenhed, der gnavede i ham. “Men jeg kommer aldrig til at bruge det,” sagde han. “Jeg kommer aldrig til Danmark.”

Oma sukkede. “Nej, du kommer næppe til Danmark ... men derfor kan man godt gøre noget, der gør en glad. Gøre det uden konstant at tænke på alt det, man ikke får. I stedet skal du fokusere på glæden. Der kunne være masser af glæde i dit liv; hvis du rakte ud efter den. Hvis du gjorde dig umage.”

De sad begge uden at sige noget, mens de vise ord bundfældede sig. Oma havde altid ret. Også nu. Højest sandsynligt ville der komme mere. Han kunne fornemme, at hun søgte nye kræfter til at fortsætte den konfrontation, hun nok havde tænkt på længe.

“Andreas, hvad vil du gøre, når jeg er død?” Hendes blik var direkte. “Du svømmer i svømmehallen, formodentlig uden glæde. Du arbejder på fabrikken. Taler med et fåtal af mennesker. Du bor sammen med din mor, som du også taler mindst muligt med. Du ser dine venner så lidt som muligt. Vil du fortsætte med det?”

Han sukkede. Fandens, som hele hans tilværelse skulle endevendes i dag. Oma fortsatte bare: “Du er vred og ulykkelig! Tag og hold op med det. Se at få vendt skuden ... medmindre du ønsker at dø vred ... Du er 24 år! Har livet foran dig. Tag noget initiativ! Få dig nogle venner! Find en kæreste. Se at komme i gang!”

Lidt efter skubbede han kørestolen tilbage. Det følte stadig, som om han var lavet af stål, men Oma havde skabt små sprækker, som kunne udvide sig. Han kunne mærke, at hendes ord kørte rundt i hans hoved. Inden de nåede indgangen, stoppede han op. Gik ind foran hende og sagde: “Tak, Oma, jeg elsker dig.” Så bøjede han sig ned og kyssede hende på panden. “Jeg lover dig, at jeg vil gøre mig umage.” Lige inden han kørte hende ind på stuen, sagde hun: “Se at få talt ud med din mor!”

Kapitel 27

Østberlin, sommeren 1969

Andreas havde ligget søvnløs. Oma havde ret. Lige nu levede han knap nok. Han var bare en maskine uden mening og følelser. Hans sidste kæreste var skredet fra ham med en henvisning til, at hun ikke kunne holde hans vrede ud. Desuden var han blevet mindre og mindre social, efter at han var blevet medlem af partiet. Det hele var håbløst!

Der var en time, til vækkeuret ringede.

Han flettede fingrene bag nakken. Godt. Han ville lave en plan med det formål at bringe sig selv på fode igen. Hovedformålet var at blive glad! At frigøre sig fra fortiden. At få al den vrede, der havde hobet sig op i ham, til at forsvinde. At holde op med at klynke over, at Jürgen ufrivilligt havde ændret hans liv. Der var adskillige ting, han kunne gøre for at forbedre sit liv. Han kunne i det mindste gøre sig mere umage for at få det bedre mentalt.

Hvad ville bringe glæde i hans liv?

Det, der faldt ham ind, var ikke en ny, fantastisk kæreste. Det var frihed. At flytte til et andet land, hvor man kunne studere og gøre, hvad man ville. Jo mere han tænkte på det, jo mere blev han tændt af ideen. Det hjalp ikke at tænke på, at det var gået galt for Jürgen og masser af andre ossier. For det ville ikke gå galt for Andreas. Han manglede bare at finde ud af, hvordan han skulle bære sig ad.

I mellemtiden kunne han opsøge sine gamle venner. Hvad foretog Christel sig? Og Peter? Hvorfor var venskabet med dem gledet ud? Han

vidste kun, at Christels drøm om at komme på universitetet var gået i vasken. Partiet brød sig ikke om akademikerforældre, og det betød, at man kom bag i køen! Peter til gengæld havde artige arbejderforældre, så han læste jura på universitetet. Den heldige skiderik!

Efter arbejde gik han hen til Christels forældres lejlighed. De kunne vel sætte ham på sporet af, hvor deres datter befandt sig. Til hans store overraskelse var det Christel, der åbnede.

Hans gamle skolekammerat glippede med øjnene. Han havde glemt, hvor fregnet hun var. Hun sendte ham et stort smil. "Andreas Müller ... er det virkelig dig!" De lo og omfavnede hinanden.

"Tager du med på Graciellas Keller?" spurgte han, som var det det mest naturlige i verden.

"Selvfølgelig! Hvorfor ikke?" Hun var allerede i færd med at tage sko på.

To minutter efter gik de ned ad gaden, og Christel stak sin arm ind under hans. "Hvorfor kommer du først nu?"

"Ja, det ved jeg sgu heller ikke. Det burde jeg have gjort for flere år siden." Andreas havde det allerede meget bedre.

"Og du svømmer stadig som en sindssyg?" Hun gav hans overarm et ekstra klem.

Graciellas Keller havde været deres sted, da de var helt unge. Andreas havde ikke været der længe. Ovenpå var der restaurant, og nedenunder var det populære værtshus. Allerede da han trådte ind og mærkede den velkendte lugt af røg og øl, følte han sig hjemme. Den dunkle belysning og de mørke træpaneler gav en huleagtig fornemmelse. Gæsterne sad ved egetræsborde i lange nicher under et hvælvet loft. Der var stearinlys på bordene.

De så sig om i lokalet. Der var kun få ledige pladser, og folk talte højt og gestikulerede. Musikken strømmede ud af højtalerne og mindede ham om, hvorfor de havde holdt af dette sted. Her kunne man tale uforstyrret. Ord blev opslugt af musikken. Stasis IMere – forkortelsen

for 'Inoffizieller Mitarbeiter' – ville ikke kunne høre meget. Det tog heller ikke lang tid at spotte IM'eren. Det var den gamle herre, som også havde været her for en menneskealder siden. Den trinde mand med hentehåret og de markante poser under øjnene sad ved sit sædvanlige bord og lod, som om han læste avis.

Andreas udvalgte et af de få tomme borde længst væk fra IM'eren. Han bestilte to øl og en omgang gåsefedtboller.

Der gik ikke mange minutter, før alt var som i gamle dage. De lagde ud med at opdatere hinanden på de sidste fem år. Christel var blevet skolelærer. Det var til at leve med, men hun havde jo ønsket at blive læge. Kæresten gennem fire år var skredet til fordel for en anden. Hendes forældre drev hende til vanvid.

De drak øl, og så begyndte hun at opdatere ham om andre bekendte. Peter læste. Elise havde haft en fyr i flere år, men nu havde hun været alene det sidste halve år. Alligevel havde hun egen lejlighed! Der kunne man bare se, hvordan SED prioriterede inderkredsen.

Andreas prøvede at nedtone et smil, da han hørte om Elise. Han fik lyst til at opsøge hende. Så sagde Christel: "Nu må du da sige noget om dig selv."

Det blev den helt korte version med fabriksarbejde og bopæl hjemme hos mor.

"Dig, der er som hund og kat med din mor!" Christel gjorde sig skeløjet og rakte flasken frem. "Skål på det!"

Så lo de lidt ad deres mislykkede eksistenser. Deres triste liv. Ingen universitetsuddannelser, og de var begge blevet forladt af en kæreste for nylig. Mange år på venteliste til en anden bolig var dermed kappet over.

"Måske kunne vi slå pjalterne sammen?" Christel blinkede.

Det var ikke til at afgøre, om det var i sjov. Måske derfor begyndte hun at le. Så hviskede hun: "Det duer nok ikke, for jeg er ude af landet, før man ved af det."

Andreas kneb øjnene sammen. "Er du?"

“Jep.”

De rykkede tættere sammen.

“Er det sikkert at tale om det her?” spurgte Christel og så sig umærkeligt over skulderen.

“Musikken overdøver det hele. Det er mere usikkert hjemme hos min mor.”

“Og hjemme hos mig.”

“Må jeg høre?” Andreas lænede sig frem.

“Kun fordi du engang var min bedste ven.” Hendes øjne var alvorlige.
“Denne gang er det helt sikkert. Det er allerede lykkedes for mange.”

“Hvordan?”

“Falske pas. Min kontakt er studerende.”

“Kan du skaffe mig over også?”

Christel betragtede ham lidt uden at sige noget. “Er du helt sikker på, at det er det, du vil?”

“Har jeg ikke lige fortalt dig om mit lorteliv?”

Med en synkronbevægelse rakte de begge hænderne frem, som da de var børn. “Musketér-ed.”

Så begyndte de at grine igen.

Kapitel 28

Østberlin, juli 1969

Dagen efter mødet i Graciellas kælder føltes ekstra lang. Først svømning, så fabriksarbejde og så hjem og vente på, at det blev aften, hvor han skulle mødes med Christel igen.

Andreas var på vej ud fra Kaufhalle, da han hørte en stemme bag sig. “Andreas? Andreas!”

Han vendte sig om og fik øje på Elise. Pulsens steg. De havde ikke set hinanden i adskillige år, og det var virkelig sært, at det skulle ske lige nu. Dagen efter at han havde hørt, at hun var ledig på markedet. Det var ikke svært at se, hvad han var faldet for den gang i skolen. Hun havde langt, lyst hår, de mest blå øjne nord for Alperne og en sød, hjerteformet mund. På en måde var hun endnu smukkere end dengang.

“Jeg synes nok, det var dig.” Hun så glad ud. “Hvor skønt at se dig.”

“I lige måde.” Han følte sig kejtet. Ville gerne sige noget begavet, men var helt tom i hovedet.

Han stod der med sit indkøbsnet, og om lidt ville han formodentlig være nødt til at fortælle, at han boede hos sin mor og arbejdede på en fabrik.

Men så langt nåede de ikke i samtalen. Allerede efter få sætninger hørte han hende sige: “Hvis du har tid, kunne vi måske ...”

“Æh, desværre. En anden gang, jeg har lidt travlt.” Andreas nikkede og forsvandt ud af Elises synsfelt. På én gang lettet og rasende på sig

selv. Idiot! Her havde han stået over for måske sit livs kærlighed og forspildt en chance. Fordi det var for pinligt at fortælle, hvor lidt succes han havde i sit liv.

På vej hjem overbeviste han sig selv om, at han alligevel havde gjort det mest fornuftige. I aften ville Christel formodentlig bekræfte, at hun kunne skaffe ham et falsk pas. Om nogle få dage var han ikke længere borger i DDR.

Om aftenen mødtes han med Christel i Graciellas Keller. Denne gang var spændingen næsten uudholdelig, da han sad og ventede på, at hun skulle dukke om.

Ti minutter senere end aftalt stod hun ved bordet, og da havde han allerede drukket sin første øl.

Hendes smil lovede godt. Han prøvede at vente tålmodigt, indtil hun fik overtøjet af, sat sig og smagt på sin øl. Så busede det ud af ham: “Har du talt med dem ... din kontakt?”

Hun nikkede hemmelighedsfuldt. “Ja ... og det kan godt lade sig gøre ... sådan, at vi tager afsted samtidigt.”

Hans puls steg øjeblikkeligt, og han begyndte at svede i hænderne. “Er det sandt?”

“Hvis du skaffer et pasbillede hurtigst muligt.”

“Skal vi tage resten udenfor?”

De drak deres øl og forlod stedet. Gik ud på gaden. Sikrede sig, at der ikke var nogen i nærheden, og så begyndte Christel at tale. Startede med det faktum, at tog, der skulle fra Vesteuropa til Danmark og Sverige, ofte kørte gennem Østeuropa. En del af dem standsede på Ostbahnhof i Østberlin.

“Forestil dig ...” Christels øjne glimtede, “at du er en turist. Lad os sige, at du er vesttysk statsborger. Så kan du med et gyldigt transitvisum i passet rejse gennem Ostbahnhof og videre til færgen i Warnemünde, hvor du kan tage færgen til København.”

“Det kan jeg sagtens se for mig.”

“Der er ingen andre foranstaltninger, end at man får kontrolleret sin billet, passet og visummet.”

“Ingen andre foranstaltninger ...” gentog Andreas og begyndte at forstå.

“Jeg har kontakt til en studerende ... det er lige meget, hvordan jeg fik det. Men han bor i Vestberlin og er medlem af en menneskerettighedsorganisation.”

“Menneskerettighedsorganisation ...” gentog Andreas igen og følte sig som en papegøje.

“De får folk ud af DDR. Det foregår ved, at de for en enkelt dag forvandler en ossi til en wessi. De har masser af pas, og så udvælger de det, der passer bedst på den, der skal bruge det. Alder, højde, øjenfarve og den slags.”

“Masser af pas?” Andreas ventede med at fortsætte, til en forbipasserende var ude af syne.

“Alle mulige folk i Vesttyskland ... folk vil hellere end gerne give deres pas for at hjælpe i en god sags tjeneste.”

“Virkelig? Men alligevel ... hvordan kan det hele lykkes?”

Christel smilede. “Dem, der hjælper, altså ejeren af passet, sender det til de østtyske myndigheder, hvor de søger om transitvisum, fuldstændig som man plejer at gøre.” Hun drak af sin øl. “Når pas og visum kommer retur, får gruppen sat det rigtige foto ind i passet. Altså den, der skal hjælpes over. Og derefter smugler man passet til Østberlin.”

“Fantastisk!”

“Godt.” Christel så granskende på ham. “Og du vil virkelig gerne over?”

“Selvfølgelig! Vi talte om det allerede i skolen. Intet har ændret sig. Jeg er parat.”

“Det haster. Du skal give mig billedet senest i morgen.”

Han nikkede. “Ja. Og hvad sker der så?”

Kapitel 29

København, juli 1969

Mathilde stoppede op uden for døren til Gunnars værelse. Basen pulserede ud gennem væggen og omsluttede hende. Bob Dylan sang noget med 'Rainy Day Woman'. Mathilde elskede musik. Også Bob Dylan. Men indimellem blev det for meget. Gunnars værelse grænsede op til hendes, og han havde det med at ødelægge enhver plade. Han hørte den om og om igen. "Everybody must get stoned ..." lød det gennem døren. Hun var ved at knalde en knytnæve i døren, men besindede sig. Nøjedes med at tænke: Hvorfor har jeg valgt at bo i kollektiv? Svaret var som altid: Fordi Anette har valgt det. Fantastisk argument!

Da hun nåede køkkendøren, strømmede ophidsede stemmer hende i møde. Det lød som et af Anette og Lars' offentlige skænderier. Nu stod hun midt i et lydinferno, der blandedes dér midt i gangen. Dylan kunne ikke overdøve Anette og Lars.

"Jeg tager ikke med!" næsten råbte Anette. "Jeg har faktisk selv et liv! DKP fylder alt for meget i dit."

Efter en dyb indånding trådte Mathilde ud i køkkenet. Det var fællesområde. Hun ville ignorere dem og lave den kop te, hun havde planlagt. Køkkenbordet flød med poser, halvtomme bølter, smør og brød samt en masse krummer. Sådan så der altid ud, når Lars var i nærheden. Hvornår tog nogen sig sammen og krævede bare en smule orden!

“Du behøver fandeme ikke altid at gå efter at give mig dårlig samvittighed, for helvede!” Lars var rød i ansigtet og trak i sit pjuskede, halvlange skæg. “Du ved, hvor meget det parti betyder for mig!”

Mathilde gik hen til vasken og hældte vand i kedlen. Det lød alt for højt. Der var blevet stille i køkkenet, men der gik ikke mange sekunder, før Anette begyndte igen: “Du gør altid bare, hvad der passer dem! Hvorfor er det altid dig, som skal gøre alt det besværlige?! De udnytter dig!”

“Det gør de da ikke!”

“Nogle gange er du virkelig naiv! Det er da også usundt, at I er afhængige af deres penge!”

Uden at vende sig tændte Mathilde gasblusset, mens hun tænkte, som så mange gange før, at hun måtte se at finde et andet sted at bo. Selv Anette kunne blive for meget. Mathilde havde lige taget kedlen af blusset, da hun hørte Lars sige: “Hvad med dig, Thilde, du ville sgu da ikke sige nej, hvis jeg spurgte, om du ville med ud at rejse, vel?”

“Never! Det er stort set lige meget hvorhen. Jeg elsker at rejse!” Ordene havde forladt hendes mund, da hun indså, at det var en strategisk dårlig kommentar. Den kunne tolkes, som om hun havde valgt side. Det sidste, hun ønskede, var at blive rodet ind i deres skænderi.

“Så kan du jo tage Thilde med,” sagde Anette. Det så ikke ud, som om hun var ironisk. “Jeg orker det bare ikke. Desuden er jeg håbløst bagud med mit projekt.” Hendes vrede var dampet af.

“Hvor tager vi hen?” spurgte Mathilde i sjov.

“DDR. Østberlin. Er du frisk på den?” Lars lyste op.

“Mener du det?”

“Jep. Vi er nogle stykker, der har meldt os til en konference. Østtyskerne betaler det hele. Desværre har flere meldt fra. Det er utrolig dårlig stil, hvis vi ikke møder op og gør en indsats for samarbejdet.”

I nogle lange sekunder sagde Mathilde ingenting. Hun var allerede langt inde i en fantasi. DKP var hun fuldstændig ligeglad med. Men hvor ofte fik hun chancen for en spændende rejse til udlandet? Og så

var den ovenikøbet gratis. Nogle glimt fra teenageårene dukkede op i erindringen. Særligt mindet om mødet med drengen ... hvad var det nu, han hed? Anton? Axel? Andreas var det! Den grønne seddel med adressen, som hun havde mistet for længst. Men hun kunne stadig huske den. Det var Wörther Straße nummer 37, anden sal til højre. Hvad var sandsynligheden for, at han stadig boede der?

“Hvornår er det?”

“Om et par uger.”

“Hvad kræver det af mig?”

“Du skal skrive en artikel om turen, og ellers skal du bare være med. Lytte. Se interesseret ud, og så skal du sige noget pænt om DDR.”

De lo. Det rensede luften. Formodentlig var der et forsoningsknald under opsejling. Lars rakte hånden frem og rørte ved Anettes. “Hvad siger du, skat? Thilde kan tage din plads ... du fikser dit projekt, og hun får stillet sin rejselyst?”

Anette smilede. “Det skulle du tage at gøre, Thilde!” Hun tav og foregav at tænke. “Nu gør du ikke det her for at gøre andre glade, vel? Du har altid været sådan en, der gerne vil behage andre. Har du overhovedet lyst til at tage med?”

“Selvfølgelig!” Bare tanken om en begivenhedsrig rejse fik Mathildes hjerte til at slå hurtigere. Det kunne blive spændende! Så måtte hun se at finde en attitude frem, så det virkede, som om hun elskede alt, der havde med kommunisme at gøre.

“Jeg er på,” sagde hun.

“Måske er det det perfekte sted for dig at gøre oprør.” Anette fnisede. “Øv dig lidt i at træde andre over tæerne.”

“Det ender sgu nok med, at du falder for en eller anden ossi.” Lars skar ansigt.

“Hvem falder for en ossi?” Gunnar stod i døråbningen og viftede med en chillum. “Er I med på en galar?”

Kapitel 30

Østberlin, juli 1969

“Forhåbentlig går det hele godt,” sagde Christel, da de mødtes dagen efter. “Det er gået godt for andre flere gange.”

“Selvfølgelig gør det det.” Andreas var nervøs. Det hele var gået meget hurtigt. Han havde ikke fået sagt farvel til hverken Oma eller sin mor. Det var for sent nu.

Måske var det bare på grund af hastigheden, at han frygtede, at det gik galt. I ånden så han sig selv sidde i fængsel i flere år for landsforræderi. Flugtforsøg. Sammenlignet med det ville hans nuværende liv være en dans på roser. Men nu havde han sagt ja. Det var en kæmpe chance. Han var nødt til at gennemføre.

De gik side om side hen mod banegården. Efter instruktion havde de taget det, de ejede, på, som så mest vestligt ud. Andreas havde klippet mærket i sin T-shirt ud og sikret sig, at der ikke stod *Af folkets egen produktion* nogen steder. Over skulderen havde de hver sin rejsetaske.

“Måske skulle vi lige øve dækhistorien én gang til?” Christel bed sig i læben.

“Vi kan den godt nok,” vrissede han og fortrød med det samme tonefaldet. De var begge overgearede. I dag ville deres liv ændres.

Christels nye identitet var vesttysk studerende, og hendes dækhistorie var, at hun skulle besøge en kusine i København. Andreas var rejsearrangør, Matthias Lerner, som var på vej til Danmark for at arrangere nye rejsemål for vesttyskerne. Ifølge passet var han 28 år gammel,

lidt ældre end i virkeligheden.

“Og du ved præcis, hvor vi skal møde kontakten?” spurgte Andreas.

“Ja.”

“Hvordan kommer han over?”

“Han kører over med bil på dagspas.”

De gik lidt i tavshed, så drejede Christel ned ad en gyde i nærheden af banegården. “Jeg er glad for, at du er med.”

“Jeg er taknemmelig for, at du fik mig med.”

“Vi hjælper hinanden.” Hun stoppede op. “Jeg indrømmer, at jeg ville have været bange, hvis jeg var alene.”

De klemte hinandens hænder, og så gik de hen mod den mand, der stod længere fremme på gaden. Det måtte være kontakten.

Det var en ung, lyshåret mand med kasket. De hilste næsten formelt, og han præsenterede sig som Johannes Pfeiffer.

De fik udleveret deres pas og billetter. Andreas åbnede sit og strøg en finger hen over billedet. Det så helt ægte ud og bekræftede hans nye identitet som Matthias Lerner.

Nu var det virkeligt. Han mærkede et sug i maven.

“Her er nogle ting, I skal lægge i bagagen.” Johannes Pfeiffer åbnede sin taske.

De fordelte vesttysk tandpasta, Marlboro-cigaretter og vesttysk chokolade mellem sig. Christel fik et kørekort, som bar hendes nye navn: Maria Kellner.

“I har lært jeres historie udenad?” spurgte Pfeiffer.

De nikkede.

“Der er ikke nogen grund til at være nervøs. Det er gået godt flere gange.”

“Vi er ikke nervøse,” løj Andreas.

“Godt. I går ind i ventesalen. Når jeg giver tegn til, at det er sikkert at fortsætte, går I hen til perronen med fjerntog og stiger om bord på toget.”

De nikkede igen, og Christel sneg sin hånd ind i Andreas’

“Hvordan ved du, at det er sikkert?” spurgte Andreas.

“Jeg ringer til et nummer i København og får bekræftet, at de sidste, jeg hjalp om bord, er kommet sikkert frem.” Pfeiffer gjorde en beroligende bevægelse for at vise, at han havde styr på det hele.

“Og tegnet?”

“Hvis jeg har taget kasketten af, går I ud.”

“Fint.”

“Gå ind i ventesalen om halvanden time.”

Christel og Andreas havde slentret rundt og prøvet at se afslappede ud i banegårdskvarteret. Endelig var det tid til at vende tilbage.

“I morgen er vi frie!” Hun strammede sit greb om hans hånd.

Med en forsigtig bevægelse gjorde Andreas sig fri. “Det går ikke. Vi kender jo ikke hinanden.”

Hun sank. Ansigtsskuløren var bleg under fregnerne. “Hvad nu, hvis det alligevel ikke går?”

“Bare slap af, det kommer til at gå fint.”

Lidt efter sad de i ventesalen et par stole fra hinanden. Begge med blikket stift rettet mod døren ud til perronområdet, hvor Pfeiffer om lidt ville stå med kasketten i hånden.

Andreas skævede til det store ur på væggen. Toget ville afgang om en halv time. Hans hjerte var alt for uroligt, og han turde ikke kigge på Christel.

Det føltes, som om tiden ræsedede afsted. De omkringsiddende mennesker talte alt for højt. Et barns stemme skingrede i hans ører.

Han var klar over, at nerverne var presset til det yderste.

Der var gået for lang tid. Andreas fik pludselig kvalme. Der var noget galt.

Så gik døren op, og Pfeiffer kom gående ind med alt for lange skridt. Han så alt andet end rolig ud, og han havde stadig kasketten på hovedet.

Christel og Andreas så på hinanden. Nu passerede han dem, mens

han skar ansigt. Det var tydeligt, at han ville sige, de skulle gå hjem nu.
Ikke tage toget. Så var han ude af ventesalen.

Andreas rejste sig. “Kom, Christel, lad os gå hjem.”

Kapitel 31

Østberlin, juli 1969

Endnu en søvnløs nat. Der var alt for varmt i værelset, og selvom vinduet var åbent, stod luften stille. Andreas stirrede op i loftet. Tænkte på historien med passene. Det eneste, han trods alt kunne glæde sig over, var, at han ikke var røget i fængsel. Der var andre, der ikke havde været så heldige.

De var gået lige hjem og havde brændt pas og billet, og Christel havde opdateret ham siden. Myndighederne havde fået mistanke. Fra den ene dag til den anden havde de ændret på stempelproceduren i forbindelse med transitvisummet. Det havde fældet dem, der forsøgte sig med et falsk pas. Dem, der rejste med toget lige før det, Christel og Andreas skulle have været med, var blevet anholdt under flugtforsøget.

Endnu et hul var lukket for grænsekrænkere. Andreas var nødt til at se på det, som om han var heldig.

Han tænkte på samtalen med Oma. Han kunne vælge at forbande sit liv. Eller han kunne vælge at komme videre. Nok var flugt udelukket, men han levede stadig. Det bragte ham tilbage til det spørgsmål, som optog ham mest: Hvad ville bringe glæde i hans liv?

Punkt et, han ville opsøge fru Olsen og genoptage sprogundervisningen, det ville glæde hende. Punkt to: Han måtte få talt ud med sin mor. Punkt tre, og nok det vigtigste: Han måtte opsøge Elise igen og gøre alting godt. Men først skulle han på arbejde.

“Genosse Müller? Kom lige.” Andreas stoppede maskinen og vendte sig om. Det var formanden, der kaldte.

Han prøvede at læse mandens ansigtsudtryk, mens han gik nogle få skridt hen mod ham. Andreas passede altid sig selv. Havde aldrig givet anledning til klager. Hvad var der galt? Manden udstrålede ikke noget. Han så ud, som han plejede.

“Kom med op på kontoret,” sagde formanden. Andreas fulgte efter ham gennem støjen af maskiner i fabrikshallen og op ad trappen i den anden ende. Her sad administrationen. Hvorfor ville de tale med ham? De kunne vel ikke finde på at fyre ham? Han havde ikke haft en sygedag i evigheder. Handlede det om Jürgen?

Hans uro blev ikke mindre af, at de stoppede ud for direktørens dør. Et øjeblik samlede formanden sig, så på Andreas og bankede så på døren. Der blev råbt: “Kom ind,” og de gik indenfor.

“Ja, her er så Genosse Müller.” Det lød, som om formanden var i færd med at arrangere et stævnemøde.

“Sid ned.” Direktøren pegede på gæstestolen. Der var kun én, så formanden skulle åbenbart stå.

Andreas satte sig på det yderste af stolen. Uroen var erstattet af forvirring.

Direktøren rakte et cigaretetui hen mod ham. Der var partilogo på. Andreas afslog, og direktøren tændte en selv. “Godt at se Dem, Genosse.” Røgen vældede ud af hans mund.

“Jo tak ...”

“Vi har brug for Deres hjælp.”

Andreas lænede sig frem i sædet. “Æh ja?”

“Om en time skal vi give hele den russiske partitop en rundvisning på fabrikken. Jeg er naturligvis vært, men ...” Direktøren sugede atter på cigaretten, og imens var Andreas’ hoved på overarbejde. Han forstod ikke en lyd.

“Ser De, jeg kan russisk til husbehov. Vores tolk har netop meldt afbud på grund af lungebetændelse. Jeg forstår, at De taler udmærket

russisk. Deres lærer anbefalede, at De blev uddannet inden for sproget.”

“Javel ...” Andreas spekulerede på, hvor de vidste det fra. Det måtte fremgå af et eller andet arkiv. “Det prøver jeg da gerne ... det er længe siden, jeg har brugt det.”

“De kan sidde og læse lidt op på det, indtil de høje herrer kommer.”

Adskillige timer senere vinkede de farvel til den fornemme GAZ-Tschaika, der kørte partimedlemmerne tilbage til hotellet. Direktøren støttede sig til muren, mens han med svømmende øjne forsøgte at fokusere på Andreas. Han burde have ladet det sidste glas rødvin stå. “Fremragende, Genosse Müller.”

“Tak, Genosse Direktør.” Det lykkedes at nedtone smilet. En uovertruffen dag var blevet afsluttet med et herremåltid på restaurant, hvor Andreas havde fungeret som facilitator for samtalen, der gled bedre og bedre, i takt med at der blev hældt indenbords. Tænk, hvis han kunne arbejde mere med tolkning.

“Uden Dem havde vi sgu ikke klaret den. De var virkelig god. Og beskeden. Det var klædeligt.”

“Tak.” Andreas hadede, at han kunne mærke, han rødmede. Han var også irriteret på sig selv over, at han bukkede og skræbede. Men han gjorde det alligevel. “Tak, fordi De lod mig spise med.”

“Det manglede bare.” Med usikre bevægelser lykkedes det direktøren at tænde en cigaret. “De var med til at gøre russerne glade, og det var hele formålet! De fik megen ros. Jeg kan ikke afvise, at partiet ønsker at gøre brug af Deres kundskaber igen.”

“Jeg står naturligvis til rådighed.” Andreas bukkede let.

“Skal jeg få Dem kørt hjem?”

“Tak, jeg har en cykel.”

“Hør, Müller, tag den her flaske rødvin med hjem.” Direktøren stak ham den flaske, han havde haft med fra restauranten, og som nok var

tiltænkt ham selv. Standarden var langt over, hvad man fik på en normal østtysk restaurant.

I langsomt tempo cyklede Andreas hjemad. Han var udmattet. Påvirket af både vodka og rødvin. Men lykkelig. For en gangs skyld havde han haft en fantastisk dag. Hans hjerne var blevet udfordret! Hvis han selv skulle sige det, havde han haft en vigtig mission. Og han havde klaret den godt. Det var også lige blevet bekræftet af direktøren.

Nu ville han forære sin mor vinen.

“Andreas, er det dig?” råbte hun, så snart entrédøren gik.

“Jep.” Han stillede sig i døråbningen med rødvinen rakt frem.

“Hvad er det? Og hvorfor kommer du så sent? Jeg havde lavet mad ...”

“En flaske til dig, mor!” Han gik hen og stillede den på sofabordet foran hende.

“Du ser beruset ud ... men tak.” Moren løftede flasken og studerede etiketten. “Men den ser da meget fin ud. En fransk vin? Hvor har du den fra?”

Han smilede. “Mor, nu skal jeg fortælle dig om min dag. Men først åbner vi flasken.”

Hans gode humør smittede af på moren, og nu sad de begge med et glas rødvin foran sig. Det var aldrig sket før.

“Må jeg så høre?” Hun duftede til vinen og smagte forsigtigt på den. Det var sjovt at betragte hendes mimik. Han var sikker på, hun ikke anede, at vin kunne smage så godt.

Så begyndte han at fortælle. Om, hvordan han blev kaldt op på kontoret og senere havde tolket under rundvisningen. De var gået gennem hele produktionen og ud på de færdige lagre. Til sidst havde de besigtiget de gamle maskiner, der var udstillet i et lokale som en slags museum. De havde talt om fremskridt og effektivisering. Motivering af arbejderen. Russerne havde sagt, at både hans udtale og nuancerne i hans sprog var imponerende. Besøget havde været så vellykket, at direktøren havde inviteret Andreas med til middagen, som var blevet

indtaget på en af Østberlins fineste restauranter. Her havde de fået uovertruffen mad og gode vine. Andreas havde aldrig fået et måltid, som mindede om det. Han stoppede ordstrømmen og betragtede sin mor.

“Jeg er stolt af dig,” sagde hun med hæs stemme.

Det var, som om det var første gang i sit liv, han fik ros af hende. Han lagde hænderne på brystet. “Tak, mor.”

“Skål.” Hun løftede glasset. “Livet har ikke altid været nemt, Andreas. Jeg ved godt, det har været svært for dig.”

De drak i stilhed.

“Hvorfor ser du ingen piger efter bruddet med Angelika?” Moren tændte en cigaret. “Du er da en flot fyr og ...”

Han sænkede blikket. “Jeg kender en pige ... jeg tror, jeg vil spørge, om hun vil med ud og spise.”

Moren lyste op. “Det skulle du gøre.”

“Ligner jeg min far?” Spørgsmålet havde stillet sig selv. Det var først, da han sagde det, at han forstod, det var stillet og ikke kunne trækkes tilbage. Selvom det var mange år siden, han sidst havde spurgt til sin far, skulle det ikke ske i et øjeblik som nu. Hvor hans hoved var uklart af vin, og han sad i en særlig stund med sin mor.

Hans mor satte vinglasset fra sig på bordet. Et helt register af følelser gled hen over hendes ansigt. Så sukkede hun. “Jeg forstår godt spørgsmålet.” Som for at købe sig tid sugede hun grådigt på cigaretten. “Jeg burde måske have svaret dig for mange år siden, men jeg kunne ikke.”

Hendes øjne var slørede. Andreas fortrød ikke længere, en stille jubel fyldte ham. I dag ville han få svaret.

“I 1945, hvor jeg blev gravid med dig, var der kaos. Krigen var ovre. Berlin lå i ruiner. Byen blev inddelt i zoner.” Hun inhalerede igen. “Der var amerikanske og russiske soldater over det hele.”

Nu askede hun, og det så ud, som om hun vejede sine ord. “Oma og jeg boede i et værelse sammen med Jürgen. Alle sultede. Det gjorde vi også. Jeg var gået ud for at rode i skraldespande i nabolaget. Nogle

gange kunne man også finde brugbare ting i ruinerne.” En tåre løb ned ad hendes kind. Langsomt forstod han det. Hvorfor navnet aldrig var blevet sagt. Hvorfor hun aldrig talte om det. Han ville stoppe hende, men ordene sad fast i halsen. Desuden havde han problemer med at holde sine egne tårer tilbage. Han ville både høre og ikke høre det.

Moren tørrede tåren væk, men der kom nye til. “Jeg gik på fortovet. Eller der, hvor det engang havde været. Det var i skumringen en sen eftermiddag i november. Jeg fik øje på noget, der stak op inde i en ruin. Gik ind på grunden og videre ind i det sammenstyrtede hus, selvom man ikke burde gøre det. Satte mig på hug. Jeg hørte ham ikke ...”

Andreas ville stoppe hende. De græd begge to. Det var slet ikke det, han ville høre.

“Han angreb mig bagfra. Tog kvælertag. Jeg havde ikke en chance. Det var en russer, det kunne jeg se på uniformen. Han sagde kun et par enkelte ord ...” Cigaretten åd sig selv op i askebægeret. Hendes gråd var voldsom nu. Kroppen rystede. Andreas rejste sig og gik om på den anden side af bordet. Holdt om sin mor. Sådan sad de længe, til gråden stilnede af. Han var glad for, hun ikke sagde mere.

Lidt efter satte han sig tilbage. De så på hinanden. Moren skænkede op i deres glas. De drak.

“Andreas, det var jo ikke din skyld. Den måde, jeg har behandlet dig på, er uretfærdig. Kan du tilgive mig?”

Han sank en klump. “Ja.”

Kapitel 32

Østberlin, juli 1969

Elise havde sin egen lejlighed. Det burde ikke undre Andreas. Beliggenheden var ikke i top, og det var dårligt byggeri. Men hun havde den helt for sig selv! Der var ingen tvivl om, at hun havde udnyttet sine forbindelser. Det ville han også selv have gjort. Da Andreas stod foran bygningen, var han ved at miste modet. Var det nu alligevel en god ide at opsøge hende? Han kunne næsten høre Jürgens advarende stemme i sit baghoved. Elise ville formodentlig afvise ham, og hvis hun ikke gjorde, ville han komme det forhadte parti et skridt nærmere.

Nå, hun var nok alligevel ikke hjemme.

Det småregnede. Der var en legeplads uden for byggeriet. Nogle usle gynger og en gammel, rusten karrusel. Han satte sig på en bænk med grøn, afskallet maling og stirrede på den mennesketomme plads. Væden i luften fik alt til at føles klamt. Han var ligeglad. Håbløsheden var der igen. Sammen med vreden. Han havde lyst til at smadre noget. Følelsen var blevet forstærket efter samtalen med hans mor forleden. Siden var søvnløsheden bare blevet værre. Om han så svømmede 40 baner, ville det ikke gøre ham roligere.

Om natten havde han ligget vågen og tænkt over, hvorfor han ikke var blevet en abort. Kostede det for mange penge at opsøge en kvak-salver? Var det den eneste grund til, at fosteret ikke var blevet tilintetgjort? Havde hans mor betragtet ham som et lille uhyre gennem alle årene? Hvor meget havde Jürgen vidst? Havde han gættet hele

sammenhængen for længe siden og blot villet skåne sin lillebror? Oma havde vel også vidst det?

“Jeg bliver sindssyg ...” sagde han lavt. Og nu undrede han sig over, at tanken aldrig havde slået ham før. Det var oplagt, at han var resultatet af en voldtægt! Han havde jo selv hørt om, at det skete dengang. Det var ikke kun de russiske soldater. Også de amerikanske. Jo, der var masser af dem i 45. Man sagde, det var det rene vilde vesten i Berlin. Alles kamp mod alle.

Han sukkede og begravede ansigtet i hænderne. Gid han havde kunnet tale med Jürgen om det.

Nu ønskede han, at han aldrig havde rodet op i sin herkomst. Indså, hvor meget lykkeligere han ville have været uden den viden. Fra nu af ville han altid tænke på sin russiske far. Hvilke egenskaber havde han arvet? Var han dybt inde et lige så brutalt menneske som ham? Al den vrede, der hobede sig op inden i ham over systemet. Var det derfor? Hvis han havde haft en anden far, ville han så være et tilfreds menneske i dag?

Ham, der afskyede al vold, var han i virkeligheden helt anderledes? Ville han blive til en anden? Utilregnelig? En dag gik han måske selv amok og gjorde kvinder fortræd? Det var skræmmende.

“Andreas?” Langt borte hørte han en kvindestemme. “Andreas? Sidder du her?”

Det lød som Elise. Han drejede hovedet. Hendes hår var vådt og kinderne røde. Hun bar på to indkøbsposer fra Kaufhalle.

“Davs. Ja, her sidder jeg.”

“I regnvejr?”

“Jeg var våd i forvejen.”

“Venter du på mig?”

Han rejste sig og forsøgte at smile. “Ja, det gør jeg egentlig.”

“Jamen så må jeg vel hellere invitere dig med op.” Hendes smil var smittende.

Han fulgte efter hende ind i opgangen. Pludselig bevidst om, hvad

han havde følt, da hun var dukket op. Hans hjerte havde nærmest spjættet. Elise var ikke hvem som helst. Det var hende, han ville have. For første gang i lang tid var der en kvinde, han havde lyst til at have sex med. Hun var virkelig både smuk, klog og sød. Hvorfor havde han ladet partiet stå imellem dem så længe? Til helvede med partiet og hendes far.

Indenfor i entreen stillede hun poserne på gulvet og strøg en hånd hen over panden. "Ja, her bor jeg så."

De stod underligt akavet over for hinanden. Der var gået adskillige år. Hvorfor kom han nu, spurgte hun nok sig selv.

"Der forleden, jeg var helt overvældet," sagde han og gik et skridt nærmere. "Jeg har savnet dig."

"I lige måde ..." Øjenkontakten var intens. Han mærkede, at det var en god ide, han var kommet.

"Jeg har tænkt på dig." Hun smilede.

"Det har jeg sandelig også på dig."

"Du ligner en, der er på vej til at kysse mig." Nu lo hun, og han opfattede det som en invitation.

Som to magneter gik de frem mod hinanden.

Andreas tog om hendes hofter. Kyssede hende inderligt og længe.

Så trådte hun et skridt tilbage. "Det må jeg sige! Vi har ikke set hinanden i en del år. Det er lige fra den ene yderlighed til den anden."

De lo højt, og han følte sig så glad, som han ikke erindrede at have været i meget lang tid.

"Kom, jeg skal sætte varerne på køl, og så laver jeg kaffe."

Andreas gik rundt i stuen og betragtede indretningen, mens Elise rumsterede i køkkenet. Der var et soveværelse, et meget lille køkken og bad samt stuen. Luksus for én person.

Elise kom ind med en bakke med kaffe og to kopper. Deres urtraditionelle genforening i entreen havde fået luften til at vibrere. Ingen af dem var interesseret i kaffe. Det var han ret sikker på. Da hun satte bakken, låste deres blikke sig fast i hinandens.

Hun skænkede kaffen og så på ham. "Hvorfor kommer du?"

"Fordi jeg håbede, at du manglede en kæreste." Indvendigt lo han ad sig selv. Hvad i alverden foregik der? Var det Andreas Müller, der talte her? Var han i gang med at finde nye sider af sig selv?

"Aha." Hun lagde nakken tilbage og lo. "Tidspunktet er ikke helt skidt. Jeg har været ledig i et halvt år."

Samtalen gik lidt i stå. Igen tænkte han, at ingen af dem var interesseret i kaffeslabberas eller ligegyldig snak.

Elise lå med hovedet på hans overarm, tæt puttet ind til hans nøgne krop.

"Hvad arbejder du med?" spurgte Andreas.

"Jeg er advokat," svarede hun stolt.

Selvfølgelig, havde han lyst til at sige. Hjælp farmand dig ind på studiet? Men i stedet sagde han: "Det passer eminent godt til dig."

"Hvad laver du til daglig?" Hun drejede hovedet og så på ham.

"Jeg arbejder på en fabrik."

"Det lyder ikke helt som dig."

"Det har du nok ret i."

"Hvad drømmer du om?"

Han tænkte efter. "Godt spørgsmål. Jeg drømte jo om at genfinde dig." Han strøg en hånd hen over hendes ryg. "Hvis jeg skal være ærlig, så har jeg gravet mine drømme ned for længe siden."

"Det lyder ikke godt." Hun lod et par fingre glide hen over hans kæbe. "Hvorfor?"

Masser af svar og forkastelser af samme løb gennem hans hoved. Ikke noget med partiet. Ikke noget med svømningen. Ikke noget med Jürgen, som døde for mange år siden. Ikke noget med russeren. Ikke noget med hans mor. Ikke noget med ingeniørstudiet. Der var ikke noget fornuftigt svar. Derfor valgte han at tie.

"Du ville gerne være ingeniør, men du arbejder på en fabrik. Vil du stadig helst være ingeniør?" prøvede hun på ny.

“Måske ...” Han tænkte, det var passé, at han var blevet for gammel til at studere. Så kom han i tanker om tolkeoplevelsen. Det gav ham lyst til at dele det med hende. Hvordan han for første gang i lang tid havde følt, at han gjorde noget, der både var nyttigt og sjovt. Følelsen af at have overrasket sig selv og alle andre med sin evne til at få to mennesker til at kommunikere igennem ham. Det var aldrig faldet ham ind før nu, at det kunne være en levevej.

Kapitel 33

Østberlin, juli 1969

“**H**vad tænker du på?” Elise klemte Andreas’ hånd. De sad i toget på vej ud af byen mod et af de finere kvarterer. En lille vrede blussede op et sted i Andreas. Hvorfor boede partimedlemmerne altid de fineste steder? Hvorfor havde de biler, når andre mennesker kunne være skrevet op i årevis for at få en? Hvorfor sagde de, at alle var lige? Det var de jo langt fra! Det var hyklerisk!

Han drejede ansigtet mod hende og sørgede for at smile. “At jeg glæder mig til at møde dine forældre.” Så tænkte han, at de gløder, der ulmede, skulle slukkes snarest muligt. Følelsen var ikke forenelig med, at han havde besluttet sig for at flytte sammen med Elise. Det hele hørte sammen. Vrede havde fyldt alt for meget i hans liv gennem årene, det skulle være slut!

Selvfølgelig boede hendes forældre i Waldsiedlung, det mondæne sted, hvor partispidserne holdt til.

De blev hentet på stationen.

Elises far kørte i en Tatra 603, en stor tjekkoslovakisk luksusbil. Han stiv ud for at hilse på dem. Stiv i sine bevægelser.

Som en, der tog sig selv højtideligt. Han havde runde briller, gedebukkeskæg og en munkekrans af hår om hovedet. Ulasteligt klædt i mørkegrå habit.

Det var tydeligt, at han var en kendt mand. Folk vendte sig, når de

så ham. Sådan var det med medlemmer af politbureauet. Andreas undværede gerne den opmærksomhed.

Elise og hendes far snakkede løs på vejen hjem, mens Andreas forholdt sig tavs på bagsædet. Han var ikke vant til at køre i bil.

Hendes forældre boede nærmest med en skov i baghaven. Der lå meget store huse på vejen. Han havde aldrig set noget lignende. Rygterne sagde, at Walter Ulbricht havde 15 værelser! Så stor en kanon var Standtorp trods alt ikke. Men deres hus var stort, hvis det havde været til almindelige DDR-borgere, havde der boet en del familier i det. Der var veltrimmet, grønt græs og blomstrende buske i forhaven.

Moren stod i døren og tog imod. Elise lignede hende. Dog i en noget tyndere udgave. Moren var pæreformet med et meget smilende ansigt. Hendes modtagelse varmede.

“Kom ind i stuen,” sagde Joseph Standtorp og viste vej, mens kvinderne forsvandt ud i køkkenet.

Stuen var stor og nydelig. Præcis som han havde forestillet sig. Møbler med pænt stof og fint poleret træ. Der stod et fjernsyn i rummet. Endnu et bevis på, at det kunne betale sig at være noget ved musikken i partiet. Andreas tvang sig selv til ikke at vise interesse for det. Den slags havde han ikke set i virkeligheden før, men stoltheden vandt over nysgerrigheden. Han vendte apparatet ryggen.

Andreas blev budt på whisky. Det fandtes ikke i Kaufhalle. Men selvfølgelig havde partitoppen adgang til Intershoppen, selvom ingen andre DDR-borgere havde. Eller måske havde Standtorp fået den i gave af en eller anden udlænding?

Mens Andreas nippede til sin lysebrune drink, afgjorde han, at han havde meget at arbejde på. Hvis han blev en del af familien Standtorp, måtte han virkelig dræbe den vrede! Han så på glasset. “Dejlig whisky.”

“Fortæl lidt om din familie,” bad Elises far.

Formodentlig vidste han allerede alt om Andreas Müller. Gad vide, hvad der stod i arkiverne om ham? Det fremgik helt sikkert, at han

som 15-årig helt skandaløst havde meldt sig ud af juniorlandsholdet og en hel masse andet.

Andreas rømmede sig og fortalte om den heltemodige Tarzan, som han ganske vist kaldte Heinz Müller, og som var død under Anden Verdenskrig. Han fik det til at lyde, som om det var hans egen far. Måske i et naivt håb om, at Standtorp ikke regnede på det, eftersom Andreas var født efter krigen. I hvert fald ville Standtorp nok næppe være så uhøflig, at han spurgte mere til familieforholdene, hvis ikke Andreas gjorde mine til det. Han berettede om sin mor, som havde opfostret sine to sønner alene.

Det med Jürgen stod helt sikkert også i arkiverne. Der ville det også fremgå, at Andreas' ansøgning til universitetet var blevet afslået. Andreas fortalte alt for hurtigt om en drukneulykke, der havde resulteret i, at han havde mistet sin bror. Ikke et ord om skudepisoden.

Standtorp tændte en cigaret. "Hvor forfærdeligt at miste sin bror på den måde."

"Ja." Andreas så ned. Han blev reddet af Elise, der dukkede op i døråbningen. "Nu skal vi spise."

Middagen var hyggeligere, end han havde ventet. De talte om sommerferier ved havet og om Graal-Müritz. Lo ad mange anekdoter om den lille Elise, som havde gjort det ene og det andet i sin barndom.

Andreas havde gjort ekstra meget ud af at beskrive alle de dejlige møder, han havde været med til i FDJ. Ligesom han længe havde dvælet ved sin mors trofaste og årelange medlemskab af partiet. Han kunne kaste op over sig selv. Oplysningerne faldt tydeligvis i god jord hos tilhørerne.

Så spurgte Katrin Standtorp: "Og hvad laver du så?"

"Jeg arbejder på en fabrik, der producerer møbler."

"Er du glad for det?"

"Naturligvis. Jeg har virkelig gode kollegaer."

"Andreas svømmer meget i sin fritid," indskød Elise stolt.

De spiste lidt i tavshed. Kål, kartofler og kød.

Elises kinder blussede. Det var tydeligt, at hun gjorde alt for at sælge ham bedst muligt. "Andreas er også god til sprog, ikke sandt?" Hun så på ham med et ømt blik.

"Nåeh, det ved jeg nu ikke ..."

"Du kan både dansk og russisk! Du har da fungeret som tolk ved et vigtigt statsbesøg på fabrikken ..."

Kommentaren fik det til at rykke i Joseph Standtorp. "Virkelig?"

"Jeg trådte bare til, fordi tolken var udeblevet." Da Andreas sagde det, funderede han over, om den oplysning også stod i Stasis arkiv.

På opfordring fortalte han om det russiske besøg på fabrikken. De så imponerede ud. Og han måtte også forklare, hvorfor han kunne dansk. De lyttede interesserede til beretningen om Omas danske nabo, fru Olsen, som havde lært ham at tale dansk.

"Du må virkelig have sprogøre," mente Katrin Standtorp.

"Men kunne du ikke rigtig godt tænke dig at være tolk?" Elise lænede sig frem.

"Øh, jo, på en måde ... men det blev jeg jo ikke. Det er også fint at arbejde på fabrikken."

"Far, du må da kunne gøre noget?" Elise lagde hovedet på skrå.

Kapitel 34

Østberlin, august 1969

Mathilde nød synet af høstgule marker, mens de kørte ad motorvejen mod Gedser. Bussen summede af liv. Som ventet var der heftige diskussioner om Vietnamkrigen, arbejderkonferencer og medlemskab af Nato. Det sjove var, at selvom partimedlemmerne havde stort set de samme holdninger, kunne de bruge uendelig lang tid på at debattere dem alligevel. Hun kunne høre, at Lars var i en ophedet diskussion om kapitalismens mange farer.

Her sad hun i en bus fyldt med langhårede og skæggede mænd. De var alle sammen engagerede og enten i partitoppen eller tæt på den. Hvor var kvinderne? På sæderne bag hende sad flere, der var noget ved musikken i DKP. Der var Flemming og Martin. Bag dem sad Hans og Ulrik. Dem havde hun mødt før. Nogle gange kom hun til at tænke på, at det kunne virke, som om de var med i en religiøs sekt.

Fyren på sædet ved siden af hende hed Poul. Han havde hornbriller med tykke glas, der fik ham til at se belæst ud. Han havde sorte negle, som ofte var tegn på en piberygers nulren af tobakken. Lugten sad i hans tøj. Poul havde været ekstraordinært stille de sidste 50 kilometer. Langt det meste af turen havde hun lyttet og nikket til al hans snak om DDR og politik. Hun burde holde op med at prøve at gøre alle tilpas. Endelig var det lykkedes at få ham til at tie ved at dreje hovedet og se ud ad vinduet.

Nu begyndte han igen: "Glæder du dig ikke? Vent, til du kommer til idealsamfundet!"

“Jo, jeg glæder mig.” Hun så stadig ud ad vinduet.

“Du kommer til at se en stat, hvor borgerne er ligeværdige og har fælles idealer. Før Sovjetunionen fik indflydelse i landet, sad mægtige godsejere på næsten al jorden. Nu er det hele nationaliseret. Alle ejer det!”

“Ja, det lyder fantastisk.”

“Det er det mest tydelige eksempel på, at socialisme fungerer. Klassesamfundet og uligheden er afskaffet.”

“Hmm ... jeg tror, jeg vil hvile mig lidt.” Mathilde lukkede øjnene.

Lydene i bussen blev svagere. Nu lød de som en fjern brummen. Hun spekulerede på, hvorfor hun var taget med. Ofte syntes hun, at DKP'erne var for meget. Selv Lars blev for agiterende. Men hun var jo på vej på grund af sin rejselyst.

Mathilde betragtede landskabet, mens hun registrerede kontrasten til Danmark. Huskede tristheden fra sit sidste besøg i landet. Det var, som om der manglede farver. Som at se en sort-hvid film i biografen. Husene var grå. Menneskene var grå. Der var stadig minder om krigen. Skudhuller i de nøgne, afskallede husfacader. Hvordan kunne de holde ud at leve på den måde?

Selvom hun ikke sagde det højt, føltes det næsten provokerende at tænke sådan. Hun ville få hele bussen på nakken, hvis hun så meget som antydede, at det var trøstesløst. De ville garanteret have et godt svar parat. Noget i retning af, at det ikke var det ydre, men det indre, der talte.

Da de kørte ud på landet, vendte kontrasterne tilbage. Huller i vejen fik dem til at lette i sæderne. Adskillige gange måtte buschaufføren bremse op eller dreje uden om de værste fordybninger. Markerne stod frodige. Grøftekanterne var et orgie af blomster i alle mulige farver. I byerne vajede røde flag med hammer og segl som modvægt til den grå beton.

De havde efterhånden kørt længe. Mathilde spekulerede på, hvornår

de ville være fremme. Der var ingen tegn på, at der var en storby i sigte. Ikke andet end marker, skove og søer. Hun lukkede øjnene igen.

Mathilde vågnede, da bussen standsede ved grænsebommen for at komme ind i Østberlin. De skulle vise pas og visa. Imens gik uniformerede mænd rundt med spejle på stænger, så de kunne se op under bussen. Bagagen blev gennemsoget. Da de endelig blev vinket videre, kunne bussen lige akkurat passere de massive betonklodser.

Ud på eftermiddagen ankom de til hotellet, som lå midt i byen.

“Jeg troede, at venner af Staten undgik det her,” bemærkede Mathilde tørt til Lars, mens de ventede i køen på at blive indlogeret.

“Nu ikke så kritisk.” Han talte lavt. Uden tvivl ønskede han ikke, at de andre skulle høre dem.

En anden kommentar dukkede op i hendes hoved. Det var noget, Anette havde sagt i køkkenet, da de havde besluttet, at hun skulle med på turen. Helt præcist havde hun sagt: ‘Det er da også usundt, at I er afhængige af deres penge!’ Nu kunne hun ikke lade være med at spørge: “Hvorfor finansierer DDR hele vores rejse?”

“Hold nu bare kæft, Mathilde! Det gør de, fordi de er flinke.” Lars så indtrængende på hende. “Hvad går der af dig? Anette plejer at påstå, at du er alt for venlig over for alle.”

I spisesalen blev de budt velkommen. En partifunktionær holdt en tale, som blev oversat af en tolk. Østtyskerne virkede stive og selvhøjtidelige. De næste dages program blev gennemgået, og det fremgik, at dagen efter ville der være rundvisning i byen. Alle blev mindet om, at de ikke måtte forlade hotellet uden pas og visum. Alene oplysningen fik spændingen til at stige i Mathildes mave. Det var, som om hun kun tænkte på, hvordan hun kom sikkert frem til Wörther Straße.

Kapitel 35

Østberlin, august 1969

Joseph Standtorps kontor lå inde i Mitte med udsigt over Spree-flo-den. En sekretær viste Andreas indenfor, hvor Elises far sad bøjet over nogle papirer. Han løftede hovedet. “Goddag, Andreas. Sæt dig.”

Med langsomme bevægelser skænkede Standtorp kaffe uden at sige noget. Det duftede af rigtig kaffe. Den slags, man kun fik, hvis man havde vestmark og kunne handle i Intershoppen. Det bekræftede endnu en gang Andreas’ fordomme om politikere. Han snusede ind. “Dejlig duft af kaffe.”

Standtorp smilede og rømmede sig. “Andreas, jeg har bedt dig komme forbi, så vi kunne tale sammen om din fremtid.”

“Øh, ja ... tak.”

“Da du og Elise var til middag hos os, talte vi om dine sprogkundskaber.”

“Det gjorde vi.” Det var lige før, han holdt op med at trække vejret. Manden overfor så dødsens alvorlig ud. Det tegnede ikke godt.

“Se, det er jo sådan, at jeg har konsulteret arkiverne. Det ville enhver nok gøre, hvis deres datter kom hjem med en, som hun mener det alvorligt med.”

“Det ville de nok ...” mumlede Andreas og afstod fra at kommentere, at de færreste nok havde adgang til de forbandede Stasi-arkiver.

“Der stod som ventet meget af det, du fortalte os.” Standtorp drejede hovedet og så ud ad vinduet som for at samle sig. “Du er vokset op med

en enlig mor og en noget ældre bror. Du havde talent for svømning. I 1960 blev du udtaget til landsholdet med henblik på en karriere, som skulle lede til OL.”

“Korrekt.”

“Du valgte at springe fra?” Kritiske øjne vurderede ham.

Andreas rettede sig i stolen. Han havde lyst til at råbe noget om doping! Dengang vidste han ikke, hvad det var, de havde fyldt i ham, men det havde han fundet ud af siden. Bivirkningerne var forsvundet. Hans hjerte galoperede ikke længere, aknen i ansigtet var forsvundet, og hans skæg voksede igen. Det passede med, hvad han hørte. Skandalehistorier om DDR's sportsudøvere, som staten holdt skjult, men som man kunne høre om på de ulovlige, udenlandske radiokanaler.

“Det var ...” Han måtte hoste for at få stemmen frem. “Det var for hårdt. Jeg var glad for at svømme ... jeg svømmer stadig. Men niveauet er for krævende for mig.”

Uden antydning af reaktion fortsatte Joseph Standtorp. “Din bror arbejdede i Vesten. Han var grænsekrænker i september 1961 ...”

“Han blev skudt i 1961,” brød Andreas ind, mens han prøvede at kontrollere en voksende vrede. Den vrede ville dræbe alle hans fremtidschancer. Han lovede sig selv ikke at afbryde igen.

“Han blev dræbt som følge af et flugtforsøg. Det var landsforræderi.” Et skarpt blik mødte Andreas’

Der blev stille. Det så ud, som om Standtorp var indstillet på en hård meningsudveksling, hvor det ville ende med, at Andreas tabte for derefter at blive vist ud af kontoret.

“Ja ...” svarede Andreas højt og tydeligt i et kapitulerende tonefald, som han hadede sig selv for.

“Din mor er en flittig formand på en fabrik. Medlem af partiet, og det har hun været i adskillige år. Efter din brors død meldte du dig ind i FDJ og partiet. Det var sent, men udmærket. Dine ledere i FDJ har ikke haft noget at bemærke. Faktisk blev det fremhævet, at du deltog i alle arrangementer og var en mønsterelev. Du ansøgte efter

gymnasiet om at blive flyingeniør, men fik afslag. Siden 1964 har du været i militæret og arbejdet på møbelfabrikken. Begge steder uden anmærkninger.”

Sikke et liv, tænkte Andreas, i takt med at hans fortid blev rullet op. Det lød bestemt ikke som noget at stræbe efter.

“Tidligere i år var der en særlig begivenhed på fabrikken, hvor der var russisk statsbesøg. Med kort varsel fik de brug for en russisk tolk, og det blev dig. Jeg har talt med den øverste ledelse; de mente, du gjorde en uovertruffen indsats. Russerne roste dig i høje toner.”

“Tak.”

“Ville det tiltale dig at arbejde med flere tolkeopgaver?”

“Absolut.” Andreas lænede sig frem.

“Der er mange, der kan russisk.” Standtorp formede en pyramide med hænderne foran sig. “Men der er ikke mange, der kan dansk. Det er der også brug for.”

“Jaså ...”

“Det kan godt være, det er muligt for dig at skifte karrierevej. Normalt studerer folk i Greifswald i årevis. Det er der ikke tid til. Det er blevet besluttet at give dig privatundervisning. Det vil du modtage ud over arbejdstiden på fabrikken. Hvis vi vurderer dig egnet, kan du blive tolk og oversætter.”

Beskeden vakte blandede følelser. Egentlig var Andreas himmelhenrykt over at få muligheden, men det var det kommanderende tonefald, der fik ham til at rase indvendigt.

“I vil ikke blive skuffet,” fik han sagt i et venligt tonefald.

“Vi er ikke færdige endnu.” Standtorp så på Andreas på en måde, som indikerede, at man ikke skulle misbruge hans tillid. “Alle tolkeopgaver er fortrolige. Vi arbejder kun med mennesker, vi virkelig stoler på! Din familiehistorik har gjort det svært for os. Dog har din indmelding i FDJ samt partimedlemskabet trukket op. Mellem os kan jeg afsløre, at Elise har været nede på sine grædende knæ. Hun forstår at overtale sin far.” Han betragtede sine velplejede negle. “Det job, jeg

indstiller dig til, kræver 100 procent loyalitet. Partiet kommer altid i første række. Skuf mig ikke!” Han rejste sig. Audiensen var forbi.

Kapitel 36

Østberlin, august 1969

Det havde været en lang dag med mange kedelige taler. Både fra østtysk side og fra DKP. Tolken havde oversat det hele. Selvom Mathilde og de fleste danskere forstod tysk til husbehov, var det alligevel vanskeligt at vurdere, om tolken formidlede det hele korrekt. Man kunne høre, at de danske ord lå unaturligt i hans mund. Af en eller anden grund var Mathilde meget opmærksom på risikoen for manipulation. Men det var der tilsyneladende ingen andre, der var. Hun var begyndt at fortryde, at hun var taget med på rejsen. Eventyrlysten var for længst falmet. Det var ikke planlagt, at deltagerne kunne færdes alene. Der ville aldrig komme en chance for at finde Wörther Straße.

Ud på eftermiddagen var de nået til rundvisningen i byen. Turen foregik til fods. Ivrige guider fortalte om historiske bygninger, nybyggerier, børnehaver og skolegang til alle.

Umiddelbart så det ikke ud, som om noget havde ændret sig siden 1961, hvor Mathilde havde været her sidst. De grå huse lignede sig selv. Der var kun få mennesker i gaderne. Næsten ingen biler på de brede veje. Stadig ruiner fra krigens tid og kun nogle få butikker, der så ud til at have begrænset udvalg. Hvis de passerede områder i nærheden af Muren, blev de hurtigt gelejdet videre.

Det virkede pludselig absurd at tænke på drengen Andreas, som nu var blevet voksen. Hvorfor var det hende så magtpåliggende at opsøge ham? Formodentlig boede han ikke længere på den adresse, hun havde

fået. Alligevel følte hun sig mere og mere urolig. Sætningen: 'Det er nu eller aldrig,' blev ved med at dukke op i hendes hoved. Hvis det lykkedes hende at stikke af fra rundvisningen, kunne det være hendes lille protest! I ånden så hun for sig, hvordan hun og Anette ville more sig over det, når hun kom hjem. Lars derimod ville ikke grine. Det ville ingen i selskabet. De ville synes, at hun var utaknemmelig og uforskammet. Pinlig! At hun misbrugte deres værter tillid. Men østtyskerne havde jo ikke tillid til deres gæster!

Hun studerede guiderne. Der var flere østtyskere med, som uden tvivl var der for at holde øje med danskerne. En af dem sørgede hele tiden for at gå bagerst. Han var et halvt hoved højere end de fleste. Man slap ikke uset bort fra den gruppe.

Nu standsede de igen op foran en eller anden stor bygning. Alle tilhørere stimlede sammen om fortælleren.

Mathilde gik hen til den høje mand. "Bitte Toilette." Med sammenkrydsede ben prøvede hun at vise, at det hastede. Manden smilede. "Natürlich."

"Ich auch!" Poul trådte frem.

Mens guiden talte videre med begejstret stemme, åbnede vagten døren ind til bygningen og talte med en receptionist. De nikkede til hinanden, og lidt efter blev de begge vinket frem. Dametoiletet var tredje dør på højre hånd i den store hall. Herretoiletet lige inden. Den høje gik ud af bygningen og ventede udenfor. Receptionisten betragtede Mathilde og Poul bag sin skranke tæt på indgangen.

Fandens også, at Poul nu skulle komplicere det yderligere. Nu var der to, de skulle holde øje med. Så var de nok endnu mere på vagt.

Hendes hjerne var på overarbejde. Hvad skulle det her føre til? Foreløbig var hun nødt til at benytte toilettet. Hvordan slap hun af med Poul?

Lidt efter åbnede hun langsomt døren ud mod hallen. Stak hovedet ud og konstaterede to ting. Gennem glasdøren så hun den høje stå med ryggen til. Nok med den tanke, at hun ikke kunne komme ud ad

døren uden at passere ham. Receptionisten talte med en anden. Også de havde ryggen til. I det samme gik herretoiletdøren op, og Poul gik hen over stengulvet med rungende skridt.

Hun fik en vanvittig tanke. Bygningen var så stor, at den kunne have flere udgange. Måske til gaden, som lå på den anden side? Hurtigt tog hun en beslutning. Hvis Poul ikke vendte sig, ville det måske lykkes? Hun sneg sig ud, videre gennem hallen og ind ad en lukket dør. Med hastige skridt gik hun gennem flere lange gange og mennesketomme lokaler. Et sted var et par kvinder optaget af at tale sammen. De lo højt og bemærkede hende ikke. Så fik hun øje på en yderdør, og vupti var hun ude i solskinet på den modsatte side af bygningen.

Hvor lang tid ville der gå, før de undersøgte toilettet og fandt ud af, at hun var stukket af? Blev man sat i fængsel for at gå sine egne veje i byen? Hun smilede ad sig selv. Nu kunne Anette ikke påstå, at Mathilde altid var selvopofrende og føjelig. Nu ville hun overraske alle, ikke mindst sig selv. Hendes hjerte bankede voldsomt. Hun så sig over skulderen, vendte sig om og gav sig til at løbe. Ingen mennesker løber i DDR, tænkte hun og sagtnede farten, da hun rundede et andet gadehjørne med en følelse af, at hun ville blive arresteret for at stikke af. Hvis hun skulle nå sit mål, skulle hun afvige så lidt som muligt fra mængden.

Man sagde, at Stasi havde folk overalt. Enhver måtte da kunne se, hun var udlænding. Det var vanvittigt, det, hun var i færd med. Alligevel fortsatte hun. I en port stoppede hun op og konsulterede det kort, hun havde haft med hjemmefra. Hun befandt sig nær Alexanderplatz. På mirakuløs vis var der ikke langt til Wörther Straße.

Hver gang hun tænkte på, hvad der ville ske, når hun engang kom tilbage til hotellet, skød hun tanken fra sig. Nu gjaldt det bare om at finde adressen. Uanset hvor vanvittigt det var. Hvad nu, hvis Andreas boede der, og han var hjemme? Hvorfor skulle han så invitere hende ind? Og hvad skulle de tale om?

Det følte surrealistisk, da hun stod ud for det rigtige hus. Som ventet var der mange lejligheder. Hun tvang sig selv til at gå indenfor. 'Nu

er du nået så langt!’ Der var stille i opgangen. Der stank, især lugten af kål gav hende kvalme. Man sagde, at østtyskere næsten kun spiste kål!

Et øjeblik gik hun i stå ved synet af trappen. Den manglede nogle trin, og gelænderet sad løst. Hele husets stand var dårlig. Vinduer og døre var utætte. Pudset var flere steder faldet ud af væggen.

Forsigtigt gik hun op ad de knirkende trin til 3. sal og satte fingeren på dørklokken.

Det var næsten ikke til at tro, at det var ham. Men det var en ung mand med kort, sandfarvet hår, der åbnede. Hun kunne genkende ham på øjnene, og alderen virkede rigtig. Han måtte være omkring 23, ligesom hun selv. Formodentlig ville han kunne genkende hende på det røde, krøllede hår.

“Andreas?” spurgte Mathilde.

“Genau?” Ingen genkendelse i blikket.

“Ich bin ...”

“Er du dansk?” afbrød han lavt. Hans dansk lød på en gang blødt og sjovt.

“Ja ... vi mødtes ...” Hun blev ublidt trukket ind i entreen, og han lukkede hurtigt døren efter hende.

“Hvad laver du her?” Han så mest af alt skræmt ud.

“Undskyld, det var bare, fordi jeg var i nærheden.”

Ansigtstudtrykket blødte lidt op. “Det er mig, der undskylder. Her i DDR får vi bare ikke så tit besøg af udlændinge. Kom med ind i stuen.”

Der lugtede af røg over det hele. Som i en storrygers hjem. Stuen så ud, fuldstændig som hun havde forventet. Væggene var gullige af nikotin. Gardinerne var falmede. Møblerne gamle og slidte. Hun satte sig i sofaen, mens hun afgjorde, at hun aldrig skulle være kommet.

“Fru Fröhnel holder øje med alt,” forklarede han. “Ja, det er naboen.”

Så blev der stille. Mathilde funderede over, hvad hun skulle sige. Det var vel trods alt lidt for fjollet at rejse sig og sige, at hun skulle gå, når hun lige var kommet.

“Hvad vil du?” spurgte han ligeud.

“Jeg ville bare se, om du stadig boede her. Sige goddag ... høre, om du var kommet videre efter det med din brors død. Det var så frygteligt at være vidne til.”

Nu smilede de til hinanden, før Mathilde sagde: “Jeg ved godt, det lyder dumt.”

“Det var pænt tænkt. Men har du glemt, at du er i DDR? Jeg håber ikke, der var nogen, der så dig gå ind?”

Hun rystede på hovedet. “Det tror jeg ikke.”

“Hvis det skal være helt rigtigt, skal vi registrere gæster i den obligatoriske husbog, den bliver regelmæssigt tjekket af folkepolitiet. Men jeg tror, jeg glemmer at skrive dig ind.” Han smilede skævt. “Men hvad laver du her?”

Mathilde fortalte om konferencen og om rundvisningen, som hun var stukket af fra.

“Er du sindssyg?” Han sagde det med en sådan kraft, at de begyndte at le. Det var både meget morsomt og overhovedet ikke.

“Det er jo længe siden, min bror døde. Men Staten har været meget længe om at glemme det.”

“Hvordan det?” Hun gjorde sig umage for at lyde indlevende.

Han tøvede. “Det virker lidt sært. Du kommer hele vejen fra Danmark for at høre om alle mulige ligegyldige ting. Du burde slet ikke være her!”

“Det har du ret i, undskyld, men jeg er så nysgerrig. Og din situation gjorde stort indtryk på mig. Jeg tænker også, at mange danskere slet ikke ved, hvordan østtyskerne har det. Måske kan min far skrive en artikel om det ... anonymt selvfølgelig!”

Andreas godtog forklaringen, og så blev der stille i stuen.

“Hvad ville du have været, hvis du selv kunne vælge?” spurgte Mathilde.

Han fortalte om sit store ønske om at blive flyingeniør. At han havde haft karaktererne til det, men at han aldrig var kommet ind på universitetet. I stedet havde staten anvist ham et arbejde på en fabrik. For nylig

havde han dog fået mulighed for at tolke, fordi han tilfældigvis kunne dansk. Nu havde hans kærestes svigerfar sørget for, at han kunne lære sproget mere intensivt med henblik på at blive tolk på blandt andet arbejderkonferencer.

Det lød spændende. Der var noget i hans begejstrede blik, da han talte om tolkning på konferencer, der fik hende til at ønske at se ham igen. Nogle gange så de hinanden i øjnene lidt for længe.

Men så rejste Andreas sig. “Jeg synes, du skal gå. Jeg burde slet ikke have lukket dig ind. Du kan få problemer, når du kommer tilbage til hotellet, det er jeg sikker på. Du må intet nævne om mig eller min adresse.”

Mathilde sprang op. “Undskyld! Jeg siger selvfølgelig ingenting ...”

Andreas kiggede ud ad vinduerne, inden han sendte hende ud på trappen.

Kapitel 37

Østberlin, august 1969

Hotellet lå ved Unter den Linden. Der var ret langt at gå. Godt, at hun havde bykortet. Og godt, at hun var iført praktiske sko. Men hvorfor i alverden havde hun fået den tåbelige ide at stikke af fra rundvisningen. Hvad ville der ske, når hun kom tilbage?

Hun kom i tanker om sin farmor, der engang havde fortalt om alle farfarens dumdristige handlinger, da han var ung. Han var stukket af fra hæren. Var blevet fængslet. Havde Mathilde arvet hans tilbøjeligheder? Eller hvad var hendes undskyldning for at opføre sig så tåbeligt? Bare hun kunne nøjes med at få en skideballe af Lars!

Indimellem drejede hun rundt om sig selv med en følelse af at være forfulgt.

Det havde taget hende omtrent en time at gå turen. Enkelte Trabanter passerede hende. Især en frøgrøn med osende udstødningsrør fangede hendes opmærksomhed. Kaldte man det en bil?

Jo nærmere hun kom hotellet, jo langsommere gik hun.

Da hun stod i hotellobbyen, begyndte hun at ryste. Hendes entré udløste en hel bølge af små begivenheder. Receptionisten gik hende i møde. Bad hende sætte sig i en af de bløde stole. Han mumlede noget om, at hun var ventet, og så styrtede han hen til en telefon. I mellemtiden var en anden ansat dukket op og havde stillet sig ved udgangen. Som en slags forsikring mod, at hun stak af igen. Øjeblikket efter kom den høje vagt til syne sammen med endnu en, som havde Lars i hælene.

“Hvor helvede har du været?” Lars var rød i hovedet.

Vagten greb ublidt fat i hendes albue. “Følg venligst med ind på kontoret.” Han trak afsted med hende.

Så sad de ved et bord. Nu var der fire mænd og Lars, som alle stirrede på hende. To af de fremmede var vagter, en var tolken, og endelig genkendte hun en af de øverst rangerende fra konferencen. Hvis hun huskede rigtigt, hed han Bischoff.

Den høje vagt tog ordet: “Vi vil gerne bede om en forklaring! Hvad har De foretaget Dem?”

“Øh, jo, jeg skulle på toiletet. Da jeg skulle tilbage, kom jeg til at gå den forkerte vej i den store bygning, og så ...”

Alle ansigterne så vrede ud. Bischoff sagde: “Hold op med det vås! De stak af. Vi vil vide, hvor De har været, og hvad De har foretaget Dem!”

“Jamen det var virkelig ikke ...” Alt det, hun havde planlagt at sige på hjemturen, var forsvundet. Der var helt tomt i hendes hoved.

Bischoffs øjne blev smalle. “Vi har gjort alt, hvad vi kunne, for at give vores gæster en dejlig oplevelse i vores by, og dette er takken! Dette byder De os! Hold op med at lyve!”

De havde glemt at få tolken til at oversætte. Men tydeligvis forstod både Mathilde og Lars, hvad der blev sagt.

Hun indså, at hun måtte skifte strategi. “Undskyld, jeg beklager. Jeg burde ikke have gjort det. Men jeg indrømmer, at jeg kedede mig.” Brødebetyngtet så hun ned i bordet for at give ordene mere vægt. “Måske var jeg lidt skuffet over, at vi slet ikke fik lejlighed til at gå lidt rundt for os selv. Jeg tænkte, at jeg bare ville tage en kort tur for mig selv og støde til gruppen, når vi nåede Alexanderplatz. Men så for jeg vild.”

Hendes tilhørere troede hende tydeligvis ikke. Hun følte sig pludselig fortvivlet og bange. De tårer, der brød frem i øjenkrogen, var ikke krokodilletårer. Men i den situation ville de muligvis hjælpe hende lidt. Hun trak vejret dybt og fortsatte: “Jeg ville bare se mig lidt omkring. Jeg kender intet til Østberlin. Jeg troede jo, at jeg ville kunne finde gruppen igen. Men jeg havde ikke noget kort og kunne ikke huske,

hvad hotellet hed. Eller gaden ...” Hun slog hjælpeløst ud med armene. “Jeg var meget bange!”

“Jeg vil vide præcis, hvor De har været!” Vagten så bøs ud, da han rejste sig og hentede et kort, som han bredte ud på bordet.

Den næste time hegledede de hende igennem. Igen og igen gennemgik de den rute, hun havde gået. Heldigvis kunne hun kun komme op med noget usikkert, fordi hun stadig påstod, at hun ikke havde et bykort. Endnu en dumdristig detalje, hvis de valgte at gennemsnøge hendes taske.

Til sidst lod det til, at de gav op. Hidtil havde Lars ikke sagt meget, men nu sagde han: “Mathilde har altid været rastløs. Det, vi har oplevet i dag, er meget beklageligt. Ikke mindst jeg har fejlet som gruppeleder og ansvarlig for rejsen. Jeg burde have været tydeligere i min kommunikation. Vi er gæster her. Dybt taknemmelige over den gode modtagelse. Jeg beklager Mathildes tankeløshed.”

“De kan gå.” Bishoff kastede et blik på den høje vagt, der rejste sig og eskorterede Mathilde de to etager op til hendes værelse.

Halvt om halvt ventede hun at høre døren blive låst efter ham. Så kastede hun sig på sengen. I hovedet gennemgik hun hele dagen igen. Mest for at forstå, hvorfor hun havde løbet en dum risiko for at se Andreas Müller. Og hvorfor havde hun en følelse af, at det var det hele værd? Måske fordi hun var blevet lidt klogere på mennesker, som ikke levede som hende selv. Selvom de ikke havde nået at tale ret meget sammen. Måske fordi hun havde følt en sær gensidig tiltrækning, selvom han nærmest havde smidt hende ud.

En halv time senere brasede Lars ind på hendes værelse. “Hvad helvede tænkte du på?”

Hun satte sig op. “Kunne du ikke banke på?”

“Hold op med at belære mig! Er du klar over, at jeg har sat al min troværdighed på spil? Jeg har på tro og love forklaret, at du ikke havde skumle bagtanker.” Han lod hænderne glide gennem skægget. “Jeg har karakteriseret dig som distraet, smådum og forvirret.”

En vrede begyndte at ulme i hende. “Mig bekendt er det ikke forbudt at gå en tur i byen alene!”

“Men det er måden, du gjorde det på! Du stak jo af, Thilde!”

“Jeg synes bare, det var en kedelig rundvisning.” Hun lagde armene over kors.

“Du er meget utaknemmelig. Men jeg vil fandeme gerne vide, hvad du foretog dig.”

“Ingenting,” svarede hun. “Jeg har jo sagt, at jeg for vild!”

Kapitel 38

Aabenraa, juni 1970

Et år senere

“Kommer du her? Skønt at se dig!”
“Jeg ville overraske dig!” Mathilde gik et par skridt frem og omfavnede sin farmor. Det var næsten, som da hun var barn.

“Hvor dejligt!” Et øjeblik knugede farmor hende hårdt, før hun trådte et skridt tilbage og tilføjede: “Jeg har savnet dine besøg hver eneste dag, siden du flyttede!”

“Det er mere end fem år siden, farmor!”

De lo.

“Kom med ud i bagbutikken og få en kop te.” Hendes farmor var allerede på vej ud i bagbutikken for at fylde kedlen, præcis som da Mathilde boede hjemme.

“Hvor ser du dejlig ud, solbrændt og alting.” Selv da hun skænkede op i kopperne, så hun begejstret ud. “Har man virkelig tid til at være så meget ude, når man læser jura?” Det blev sagt med en drilsk undertone.

“Jeg når det hele!”

“Du er ikke så ambitiøs som din mor!”

“Nej ... jeg er ikke fattig, og jeg bor ikke i Saxogade. Jeg lever livet.”

Hendes farmor smilede. “Det ville jeg også have gjort! Vær du glad for, at man ikke er afhængig af mænd nu om dage. Nu kan kvinder klare sig selv ... også selvom de ikke får topkarakterer.”

“Nemlig.” Mathilde stak en knyttet næve i vejret.

“Er det, fordi du demonstrerer i København, at du er så solbrændt?”

“En gang imellem ... men vi har også en fin gårdhave i kollektivet.”

“Kollektivet ...” Ordet lød lidt komisk, når hendes farmor udtalte det. Som var det noget eksotisk og fremmedartet på et andet kontinent. I Aabenraa havde man ikke kollektiver. “Når du taler om det, forestiller jeg mig, at du ikke får læst et hak sådan et sted! Er det ikke rigtigt?”

Mathilde lo. “Vi er bare otte voksne, der bor sammen i en stor villa og deler udgifterne. Det er praktisk og hyggeligt. Ikke andet.”

“Deler I også mænd?” Selvom det blev sagt i sjov, kunne Mathilde fornemme alvoren bag.

“Farmor! Nogle gange er du altså for meget! Det spørger man da ikke om.”

Nu lo de igen.

Tænk, hvis hendes farmor kendte detaljerne om livet i København. Hun var ikke fulgt med tiden, når det gjaldt fri sex og fri hash. Formodentlig mente hun selv, at det var vældig morsomt at spørge, om de delte mænd. Hun kunne sikkert ikke forestille sig, at det passede. Men det gjorde det vel delvist. Folk gik ikke så meget op i, hvem de knaldede med. Og de elskede at kalde Mathilde bornert. Hun var ikke tiltrukket af Gunnar, Lars eller nogen af de andre.

Et øjeblik overvejede hun at fortælle farmoren om de andre sider af kollektivlivet. Hun kunne have fortalt om alle deres irriterende stormøder, hvor de skændtes om økonomien og om, hvem der altid lavede det hele. Altid vaskede op og ryddede op! Det var altid de samme, der ikke rørte en finger.

Hun måtte være kommet til at sukke, for hendes farmor så undersøgende på hende. “Du sukker?”

Mathilde virrede med hovedet. “Jeg overvejer at flytte.”

“Jeg troede, du elskede det?”

“Både og.” Med en vippende hånd prøvede hun at illustrere, hvad hun mente. Hendes farmor hævede et øjenbryn.

“Der er fordele og ulemper. Måske ville jeg godt have lidt mere ro til at læse. Nogle af de andre roder også en del.”

“Ja, det kan nok være en udfordring at bo så mange sammen.”

“Hvad sker der i Aabenraa?” spurgte Mathilde. Det var startskuddet til, at hun blev opdateret om alle de detaljer, der både var hyggelige, men også lidt ligegyldige. Naboen havde fået tvillingebørnebørn. Der var sket en alvorlig trafikulykke, og nogen havde lige fået en dejlig hund. Det var som at læse et dameblad. Man slugte det hele, og i samme øjeblik det var lukket, havde man glemt det hele. Hun smilede indvendigt.

“Nå,” sagde farmoren. “Nok om andedammen. I København sker der helt andre ting. Der er studenteroprør, rødstrømper, fri sex og stoffer i omløb. Det er unægtelig noget mere farverigt end Aabenraa.”

“Det må man sige.” Mathilde lo. “Så har du da også fået det hele med.”

“Ja, det var lidt kedeligere, da jeg var ung.”

Det var stikordet til naturligt at glide ind på det emne, hun egentlig var kommet for. Hun skammede sig lidt over at have bagtanker. “Jeg planlægger også noget spændende ... eller har mulighed for noget spændende.”

“Ja?” Farmoren betragtede hende.

“Dem fra kollektivet har planlagt at tage til Thy ... der er en lejr, som minder lidt om Woodstock ...”

“Virkelig? Det lyder sjovt.”

Mathilde slog blikket ned. “Ja, det eneste problem er, at det bliver ret dyrt.”

“Vil du gerne låne nogle penge?”

“Måske ... ja, egentlig.” Hun følte sig gennemskuet, lidt såret på stoltheden, men først og fremmest lettet. De fleste bedsteforældre var vist ikke så moderne og åbne over for verden, som hendes farmor var. Det vidnede om, at der nok havde været spræl i den unge Dagmar Larsen.

“Godt, du siger bare hvor meget.”

“Tak, farmor. Jeg er jo lige begyndt på studenterjobbet i Udenrigsministeriet. Når jeg får løn næste gang, får du pengene tilbage.”

“Godt, det er en aftale. Skønt, at du fik det arbejde, og at du er glad for det. Nu undrer det mig bare, at du stadig ikke har fundet en kæreste.”

Mathilde rullede med øjnene og grinede. “Har vi ikke lige talt om, at kvinder klarer sig fint uden mænd?”

Med et var stemningen forandret. Farmoren så pludselig alvorlig ud. “Mathilde, måske vil du helst ikke tale om det her, men jeg vil altså tage hul på det alligevel. Selvfølgelig handler det ikke bare om, at man skal tage den første den bedste kæreste. Men nogle gange er jeg bekymret for dig.”

“Fordi jeg ikke har kærester?” Det kom til at lyde lidt hårdt, måske fordi hun inderst inde havde på fornemmelsen, hvor farmoren var på vej hen.

“Du var ude for en meget traumatisk oplevelse som 15-årig. Det kom til at præge dig i lang tid.”

“Behøver vi at tale om det igen?” Hun havde lyst til at rejse sig og forlade butikken.

“Jeg tror bare stadig, det fylder i din underbevidsthed. Du er bange for at såre nogen og undgår relationer, for så kan de ikke gøre dig ondt igen.”

“Det genkender jeg ikke,” løj Mathilde, mens det stak i hendes indre.

“Du skal en gang for alle gøre op med det. Forstå, at du var uden skyld i den drukneulykke.”

Mathilde sank. “Mit kærlighedsliv har intet med Jens at gøre. Jeg har bare svært ved at finde den rette.” Hun rejste sig. “Jeg tror, jeg må afsted nu.”

Lige før de tog afsked, sagde farmoren: “Slå dig nu løs på den lejr, Mathilde. Verden er fuld af dejlige mænd. Der er også en til dig.”

Kapitel 39

København og Thy, juli 1970

“Det bliver sindssygt ...” Anette lød begejstret, og det afspejlede hele stemningen i folkevognsrugbrødet, der var malet i alle regnbuens farver. Det stod godt til den plakat, der havde startet hele rejsen til Thy. *SUMMERFESTIVAL IN DENMARK* stod der. Den hang adskillige steder i byen. *Send 15 Dollars til Rådhusstræde 13, Copenhagen.* Det havde de gjort. Og nu var de endelig på vej.

Anette sad på forsædet i passagersiden, men det meste af tiden vendte hun sig om for at tale. Det var Lars, der kørte.

Der var kvælende varmt i bilen, og de havde ikke engang forladt København endnu. Mathilde havde fødderne ud ad vinduet. De sad tæt sammen som sild i en tønde. Hun kunne mærke Gunnars hånd på sit lår. Orkede ikke at flytte den. Der ville ikke gå mere end et par minutter, så ville den ligge der igen. Det ville blive en meget lang tur, tænkte hun. Og så i den varme!

“Vi har lovet, at der også var plads til Anja.” Med ét så Anette bekymret ud.

“Hvad?” råbte Ole. “Selvom hun har en lille røv, kan der ikke være flere!”

“Du sagde, der godt kunne være ni,” sagde Anette anklagende, mens hun stirrede på Lars. “Hvad skal vi sige til Anja? Det er meningen, at hun skal stige på ved Svanemøllen Station.”

“Det er fint. Jeg tager toget i stedet.” Mathilde rykkede et par

millimeter længere ud mod ydervæggen, idet Gunnars hånd bevægede sig længere op.

“Ej, hvad? Vil du virkelig tage toget?” Anettes øjne var opspærrede.

“Ja, jeg mener det.”

“Du bliver da her, ikke, søde?” Gunnars ånde lugtede ulideligt af øl, det var lidt for tidligt på dagen.

Lidt efter, da de holdt ved stationen for at samle Anja op, sprang Mathilde ud. “Det er slet ikke noget problem, jeg tager toget. I tager min bagage!”

På Københavns Hovedbanegård holdt et særtog. Mathilde smilede, da hun så det. Det var også fyldt til bristepunktet. Allerede ude på gangen mærkede hun den helt særlige euforiske stemning, som lovede, at alle var på vej mod noget helt ekstraordinært. Alene det, at alle ønskede at opnå følelsen, ville gøre det.

På vej gennem toget stødte hun på slagord som: “Vær realistiske, kræv det umulige!” “Det er forbudt at forbyde!” Gode sætninger. Dem ville hun skrive til farmor. Hun smilede ved tanken. Stoppede op, da hun så en ung pige komme ud fra toilettet. Hun bar en slags særk, som sad tæt ind til kroppen. Der var klippet store huller i den, som bevirkede, at hendes bryster stak ud. Det skulle nok give opmærksomhed!

Mathilde selv var iført en nedringet, lang, blomstret kjole i fnuglet stof. Den fik hende til at føle, at hun svævede videre gennem togvognene. Mange steder fra lød der strofer af musik. Guitar, fløjte og banjo.

Helt nede i den modsatte ende af toget lykkedes det hende at finde en plads i en kupé. Der sad nogle unge langhårede fyre, som så søde ud. På skødet af den ene sad en pige med langt, uglet hår, iført et par ultrakorte shorts.

“Kom ind, smukke,” sagde fyren nærmest døren. Han havde også shorts på, træsko, en hullet T-shirt og en islændersweater brugt som støtte til nakken.

“ER der virkelig plads?” Hun kunne ikke lade være med at smile.

“Selvfølgelig. Der er altid plads til en til, der bruger Rexona.”

Hun kilede sig ned mellem to fyre. Det var trangt, men alligevel hyggeligt. Ikke mindst da en af fyrene fandt en mundharmonika frem. En anden begyndte at tromme på en spand, og pigen begyndte at synge, mens hun rokkede fra side til side med halvt lukkede øjne. Kort efter sang eller brummede alle. Fyren nærmest døren tændte en joint, som blev sendt rundt i hele kupeen. Sammen med den steg stemningen endnu mere.

Turen ville gå over i historien. Mathilde døbte toget ‘hippietoget’ i sit stille sind og kunne ikke vente med at fortælle om det, når hun mødte de andre. Nu var det Anja, der skulle kæmpe med Gunnars nærgående fingre i folkevognsrugbrødet. Det her var meget sjovere.

På den modsatte side længst ude mod vinduet sad en fyr. Hans mellemblonde hår var hverken kort eller langt. Pandehåret gled ned i øjnene. Der var noget ved ham, der tiltrak hende. Solbrændte fødder i klipklapperne. Brune, slanke ben med lyse hår, der understregede kontrasten til huden. Årvågne øjne bag pandehåret. Som holdt han øje med hende. Uvilkårligt kom hun til at tænke på farmorens råd om at slå sig løs.

Først i Ringsted forstummede musikken for en stund. Folk i kupeen begyndte at stille spørgsmål til hinanden. Hvem er du? Hvor kommer du fra? Hvad laver du? Hvordan hørte du om Thylejren?

Alle talte undtagen manden i hjørnet med de solbrune fødder. Han lyttede bare.

Mathilde fortalte kort om jurastudiet og om studenterjobbet i Udenrigsministeriet, mens hun følte sig uendelig borgerlig. Ham, der tændte jointen, var medlem af KAP. De fleste andre var SF’ere. Mathilde vidste ikke med sikkerhed, hvad hun selv var. I kollektivet var de fleste kommunister. Anette var feminist. Rødstrømpe. Gunnar hadede USA. Hun selv var lidt midt mellem. Enig i mange synspunkter, men også lidt imod, hvis folk blev alt for stålsatte. Så blev de nærmest religiøse.

“Udenrigsministeriet?” Pigen med det uglede hår lød, som om hun havde fået noget galt i halsen.

“Ja, det er udelukkende for at tjene penge. For at bidrage til økonomien i det kollektiv, jeg bor i.” Mathilde udtalte ordet kollektiv alt for højt. Som om det ville udligne det frygteligt borgerlige med ministeriet. Det så ud til at virke.

Pigen kneb øjnene sammen. “Bor DU i kollektiv?”

“Ja ... og jeg elsker det.” Mathilde så lige på hende. Bevidst om, hvor barnligt det var at hige så meget efter gruppens accept.

Manden i hjørnet rømmede sig. “Det er da glimrende med et godt studiejob, det var jura, du læste, ikke?”

“Jeg mente det heller ikke på den måde,” sagde det uglede hår, uden tvivl kun for at tækkes solbrændte-fødder-manden, som var typen, alle piger faldt for. Det ærgrede Mathilde, at hun var som de fleste andre. Men hun faldt for ham alligevel.

Luften i kupeen stod stille. Det åbne vindue bidrog kun i ringe grad til luftudskiftningen. Mathilde mærkede kjolen klæbe til ryggen, der var våd af sved. Da de nærmede sig Vejle, rejste hun sig og gik på toiletet. Da hun kom tilbage, stod manden med de solbrune fødder ude på gangen. Han var høj og slank med brede skuldre. Flot og gådefuld.

“Det er varmt,” sagde han.

“Ja ...” Hun ville gå ind i kupeen, men tøvede.

“Flot kjole.”

“Tak.” Hun smilede lidt genert.

“Du arbejdede i Udenrigsministeriet, sagde du.”

“Øehh jo.”

“Spændende ... godt valg. Og studierelevant.” Hans blik fastholdt hendes lidt for længe.

“Ja ... er du også studerende?”

Han smilede og afslørede regelmæssige og sunde tænder. “Der var så mange, der talte. Men jeg hedder Heinrich Bender. Studerer samfundsvidenskab på Københavns Universitet.”

“Tysk?” konstaterede hun. Hun havde en behagelig snurren i hovedet efter flere sug på jointen, som havde passeret rundt i kupeen. En

latter sad nede i maven og kæmpede for at komme ud på de forkerte tidspunkter.

Han nikkede med smil i øjnene. “Ja. Vesttysk, jeg er vokset op i Hamborg. I grunden har jeg altid, siden jeg var barn, været meget fascineret af Danmark. Vi var ofte på ferie her. Da jeg så mistede mine forældre, ja, så besluttede jeg mig for at fortsætte mine studier her i landet. Jeg har aldrig ønsket at vende tilbage.”

Der var noget dybt i hans blik. På én gang var hans brune øjne smukke og hemmelighedsfulde. Mathilde var allerede solgt. Måske var det tjalden, men hun var sikker på, at der var en dybere mening med, at hun i sidste øjeblik havde valgt at tage toget. Det var skæbnen, der ville, at hun skulle møde denne mand. Det måtte være manden i hendes liv. Alt var tiltrækkende ved ham. Hvis ikke det havde været for pinligt, havde hun kysset ham i dette øjeblik.

Kapitel 40

Østberlin, juli 1970

Andreas holdt døren for en herre og gik ind i politistationens venteværelse. Lokalet var enormt og fyldt med folk, som stod i kø. Det virkede kaotisk, han vidste ikke engang, hvorfor han var indkaldt.

Han havde netop fået øje på nummersystemet på væggen og ville rejse sig, da en kvindelig betjent henvendte sig til ham. "Hr. Müller? De behøver ikke vente i køen, De kan gå direkte til lokale 105."

"Tak."

"Op ad trappen."

Der var langt til lokale 105. Han gik flere etager op og gennem lange, mennesketomme gange, indtil han stod ud for døren for enden af en halvmørk gang.

Hans banken lød meget høj.

Der blev råbt: "Kom ind."

I et stort lokale bag et gigantisk skrivebord sad en mand i et vestligt jakkesæt med et nydeligt bundet slips. Han rejste sig imødekommende. Nikkede og slog hælene sammen. "Andreas Müller, godt at se Dem. Jeg er major Mader." Han smilede og rakte hånden frem. "Ministeriet for Statssikkerhed."

"Javel." Andreas begyndte at svede.

"Vær så venlig." Majoren slog ud med armen mod gæstestolen, og Andreas satte sig. "Ifølge mine papirer er De klar til at påbegynde arbejdet som tolk."

“Korrekt.”

“Det er en betroet opgave.” Majoren smilede alt for meget.

Selvom Andreas halvt om halvt havde ventet det, blev han alligevel overrasket, da Mader fortsatte: “De skal tolke til konferencer og arrangementer, hvor mange af vore danske venner vil deltage. Det vil give Dem mange interessante og lærerige stunder.”

“Helt bestemt. Det bliver meget spændende.”

“Formodentlig vil De blive gode venner med disse ... deltagere fra det kapitalistiske udland.” Mader formede en pyramide foran maven med fingrene. “I SED er vi naturligvis interesserede i, at vore gæster får en optimal oplevelse i vores land.”

“Naturligvis.” Andreas følte sig som en nikkedukke. Han vidste, hvad der ville komme. Konsekvenserne ved et nej havde han ikke råd til.

Majoren lænede sig frem. “Ved nogle konferencer fortsætter deltagerne snakken i pauserne og om aftenen. De hygger sig på værelserne. Vi vil gerne vide, hvad de taler om. Er De med?”

“Ja.”

“Derfor forventer vi, at De er en god vært. At De gør en indsats for at etablere venskaber med gæsterne og holder øje med dem. De er vores flue på væggen. Det kan være svært at vide, hvad der interesserer os, så hellere for meget information end for lidt.”

“Det er klart.”

“Jeg kan forsikre Dem om, at Nato-landene arbejder på samme måde. Vi er nødt til at beskytte vores land.”

“Ja.”

“De vil naturligvis også tolke ved harmløse begivenheder. Som regel vil I være to eller flere, der repræsenterer os. Vi ønsker, at De løbende rapporterer, hvis der skulle dukke uregelmæssigheder op i forbindelse med kollegaer. Vi er nødt til at sikre os 100 procent loyalitet.”

“Ja.” Andreas var hæs, og hans stemme kunne dårligt nok høres.

“Det glæder mig, at vi forstår hinanden. Som jeg opfatter det, ønsker

Deres mormor ikke at flytte alderdomshjem. Deres mor er vist også tilfreds med at arbejde på skofabrikken?”

“De har fuldstændig ret.” Det lykkedes Andreas at frembringe et stift smil, mens han tænkte, at afpresningen var uelegant.

Lige inden han forlod kontoret, sagde Mader: “De vil møde klassefjenden i Deres arbejde, Müller. Jeg er sikker på, De vil gøre et glimrende stykke arbejde. Glem blot aldrig det kommunistiske manifest.”

Da han gik ned ad de lange gange tilbage til indgangen, følte han det, som om han befandt sig i en døs. Afmagten gav ham lyst til at hamre en knytnæve ind i væggen. Havde han virkelig aflagt ed på at ville spionere for DDR's hemmelige politi? Det var jo vanvittigt! Han ville ønske, han kunne tale med Elise om det, men det var umuligt. Uanset om hun billigede det eller ej, ville hun sige det til sin far. Og så ville Stasi høre om det. Nu sad han for alvor i saksen.

Skulle han grine eller græde? Fra nu af kunne han kalde sig for IM'er – forkortelsen for 'Inoffizieller Mitarbeiter'. De var overalt. I tankerne var han tilbage i Graciellas Keller, hvor han var kommet en del i sin ungdom med Peter og Christel. De havde udmærket vidst, hvem IM'eren på stedet var, og satte sig altid i den fjerneste ende, hvor ordene blev opslugt af musikken. Det var en gammel herre, som havde været der i al den tid, nogen kunne huske. En trind mand med hentehår og markante poser under øjnene, der sad ved sit sædvanlige bord og lod, som om han læste avis.

Som så mange andre østtyskere havde Andreas afskyet IM'ere. Nu var han ved at blive en selv.

Sætningen: 'Vi ønsker, at De løbende rapporterer, hvis der skulle dukke uregelmæssigheder op', genlød i hans hoved. De bad ham altså om at sladre om sine kollegaer, og i samme åndedrag huskede de ham på, at kollegaerne også holdt øje med ham!

Kapitel 41

Thylejren, juli 1970

Resten af togturen gik alt for hurtigt. Efter mødet med Heinrich Bender ude på gangen var det svært at holde øjnene fra ham. Som den eneste mælede han dårligt nok et ord, men øjnene bag det lange pandehår fulgte hende. Og hun fornemmede, at det ville slå gnister, når de fik lejlighed til at uddybe bekendtskabet.

Det blev køligere i vognen, jo mere toget nærmede sig Nordjylland. Udenfor var solen forsvundet. Da toget stoppede ved Thisted, var det overskyet. Folk myldrede ud og gik i alle retninger.

Ude på perronen stoppede Mathilde op. Det blæste, og hun frøs i sin tynde kjole. Det ville være skønt med en jakke, men hendes bagage befandt sig i folkevognsrugbrødet. Bag hende dukkede Heinrich op.

“Har du ingen bagage?” Det var, som om det var den første sætning, han havde sagt i flere timer. Han selv havde en stor rygsæk med et telt surret fast under den.

“Den er hos nogle venner ... som er kørt hertil i bil. Måske er de ikke nået frem endnu.” Lysten til at le boblede stadig inden i hende. Det var blevet til flere joints, som var gået fra hånd til hånd i kupeen. Der skulle en del mere end lidt blæsevejr til at slå hende ud.

“Du låner en jakke af mig.” Med hurtige bevægelser fandt han en krøllet, mørk jakke i sin overfyldte rygsæk, som han rakte hende.

“Tak.” Hendes blik havde svært ved at slippe hans. “Men hvad med dig selv?”

Han trak på skuldrene. "Jeg fryser ikke. Kom, vi kan følges." Han begyndte at gå over mod bussen, der skulle transportere dem det sidste stykke. Hun fulgte efter.

Det var, som om en hel hær af fremmedartede hippier var landet fra en fjern planet og havde indtaget landsbyen Frøstrup. De var alle vegne. Leende, råbende, dansende, rygende og syngende. Fælles for alle var den gode stemning. Som nybyggere på prærien, der netop er ankommet for at finde sig et stykke land, tænkte Mathilde, mens hun holdt sig tæt til Heinrich. Det var nemt at skelne dem fra indbyggerne i Frøstrup, der lignede måbende bønder, som de stod langs vejen og stirrede på de nyankomne. Omtrent sådan ville farmor og Mathildes forældre nok også have gloet, hvis de havde overværet et lignende optog i Aabenraa.

En stor delegation af hippie-folket marcherede hen til købmanden. Det var næsten umuligt at komme ind i forretningen. Folk havde slået sig ned på trappen og alt, hvad der var at sidde på i nærheden. De drak øl, spiste franskbrød og røg. Den søde røg hang i luften. Alle var i forrygende humør.

"Er du sulten?" Heinrich holdt om hendes skuldre som for at forsikre både hende og omverdenen om, at de hørte sammen. Det behøvede han slet ikke. Mathilde kunne ikke drømme om at gå nogen steder. Hun fulgte ham med øjnene, da han forsvandt ind ad butiksdøren. Mens hun ventede i læ under et halvtag, mærkede hun en barnlig frygt for, at han ikke ville komme tilbage. Tænk, hvis der var en bagudgang, og hun aldrig ville se ham igen.

Så kom han ud med en pose chips, et par øl og et franskbrød, som han viftede med. "Jeg fik det sidste."

Et øjeblik stod de forlegne over for hinanden med armene ned langs siden, før han resolut gik hen og kyssede hende. Kysset var langt og blødt og fik Mathilde til at hæve forventningerne betydeligt for de kommende dage. Den uge, hun oprindeligt havde planlagt at blive,

blev hurtigt opgraderet til et ukendt antal dage. Lige nu var hun ligeglad med, om de ville finde de andre. Og at hun havde et studenterjob, hun skulle tilbage til, for den sags skyld.

“Du smager af mere ...” Den pudsige accent og blikket fik Mathilde til at le. Hun mindedes ikke at have været så glad i umindelige tider. Hun blev helt ør af at se ind i de kaffebrune øjne.

Han trak hende ind til sig, som om de havde været kæresten længe. De fulgte strømmen med hinanden i hånden.

Blæsten var løjet lidt af. Vejsiden var pløret. Det slubrede i klipklapperne, der var svære at holde på fødderne. De havde gnavet hul på hendes storetæer, og hælene var kulsorte. Mathilde var ligeglad. De så på hinanden og smilede fjollet.

“Du siger ikke meget,” sagde Mathilde, da de kunne se lejren forude. Som svar strammede han grebet om hendes fingre, og hun smilede igen.

Brandtomten var ikke sådan at overse. På jordene omkring den var der allerede en del mennesker. Farvestrålende telte. Masser af biler parkeret på hver eneste ledige plads langs vejen, på naboernes grusveje og gårdspladser.

Mathilde spejdede efter folkevognsrugbrødet. Inderst inde håbede hun, at de andre var stærkt forsinkede. Lige nu forekom Anette, Lars, Anja, Mogens, Gunnar, Henrik og Ole fra kollektivet hende ret ligegyldige.

Lidt efter vandrede hun og Heinrich rundt på teltpladsen. En del havde allerede etableret sig. Der løb børn rundt og legede. Voksne sad på jorden med øl, og mange røg. Nogle spillede guitar, mens andre sang.

Nogle havde været forudseende og sat en bod op. De købte en underlig mikromakro-salat med brune ris. Mens de spiste, havde de næsten kun øje for hinanden. Omkring dem valfartede mennesker forbi dem i alle retninger. Der måtte være flere tusinde på pladsen. Aldrig havde hun set så mange langhårede, skæggede mænd på én gang.

Det var tydeligt, at de fleste var her for at bo i lejren, men der var også mange nysgerrige og en del fra pressen.

Heinrich vendte hendes ansigt mod sit og kyssede hende. Det kunne mærkes helt nede i tærne. En følelse af at smelte fyldte hende.

Så tog hun sig sammen, sprang op og gav sig til at trække i ham. “Kom nu. Vi skal rundt og kigge.”

Der var en lang toiletkø, og hun hørte flere beklage sig over, at der var for få toiletter. Mændene gad ikke stå i kø. De stod med ryggen til ovre ved læhegnene.

En pige iført træsko, nederdel og afghanerwest uden noget inden- under stod for sig selv og rokkede fra side til side til den guitarmusik, som strømmede dem i møde fra lejrområdet. “Hej,” råbte hun, da de nærmede sig.

Mathilde stoppede op. “Hej!”

“Er her ikke skønt?” Hendes øjne havde svært ved at fokusere.

“Jo ... er alt i orden?”

“Alt er godt.” Pigen havde lukkede øjne. “I kan sove i et af fællestel- tene.”

“Mine venner kommer med et stort telt ... Pas på dig selv.” Hun fulgte Heinrich, som holdt godt fast i hendes hånd. Lidt længere fremme stoppede han op. Trak hende ind til sig. Fandt hendes mund og kyssede hende længe. Hele hendes krop reagerede. Hver eneste celle ville have ham.

“Behøver du at finde de andre?” hviskede han hæst. “Der er plads til dig i mit telt, og jeg kan slå det op med det samme.”

“Jeg er ligeglad med de andre.” Mathilde så ind i de brune øjne. Hun behøvede heller ikke nogen sovepose, tænkte hun. Der var allerede rigeligt varme mellem dem.

Kapitel 42

Thylejren, juli 1970

Næste morgen stod Mathilde i toiletkøen iført T-shirt og underbukser og med uglet hår. Hun havde smilet uafbrudt, siden hun var vågnet til nogle børns leg uden for teltet og kort efter Heinrichs intense kys. Nu vågnede hun af sin døs ved lyden af Anettes stemme: “Mathilde, for helvede!”

Mathilde snurrede rundt. “Åh, der er du! Godt, I nåede frem.”

“Nåede frem!?” lød det forurettet. “Vi brugte rigtig meget tid på at lede efter dig i går. Hvor fanden har du været? Og hvorfor smiler du så fjollet?”

“Jeg er forelsket ...”

Anette ruskede hende. “Hvad snakker du om? Der er gået 24 timer, siden vi sidst sås?”

Så begyndte de at grine, og da det var Mathildes tur i køen, sagde hun: “Fortsættelse følger,” og gik ind i den ledige bås.

Ude ved hanerne stod adskillige kvinder med bare bryster og vaskede sig under armene til skue for alle og enhver. Efter håndvask under en kold hane og uden sæbe satte hun sig i det dugvåde græs med Anette, der i mellemtiden var blevet utålmodig. “Hvor har du sovet? Forelsket? Dig, der aldrig møder nogen, der er god nok?”

“Han hedder Heinrich Bender ...” Ordene blev sagt langsomt, som om hun nød hver stavelse. Det gjorde hun også. Bare navnet fik det til at summe og prikke i hele kroppen, og lysten til at skynde sig tilbage til teltet var overvældende.

Anette rynkede panden. "Tysk?"

"Vidunderlig tysk ... når han taler dansk, lyder det som tysk. Studerer på KU. Jeg mødte ham i toget. Og jeg er vild med ham."

"Åh Gud, er det virkelig sandt." Anette lagde smilende hånden på Mathildes. "Jeg under dig det godt."

"Der bliver ekstra plads i jeres telt ... jeg flytter ikke ind."

De lo, og så sagde Anette: "Fortæl mig det hele." Præcis som hun altid havde gjort.

Mathilde strakte sig og vendte ansigtet mod solen, før hun fortalte hver en detalje og sluttede af med ankomsten til lejren iført Heinrichs jakke.

"Galant type," mente Anette. Normalt var hun skeptisk med hensyn til alt, der havde med kønsroller at gøre, men det så nu alligevel ud til at imponere hende.

"Hvad med morgenmad?" Pludselig mærkede Mathilde sulten gnave.

"Er kærlighed og kildevand ikke nok?" Anette skubbede til hende.

Lidt efter sad alle fra kollektivet sammen med Heinrich i en rundkreds foran tipiteltet med smør, brød og ost på et bræt placeret på den let mudrede jord. Nu skinnede solen. Folk var dukket frem fra nabolættene. Nogle lå og sov den ud udenfor, ganske upåvirkede af støjen fra morgenens aktiviteter. Der lå ølflasker og affald rundt omkring. Hvordan mon der ville se ud, når der var gået en uge?

Nøgne børn løb rundt og legede. Der var også en del voksne, som havde valgt at smide alt tøjet. Anette var også topløs i forsamlingen sammen med Anja.

Mathilde havde en vidunderlig følelse i kroppen. Hun følte sig fri. Der var kun en lille forstyrrende tanke, der nagede. Mon Anja og Anette måske forestillede sig, at hun ville dele Heinrich med dem? Men når hun så på Heinrich, vidste hun, at det var nonsens. Han havde kun øje for hende. Havde konstant armen om hende eller legede med hendes fingre. Som sædvanlig lyttende og tavs.

De andre snakkede om den musik, de skulle høre. Om, hvor fulde de var blevet dagen før. Om, hvor meget tjald Gunnar havde med. Og lidt om Jimi Hendrix.

Anette og Anja diskuterede højlydt med Svend om kvinders ret til ligeløn. Det forekom Mathilde, at de havde haft den diskussion 100 gange før.

“Og hvad synes du, Heinrich, om den konstante udnyttelse, kvinderne er udsat for af arbejdsgiverne? Skal vi finde os i at blive behandlet og betalt som andenrangsborgere?” Anette så direkte på Heinrich med et blik, der var utilsløret af beundring. Det var typisk, at hun prøvede at puste sig op, fordi der var en ny, tiltrækkende fyr i flokken.

Heinrich smilede. “Det var komplicerede spørgsmål! Og hele to ...” Han holdt en pause. “Måske også lidt ledende. Men jeg synes selvfølgelig, at mænd og kvinder er lige. De skal have samme betaling for det samme arbejde.”

Svaret så ud til at tilfredsstille alle, og så begyndte Ole at tale om Vietnamkrigen i stedet.

Anja hentede øl i teltet, og lidt efter skålede de i dagens første.

Inden middag var Mathilde behageligt høj, selvom hun kun havde taget ganske få drag af den chillum, der var blevet sendt rundt. Med Heinrichs faste greb om sin skulder følte hun sig uendeligt godt tilpas. Nysgerrigt lyttede hun til hans svar, når nogle af de andre udfrittede ham. Det var altid korte, præcise og begavede svar. Men man blev ikke et hak klogere på ham. Der var noget ‘mystery man’ over ham. Måske var det det, der var så vanvittigt tiltrækkende? Hun puttede sig ind til ham. Behøvede ikke at vide mere.

I et diskret øjeblik havde Anette hvisket: “Han ligner jo Jim Morrison.” Og det var præcis det, han gjorde. Høje kindben. Markeret hage. Magiske øjne og et mut udtryk. En kombination, alle kvinder ville falde for.

Diskussionen var nået til at handle om Tyskland. Naturligt nok, nu Heinrich var vesttysker. De fleste kunne blive enige om, at DDR var

idealsamfundet, som var nødt til at tage drastiske midler i brug for at sikre sig mod imperialisterne og kapitalisterne. Heinrich fulgte stadig diskussionen uden at sige meget. Mathilde var mest optaget af hans fingre, som hele tiden var i kontakt med hendes krop. Hun prøvede at koncentrere sig om samtalen.

“På overfladen ser det ud, som om det kapitalistiske Vest har alt!” Lars så rundt i kredsen. “I DDR er man fremsynede. Der er ikke noget andet land, der har så meget fokus på ligestilling mellem kønnene.” Han så direkte på Anette, der så ud til at kunne smelte, hvornår det skulle være. “De ønsker, at begge køn skal ud på arbejdsmarkedet. Alle skal være med i udviklingen af staten. Det er ikke individet, der tæller, men samfundet ... fællesskabet.”

“Det er alle frem for den enkelte ...” indskød Anja med øjnene stift rettet mod ham.

Lars smilede, så man kunne se alle de hvide tænder. “Nemlig! Kender I noget andet land i Europa eller i verden for den sags skyld, hvor man har så mange børnehaver?” Dedikationen lyste ud af hans øjne, og det var i sådanne øjeblikke, at Mathilde forstod, hvorfor Anette var faldet for ham. “Pasningstilbud til alle? Det er sådan, man opnår lighed. I Danmark har man få pladser ... det betyder, at kvinderne ikke kan komme ud og arbejde i det omfang, vi ønsker. Det er jo oldnordisk!”

“Det er skingrende sindssygt.” Anjas øjne var slørede efter et massivt ølindtag.

Et par gange havde Mathilde haft lyst til at bryde ind. Det skurrede i hendes ører. Men hvad vidste hun egentlig om DDR? Hun havde mødt Andreas Müller et par gange. Havde selv set, hvor trøstesløst landet kunne virke. Men hun kendte trods alt ikke meget til DDR. Det var bedst at holde sig ude af diskussionen. Hvis hun begyndte at rippe op i oplevelserne fra turen med DKP, ville Lars hænge hende ud for hendes manglende forståelse for gæstfrihed. Det orkede hun ikke.

Når hun skævede til Heinrich, slog det hende, at han var en voyeur. En, der var umulig at læse. Han havde igangsat diskussionen med en

enkelt tvetydig sætning, men hvad mente han selv? Hvilken side var han på? Hun fik lyst til at prikke til ham. “Men, Heinrich, hvad mener du? Vi ved alle, at der er stor forskel på Øst og Vest. Du kan jo høre, at du sidder mellem en masse kommunister. Men hvad mener du selv?”

Nu var alles øjne rettet mod Heinrich, og Mathilde indså, at han foretrak at være uden for centrum. “Der er mange argumenter for og imod,” svarede han tvetydigt igen. “Det, der bliver sagt om DDR, er sandt.”

Da han ikke sagde mere, overtog Gunnar med noget intetsigende vrøvl, mens han sugede på sin chillum. Mere skæv, end han havde været længe.

Mathilde lagde hovedet på Heinrichs skulder. Tænkte på, at hun havde et helt liv til at blive klogere på ham. Den slags mænd var som en gave. Der var hele tiden nye, små overraskelser. Det var det, der gjorde livet spændende. Hendes farmor ville blive begejstret, når hun erfarede, at Mathilde rent faktisk var i færd med at lukke en ny mand ind i sit liv.

Kapitel 43

Thylejren, juli 1970

Mathilde vågnede af lyden af råb. Instinktivt førte hun hænderne op til ansigtet og gned tindingerne. Det lød, som om stemmerne kom inde fra teltet. Folk tog ingen hensyn. Hver morgen var det sådan. Hun vågnede med hovedpine og en følelse af at have slugt et askebæger med indhold aftenen før.

Hun famlede efter vandflasken, mens hun lovede sig selv, at i aften ville hun hverken ryge eller drikke. En svag stemme inden i hende gjorde opmærksom på, at det vist var den tanke, hun altid vågnede med.

Livet her var både fantastisk, forudsigeligt og ensformigt. På én gang ønskede hun, at det skulle vare ved, og at de snart skulle hjem. Hun og Heinrich.

I det samme vendte Heinrich sig. Uden for teltdugen, lige ved deres hoveder, skændtes to børn om et stykke legetøj.

“Hvor kan børn være materialistiske,” hørte hun Heinrich sige med latter i stemmen, før han fortsatte: “Godmorgen, smukke.” Han lænede sig ind over hende og gav hende dagens første lange kys, og hun glemte alt om mundtørhed og forsætter for dagen.

“Har vi nogen øl?” spurgte han med hænder, der var på vej mod hendes bryster.

De lo.

Senere stod hun igen i toilet køen og blev varmet igennem af morgensolens stråler. Vejret var blevet bedre siden ankomsten for en uge

siden. Selvom Thy var og blev et vindblæst sted, gik både mænd og kvinder nøgne rundt. Man skulle vænne sig til synet af de svingende penisser, hver gang mænd foretog sig noget.

Mathilde genkaldte sig billedet af en nøgen mand, der var ved at hugge hovedet af en høne. Det var ikke noget kønt syn. Hun fnisede ved tanken.

Lige nu var der heftig aktivitet i vaskeområdet. Tandbørstning. Eta-gevask og den slags.

Mathilde studerede sceneriet, mens hun mærkede savnet efter Heinrich, selvom det var mindre end fem minutter siden, hun var kravlet ud ad teltåbningen. Hvordan havde hun nogensinde kunnet leve uden ham? Først nu forstod hun, hvad Anette mente, når hun talte om Lars. Selvom Anette altid var selvmodsigende og plæderede for, at kvinder kunne klare sig uden mænd.

Efter morgenmaden gik de rundt på teltpladsen. Begge kun iført shorts og klipklapper. Ikke andet. Blæsten fik Mathilde til at tænke, at det ville være passende med en T-shirt. Men deres tætomslyngede gang varmede. Hun ville også vise sit frisind.

Et sted holdt en ældre grå Ford Transit, hvor der med store bogstaver stod *GNAGS* på siden. Det vakte minder om den koncert, de havde overværet på en af scenerne dagen før. Som i en massepsykose havde alle danset, sunget og jublet i flere timer. Aldrig havde hun følt så stærk en fælles begejstring. Aldrig havde Lars' sætning givet mere mening: 'Det er ikke individet, der tæller, men samfundet'. Thylejren var et samfund! Her var alle lige.

De kiggede ind i et af de store fællestelte, hvor gulvet var dækket af persiske tæpper. Der sad omkring 15 personer og snakkede. Langhårede. Mænd med langt pandehår. Det, man kaldte gardinhår. Adskillige chillummer blev sendt rundt, mens de snakkede og lo.

Det var fristende at være med, men Heinrich holdt hende tilbage. "Kom, lad os sidde for os selv."

Lidt efter sad de på græsset i læ af et telt og flettede fingre. "Jeg læste

i Thisted Dagblad i går, at de kalder det et hippiemekka.” Mathilde fnisede.

“Jeg ved slet ikke, hvordan det havde været, hvis ikke jeg havde fundet dig ...” sagde Heinrich. “Jeg synes, du skal overveje at forlade kollektivet, når vi kommer tilbage til København. Du kan flytte ind hos mig.”

Hun lænede sig frem og kyssede ham, som for at besejle aftalen.

“Du skal vel også tilbage til dit arbejde?”

“Arbejde?” Hun rynkede panden.

“Ja? I Udenrigsministeriet?”

“Åh jo, det er altså bare et studenterjob ...”

“Hvor længe har du fri?”

“Jeg havde tænkt mig at ringe og sige, at jeg kommer nogle uger senere. Hvis det ikke passer dem, kan de finde en ny. Jeg finder bare et andet arbejde.”

Han satte sig brat op. “Du er meget heldig ... det er svært at få sådan en arbejdsplads. Det er dumt at brænde dem af!”

“Selvfølgelig. Du har ret. Jeg kontakter dem.”

Han lænede sig frem, lagde en hånd om hendes nakke og kyssede hende blødt og varmt. Et kys, der bevægede sig gennem hele hendes krop.

Lidt efter rejste de sig. “Flytter du ind hos mig?” spurgte Heinrich. Det lød alvorligt.

Mathilde sørgede for at svare lige så alvorligt: “Ja, det gør jeg.”

De kyssede igen.

“Du kan også lade være med at ringe til dit arbejde,” mente Heinrich. “Vi kan bare tage tilbage til København. Dig og mig.”

“Vi kan gå tilbage og pakke nu!” Mathilde syntes selv det lød for impulsivt, men hun var træt af hippier, støj og skidt og møg. Det ville være en lise at komme hjem til rolige og rene omgivelser.

Bemærkningen fik Heinrich til at lyse op. “Det gør vi! Min dobbeltseng er ret meget bedre end et liggeunderlag kun beregnet til en person.”

Kåde næsten løb de tilbage til teltet og pakkede det hele ned. Så gik de hen til tipiteltet, hvor de andre sad udenfor og havde en af deres maratondiskussioner om atomkraft og Vietnamkrigen. Alle tav, da de så Mathilde og Heinrich med hver sin rygsæk på ryggen.

“Tager I tilbage?” Anette havde sammenknebne øjne. Hun skyggede for solen med en hånd. Rejste sig op.

“Ja ... vi ... Heinrich har travlt, og jeg skal også arbejde.”

“Hvorfor tager I hjem så pludseligt? Det har du da ikke talt om?”

Heinrich trådte frem. “Undskyld ... det er min skyld. Jeg er nødt til at tage tilbage og ...”

Inden han så sig om, havde Mathilde overtaget sætningen “Ja, så tager jeg altså med. Jeg flytter ind hos Heinrich. Det er nemmere.”

Kapitel 44

Oberhof, Thüringer Wald, juli 1970

Andreas rakte smilende hånden frem mod den danske kvinde. “Velkommen til Oberhof.” Derpå hilste han på hendes mand.

“Sikke et vidunderligt sted!” Else Holm slog hænderne sammen. Hun var lille og buttet, barmfager og havde adskillige dobbelthager. Håret var farvet i en kobberød nuance. Noget mørkere end Mathildes, men han kom alligevel til at tænke på hende. Manden lignede alle andre pensionerede mænd. Sparsomt, gråt hår med delvis måne. Lidt krumbøjet og en lille topmave. Men han havde gennemgået et langt sygdomsforløb, og det var årsagen til, at de var her.

“Ja, De er ankommet til et dejligt sted, og vi kommer til at se en del til hinanden. Jeg er Deres personlige tolk.”

Anker Holm lagde armen om sin hustru. “Der er så skønt i DDR! Vi har glædet os.”

“Og De taler et glimrende dansk,” ivrede fru Holm.

Den første time af eftermiddagen gik med at få parret installeret, og senere vurderede han, at det ville være passende at tage en spadseretur i området, så ville han arrangere en længere tur dagen efter.

Nu stod han med de to danskere uden for rekreationshjemmet. “Og De er tilfreds med værelset?”

“Absolut!” Else Holm strålede.

“Kom, denne vej. Inden vi går ind i skoven, skal vi lige nyde udsigten.” Andreas ledte dem hen til udsigtspunktet.

Rekreationshjemmet lå højt med udsigt over hele området. Beliggenheden var uovertruffen. Der var grønt i alle retninger i det kuperede landskab. Her var alt: en stor sø, bjerge, en skov og en flod. Om vinteren stod man på ski, og om sommeren vandrede man. Andreas var vild med stedet. Han lovede sig selv, at han ville sørge for at tage Elise med engang. I hans verden fandtes der ikke noget, der var smukkere. Desuden var det ene og alene Elises fortjeneste, at han overhovedet havde fået chancen for at komme sådan et sted! Tanken fyldte ham med dyb taknemmelighed. Samtidig med at han prøvede at skubbe en ubehagelig følelse i baggrunden af, at han skyldte Joseph Standtorp en alt for stor tjeneste! En anden skygge var, at han formodentlig blev overvåget. De ville se, om han trådte ved siden af. Han lovede sig selv at være vågen! Ligesom han selv havde været til en kammeratlig samtale med Stasi, havde andre været det samme. De skulle alle overvåge hinanden og melde, hvis de observerede uregelmæssigheder hos kollegaerne!

Mens de gik ad skovstier, og ægteparret løbende kom med begejstrede udbrud, blev Andreas enig med sig selv om, at han godt kunne lide dem.

“Hvor er vi heldige, vi har Dem!” sagde fru Holm. “Vi kan hverken læse eller forstå tysk. Hvordan i alverden har De lært dansk så godt?”

Andreas smilede. “Det er min bedstemors fortjeneste. Hun havde en nabo, en dansk kvinde, som hun fik til at undervise mig som barn. Jeg har altid været glad for sprog. Det sidste halve år har jeg fået intensiv privatundervisning, og De er faktisk mine første rigtige kunder.” De lo alle tre, vel vidende at det var DDR, der betalte for de to udenlandske kommunisters rekreationsophold. Det var vel en charmeoffensiv? Under alle omstændigheder så det ud til at fungere, for parret Holm virkede til at være uendelig begejstrede for DDR.

Adskillige timer senere havde de sagt godnat, og ægteparret var gået ind på deres værelse. Andreas satte sig ind i pejsestuen. Der sad en anden mand, han mente at kunne genkende, ellers var der ingen. De

nippede til hver sit glas rødvin i hver sin ende af lokalet, men så rejste manden sig og kom hen til Andreas. "Du er også tolk, forstår jeg? Må jeg sætte mig?"

"Selvfølgelig. Jeg hedder Andreas Müller."

"Thomas Bauer." Han tog plads.

Det var en stor mand, der sad over for Andreas. Nok var de nogenlunde lige høje, men Thomas Bauer var godt i stand. Hans hænder var på størrelse med en lille stegepande. Øjnene var venlige og intelligente.

"Hvordan ved du så, at jeg er tolk?" spurgte Andreas.

"Det sagde receptionisten. Hun sagde, du var ny. Jeg er her selv med et lille selskab, der skal på tur i morgen."

"Herligt!"

"Jep. Jeg nyder det også. Det er ikke alle steder, alkoholen er betalt." Thomas Bauer løftede glasset og drak.

Andreas smilede. "Aha, det troede jeg! Det er mit første job."

"Næh, du, skabet med alkohol er til partigæster. De kan forsyne sig, alt det, de vil, men tyske funktionærer skal selv betale ... undtagen dig og mig, fordi vi opvarter gæsterne."

De lo og klinkede. Det kunne have været meget værre.

"Og hvorfor blev du så tolk? Jeg har vist aldrig mødt dig på universitetet?" Bauer så opfordrende på Andreas, som begyndte at fortælle, hvordan han havde lært dansk. Og om hvordan hans nye forlovede, Elise Standtorp, og hendes familie havde givet ham det sidste skub.

Som mange andre reagerede Bauer på navnet. "Standtorp? Altså den Standtorp?" Der var en fure mellem hans bryn.

"Ja, den Standtorp!"

"Det må jeg nok sige."

"Jeg kan takke ham for, at jeg er blevet tolk uden en rigtig uddannelse."

"Der kan man bare se!"

"Hvordan blev du tolk?"

"Jeg har studeret nordistik, altså skandinavisk, på universitetet i

Greifswald. Inden havde jeg ingen forudsætninger for nogen af sprogene. Men det er helt normalt.”

“Fortæl ...” Andreas lænede sig frem.

Den næste halve time berettede Bauer om arbejdet og om alle de DKP’ere fra Danmark, han mødte. Han fortalte om sin kone og to børn på to og fire. Familien havde stået på venteliste til en lejlighed i årevis, for tiden boede de sammen med konens mor, hvilket var ved at drive ham til vanvid.

Måden, han rullede med øjnene på, fik dem begge til at le.

“Jeg krydser fingre for, at du snart får noget andet at bo i.” Andreas rejste sig. “Nu vil jeg sige godnat.”

Efter at have børstet tænder slukkede han lyset og gik i seng. Selvom han var overvældet af træthed, kunne han ikke sove. Dagens oplevelser rumsterede i hovedet. Heldet, som havde bragt ham til dette sted i stedet for at stå ved en maskine på møbelfabrikken. Han ville glemme mødet med major Mader. Der ville ikke blive nogen dilemmaer med at rapportere om andre. Der skete jo kun uskadelige ting.

Nu ville han fokusere på det positive. Det var ren lykke, at han havde fået Elise. Flere af hendes veninder skulle giftes, og han mærkede tydeligt, at hun håbede på, at han ville fri. Og så var der også hans mors begejstring for, at han nu fuldt og helt havde overgivet sig til partiet. Moren elskede Elise. Det gav ham noget af den anerkendelse, han havde higet efter hele sin barndom.

Han tænkte på de ting, Thomas havde fortalt. Alle de aktiviteter, der foregik, hvor man tolkede på dansk. Konferencer og store møder. Det var vistnok en konference, som havde bragt Mathilde til Østberlin sidste år? Meget mod hans vilje havde hun det med at dukke op i hans tanker. På en måde hørte hun jo med til hans nye profession. Hun repræsenterede det danske, og han kendte jo ikke andre, der gjorde det. Nogle gange fantaserede han om interessante samtaler, de kunne have. Så ville han spørge til, hvordan ting i Danmark fungerede. Hvordan det var ikke at føle sig konstant overvåget. Men selvfølgelig tænkte

han også på andre ting! Han var en mand! Irriterende nok syntes han, Mathilde var mere tiltrækkende end Elise. Der var noget sprudlende over hende. En glæde og en fandenivoldskhed. Bare det, at hun kunne finde på at opsøge ham efter så mange år og uden at kende ham, var jo sindssygt! Måske var hun ekstra attraktiv, fordi hun var dukket op som en slags fatamorgana, og han næppe ville se hende igen? Elise havde stået som den perfekte fremtid, hvis ikke Mathilde var braset ind i hans liv for derefter at sive ud af det igen.

Mon hun ville tage på flere konferencer i DDR?

Efter en time i mørke gav han op og tændte lyset. Lysvågen. Et sidste glas rødvin kunne måske gøre ham døsig? Det stod i partiskabet, og han skulle bare sætte en streg ud for eget forbrug. Han tumlede i tøjet og gik ud på gangen. Den lange gang til pejsestuen var som ventet tom, men lige da han drejede om hjørnet, var han ved at brase ind i to tætomslængede mennesker. Han tilbageholdt et lille udbrud. Så så han, at det var Bauer, der var i færd med at kysse receptionisten, som han troede var taget hjem for længst. De nåede lige at få øjenkontakt, så vendte Andreas om og gik tilbage til værelset.

Det, han havde overværet, ville være guld værd for Stasi. Den slags kunne bruges til afpresning, hvis det faldt i de forkerte hænder. Det var selvfølgelig udelukket, at Andreas ville bruge sin viden.

Kapitel 45

København, august 1970

“Halløj.” Mathilde krængede sandalerne af i entreen. Lejligheden i Grenågade på Østerbro havde været hendes hjem i præcis en måned. Og de sidste to dage havde hun været alene hjemme.

“Hej, søde.” Heinrich dukkede op i døråbningen til stuen. Et sekund blev hun fyldt af en uforklarlig jalousi. Havde han mødt nogle kvinder i Sverige? Var der nogen, der prøvede at tage ham fra hende?

“Jeg har savnet dig!” Hun susede hen til ham og fik den forventede omfavnelser efterfulgt af et langt kys. Det virkede beroligende. Jalousi var en latterlig og unødvendig følelse!

Efter flytningen var hun blevet meget gladere. Alle ville til enhver tid karakterisere hende som glad, men nu kunne hun også selv mærke det. Der var kommet en indre ro i hende. Konflikterne fra kollektivet var forsvundet. Det var slut med at høre på Anette og Lars' skændrier. Slut med Gunnars alt for høje musik og den søde stank af hash. Slut med alle mulige mænds ulidelige flirten. Kort sagt var alt blevet, som det skulle være. Heinrich og Mathilde var det perfekte par! Hun var den udadvendte og sprudlende, Heinrich var den indadvendte og reflekterende.

“Kom med ud på altanen.” Smilende trak Heinrich hende med hen til deres yndlingssted, hvor de kunne nyde aftensolen. Altanen vendte ud mod gårdhaven. Det var deres lille oase. Børn legede på den lille legeplads, og mange voksne sad enten på deres altan eller nede i

gården. Det var hyggeligt samvær og alligevel hver for sig. De kunne tale om alt, uden at andre hørte dem.

“Jeg er en meget privilegeret studerende.” Mathilde satte sig og lukkede øjnene for solen. Af en eller anden grund havde hun aldrig fået spurgt Heinrich om, hvordan han havde råd til at bo sådan et sted, han var jo selv studerende. Det var så anmassende at spørge om. I bund og grund kom det ikke hende ved, bare hun betalte det bidrag, de havde aftalt. Han undgik altid at tale om familie, måske havde han arvet?

“Hvordan var Stockholm?” spurgte Mathilde.

“Meget hyggelig. Men jeg savnede dig.” Heinrich flettede sine fingre ind i hendes. “Faktisk var det bare noget kedeligt forretningshalløj.”

“Det er da flot, at de sender dig til udlandet som studerende.”

“Årh, det ved jeg ikke. Det er sikkert, fordi partnerne ikke gider tage toget så langt.” Som altid var Heinrich mester i at lyde beskeden. “Har du haft en god dag?”

“Jep! Lidt anstrengende på arbejdet. Der var en masse, der skulle renskrives.”

“Alt, hvad du laver for Udenrigsministeriet, lyder spændende. Det med Nato er jo sindssygt vigtigt!”

“Ja!” Hun drejede hovedet og så på ham, mens hun skyggede med en hånd for solen. Nato syntes at være et af hans yndlingssemner. “Du interesserer dig meget for Nato!”

“Jeg ville bare ønske, det var mig, der havde så betydningsfuldt et arbejde.”

Hun lo. “Jeg er altså bare studentermedhjælper. Du har selv lige været i Stockholm!”

“Det var jo kedeligt. Hvad skulle du så i dag?”

“Noget med at renskrive en færdig plan over energisituationen.”

“Energisituationen? Hvordan det?”

“Ja, det er bare sådan en plan, man har liggende i skuffen, så man har overblik over, hvordan man skal koordinere, hvis der opstår international uro. Så man i en krisesituation kan holde hjulene i gang.”

“Det er da ret vigtigt! Tager du ikke nogle af de dokumenter med hjem? Det ville være spændende at få et indblik i, hvordan sådan en plan ser ud!”

“Man må ikke tage dokumenter med hjem.”

“Søde skat!” Den måde, han kunne se på hende på, var uimodståelig. Han klemte hendes hånd. “Stoler du ikke på mig?”

Mathilde sukede. Tænkte på, at Anette havde ret, når hun sagde, at han lignede Jim Morrison. Det lidt for lange pandehår fik ham til at se både sexet og uskyldig ud.

“Men det er jo fortroligt. Jeg har skrevet under på, at jeg ikke viser dokumenter til nogen. Desuden har jeg tavshedspligt. Vi burde overhovedet ikke tale om det her!”

Heinrich lænede sig frem og kyssede hende. “Jeg skal skrive hovedopgave på universitetet om Nato-samarbejdet. Jeg lover, jeg ikke citerer noget som helst fra dokumentet, det er bare for at blive inspireret.”

“Jeg må altså ikke give dig dem.” Hun rejste sig og gik ind i køkkenet, irriteret over, at han ikke respekterede hendes beslutning.

Senere, da de var gået i seng, var hun stadig en lille smule vred. Hun havde lagt sig med ryggen til, men det var svært at fastholde den afvisende attitude. Heinrich rykkede tættere og tættere på. Varmen fra hans krop var blødgørende. Og så begyndte små kys at regne ned over hendes ryg. Til sidst overgav hun sig og fnisede.

“Jeg lover, at jeg bare kigger på planen en enkelt dag, så får du den med igen. Ingen opdager, den har været væk,” sagde Heinrich med sin varme ånde ind mod hendes hals.

Kapitel 46

København, august 1970

Mathilde låste hoveddøren op og lyttede. Selvfølgelig var der stille. Heinrich var ude at rejse, hun var i tvivl om, hvorvidt det var Stockholm igen. På dørmåttten lå der et brev. Der var tysk frimærke på, og det var adresseret til hende. Hendes hjerte begyndte at banke hurtigere. Tænk, hvis Heinrich havde set det! Det var fristende at flå kuverten op med det samme og få svaret på det, der havde fyldt meget de sidste uger. Nemlig: Hvem var Heinrich? Alligevel lod hun være. Både fordi hun ville komme for sent, og fordi det gav en sød pine at udsætte det.

Hun lagde brevet i sin taske og styrtede ind i soveværelset for at finde en ren kjole. Solen havde bagt hele eftermiddagen, og det var stadig kvælende varmt. Hurtigt skiftede hun, og øjeblikket efter var hun på vej ned ad trappen.

Som ventet var Anette for sent på den. Mathilde udså sig et bord udendørs i skyggen og bestilte en øl.

Da hun smagte på den, kom hun i tanker om brevet og dykkede ned i tasken. Hun nåede akkurat lige at læse det, så dukkede Anette op. "Hej!"

"Godt at se dig!"

"Vi overrender ikke ligefrem hinanden, efter at du er flyttet." Anette viftede med armene for at få en tjeners opmærksomhed.

"Det samme." Hun pegede på Mathildes halvtomme glas.

“Et mere til mig,” sagde Mathilde en smule overrasket over, at hun uden at tænke havde nedsvælget den første øl på rekordtid.

Anette skubbede solbrillerne op i håret. “Er der noget galt? Du ser ærlig talt ...”

Få minutter tidligere havde Mathilde lovet sig selv ikke at involvere Anette i noget som helst, der havde med Heinrich at gøre, alligevel busede hun ud med det. “Jeg har bare lige læst et brev, og det giver overhovedet ikke mening.”

“Fortæl mig om det.”

“Jeg kan ikke forklare det ... du ved, hvor højt jeg elsker Heinrich. Men der er noget mystisk ved ham ...”

“Du taler usammenhængende! Hvad var det for et brev?”

Pludselig måtte Mathilde synke et par gange for at få klumpen i halsen til at forsvinde. “Jo, altså, jeg skrev til folkeregisteret i Hamborg, hvor Heinrich siger, han er tilmeldt.”

Anette måbede. “Hvad? Hvorfor? Og hvad svarede de?”

Mathilde sænkede blikket. “At der ikke er registreret en person ved navn Heinrich Johan Bender, født i 1945.”

“Virkelig?”

De blev afbrudt af tjeneren, der satte to flasker øl med dug på ydersiden foran dem. Som for at vinde tid drak de begge uden at sige noget.

Mathilde sukede. “Hvem er det, jeg bor sammen med?”

“Jeg har altid sagt, at han var for god til at være sand! Hvad ved vi om ham? Ingenting! Du skulle aldrig være flyttet fra kollektivet. Kan du ikke komme tilbage?”

“Det nytter ikke at være bagklog. Så vidt jeg husker, var du selv vild med ham, da vi mødte ham i lejren.”

“Det var jeg!” Anette holdt afvæbnende hænderne i vejret. “Men vi burde vide, at man ikke kan stole på nogen, der ser så godt ud.”

De lo lidt, så blev hun alvorlig igen. “Søde Thilde, vi taler aldrig rigtig sammen længere! Hvad var det, der gjorde, at du overhovedet sendte det brev?”

En trished overmandede Mathilde, og hun måtte tage sig sammen. “Undskyld, jeg kan godt se, at jeg har lukket dig ude. Jeg har bare været så vild med Heinrich, og måske hele den historie, jeg har fortalt mig selv, om hvor lykkelige vi var.”

“Jeg er stadig forvirret.” Anette tog en ordentlig slurk øl.

“Fint – jeg starter forfra! Vores forhold går godt! Jeg har altid syntes, han var lidt mystisk og måske mere interessant ...”

“Du har aldrig før været så forelsket,” indskød Anette.

“Det, der forvirrer mig, er hans sygelige interesse for mit studentertjob. Han vil have, jeg skal tage papirer med hjem. Hvis jeg siger nej, presser han mig ... Han er også på en del rejser. Nogle gange er det Stockholm, hvis det ellers passer. Andre gange ved jeg ikke, hvor han er. Så er han væk nogle dage.”

Anette rynkede panden. “Han presser dig simpelthen?”

“Nej ... jo ... det ved jeg ikke. Det er bare underligt. Jeg har tavshedspligt på arbejdet! Det bliver jeg ved med at sige til ham.”

“Men du viser ham noget alligevel?”

Med et nik medgav Mathilde, at veninden havde ret.

Anette bed sig i læben. “Hvad, hvis han er spion?”

De kunne alligevel ikke lade være med at fnise.

“Du er vanvittig!” sagde Mathilde. “Spion for hvem?”

“Det ved jeg ikke. Fortæl, hvad der ellers gør dig mistænksom.”

Mathilde rystede på hovedet. “Måske er det bare mig. Men han har et kamera. Det er meget dyrt, og han har det med sig overalt. Det er næsten, som om han vogter over det.”

“Virkelig sært!” Der undslap Anette et lille suk. Så så hun indgående på Mathilde. “Ikke for noget, men engang da du var yngre, var du sorgløs, festlig og måske også lidt øretæveindbydende. Du udfordrede eller provokerede drengene. Men nu ...” Hun rettede på solbrillerne. “... er du behageren ... den, der kun tænker på ikke at træde folk over tærne.”

“Tak for karakteristikken.” Mathilde syntes, at samtalen løb lidt af sporet.

“Ja, men det, jeg mener, er, at du havde udfordret Heinrich, hvis du havde været som i gamle dage.” Anette slog ud med hånden. “Hvorfor spørger du ham ikke, hvad der foregår?”

“Det går jo ikke.”

“Nej, det kan jeg godt se.” På ny gjorde Anette en indsats for at få tjenerens opmærksomhed. “Vi skal have to øl mere!”

Det snurrede i Mathildes hoved. Tre øl på tom mave var en dårlig ide, alligevel drak hun grådigt af den nye forsyning, der blev sat foran hende. “Isoleret set er der måske ikke noget sært ved hans opførsel, men summen af det hele er altså underlig. Hvorfor har han ingen familie? Ikke engang en nevø eller en anden, han skal se en gang imellem? Hvorfor siger han, at han kommer fra Hamborg, hvis han ikke gør?”

“Det er det, jeg siger! Han er altså spion. Måske russisk spion.”

De brød ud i latter igen. “Hold nu op!” sagde Mathilde.

Da de var blevet alvorlige, sagde Anette: “Du må gennemsnøge lejligheden for at se, om du kan finde noget, der kan lede dig på sporet af, hvem det er, du bor sammen med!”

Kapitel 47

København, august 1970

Mathilde støttede sig til dørkarmen i entreen. Hun skulle bestemt ikke have drukket fire øl. I entreen lyttede hun igen. Selvfølgelig var der ingen Heinrich, han kom jo først hjem i morgen. Men var det helt sikkert?

“Thilde, for fanden!” sagde hun højt. “Er du blevet skør? Er du hoppet på Anettes spion-intriger?”

Et øjeblik stod hun stille og overvejede, hvad hun skulle gøre. Hun mærkede et lille stik af frygt eller uhygge. Anette havde ret. Hun burde lede lejligheden igennem. Søge efter spor, der kunne forklare, hvem Heinrich var.

Hun bekæmpede en barnlig trang til at gå ned til telefonboksen og ringe til sin farmor. Det ville jo ikke hjælpe noget ud over at gøre farmoren bekymret.

Lige nu sejlede det hele. Hendes hoved var et rod af ustrukturerede tanker. Anette havde sagt: ‘... er du behageren ... den, der kun tænker på ikke at træde folk over tæerne.’

For ikke så længe siden havde hendes farmor sagt noget lignende. Hvad var det? At Mathilde var bange for at såre nogen og undgik relationer, fordi de kunne gøre hende ondt igen.

Ingen nævnte drukneulykken. Men den havde forandret hende. Skænderiet med Jens. Hun havde kaldt ham en masse forfærdelige ting! Nu var det der igen.

Hele samtalen var mejslet ind i hendes hukommelse. Hvert et minut huskede hun. Alt, hvad der var blevet sagt. Det var som en spolebånd-optager, der var blevet genstartet et utal af gange. Jens var druknet, og hun kunne aldrig gøre det godt igen. Selvom det var lige meget, hvad hun havde sagt eller skulle have sagt, kunne hun stadig standse op og tænke over, hvad hun burde have gjort. Det var håbløst!

Hun satte sig på sofaen og lod tårerne løbe. En dag ville hun tage sig sammen og bede Anette om aldrig at nævne det igen. Aldrig! Ingen ville kunne forstå, hvorfor lyden af bølger stadig kunne få hende til at gyse. Hvorfor hun aldrig helt kunne nyde en strandtur. Hvorfor det var så magtpåliggende for hende at være sød. Det hjalp en smule på skyldfølelsen.

Endelig holdt hun op med at græde. Så sig omkring i stuen. Følte sig idiotisk. Selvfølgelig var der ikke noget at finde i lejligheden, for Heinrich var ikke fordækt. Og hvad skulle hun lede efter? Deres hjem bar præg af, at Heinrich var flyttet ind først. De fleste møbler var hans. Med nogle få nipsting havde hun forsøgt at ændre ungarlehyblen, men det var ikke lykkedes særlig godt. Hun havde ikke taget meget med fra Aabenraa, og det interesserede hende heller ikke. De kunne altid indrette sig flottere, havde hun tænkt. Når de var færdige med deres uddannelser. Når de var blevet gift.

Hvor ville hun selv gemme ting, hun ønskede at skjule? Under løse gulvbrædder eller i en hulmur? Hun smilede ad sig selv. Selvom det var langt ude, gennemgik hun alligevel alle kommodeskuffer i soveværelset, entreen og stuen. De bekræftede, at Heinrich var et ordensmenneske. Selv hans underbukser var foldet til små, fine pakker. Der var intet ud over nogle kvitteringer, som hun for en sikkerheds skyld også læste. Bogreolen var fuld af bøger, mest tyske. Der var ingenting bag dem eller i dem. Hun rystede dem for en sikkerheds skyld, stadig med tanke på, at det ville hjælpe, hvis hun vidste, hvad hun søgte efter.

Kameraet havde han selvfølgelig med sig. Hvorfor? Var det normalt, at man havde sit kamera med alle vegne? Det var sjældent, hun

så nogen af hans billeder. Han var i øvrigt ikke engang specielt interesseret i at fotografere hende!

Der var et indbygget skab i badeværelset. Hun åbnede nogle piller i dem. Som ventet var der piller i dem.

“Det her er virkelig fjollet,” sagde hun til sig selv, mens hun løftede barberkost, sæbe og hårshampoo. Hvem ville gemme noget i et badeværelse?

I soveværelset gennemgik hun klædeskabet og løftede madrasserne. Der var kun nullermænd at se. På skrivepladsen ved vinduet stod skrivemaskinen. Der lå nogle bunker papirer, som hun gennemrodede. Det var en opgave fra universitetet.

Hun satte sig på sofaen. “Jeg ved, der er noget, der ikke stemmer.”

Lidt efter bestemte hun sig for at give op. Gik ud i køkkenet for at smøre noget mad og opdagede, at den fulde skraldespand stadig stod og ventede på, at hun tog sig sammen til at gå ned i gården med den. På trappen mødte hun den gamle dame fru Hansen. “Åh, frøken Holmgreen, kunne De ikke hjælpe mig med at bære en kasse ned i kælderrummet?”

“Ih jo, lad mig bare tage den. De behøver ikke gå med.”

Fru Olsen lyste op. Hendes astmatiske vejrtrækning gjorde det tungt for hende at forcere trappen. “Tak, så får De nøglen her.”

Mens Mathilde baksede kassen ned ad trappen, havde hun lyst til at råbe af glæde! Heinrich havde aldrig nævnt, at de havde et kælderrum. Var det dér, han skjulte noget?

Efter at have sat fru Hansens kasse ind til en masse støvede genstande låste hun og gik ovenpå for at aflevere nøglen. Så gik hun ned ad trappen igen og bankede på i stuen til venstre. Viceværtten dukkede op. Han var en lille, pukkelrygget mand. Altid med en fedtet kasket på hovedet og et lummert udtryk i øjnene. Som en mand, der selv mente, han var Guds gave til kvinderne. Der hang også altid en lille dunst af øl omkring ham.

Hun sendte ham sit bedste smil. “Godaften, hr. Mikkelsen. Jeg er virkelig ked af at forstyrre Dem.”

“Det skal De ikke tænke på.”

“De skulle vel ikke have en ekstranøgle til vores kælderrum? Heinrich er taget til udlandet, og den sidder i hans nøglebundt.”

Mikkelsens øjne gled hen over hendes krop. “Selvfølgelig, det har jeg da.” Han gik indenfor, og lidt efter gav han hende nøglen. “Husk at komme tilbage med den.”

Benene rystede umærkeligt under hende, da hun igen stod i kælderen. Hun tændte lyset. Til hendes held var der påmalede numre på trædørene, så man kunne se, hvilket rum der var deres. Måske var det ikke spor fordækt at have et kælderrum og glemme at sige det til den kæreste, man havde boet sammen med en måned? Måske var det tomt?

Hun følte sig som en indbrudstyv, da hun gik frem langs rækken af døre. Et fjernt brag fik hende til at hoppe i vejret og lytte intenst. Hun kom i tanker om, at det måtte være Magnus på 12, som altid fik skældud for at smække med døren i cykelkælderen, så det rungede i hele opgangen.

Ud for kælder døren tøvede hun, så tog hun sig sammen og åbnede. Gik ind og lukkede døren efter sig. Det første, hun bemærkede, var en skarp lugt af kemikalier. Hun tændte lyset og glippede med øjnene. Helt uventet var rummet badet i rødt lys.

Kapitel 48

Rostock Strandhotel, august 1970

“Velkommen til Østersøugen!” Thomas Bauer slog ud med armene. “Det vil du komme til at nyde.”

“Glimrende, jeg har også glædet mig,” sagde Andreas. Han overvejede, om kollegaen tænkte på sidste gang, de havde arbejdet sammen. Da Andreas havde været vidne til hans sidespring.

De stod i hotellobbyen, hvor en del af gæsterne ville blive indkvarteret senere på dagen.

Den kraftige mand udstrålede kun glæde og venlighed. “Det her er altid højdepunktet på året. Vi bliver omkring 500 deltagere.”

Andreas hævede øjenbrynene. “Virkelig?”

“Jep. Jeg elsker det. Nu har jeg været med i en del år. Kender mange af deltagerne, og de er flinke og fuldstændig som mine bedste venner.”

’Bedste venner’ fik Andreas til at tænke på mødet med Stasi-majoren. Han ville ønske, at han kunne nævne det for Bauer, men det gik jo ikke. Nu stod de to IM’ere her over for hinanden og lod, som om de bare var tolke. Det var til at brække sig over. Men han var nødt til at holde facaden. Her var det alle mod alle. Det var umuligt at forudsige, hvad Bauer ville rapportere om ham, og Bauer måtte have det på samme måde. Hvorfor skulle de stole på hinanden? Desuden vidste Bauer, hvem Andreas’ kommende svigerfar var. De ville aldrig opnå et fortroligt forhold.

På trods af de mindre charmerende sider af jobbet havde Andreas besluttet sig for at glæde sig over sit nye tolkearbejde. Det var den rene luksus sammenlignet med arbejdet på møbelfabrikken.

“Nå, gæsterne kommer først om et par timer. Lad os tage en øl.”

Andreas fulgte efter Bauer ind i baren.

“Er du glad for arbejdet?” spurgte Thomas Bauer, da de sad over for hinanden med hver sin øl.

“Ja, rigtig meget.”

“Tillykke med, at du kunne komme uden om universitetet og alligevel få jobbet.”

De løftede flaskerne til en skål og smagte på øllet.

“Det her er et af de mange goder!” Bauer tørrede skummet af skægget.

“Fortæl mig lidt om det her arrangement,” bad Andreas.

“Jo, vi fungerer jo som både tolke, men også problemløsere ... det vil sige, at vi sørger for, at det praktiske forløber som planlagt.”

Den næste halve time blev Andreas opdateret. Han forstod, at Østersøugen indeholdt mange aktiviteter, og at arbejderkonferencer bare var én af dem. Den danske komite arrangerede også masser af ferie- og studieture til DDR. Alt sammen meget velkomment for DDR. Både propagandamæssigt og for at få vestlig valuta til landet, det sagde Bauer ganske vist ikke, men det kunne Andreas regne ud.

Mon Mathilde kunne tænkes at deltage i nogen af de arrangementer? Det var nok ønsketænkning, men hun havde deltaget i Berlin. Formentlig ville han ubevidst spejle efter rødt, krøllet hår hele ugen.

“Det er en komite med deltagere fra alle Østersølandene, for eksempel Danmark, Norge og Island, som står for den overordnede planlægning. De mødes en del, og det involverer jo også os.” Bauer lo og gav indtryk af, at det var en loppetjans.

“Udmærket.”

“I den her uge arbejder alle på at forbedre relationerne til hinanden. For os, der oversætter til dansk, er det relationer til DKP, DKU

og venskabsforeningen Danmark-DDR og flere andre fagforbund, vi koncentrerer os om. Mottoet er: 'Østersøen er fredens hav'."

"Det lyder godt." Følelsen af at være en mekanisk dukke vendte tilbage. Det ville aldrig falde Andreas naturligt at sleske. Men sådan var det. Han fulgte spillets regler. Efter hans mening var 'Fredens hav' typisk propaganda. Men hvis han sagde det, var det nok til at sætte ham i fængsel. Bauer behøvede bare at indberette ham.

Den sidste aften sad de igen i baren. Dagen havde føltes lang. Den Nationale Folkhær havde dannet æresformation, folkedansere fra Polen havde optrådt efterfulgt af de sovjetiske troppers stabsmusikkorps. Formanden for Freie Deutsche Jugend havde oplistet alle deres gode gerninger. Prominente talere havde taget ordet. Det havde været stift og formelt.

Nu var middagen overstået, og de fleste havde løsnet slipset.

Andreas var betaget af den måde, de danske delegerede talte på. De snakkede bare. Ingen lod til at veje deres ord. Meget af det, de sagde om Danmark, ville man aldrig kunne sige om DDR. Men de danske delegerede kritiserede initiativer og kommenterede kuldsejlede projekter.

Han var sammen med fem DKP'ere, som han efterhånden kendte godt. De virkede alle til at være begejstrede for at have ham i selskabet. De havde drøftet dansk inden- og udenrigspolitik. Græsrodsbevægelsernes stillingtagen til fred og til op- og nedrustning. Stemningen var højrodet. Baren var ved at lukke.

En af deltagerne, Otto Vinge, en lyshåret ung mand med fregner, rejste sig og svajede let. "Kom, folkens, vi går op på mit værelse."

Flere rejste sig. Ham, der havde flest stjerner på skulderen, hed Willy Schack, han så på Andreas: "Tolk, var det Müller, du hed? Du skal da med. Kom bare." Bevægelserne var overdrevne. De havde fået rigeligt med øl.

Nu slæbte alle, hvad de kunne af øl op til førstesalen, hvor Otto Vinge var indlogeret.

“Skååål,” råbte Willy Schack. “DDR er et fantastisk land. Der er ingen arbejdsløshed! Mænd og kvinder er lige.”

En af de andre løftede sit glas. “Skååål. I DDR bærer man ikke kapitalismens åg.”

I løbet af natten kom de vidt omkring emnerne. Et af de store var Danmark ud af Nato. Et andet var solidaritet.

Vinge brokkede sig over den krakilske grænsekontrol.

Schack kommenterede politbureau-medlemmernes store biler.

En blev og meget fuld DKP’er spurgte snøvlende: “Müller, du bor i Østberlin, ikke? Hvordan har du det med muren?”

“Erich Honecker kalder den meget rammende for ‘Den antifascistiske beskyttelsesmur,’” svarede Andreas nøgternt. “Muren beskytter os mod kapitalismen og andre udefrakommende trusler.”

Otto Vinge åbnede en ny øl og rakte den til Andreas. Han burde sige nej, men det gjorde han ikke.

“Vi må sgu hellere se at komme i seng,” sagde Schack. De andre rejste sig. En mumlede, at han havde et foredrag dagen efter.

“Müller, du går sgu da ikke, vel?” Vinge så på ham med hundeøjne. “Vi drikker lige den her øl.”

“Jeg burde gå,” mumlede Andreas og blev siddende.

Lidt efter åbnede Vinge endnu en øl til dem begge fra lageret. “Kald mig Otto, for helvede.”

“Andreas her!” De klinkede.

“DDR er lidt for godt til at være sandt, ikke?” Otto lagde hovedet på skrå.

“Alt for godt til at være sandt ... danskere hopper på al propagan-daen ...” Andreas tog en slurk øl.

“De naive danskere,” sagde Otto med teaterstemme.

“Men I har nogle fantastiske kvinder.”

“Har vi det?”

Det hjalp ikke at sige til sig selv, at han var fuld. At han skulle holde sin kæft og gå i seng. Lige nu havde han følelsen af, at Otto var hans

bedste ven. Præcis som Stasi gerne ville have det. Men det var ikke for deres skyld, det var for hans egen. “Hun hedder Mathilde ... og har et fantastisk rødt og krøllet hår ...” Han opfattede, hvordan han snøvlede. Og beordrede endnu en gang sig selv til at holde sin mund, alligevel fortsatte han: “Hold kæft, hvor er hun dejlig! Lige pludselig stod hun foran min hoveddør og ...”

“Foran din hoveddør?” Ottos svømmende øjne så på ham med overraskelse. “Hvordan helvede ... jeg mener fanden, kunne hun banke på din dør i Østberlin?”

“Det er lige meget ... glem det. Jeg ser hende aldrig mere.”

“Jeg går lige ud og pisser.”

Andreas halede sig selv op ved at støtte sig til natbordet. “Arh, du, jeg går ind til mig selv.”

“Du må sgu ikke rende med vores lækre sild ...” klukkede Otto.

Ude på gangen stoppede Andreas op og støttede sig til væggen. Han var svimmel. Det var umuligt at gå lige. Han skulle helt sikkert ikke have drukket de sidste fire øl.

Kapitel 49

København, august 1970

L yset i kælderrummet kastede et rødt skær over alt. Mathilde anstrengte øjnene for at se, hvad der var i rummet. Det første, hun tænkte på, var porno. Følelsen skyldtes ene og alene den røde farve, indså hun. Der var ingen seng eller andre ting, der ellers ledte i den retning. Men der var en masse andet. Det var bestemt ikke indrettet som et gennemsnitligt kælderrum.

Lugten af kemikalier skar i næsen.

Der var et arbejdsbord langs væggen. Nogle firkantede plastkasser på bordet. På hylde stod der væsker og en masse dimser og æsker i pinlig orden. En tørresnor gik tværs gennem rummet. Der hang fotos på snoren. Det var indrettet som mørkekammer.

Hun gøs. Hvorfor havde Heinrich aldrig fortalt, at han selv fremkaldte billeder? Det var da en væsentlig fritidsbeskæftigelse.

Langsomt gennemgik hun det hele skridt for skridt uden at røre ved noget. Der lå nogle små film på en hylde. Var det mikrofilm? Der lå også almindelige film og negativer, der hang til tørre.

Hvorfor tog Heinrich ikke flere billeder af Mathilde, når han var så inkarneret en fotograf? Hvorfor talte han aldrig om det?

Hun nærmede sig billederne på tørresnoren med bange anelser. Hvad var det, Heinrich fotograferede? Hvorfor havde hun ikke spurgt til det noget før? Inde i sit hoved kunne hun høre Anette svare: Fordi du hader konflikter. Fordi du ikke ønsker at ødelægge glansbilledet af

jeres fantastiske forhold.

Mathilde sank en klump. I det samme hørte hun skridt ude på gangen. Stivnede. Hvad skulle hun sige, hvis det var Heinrich? Da skridtene stoppede ud for kælder døren, var det, som om hendes hjerte standsede. Hun lagde hånden over munden.

Så hørte hun lyden af en hængelås, som blev åbnet. Det måtte være døren overfor.

Hun støttede sig til bordet og lyttede intenst. Nogen hostede og harked. Det lød som Nørregaard. Hun lukkede øjnene af lettelse. Hørte ham pusle med nogle tunge ting, mens han mumlede lidt for sig selv. Endelig klikkede låsen igen. Lyden af skridt, der fjernede sig.

En panikfølelse greb hende. Pludselig hastede det med at komme ud. Hun turde ikke røre ved de ophængte fotos. Nogle af dem viste mennesker, hun aldrig havde set. Som om Heinrich var en voyeur, som tog billeder af folk, der ikke vidste, de blev fotograferet. Andre viste noget, der mindede om militære anlæg.

Midt i rækken af billeder stoppede hun op og gispede. Der så hun nødberegningsplanen, som skulle tages i brug, i tilfælde af at der udbrød krig i Europa. Den, hun mod sin vilje havde taget med hjem fra ministeriet. Hvorfor havde han fotograferet den?

Han havde fotograferet hver en side. Organisationsdiagrammet over, hvem der havde ansvaret. Kommunikationslinjer. Dybt fortrolige oplysninger.

Det svimlede for hende. For ikke så længe siden havde hun siddet på en café og moret sig over Anettes komiske påstand om, at Heinrich var spion. Nu forekom det ikke bare sandsynligt, men så godt som sikkert. Hun følte sig naiv.

Erkendelsen fik hende til at fare ud af rummet og låse døren. Styrte op ad trappen og aflevere nøglen til viceværten.

Da hun var tilbage i stuen, satte hun sig som forstenet i sofaen. Ønskede, hun kunne involvere Anette. Men instinktivt vidste hun, at det var bedst at lade være.

Næsten apatisk lavede hun en kop kaffe og satte sig ud på altanen i aftensolen.

Hvad nu? Skulle hun konfrontere Heinrich med det? Høre hans version? Skulle hun se tiden an? Eller skulle hun bare forlade ham?

Kapitel 50

København, august 1970

“Der er rotter nede ved skraldestativerne.” Fru Hansen støttede sig til en stok. “Jeg har sagt til viceværten, at han bør gøre noget.”

“Jeg lover også at nævne det.” Mathilde sendte den gamle dame et træt smil og låste sig ind i lejligheden.

I entreen smed hun sin taske og råbte for en sikkerheds skyld: “Hallo.” Hun lagde en hånd på brystet af lettelse over, at Heinrich endnu ikke var hjemme.

“Tag dig sammen ... tag dig sammen,” messede hun i sit hoved. “Gør, som du plejer!”

Fem dage var der gået, siden Heinrich var kommet hjem fra Stockholm. Mathilde havde ikke sagt noget. Men i dag skulle det være, havde hun besluttet. Alene beslutningen havde været nok til, at hun havde tilbragt næsten halvdelen af arbejdstiden i Udenrigsministeriet på toilettet.

“Du konfronterer ham i dag,” sagde hun fast, mens hun åbnede altandøren. “Og prøv at lade være med at være så stiv, når han omfavner dig.”

Lidt efter sad hun på altanen og forsøgte at læse. Hver gang hun vendte en side, havde hun glemt, hvad hun lige havde læst.

Men hvordan skulle det siges? Hvad nu, hvis der var en fornuftig forklaring?

Hver en ny lyd fik hende til at fare sammen. Hun var gået i gang med at læse siden forfra, da hun hørte yderdøren og Heinrichs stemme.

“Halløj, skat.” Et par sekunder efter stod han i altandøren. “Selvfølgelig sidder du her.”

Mathildes hjerte bankede hurtigt.

Han tog en stol og satte sig ved siden af hende. Selvom han lød rolig, var der noget galt.

Hun holdt blikket på børnene ved gyngestativet. “Har du haft en god dag?”

“Jeg mødte viceværten på vej op.”

“Nå ... det var da ...”

“Han sagde ...”

Mathilde ville ikke dreje hovedet og se på ham, men hun var nødt til det. Indeni var hun allerede stivnet.

“For helvede, Mathilde, han sagde, du havde lånt en kældernøgle.” Øjnene, der mødte hendes, var vrede og sårede.

“Jamen jeg ville ... jeg manglede ...”

“Hold kæft! Du har snaget i mine private ting. Det er der ingen god forklaring på. Det er utilgiveligt.”

“Undskyld,” hviskede hun.

Han havde rejst sig. “Vi går ind i stuen.” Med et fast greb om hendes overarm næsten flåede han hende indenfor.

“Av, det gør ondt.”

Inde i stuen lagde han armene over kors. “Sæt dig!”

Hun adlød. Satte sig på det yderste af sofaen.

“Har du talt med nogen om det her?”

“Nej, jeg ...” Det pressede voldsomt i hendes hals.

“Tænk over din situation. Jeg advarer dig, du skal ikke prøve at komme på tværs af mig. Du ønsker ikke at kende konsekvenserne! Du skal bare sørge for at holde mund.”

Tonefaldet var ikke til at tage fejl af. Hans truende holdning fik hende til at ryste, men det lykkedes at frembringe et spagt: “Ja.”

“Fra nu af kan vi lige så godt åbent aftale, at du tager de oplysninger med hjem fra ministeriet, som jeg beder dig om.”

Stueurets tikken overdøvede stilheden. Mathilde ville sige, at hun flyttede i morgen. At hun ikke brød sig om den kommanderende tone og aldrig nogensinde ville tage dokumenter med hjem mere. Men der kom ikke en lyd over hendes læber.

Med ét var Heinrich ikke længere den tiltrækkende unge mand, der lignede Jim Morrison. Nu mindede han mere om en psykopat. Der var et uhyggeligt skær i hans øjne. Hvad kunne han finde på? Måske var han i stand til at slå ihjel?

Han satte sig over for hende. "Hør her, Mathilde. Fra nu af er spillereglerne anderledes. Du arbejder for mig. Gør det, jeg siger." Hans stemmeføring var pludselig blid. Alt for blid.

Det var nu, hun skulle tage sig sammen. "Jeg tager ikke mere med hjem fra Udenrigsministeriet. Det er forræderi. Jeg har ikke tænkt mig at arbejde for dig."

"Jo, du har." Han holdt en kunstpause. "Jeg går ud fra, at du vil din far det bedste?"

"Hvad mener du?"

"Hvad ved du egentlig om ham?"

"Hold nu op, hvad snakker du om?" En tåre løb ned ad hendes kind. Selvom der ikke var en trussel endnu, ville den komme. Alt var som forvandlet. Det ville aldrig blive det samme.

"Din far var nazist før og under krigen."

"Nej, det passer ikke." Hun holdt hænderne op foran øjnene.

Heinrich rejste sig roligt og hentede sin mappe. Helt åbenlyst tog han en løs bund op og fandt nogle papirer frem. Nu kendte hun da to gemmesteder.

Han bredte nogle avisartikler og et par fotos ud på bordet. "Se på det."

Hun var helt fastfrosset. Kunne ikke røre sig.

"Læs det, for helvede," råbte han og skubbede bunken over mod hende.

Den ene artikel handlede om en demonstration i 1940. Overskriften

lød: *Nazioptøjer i Roskilde*. Det var umuligt at samle sig om at læse teksten, men det behøvede hun heller ikke. Fotoet, som fyldte det meste af forsiden, talte sit eget sprog. Det viste en hær af ophidsede nazitilhængere iført spidsbukser, lange støvler og opsigtsvækkende armbind. Nogle bar det forhadte røde flag. Hvis man så godt efter, kunne man ane hendes far i mængden iført fuld uniform.

“Det kan ikke være ham, det må ... det må være en dobbeltgænger,” stammede hun.

Heinrich rystede demonstrativt på hovedet. “Se på resten.”

Det andet udklip handlede om et angreb på Konservativ Ungdom, hvor nogle gale nazister var brudt ind midt under et møde og havde angrebet de tilstedeværende. Hun skimmede teksten. “Der står ikke noget om min far!”

“Nej, men han var der. Du kan jo spørge ham.”

De to fotos, der lå på bordet, var af ældre dato. Hun skød på, at hendes far var omkring atten på det tidspunkt. Han var fotograferet i noget, der mindede om en spejderhytte. Han havde naziarmbind på og var omgivet af andre unge nazister. På det andet billede stod han samme sted med armen om en kvabset ung mand og smilede foran et billede af Hitler i baggrunden.

Mathilde havde kvalme. Hun smed billederne fra sig.

Heinrich lo en hånlig latter. “Hvis du synes, det er slemt, så har jeg noget, du vil væmmes endnu mere over.” Han trak et blad frem, der hed Ørnen. Det havde hun aldrig hørt om.

“Det udkom i 30'erne og 40'erne og var meget populært blandt nazister i Danmark. Din far skrev hovedparten af artiklerne i en årrække. Her har han skrevet om Sankt Petri Skole i København. Den var kendt for at udklække nazister i 30'erne. Han lovpriser den i høje toner. Skal jeg læse artiklen for dig?”

“Jeg vil ikke høre den!”

“Den søde, naive Thilde! Din far skrev under pseudonymet Jonas Nyholm; det kan enhver idiot eftervise.”

Kvalmen gled over i en kvælningsfornemmelse. Eller en følelse af at drukne i kviksand. Selvom det umuligt kunne være hendes far, vidste hun, at det var det. Men det hang slet ikke sammen med, at hendes mor kom fra en jødisk familie! Slet ikke.

“Se på mig,” kommanderede han. Hun var nødt til at gøre det. “Er vi enige om, at du skaffer de oplysninger, jeg beder om? Hvis noget som helst slipper ud, hvis du siger det til nogen, så er din far på forsiden af Ekstra Bladet i morgen. Kan du se overskriften for dig: Sønderjyllandspostens nye chefredaktør afsløret som topnazist.”

Kapitel 51

Østberlin, september 1970

Andreas prøvede at koncentrere sig om oversættelsen. Men tankerne svirrede rundt som tunge spyfluer i hans hoved. Om to dage skulle han tolke til et møde med nogle danskere. Alene tanken gav ham hovedpine. Han var stadig ikke kommet sig over Østersøugen! Hans første rigtig store arrangement. Hvor han havde opført sig amatøragtigt. Tåkrummende.

Nu var han kaldt til møde med sin overordnede. Om to timer skulle han stille. Han havde ikke fået oplyst en dagsorden. Anede ikke, hvad det gik ud på. Var det en fyring? En advarsel? En reprimande?

Han begravede ansigtet i hænderne og stønnede. "Åh Gud, sender de mig tilbage til fabrikken? Hvad har de hørt?" Bare tanken fik det til at banke i tindingen, som det havde gjort, den morgen han var vågnet op til den næstværste dag i sit liv! Morgenen efter mødet med Otto Vinge.

Hvis han så bare havde gjort sig selv til grin, var det i orden. Men det var uvisheden, der nagede ham. Hvad ville Otto referere fra den aften? Hvad kunne Andreas selv huske og ikke huske? Hvem vidste, om Otto Vinge var på Stasis lønningsliste? Måske havde de ansat ham for at teste Andreas?

Selvom det var formålsløst, prøvede han at erindre, hvad der rent faktisk var sket. Det startede med, at vækkeuret havde ringet dagen efter. Han huskede stadig den fæle støj, og hvordan han febrilsk rodede

rundt for at få den forbandede lyd til at stoppe. Hans hoved dunkede, som havde han en tornekrans presset ned over frontallapperne.

Endelig havde han fået fat i vækkeuret, som i kampens hede var røget ind under sengen. Den første reaktion var at lægge sig på puden og sove videre. Så var han kommet i tanke om, at der var en årsag til, at han skulle vækkes. Han skulle op og have morgenmad og derefter i gang med arbejdsdagen. Fuld af koncentration.

Stønnende var han nået ud på badeværelset for at ofre de sørgelige rester af mavesækkens indhold.

Efter et hurtigt bad havde han klædt sig på, mens angsten for alvor greb ham. Hvorfor havde han drukket så meget? Hvad havde han sagt til Otto? Hvad kunne Otto huske?

Han havde talt om Mathilde. Det var helt utilgiveligt.

Han rejste sig og greb sin jakke. Gik som en søvngænger over mod Alexanderplatz, som var så kæmpestor. Han var overbevist om, at det var, for at folk skulle føle sig små. Det passede mere end nogensinde. Hvis han blev fyret nu, ville han gøre noget uforudsigeligt. Så ville han prøve at flygte til Vesten én gang til!

Wagner sad ved skrivebordet og ventede. Han så ikke særlig glad ud. Den eneste formildende omstændighed var, at han aldrig så glad ud. Bag ham hang det obligatoriske Ulbricht-portræt.

“Genosse Müller, sæt Dem.”

“Tak, Genosse Wagner.”

Wagner rettede på sit slips. “Så er Østersøugen overstået for i år.”

“Ja, det er den jo.”

“Jeg vil gå lige til sagen ...”

Andreas præsterede at nikke.

“Jeg fristes til at spørge, hvordan De selv synes, det er gået. Men det ønsker jeg ærlig talt ikke at høre!” Der fulgte et suk, før Wagner fortsatte. “Jeg har fået klager over Dem!”

Det følte, som om Andreas fik en lige højre i solar plexus. “Klager ...?”

fremstammede han. Indvendigt bankede en sætning: Hvad har Vinge sagt? Hvad sagde jeg egentlig til ham? Har han pyntet yderligere på det?

Han mærkede alt blod forlade hovedet.

“Dagen efter den store festaften ...” Genosse Wagners små, kolde øjne borede sig ind i Andreas’. “Eller rettere natten før ...”

“Ja?”

“Deres opførsel var utilstedelig.”

“Det er meget beklageligt, hvis De har hørt det, Genosse Wagner.” Andreas forestillede sig, at det kun ville blive værre af at protestere. Kunne de citere ham for noget strafbart?

“Det er blandt andet blevet rapporteret, at De drak Dem sanseløst beruset!” Wagner trak vejret tungt. “Og så tror fanden, at De oversatte elendigt næste dag! Måtte melde Dem syg efter frokost.”

Andreas bøjede hovedet. “Det er jeg virkelig ked af ... hvem ... hvad ...”

I nogle lange sekunder så det ud, som om Wagner granskede hjer-
nen, så sagde han: “En Willy Schack.”

“Willy Schack?” Andreas mærkede lettelsen strømme igennem sig.

“Ja, vi ved, han er lidt af et brokkehoved ... men alligevel. Enhver kunne jo se, at De var hårdt ramt dagen efter.”

“Det skal aldrig ske igen.”

“Det var mildest talt uprofessionelt.”

“Enig.”

“Jeg må sige, at jeg har mine tvivl om, hvorvidt De egner Dem til det her arbejde. Måske er det alligevel bedre for Dem at arbejde på en fabrik.”

Andreas bekæmpede trangen til at lægge sig på sine grædende knæ. “Vil De ikke nok give mig en chance til?”

I en stund så Wagner ud ad vinduet, uden tvivl for at pine ham. Så sagde han: “Godt. Man kan i hvert fald sige, De tog det alvorligt med hensyn til at komme tæt på danskerne. Fremover drikker De mindre og rapporterer mere om, hvad der tales om. Er vi enige om det?”

Kapitel 52

København, september 1970

“**H**vorfor undgår du mig?” Anette så på Mathilde med et såret udtryk. Der var kun undervisning de første par timer, og nu var de på vej ned mod cykelstativerne.

“Det gør jeg altså ikke, jeg har bare travlt.”

Anette tog fat i Mathildes arm. “Det passer ikke, jeg kan mærke på dig, at der er noget, der nager dig. Er det Heinrich?”

“Der er ikke noget galt. Kun det, at jeg er ved at komme for sent på arbejde.”

“Kan vi ikke tage en kop kaffe i morgen så? Og hvornår besøger du os i kollektivet? Gunnar spørger efter dig. Han har stadig ikke helt opgivet håbet.”

De lo.

“Det kan han godt glemme.”

Lidt efter cyklede de hver sin vej. Mathilde ind til Udenrigsministeriet.

Det var tre dage siden, de havde haft deres gigantiske skænderi, hvor Heinrich havde truet hende. Og siden havde Mathildes liv været et helvede.

Senere, da de gik i seng, havde han skiftet taktik. Hun kunne stadig huske hele samtalen. Først havde han sagt: “Jeg har tænkt over det. Du skal selvfølgelig ikke tage dokumenterne med hjem, når du har det dårligt med det. Du låner mit kamera, så tager du fotos i stedet.”

Hun lå med ryggen til og skumlede. Forræderiet mod staten blev hverken større eller mindre af, at man fotograferede dokumenter i stedet for at tage dem med hjem. Han var en idiot. Men hun turde ikke sige det. Forholdt sig bare tavs.

Heinrich lagde sig ind mod hendes ryg og hviskede: "Søde skat, jeg elsker dig jo. Kan ikke undvære dig."

Hun havde ligget helt stille og ikke sagt en lyd. Varmen under dynen havde følt klaustrofobisk.

"Undskyld, jeg burde have fortalt dig om mit tilhørsforhold til DDR, men den slags er jo fortroligt i min situation." Han kyssede hende på ryggen. "Du forstår godt, hvorfor det er så hemmeligt, ikke? Det, du allerede har gjort for mig og mit fædreland, er uvurderligt! Det viser loyalitet. Men i Nato-sammenhænge betyder det ingenting, tro mig, det er ikke noget at få dårlig samvittighed over."

Nye kys i nakken, og indimellem talte Heinrich videre. "Vi socialister bør gøre en indsats for at skaffe oplysninger, så man kan nuancere den politiske debat," hviskede han med hed ånde mod hendes hals, mens hænderne gled ned over hendes hofter.

'Vi socialister!?' havde hun lyst til at råbe. Men hun gjorde det ikke. Hun opfattede ikke sig selv som specielt politisk engageret. Men det var klart, at andre, som havde set hende sammen med DKP'ere, ville opfatte hende som sådan. Selvom hun vidste, at kærlighedserklæringen var ren manipulation, havde hun til sidst langsomt vendt sig om, og de havde elsket. Heinrich havde virket lettet. Overbevist om, at nu var alt godt.

Hun følte en blanding af væmmelse og angst, men mente, at hun var i stand til at skjule det. Fra da af var hendes hjerne kun optaget af, hvordan hun slap væk. Hvordan hun fik sit liv tilbage. Indtil hun fik et overblik over sin situation, var det bedst at lade Heinrich antage, at hun var hans tro discipel. Det værste var, at det betød nye forræderiske handlinger mod den danske stat. Det pinte hende mere og mere.

Da hun mødte ind på kontoret, sad fru Jørgensen, ministersekretæren, som sædvanlig i forkontoret til ministerens kontor. Mathildes

plads var i et kontor sammen med tre andre lidt længere nede ad gangen. Hendes taske bulede ud på grund af kameraet, og hun havde en følelse af, at alle, hun mødte, stirrede på netop den og tænkte: 'Hvad er det dog, hun slæber rundt på?' Åh Gud, det var bare endnu mere suspekt.

Som hun plejede, stak hun hovedet ind til fru Jørgensen og sagde "Goddag" og var lidt efter inde på sit eget kontor, hvor de andre piger sad og klaprede på deres maskiner.

Bare tanken om, hvad hun havde planlagt at gøre, fik hendes hjerte til at sætte farten i vejret.

"Jeg tænker, jeg rydder op i arkivet i dag," sagde hun henslængt.

Fru Holm så op fra skrivemaskinen. "Det med arkivet haster ikke. Jeg har brug for, at De skriver nogle papirer rene og udfærdiger et par breve, som haster."

"Selvfølgelig." Mathilde smilede venligt, mens hun tænkte, at hun måtte arbejde hurtigt for at nå ind i arkivet. Heinrich havde udtrykkeligt understreget, at han ønskede billeder af de dokumenter, som vedrørte den Nato-standardisering, som pågik for tiden. Han skulle have dem med til Stockholm i morgen.

Hvordan skulle det kunne lade sig gøre, når Mathilde intet kendte til emnet?

Der var en hektisk stemning på kontoret, alle klaprede på deres maskiner uden ophold. Mathilde havde svært ved at koncentrere sig. Hvad ville der ske, hvis hun ikke havde noget med hjem? Heinrich var utilregnelig. Han lagde ikke skjul på, at han var klar til at gennemtrumfe sine trusler. Ville det gå ud over Mathildes far eller hende selv?

"Går du med ned til pause?" Birgitte viftede med sine smøger.

Helt ekstraordinært blev der ikke røget på kontoret, fordi fru Holm havde alvorlig astma.

"Jep." Mathilde havde egentlig ikke tid, men det var en udmærket måde at blive opdateret på den seneste sladder på, og måske kunne det udnyttes i dag?

De sad alene i personalerummet. Birgitte tændte en cigaret. "Piger, nu må I virkelig se at rubbe neglene ..." sagde hun med typisk fru Holm-stemme.

"Hun er strid," bemærkede Mathilde.

"Jeg har hørt, at de har brug for nogen ovre i Indenrigs."

"Men der er måske alligevel flere spændende opgaver her. Har du hørt om Nato-standardiseringen?"

Birgitte løftede et velformet øjenbryn. "STANAG ... hvorfor taler du om det?"

"Jeg synes bare, det er spændende. Hvad står STANAG for? Hvorfor hører vi ikke om det?"

"Altså, Mathilde. Vi plejer ikke at tale arbejde i pauserne?" Der gled et forvirret udtryk over Birgittes ansigt. "Du bliver sgu mere og mere mærkelig!"

Mathilde trak næsten overdrevet på skuldrene. "Jeg undrede mig bare over, hvad det gik ud på."

"Det er et harmoniseringsprojekt i NATO. Det er noget, fru Jørgensen arbejder med, mere ved jeg ikke."

Birgitte gav sig til at tale om sin nye kæreste.

Efter pausen gik Mathilde forbi ministerens forkontor. Fru Jørgensen så op. "Hvad kan jeg gøre for Dem?"

Mathilde smilede. "Det var snarere, om jeg kunne gøre noget for Dem. Fru Holm sagde, at jeg måske kunne hjælpe Dem."

"Tak, det er venligt af Dem." Nu smilede fru Jørgensen også. "Det kunne De i princippet godt. Men det, jeg arbejder på, er fortroligt. Desuden kommer ministeren efter frokost, og da skal sagen ligge på hans bord. Hvis jeg skynder mig, når jeg det lige."

"De kan bare spørge en anden gang." Mathilde gik tilbage til sin egen plads og håbede, at fru Holm og fru Jørgensen ikke talte sammen. Formodentlig ville hun ikke kunne finde noget i arkivet, hverken under NATO-standardisering eller STANAG. Mon det var den sag, fru Jørgensen havde en skrap deadline på?

Da det blev frokost, rejste de andre damer sig.

“Frøken Holmgreen, vil De ikke med?”

Hun rystede på hovedet. “Jeg springer over.”

Hendes fingre fór hen over tasterne, indtil hun var sikker på, de var nede ad trappen. Hurtigt fandt hun tasken med kameraet frem og gik ud på gangen. Ved ministerkontoret åndede hun lettet op. Som ventet var fru Jørgensen gået til frokost.

Engang havde hun set, hvor fru Jørgensen lagde nøglen til ministerens kontor. Det var ikke meningen. Hun var nødt til at udnytte det nu. Selvom det var forfærdeligt, det, hun gjorde. Det var stensikkert fyringsgrund at snage. Konsekvenserne var nok endnu mere vidtrækkende, hvis det blev opdaget, hvad grunden var. Tanken fik hende til at ryste. Uanset hvad hun gjorde, var det skrækkeligt. Men det var værd at løbe risikoen for at redde hendes far.

Der lå ingen Nato-papirer på fru Jørgensens skrivebord. Bare de lå på ministerens bord. Mest sandsynligt var det nok, at de var låst inde i jalousiskabet. Men den nøgle havde fru Jørgensen i et nøglebundt, som hun havde med sig ned i frokoststuen.

Mathilde skulle til at lægge den ordbog, der var beregnet som alibi, hvis det blev nødvendigt, fra sig. Men en pludselig indskydelse fik hende til at holde fast i den.

Nøglen til ministerkontoret lå ikke særlig originalt på bunden af et krus til blyanter og kuglepenne. Hun fiskede den op og stilede mod den låste dør. Så sig hurtigt over skulderen.

I det samme gik døren op, og hun trådte straks tilbage. Ud kom ministeren. “Goddag?”

Mathilde håbede, at chokket kun kunne mærkes indvendigt. “Goddag, hr. minister.”

“Hvad laver De her?” Poul Hartling så forvirret på hende. Han havde sorte, firkantede briller på, brillantinehår og bar et elasteligt jakkesæt. Så rar ud. Han skulle bare vide, hvad hun var for en.

“Åh, jeg skulle bare ...” Hun løftede ordbogen i vejret. “... bare

aflevere en bog til fru Jørgensen.” Tasken svingede frem, og et øjeblik hvilede Hartlings blik på den. Han måtte undre sig over, at hun slæbte rundt på en taske, fordi hun ville aflevere en ordbog. Hun fremtvang et smil, som kun gjorde situationen endnu mere kunstig.

“Jamen gør De det.” Han vendte sig for at låse døren. “Jeg vil gå til frokost.”

Mathildes hjerte bankede heftigt. Hun stak hovedet ud på gangen for at sikre sig, at han var væk.

‘Skide forræder’ kaldte hun sig selv, mens hun låste døren op. Mon det hændte, at Hartling tog sin mad med tilbage på kontoret? Eller gjorde fru Jørgensen? Åh, hun blev sindssyg! Det sidste, hun egnede sig til, var at være spion!

I ånden så hun, hvordan fru Jørgensen ville ringe efter portvagten, når hun havde afsløret Mathilde. De ville bede hende tømme skrivebordet på fem minutter og gelejde hende ud. Men det var næppe det eneste, de ville gøre. De ville ringe til politiet. Hvad ville anklagen lyde på? Spionage eller højforræderi? Hun ville aldrig få en ansættelse som jurist efter det.

Hun tog sig sammen, da døren lukkede bag hende. Uanset om nogen returnerede til kontoret inden længe, ville hun kunne nå at komme ud. Hun gav det fem minutter. Sprang hen til det store mahogniskrivebord. På den blanke bordplade lå en bunke papirer i et chartek.

Med rystende fingre lykkedes det hende at lirke papirerne ud. Overskriften lød: *Nato-standardisering*. Med en glidende bevægelse skimmede hun dokumentet. STANAG stod for ‘Standing NATO Agreements’. Det fremgik, at dokumentet i forkortet form beskrev de grundlæggende principper i arbejdet med STANAG og gav et eksempel på, hvorledes Danmark kunne have afgørende indflydelse på NATOs standardiseringsbestrebelsler.

Alle dokumenter var stemplet *Fortroligt*. Det var præcis det, Heinrich ville have.

Febrilsk bredte hun papirerne ud på bordet og knipsede løs med

kameraet. Side for side. Så nærmest kastede hun dem ind i chartekket igen. Placerede dem tæt på telefonen, hvor de havde ligget, og så var hun ude ad døren.

Idet låsen klikkede, hørte hun skridt ude på gangen. Hun befandt sig midt på gulvet i forkontoret, da fru Jørgensen kom til syne. “Frøken Holmgreen?”

Mathilde sendte hende et stort smil. “Åh, der er De. Jeg har lige lagt ordbogen på Deres bord, tak for lån.”

Hun skyndte sig ud med nøglen til Hartlings kontor gemt i hånden. Hvordan fanden fik hun nu lagt den tilbage, uden at det blev opdaget?

Kapitel 53

København, september 1970

Næste dag var Heinrich i glimrende humør. “Fantastisk, skat, det var præcis de papirer, du skulle have fat i! Takket være dig bliver jeg populær, når jeg stiller i Stockholm.” Han kyssede hende. “Næste gang burde jeg tage dig med.”

“Tak, det er sødt af dig. Men jeg skal jo både læse og arbejde.”

Ti minutter og flere kys senere forlod han endelig lejligheden. Tilbage stod hun og tænkte, om han mente det med Stockholm? Det var dér, han mødte sin østtyske spionchef. Hvis hun kom med til det møde, var hun for alvor medskyldig.

Først og fremmest var hun nødt til at vide, om der var hold i anklagerne mod hendes far. Hvis hun kunne tilbagevise dem, var hun måske meget bedre stillet.

Da hun forlod opgangen, bemærkede hun en lille, karseklippet mand iført cottoncoat og briller. Manden stod med en avis i porten overfor og forekom hende bekendt. Hun slog det hen, gik rundt om hjørnet til den nærmeste telefonboks og ringede til ministeriet. “Jeg er virkelig ked af det, men jeg kan ikke komme i dag. Jeg er syg.” Så satte hun kursen mod banegården.

Togturen til Aabenraa føltes uendelig lang! Selvom det var midt i september, var der varmt i kupeen. Nærmest hele vejen tænkte hun på, om det var fornuftigt at tage til Aabenraa, og hvordan hun skulle gribe besøget an. Hun tænkte også dommedagstanker. Og på, hvor langt ude

hun allerede var. Hvor usympatisk hun var, og hvor mange risici hun løb. Så sent som i går. Det var et held, at hun havde set fru Jørgensen gå på toilettet, så nøglen kunne komme tilbage i kruset. Det hele kunne være endt galt mange gange. Det var absurd at forestille sig, at det kunne fortsætte. Men hvad skulle hun gøre?

Det var sidst på eftermiddagen, da hun steg ud på perronen. Hun ærgrede sig over, at hun hverken havde tid til at besøge sin farmor eller at tage hjem til forældrene. Nu gjaldt det faren alene. Hun indså, at de var nødt til at tale alene om det her. Hendes mor skulle ikke blandes ind i det. Desværre ville samtalen sikkert føre hende ud i flere løgne! Det var forfærdeligt!

Hun gik direkte hen til kontoret. Der var ikke mere end en kilometer til bygningen, som lå i nærheden af havnen. Hun lagde frakken over armen og satte farten op. Nærmest panisk for at møde sin mor eller farmor. Og kort efter mødte hun fru Vestergaard, som nikkede overdrevent. Det var farmorens genbo. Så kom det nok alligevel frem, at Mathilde havde været i Aabenraa. Det var umuligt at skjule noget i den her by!

Da hun var fremme, gik hun direkte op på første sal. Sekretæren sad nærmest døren. En nydelig dame først i tresserne med opsat hår, rødakerede negle og matchende læbestift.

“Davs, er min far ... jeg mener chefredaktøren?”

Sekretæren smilede. “Det er han. Gå bare ind.”

Hendes far så forståeligt nok overrasket ud. “Mathilde!? Det var da en skøn overraskelse.” Hans røde hår var gråsprængt i siderne, men han var stadig en pæn mand.

Hun slog ud med armene. “Ja, ikke? Ministeriet sendte mig ud på en opgave i Haderslev. Og så var jeg jo lige i baghaven.”

“Haderslev?” Faren rynkede panden. “Har ministeriet opgaver dér?”

“Er det chefredaktøren, der spørger? Kære far, mange af de ting, jeg laver, er fortrolige!” ‘Løgner, løgner,’ sagde en stemme i hendes baghoved.

“Skal jeg ringe hjem til mor og sige, du bliver til middag?” Det var rørende, så glad han så ud.

Hun viftede afværgende med hænderne. “Desværre. Det kan jeg ikke. Jeg har forelæsninger i morgen tidlig, så jeg skal med toget om lidt over en time.”

“Så siger vi det.” Formodentlig undrede han sig over, at hun prioriterede en visit på hans arbejdsplads, det havde været mere forudsigeligt, hvis hun var taget hen i tobaksbutikken eller hjem. Om lidt ville han undre sig endnu mere.

“Far, jeg ville gerne tale med dig.”

“Ja? Selvfølgelig ...” Han rettede sig i stolen.

“Kan vi gå en tur? Måske ned til vandet?”

“Ja da ... er det alvorligt?” Nu rejste han sig.

“Nej ... jo, måske lidt.”

Sammen gik de gennem kontorlandskabet. Det var, som om sekretærens øjne stak i ryggen.

De gik ad Havnevej mod Nyhavn. Sensommervarmen ramte dem, og det føltes, som om der var torden i luften.

“Du gør mig lidt bekymret,” sagde hendes far og lindede lidt på slipset.

“Det forstår jeg godt, det er heller ikke nemt.” Hun havde øvet sig, men det var svært at få begyndt. Med alle de løgne, der var blevet en del af hendes liv, måtte hun se at blive bedre til at lyve. “Jeg vil gerne tale med dig om din ungdom.”

Han stoppede op midt på fortovet. “Min ungdom?”

Der var ikke andre muligheder end at springe direkte ud i det, afgjorde hun.

“Far, jeg har hørt rygter om, at du har været nazist under krigen? At du skrev artikler i et blad, der hed Ørnen. Er det sandt?”

Hans ansigtsskulør ændrede sig, først hvid, så rød. “Hvem siger det?” Måden, han sagde det på, bekræftede desværre, at det var sandt.

Mathilde sank. Det var vigtigt ikke at vise, hvor forfærdet hun var.

“Hørt rygter er nok ikke det rigtige udtryk. Måske har jeg bare opfattet det som barn, og nu er det dukket op i min bevidsthed. Jeg kan ikke huske, hvor jeg ved det fra.”

“Kan ikke huske det?” Stemmen var lidt for skinger.

“Er det ikke også lige meget? Jeg bliver nødt til at forstå det.”

De gik. Der var ingen af dem, der sagde noget. Mathilde spekulerede på, om han ville svare. Så passerede de ishuse, og faren stoppede op. “Det her ... den her samtale bliver ikke nem for mig. Kom, lad os købe en is.”

Med hver sin vaffelis i hånden søgte de så langt væk fra andre mennesker, som de kunne. Der var adskillige, der promenerede langs vandet i det gode vejr. Hver gang nogen kom for tæt på, holdt de en lille pause. Af og til nikkede hendes far venligt til nogen.

“Det er et kapitel i mit liv, jeg ikke er særlig stolt af. Jeg ved ikke engang, om jeg kan forklare det.”

“Prøv.”

Hun lod faren tale længe uden at sige noget. Han fortalte om en ensom skolegang, hvor han havde fået en ny klassekammerat, Herman, som han var blevet venner med. Hermans familie havde taget ham til sig som deres egen søn, og med tiden havde de indoktrineret ham. De gik meget op i Hitlers ideer i 30'erne. Længe inden det stod klart, hvilken manipulator han var.

“Jeg var ung. Ville bare gerne accepteres. Da Hermans far foreslog, at jeg skrev i det nazistiske blad Ørnen under pseudonym, ja, så kunne jeg ikke afslå. Efterhånden blev jeg fedtet mere og mere ind i det. Jeg gyser, når jeg tænker på det i dag!” Han strammede grebet om Mathildes arm.

“Men du giftede dig med en jøde? Det er stadig meget svært at forstå.”

“Tålmodighed, min ven. Historien er jo langt fra slut!”

Faren fortsatte beretningen, og det blev indviklet. Da Sara, Mathildes mor, og hendes forældre var flyttet til byen, var han blevet mere og

mere opmærksom på, hvor afskyvækkende nazismen var. Det havde fået ham til at fungere som en slags dobbeltagent i flere år. Også Sara havde taget dyb afstand fra August, men det var altså alligevel endt med, at det blev de to.

“Det er jeg selvfølgelig glad for,” sagde Mathilde. Hun havde ikke behov for at høre flere detaljer. Desværre var det rigeligt til at bekræfte Heinrichs historie. Hvor end han vidste det fra, var det en alvorlig klemme, som hun ikke lige sådan kunne komme ud af. “Vi bliver nødt til at gå mod stationen, jeg skal snart med toget.”

De vendte om og gik mod stationen.

“Jeg har stadig svært ved at forstå, hvorfor du kommer og ripper op i det hele nu, Mathilde?” Faren så på hende med et trist blik. “Hvorfor nu? Og passer det, at du skulle til Haderslev?”

“Selvfølgelig passer det med Haderslev! Og det er bare noget, jeg har tænkt på længe. Det må have ligget og ulmet i min underbevidsthed. Som noget, jeg har drømt og været usikker på om passede.”

“Jamen har vi virkelig talt om det, da du var barn? Jeg tror ikke engang, din mor og jeg nogensinde har talt om det, hvor du kunne have lyttet, uden at vi vidste det. Det er meget mærkeligt.”

“Ja, men jeg må jo have det et sted fra. Og det er ikke, fordi nogen har fortalt mig det.” Hun gjorde sig umage for at lyde overbevisende.

Lige inden hun steg på toget, lagde hendes far en hånd på hendes arm. “Som sagt vil jeg gerne glemme den del af mit liv. Kan vi ikke lægge det bag os nu?”

“Jo ... jeg er bare glad for, vi fik talt om det.”

Hun gik ind i toget, blev stående på gangen og vinkede, da det satte i gang. Så gik hun ind i en tom kupé. Åbnede vinduet og lod frisk luft strømme ind. Satte sig og lukkede øjnene.

Hvordan helvede kom hun ud af den her knibe?!

Kapitel 54

Østberlin, september 1970

Oma så ikke rask ud, tænkte Andreas, da han rullede kørestolen ned til søen.

“Hvor er det vidunderligt at sidde i solen.” Hun smilede, så øjnene forsvandt mellem rynkerne.

De sad lidt med ansigterne vendt op mod de livgivende stråler. Med hinanden i hånden.

“Jeg lever ikke meget længere,” sagde Oma.

“Selvfølgelig gør du det,” protesterede han og fortrød med det samme sine ord. Formodentlig var det sandt. Plejehjemmet havde stjålet hendes sidste kræfter.

“Hvordan går det med dig, min dreng?”

“Godt. Jeg er glad for tolkearbejdet. De uger, hvor der ikke er konferencer, sidder jeg hjemme og oversætter.”

“Det lyder noget bedre end møbelfabrikken.”

“Det er det også.”

Andreas funderede over, hvad han skulle fortælle. Han havde altid brugt Oma som sin forbundsfælle, fortalt hende alt det, han ikke nævnte over for andre.

“Der er så meget, jeg tænker på,” begyndte han. “Hvem min far var. Hvordan han kunne gøre det, han gjorde. Om det var, fordi han var vred. Om jeg har arvet noget af hans vrede.”

Oma drejede hovedet og så på ham. “Vi har aldrig talt om din far

før. Det skal vi heller ikke gøre nu. Vi ved ingenting om ham. Glem det med den vrede. Du er et godt menneske.”

“Jamen jeg er vred.”

“Hvorfor?”

Han stirrede ud over søen og fulgte nogle ændrer med øjnene, mens han tænkte over svaret. “Uretfærdighed er nok det, der gør mig mest vred. Jeg hader uretfærdighed.”

“Hvad er det, der er så uretfærdigt?”

“Der er jo tusind eksempler,” fortsatte han. Så talte han om Jürgen. Det, at han ikke fik lov til at leve. Ikke måtte forfølge sine drømme. At Andreas ikke måtte læse på universitetet, selvom han var blandt de bedst egnede i klassen. At Elises liv var meget lettere end andres. Hun havde læst på universitetet. Havde sin egen lejlighed, hvor alle andre skulle stå på venteliste i årevis. Hendes forældre og alle deres materielle fordele, som kun et fåtal kunne nyde godt af. Og samtidig prædikede Standtorp lighed for alle. Som om han gik ind for socialisme.

Forholdet til Stasi kunne han ikke få sig selv til at nævne, men de andre eksempler var også nok.

“Men er det noget, du kan ændre på?” spurgte Oma.

Han trak på skuldrene. “Nej, det kan jeg nok ikke.”

“Giver det så mening at lade den vrede styre dit liv?”

“Måske ikke.”

“Andreas, der er noget, du aldrig har fortalt mig. Men jeg ved det godt.” Hun klemte hans hånd.

Meldingen var højst overraskende. Han ventede spændt. “Du har tænkt på at flygte mange gange. Måske har du ligefrem forsøgt?”

Det blev sagt helt naturligt, og han følte sig afsløret. “Hmm, måske,” indrømmede han.

“Jeg synes bare, du skulle beslutte dig én gang for alle. Vil du, eller vil du ikke ud af landet?”

“Du får det til at lyde så enkelt.”

Hun smilede blidt. “Det ved jeg skam godt. Din bror døde i forsøget.

Men du er klogere. Hvis du vil, kan du godt. Men træf dog beslutningen én gang for alle og få fred i sindet. Ønsker du overhovedet at forlade DDR?”

Der blev stille. De kunne høre bladene rasle og fuglene synge. Andreas tænkte. Utroligt, som hun kendte ham. Der var ikke noget at tilføje.

Da han ikke svarede, fortsatte hun ufortrødent: “Det tager for meget af din energi evig og altid at spekulere på det. Beslut dig. Tror du, at du bliver lykkeligere i Vesten?”

“Nok ikke,” svarede han uden at være sikker.

“Elise kan ikke gøre for, at hun har den far, hun har. Hvis du elsker hende, burde du gifte dig med hende.”

Da han tog toget hjem, tænkte han på det, de havde talt om. Vreden, utilfredsheden. Hvordan han altid tænkte på flugtmuligheder, når han var i krise. Der var ingen andre end ham selv, der var ansvarlig for hans lykke. Hvorfor ikke gøre en indsats? Holde fast i det, han havde værdsat det.

Nogle gange, når han tænkte på Elise og fremtiden, tonede Jürgen frem. Altid med en advarsel om, at det forhold var dømt til at mislykkes! Fra nu af ville han holde Jürgens holdninger ude af sine tanker. Han var død. Og det havde han været i mange år!

Han låste sig ind i lejligheden.

“Hej!” Elise dukkede op i døren. Hun holdt en pakke kaffe frem. “Se, hvad jeg har fået, rigtig kaffe.”

Han trak hende ind til sig og kyssede hende. “Dejligt.”

“Kom, jeg laver en kop med det samme, jeg har også gåsefedtboller med hjem.”

Lidt efter sad de indhyllet i duften af rigtig kaffe, og Andreas besluttede sig for, at man lige så godt kunne nyde de fordele, der fulgte med.

“Gik det godt på kontoret?”

“Ja.” Hun smilede.

Hvorfor ikke bare være glad for, at Elise elskede sit advokatarbejde, spurgte han sig selv. Glemme det, som nogle mennesker sagde: Dommerne får at vide af Stasi, hvad de skal mene, og Stasi får det at vide af partiet!

Man sagde også, at Stasi prægede de jurastuderende ... At man tog de mest lydige. Han havde altid tænkt, at Elise nok var en af dem. Men han ville holde op med at tænke på hende på den måde. Hun var sød og elskelig og kunne ikke gøre for, at hun var opdraget på den måde.

Han ville lukke af for det. Glemme det. Oma havde ret. Alle de negative tanker ændrede ingenting.

Køkkenuret slog. Så lænede han sig frem. "Elise, vil du gifte dig med mig?"

Kapitel 55

København, september 1970

“Hej, smukke, er du her?” Gunnar ræsedde hen til de ramponerede liggestole, som Mathilde og Anette havde placeret på terrassen i kollektivets vildnis af en have. “Har du savnet mig?” Hans shorts var for stramme, og T-shirten hullet.

“Selvfølgelig!” Mathilde smilede.

“Skal vi ryge en fed?”

Hun slog afværgende ud med hænderne. “Tak for det generøse tilbud. Men jeg cykler hjem om lidt og vil gerne være klar i hovedet.”

“Vi sidder lige og snakker pensum ...” tilføjede Anette. Nok i håb om at han ikke slog sig ned.

De hørte ham mumle “dødbidere” på vej ind ad havedøren. Få sekunder senere drønedde Bob Dylan ud ad de åbne vinduer.

Pigerne så på hinanden, og Mathilde sagde: “Alting er, som det plejer.”

“Er du sikker på, at alt er godt mellem dig og tyskeren?” Anette så udforskende på hende. Tyskeren var tydeligvis et udtryk, hun var begyndt at bruge for at lægge afstand til Heinrich.

“Du spørger meget tit, og svaret er stadig ja.”

“Men har du fundet en forklaring på det brev?”

“Det var en misforståelse, det viser sig, at han er født i Köln.” Hun løj Anette lige op i hendes åbne ansigt uden at blinke.

“Du er bare ikke helt dig selv.”

“Travlhed på jobbet.”

“Hmm.”

De tav og vendte ansigterne op mod solen. Det var en fornøjelse at høre fuglefløjt og dufte blomsterne i haven, og Mathilde måtte indrømme over for sig selv, at der også var fordele ved at bo i et kollektiv i en forstad til storbyen.

Der gik ikke lang tid, før Anette begyndte at snakke om en planlagt demonstration mod Verdensbanken, som skulle holde årsmøde på d'Angleterre i København. “Tager du med?” spurgte hun med tindrende øjne, som drejede det sig om en tur til Paris.

“Måske ... hvad vil vi opnå med det?”

“Vise dem, hvad vi mener om det! Vores moddemonstration skal understrege, at den anti-imperialistiske venstrefløj betragter Verdensbanken som et redskab for USA's imperialisme.”

“Halleluja!” sagde Mathilde, og de kom begge til at fnise.

“Det er i en god sags tjeneste, men det bryder Heinrich sig måske ikke om?”

“Hold nu op! Selvfølgelig er jeg med!” sagde Mathilde og tænkte, at veninden bare skulle vide, hvor meget den demonstration ville passe Heinrich.

Det skramlede ved havedøren. “Halløj, Mathilde!” Stemmen tilhørte Lars.

Hun satte sig op og tog solbrillerne på. “Hejsa. Godt at se dig.”

Lars satte sig på en havestol, som manglede det ene armlæn. De snakkede lidt om studielivet og Lars' engagement i partiet, så sagde han: “Skal du noget i efterårsferien?”

“Hvad mener du?”

“Sagen er, at vores kontakter i DDR planlægger at lave en børnelejr i Rostock. Vi mangler en frivillig til at tage med.”

“En børnelejr?”

“Ja, en feriekoloni for DKP'ernes børn, det er en meget fin gestus.”

“I skal ikke sende mig ... jeg vil sikkert bare prøve at stikke af igen.”

De lo.

“Thilde, overvej det lige!”

“I har spurgt 25, som alle har sagt nej, og så prøver du lige mig også?” Mathilde kunne se, hun ramte plet.

“Du har ret i, at du ikke er den første, jeg spørger.” Lars rømmede sig. “Men det er et fint arrangement med spændende udflugter og tolke, der hjælper med det sproglige.”

“Jeg har ikke tid!”

“Det ville måske være godt for dig at få slappet lidt af,” mente Anette. “Og du får en gratis rejse.”

“Og hvad med dig? Du trænger ikke til at slappe af?”

“Jeg er ikke god til børn – men det er du! Jeg er heller ikke vild med at rejse. Jeg gider ikke DDR.”

“Du er en fantastisk kok, skat!” Heinrich så på Mathilde med charmeblikket, som hun engang var faldet for. Og som hun nu afskyede. Han spiddede et stykke kylling på gafflen og stak det i munden.

Det var flere uger siden, hun havde været i Aabenraa, og hun følte sig mere fanget end nogensinde. Hver nat spekulerede hun på, om hun skulle gå til politiet, stikke af eller noget helt tredje. Hvordan slap hun ud af det her? Måske var det derfor, hun havde sagt ja til at tage med på feriekolonien. Så slap hun da for Heinrich så længe.

“Jeg er glad for, at du kan lide det ... jeg var lige et smut på besøg i kollektivet i dag.”

“Hvordan gik det?”

“Fint. Faktisk så sagde jeg ja til noget frivilligt arbejde for DKP. Det betyder, at jeg tager med som hjælper på en feriekoloni i Rostock i efterårsferien.”

“Du kunne godt have spurgt mig først.” Han sendte hende et mørkt, besidderisk blik.

“Jamen jeg troede ...” Underdanigheden i hendes egen stemme fik hende til at afbryde sig selv. “Ja, jeg burde lige have vendt det med dig, men jeg troede, du havde travlt med din hovedopgave.”

Det så ud til at formilde ham. “Hmm, Rostock, siger du?”

“Nemlig.”

I lang tid tyggede han bare på en bid kylling, så sagde han: “Jeg har brug for, at du gør noget for mig.”

En uro bredte sig i Mathildes mave. Hvad havde han nu fundet på?

“Ja?” Hun gjorde sig umage for at smile. Hvis han bad hende om at stjæle flere dokumenter eller fotografere dem, ville hun sige nej. Hun kunne ikke gøre det igen. Ordet landsforræder havde aldrig før givet så meget mening.

“Jeg har brug for, at du tager noget med til DDR for mig.”

“Hvad?” Hun lagde bestikket fra sig. “Hvad taler du om?”

“Jeg har et møde en gang i kvartalet, hvor jeg plejer at tage til Stralsund. Formålet er blandt andet at aflevere noget til en kontakt.” Uden at se på hende øsede han mere sovs op på tallerkenen. “Sagen er, at jeg har tænkt mig at holde mig lidt i ro den kommende tid. Vise mig noget mere på studiet og rejse mindre.”

“Aha ... men hvorfor?”

“Man skal altid passe på. Det sidste, jeg ønsker, er at komme i de danske myndigheders søgelys.”

“Det gør du vel ikke?” Den latter, hun præsterede, lød kunstig i hendes egne ører. “Og du tror, det går ubemærket hen, hvis du sender mig?”

Kapitel 56

Østberlin, oktober 1970

“Halløj!” Andreas hørte Elises stemme ude fra entreen. Han lagde pennen fra sig og mærkede en glæde skyde frem i brystet. I dag ville han overraske hende. Han havde fået en æske rigtig chokolade af en dansker, og han havde gemt den til en særlig lejlighed. Det var nu. De arbejdede begge for meget, og det var vigtigt at påskønne hinanden. I dag ville han også diskutere alle detaljerne i forbindelse med brylluppet, selvom der var lang tid til, betød det meget for hende.

Hun dukkede op i døren, men noget i hendes ansigtsudtryk fik ham til at blive siddende. “Jeg troede, det gik godt med dit tolkearbejde.”

Andreas blinkede. “Hvad er det for noget at sige? Du er lige kommet ind ad døren.”

Bemærkningen overhørte hun, han kunne se, hun var ophidset. Stod nogle meter fra ham med armene i siden. “Hvorfor går du rundt og lader, som om det hele er perfekt? Jeg troede, vi kunne stole på hinanden?”

Han rejste sig vaklende. Følte sig som en bokser i ringen på vej i gulvet efter en knockout. “Hvad i himlens navn taler du om?”

Hun var så bevæget, at hun rystede. “Østersøugen!”

Nu gik al luft ud af ham. “Østersøugen! Det er flere måneder siden ... skulle jeg ... har jeg ...” Han satte sig på stolen igen. Billeder susede gennem hans hjerne. Otto Vinge havde sladret. Nok var han beruset, men han havde hørt Andreas tale om Mathilde. En kvinde, Andreas

bare havde mødt uskyldigt en halv time! Det burde være ligegyldigt, men østtyskere skulle ikke pleje privat omgang med klassefjenden. Og måske havde han sagt noget endnu værre, som han ikke kunne huske. Men hvor vidste Elise det fra?

Hans usammenhængende tale gjorde hende bare endnu vredere, og han forbandede sig selv. Uanset hvad hun ville beskyldte ham for, lignede han klart en skyldig. Han rettede sig op i stolen. Angreb var det bedste forsvar. Han lagde kraft i stemmen. "Hvorfor kommer du hjem og taler om mit arbejde på den måde? Hvad er det egentlig, du taler om?"

"Lad os sætte os over i sofagruppen."

Stemningen var alvorlig, da de satte sig over for hinanden. Han i en lænestol, hun i sofaen. Han ventede på et udspil, mens en frygtelig uvished gnavede som orme i maven.

"Jeg besøgte min far i dag," sagde hun tonløst.

Og det forklarede alt.

Han mærkede et begyndende raseri. Følelsen af at blive overvåget. At blive bagtalt. Han holdt det nede. "Og hvad var det så, du hørte?"

"En vigtig dansker klagede over dig."

"Hvem?" hørte han sig selv spørge.

Spørgsmålet fremkaldte en rynke mellem hendes bryn. "Jeg ved da ikke, hvad folk hedder. Det er vel heller ikke vigtigt, hvem det er?"

"Men hvad handler det her om?" Han bad en stille bøn til, at hun havde hørt om den oprindelige klage. Den, han selv havde hørt.

Hun tørrede et par tårer væk. "Der blev klaget over din opførsel! Det har du aldrig nævnt. Jeg troede, vi fortalte hinanden alt."

Han undertrykte en trang til at forsvare sig. Selvom det ville være på sin plads at tale om dobbeltmoral, nu hvor de danske delegerede drak mindst lige så meget som ham selv. Forskellen var naturligvis, at de ikke skulle præstere på samme måde dagen efter.

Andreas kørte hånden gennem sit hår. "Selvfølgelig ved din far alt om min gøren og laden."

“Han føler sig jo personligt ansvarlig for at have anbefalet dig, på trods af at du ikke har en universitetsuddannelse.”

Vreden byggede sig op i ham, han kæmpede for at nedtone den. Mens han følte sig kørt over af en damptrømler. Frygtelig afhængig af et menneske, han bestemt ikke ønskede at være afhængig af. Nu havde han følelsen af, at Joseph Standtorp havde sendt sin datter som budbringer. Andreas måtte tage sig sammen og kæmpe for sit liv.

“Hør her.” Han så på hende med et trist blik. “Det var for dårligt. Jeg burde ikke have drukket så meget, og det blev alt for sent. Det var en begynderfejl.”

“Begynderfejl!?” Hendes stemme skingrede. “Den sidste dag var du knap i stand til at arbejde.”

“Den sidste dag, ja. Men de andre dage klarede jeg det godt.”

“Måske,” sagde hun sammenbidt.

“Jeg har jo talt med **Walther** om det. Jeg har beklaget og lovet ham, at jeg aldrig gør det igen. Jeg sørger for at være en god vært for gæsterne. Fremover drikker jeg aldrig mere end et par genstande. Jeg ved ærlig talt ikke, hvorfor du skal blandes ind i det? Jeg kan godt klare mig selv.” En snert af vrede kunne spores i hans stemme.

Hun sukkede og så på ham med en advokatmine, som hun sikkert brugte i retten. “**Walther** er tilfreds med dine oversættelser af litteratur og den slags. De er villige til at give dig en chance til. Men der er ikke plads til flere fejltrin!”

“Nej, selvfølgelig ikke.”

“Der er en harmløs børnelejr for danske børn, som du kan deltage i om en uge.”

Kapitel 57

Rostock, oktober 1970

“Må jeg godt sidde ved siden af dig?” Der stod en lyshåret pige med hestehale ved siden af det sæde, hvor Mathilde havde sat sig.

“Selvfølgelig.” Mathilde rykkede ind til vinduespladsen i bussen.

“Hvad var det nu, du hed?”

“Birgit.”

“Det er et fint navn.” Mathilde smilede.

“Jeg ved ikke, om jeg kan falde i søvn et fremmed sted,” sagde Birgit.

“Har du aldrig prøvet at sove andre steder end hjemme?”

“Jo, hos min mormor og morfar.”

“Det skal nok gå.” Mathilde klemte pigens hånd og kiggede over på Lise, som var den anden frivillige voksne, der var med på busturen. Lise var en buttet brunette med fletninger, der gav hende et barnligt udseende. Sammen havde de ansvaret for 15 børn mellem 10 og 14 år.

Bagerst i bussen blev der råbt og grinet. Nogle af de større drenge lavede sjov med pigerne, og indimellem lød det til at kamme over. Så rejste enten Lise eller Mathilde sig og råbte: “Nu må I lige falde lidt ned.” Hvis det ikke hjalp, gik de ned til dem for at få ro. Det plejede at virke.

Måske er der en grund til, at jeg læser jura, tænkte Mathilde. Men hun så frem til et afbræk fra studierne og Heinrich. Gudskelov afledte børnene hendes tanker fra alt det ubehagelige, som Heinrich havde sat i gang.

Det var svært at fatte, at hun i dette øjeblik var i færd med at smugle ulovlige ting over grænsen. Mikrofilmene var så fantasifuldt skjult, at det næsten var morsomt. Men den følelse havde hun bestemt ikke nu. Ville de alligevel finde dem, som Heinrich havde skjult i hendes hårbørste?

Hun mærkede en varm, tung fornemmelse af Birgits krop, der lænede sig ind mod hendes. Pigen var faldet i søvn.

Færgeoverfarten gik alt for hurtigt. Børnene var over det hele på færgen, og Mathilde forsøgte at føre en samtale med Lise. Men det var svært at koncentrere sig, hun tænkte kun på, hvordan det ville gå, når de skulle fra borde. Hvor mange år kom man i fængsel for at smugle mikrofilm ind i et andet land? Men hvis hun blev taget i den østtyske told, var der jo et link til Stasi, som også havde interesse i det, hun smuglede. Det var noget rod, hun havde opgivet at holde rede på det. Det, hun var i færd med, var strafbart i Danmark, og så var det nok også strafbart i DDR.

Lige inden de var i havn, sagde hun til Lise: "Hvis du har bøger eller blade med, så smid dem ud, dem må du ikke have med ind."

"Det vidste jeg ikke." Lise så forundret ud.

Nu var de i havn. Alle børnene var mødt op ved udgang B. De blev talt, og så gik de i gåsegang ned ad metaltrappen. Lise forrest og Mathilde bagerst med Birgit i hånden.

Mathilde svedte, alligevel tog hun sin trøje på. Tolderne ville måske blive mistænkelige, hvis de bemærkede hendes svedplamager under armene.

De gik fra færgen og ind i stationskontoret. Synet af toldbetjentene i deres grå uniformer fik hende til at gyse. Hun holdt blikket stift rettet mod et punkt bag dem, mens hun spekulerede på, hvordan man virkede mindst suspekt. Skulle man se på tolderne eller undlade at se på dem?

Hver person i køen skulle vise pas og visum. Deres bagage blev gennemrodet, fandt tolderne udenlandsk valuta, blev det konfiskeret.

“Jeg er lidt bange,” sagde Birgit og krammede Mathildes hånd.

“Det skal du ikke være, de gør bare deres arbejde. Vi skal bare vise dem alting, så sker der ikke noget.” Mathildes stemme lød helt forkert. Hun beordrede sig selv til at tage sig alvorligt sammen. Tænkte på, om hun skulle have prøvet at gemme hårbørsten i bussen, men den var nok også i færd med at blive gennemsøgt minutiøst, mens de stod her.

Tolderen rodede Birgits ting igennem, fandt en børnebog, som blev taget.

Birgit græd. Det gav Mathilde et alibi til at bøje sig ned og trøste hende, mens toldereren så på hendes pas og visum. Hun rankede sig igen, lod ham sammenligne pasbillede og virkelighed. Prøvede at se neutral ud, da han gik om bord i hendes taske. Alt blev taget ud og vendt og drejet. Hendes hjerte sprang et slag over, da han stod med hårbørsten i hånden.

“Haben Sie Geld?”

Hun rystede på hovedet. “Nur Ostmark.” Forbandet, som hendes stemme rystede.

Tolderen betragtede hende, stadig med hånden om hendes hårbørste. Da hun fik øjenkontakt med ham, slog hun blikket ned.

I et øjeblik var det, som om hele processen gik i stå. Som om han kunne se al den uro, der var inden i hende. Hun var så godt som sikker på, at de ville trække hende til side og ind i et af de små aflukker. Presse hende. Hun så for sig, hvordan hun ville bryde sammen og tilstå.

Så løftede han hovedet, smed hendes ting tilbage i tasken, verfede hende videre og vinkede den næste frem.

Udenfor i solen var børnene overstadige, da de linede op til at stige ind i bussen. Mathildes ben rystede.

“De var godt nok grundige! Men hvor er det altså spændende!” sagde Lise, da de sad i bussen. “Men du virkede meget nervøs?”

“Gjorde jeg?” Mathilde agerede overrasket. “Jeg har prøvet det flere gange før, og så længe man ikke har noget at skjule, så ...”

“Hvorfor var de så vrede?” Birgit så spørgende på Mathilde.

“De var ikke vrede, bare grundige,” svarede Mathilde og sænkede skuldrene.

“Vi var på ferie i Tyskland i sommer, da var det slet ikke sådan.”

“Alle lande er forskellige.” Mathilde tav og tænkte sig om. Hvordan ville en ægte kommunist udtrykke det? “I Østtyskland ønsker man fred. De vil gerne beskytte sig mod kapitalisterne udefra, så alle og enhver ikke bare kan komme ind i landet.”

Svaret så ud til at tilfredsstille Birgit.

Så hørte de Lise tale til alle: “Nu er vi fremme om meget kort tid ... lad mig lige give nogle praktiske informationer ...”

Bussen kørte ind på parkeringspladsen foran feriekolonien. Det knasede i gruset. Børnene jublede. Lise og Mathilde smilede til hinanden. De steg ud i strålende solskinsvejr. Kolonien lå på en stor naturgrund fuld af græs, træer og buske. Efteråret var mildt, selvom træerne var begyndt at tabe deres orangerøde blade.

Hvis man fulgte stierne på grunden med øjnene, ledte de hen til det fineste hvide sand, klitter og marehalm. Stranden var nok som et fluepapir om sommeren. Nu var der kun et enkelt ældre par, der gik tur med deres hund.

Ude i horisonten lå det store, brusende hav. Der var skumtoppe på bølgerne.

I løbet af sekunder stod personalet klar på en række til at modtage dem. Mathilde holdt vejret, mens hun lod øjnene løbe hen over modtagelseskomiteen. Da hun nåede en af de sidste i rækken, gav det et sæt i hende. Der stod han. Hans hår var stadig kortklippet og skuldrene lige så brede, som hun huskede dem. De blå øjne mødte hendes.

Først nu indrømmede hun over for sig selv, at hun havde håbet, at Andreas Müller ville være tolk på stedet.

Børnene stillede op på en række, og alle gav hånd. Mathilde var den sidste i køen. Instinktivt vidste hun, at det var bedst, at ingen vidste, at hun og Andreas kendte hinanden. Ingen af dem sagde noget, men

hun mærkede hans faste håndtryk og blev suget ind i hans blik. Det var svært at frigøre sig. Han var i hvert fald glad for at se hende.

I foyeren holdt bestyreren for feriekolonien en lille tale, som blev oversat af Andreas. De skiftedes til at sige en sætning. Andreas var blevet mere øvet i dansk.

“Kære alle, velkommen til DDR. I disse pragtfulde omgivelser vil vi sørge for, at I får en uforglemmelig ferie. Om morgenen er der morgenmad klokken ...”

Mathilde slugte ham med øjnene. Der var noget vanvittig tiltrækkende ved ham. Modsat Heinrich lignede han hverken en kendt rockmusiker eller var mystisk. Men han var sig selv på en drenget måde. Kroppen vidnede om, at han stadig brugte adskillige timer på sport om ugen. Måske var det det, at der både var noget hårdt og blødt over ham, der gjorde ham så tiltalende. Hun erindrede, at han var ualmindelig ærlig, da de havde talt sammen. Håbede, at hun ville møde samme tillid igen.

Efter talen var der udlevering af nøgler.

Mathilde læste navne op fra et papir: “Jonas, Helle, Henrik, Søren, Mona, Gitte, Susanne og Hanne. I går med mig. Så finder vi jeres værelser. Lise tager resten med sig til den østlige fløj.”

Der var to tolke tilknyttet gruppen. Det foresvævede Mathilde, at nogen havde sagt, at de altid var to, så de kunne holde øje med hinanden. Østtyskere måtte ikke mænge sig med udlændinge eller komme for tæt på. Det måtte hun se at få lavet om på!

Inden Lise begyndte sin oplæsning af navne, trådte Andreas frem. “Jeg kan hjælpe, hvis der er spørgsmål. Min kollega, Thomas Bauer, sørger for at hjælpe Deres kollega.” Den tyske accent mindede om Heinrichs.

“Tak.” Mathilde så lidt for længe ind i hans øjne.

De gik forrest med børnene efter sig.

“Jeg er virkelig glad for at se Dem,” sagde Andreas sagte.

“I lige måde.”

Den pige, der hed Helle, kom op på siden af Mathilde. “Kender I hinanden?”

“Nej, nej,” svarede Mathilde.

Kapitel 58

Rostock, oktober 1970

Lige siden Andreas havde set Mathilde stige ud af bussen, havde han følt sig urolig. Han måtte tvinge sig selv til ikke at stirre på hende. Det kunne umuligt passe, at deres veje skulle krydses hele tre gange, uden at der var en mening med det.

Thomas var allerede kommet med en lille stikpille om, at Andreas havde været forbavsende hurtig til at vælge imellem de to voksne. Der var den buttede kvinde, som lignede en forvokset teenager, og så var der Mathilde. Hun var smuk. Smukkere, end han huskede. Det røde, krøllede hår gjorde hende markant. En, man lagde mærke til i mængden. Mange kvinder ville give deres højre arm for at få den hårfarve.

Dagen var gået med at få indkvarteret børnene, en tur til stranden og et foredrag om det østtyske skolesystem, som han var ret overbevist om, at børnene var ligeglade med. Efter aftensmaden var tolkearbejdet afsluttet. Børnene spillede spil i pejsestuen, og de skulle være i seng klokken 21.

Stasi forventede, at tolkene blev siddende i gæsternes nærhed for at holde øje med dem. Og ikke mindst for at holde øje med hinanden.

Andreas foregav at læse. Han sad i et hjørne for sig selv og grublede over, hvordan han fik Mathilde i tale. De kunne umuligt bare gå i seng oven på det her. Måtte i det mindste tale sammen under fire øjne. Han gjorde alt for at overhøre den bimplende alarmklokke i sit indre.

Det, han mindst af alt havde brug for lige nu, var en ny skandale. Men Mathilde gjorde ham blød som smør. Magtesløs. Han var nødt til at tale alene med hende.

På et tidspunkt rejste hun sig. Formodentlig for at gå på toilettet. Han ventede nogle minutter, så rejste han sig og gik efter hende. De passerede hinanden ude på gangen. "Skal vi mødes i pejsestuen, når alle er gået i seng?" spurgte han og indkasserede et hurtigt nik.

Han kom til at vente længe i pejsestuen. I starten blev Thomas også siddende. De vogtede over hinanden, præcis som Stasi ønskede det. Stasi var ikke klar over, at Andreas havde en klemme på Thomas. Men det vidste de begge to.

"Hun er attraktiv, hende den rødhårede, hvad?" Thomas så på Andreas.

"Det har jeg såmænd ikke tænkt over."

"Løgner."

De lo.

"Jeg tror, du trænger til at gå tidligt i seng," sagde Andreas.

"Vi bør gå i seng samtidig."

"Fint. Så gør vi det nu." Andreas rejste sig.

"Allerede?"

"Ja, jeg skal læse."

Inde på værelset ventede han fem minutter og følte sig som en anden teenager, da han sneg sig ud på gangen og tilbage til pejsestuen.

Næsten en time senere kom Mathilde hen og satte sig ved bordet. "Åh Gud, hvor er det bøvlet at få så mange unger til at sove." Hun lo. "De løber ud og ind af værelserne og er ikke det mindste interesserede i at lægge sig til at sove."

"Ville du være det i den alder?" spurgte han. Han kunne lige så godt have tilføjet: Eller nu? Der var bestemt ingen af dem, der tænkte på at sove.

Med ét følte stedet så åbent. Hvis nogen kom forbi, kunne de se

dem. Andreas havde lyst til at række hånden frem og røre ved hende. I stedet sagde han: "Det er vanvittigt at se dig her."

"Er du slet ikke glad for gensynet?"

"Jo da."

"Hvor er ham den anden?"

"Han er gået i seng. Det skal du ikke tænke på."

Der blev stille. Hvad skulle de tale om? Alle emner syntes enten for store eller for små.

De sad bare og så på hinanden. Måske var det ekstra intenst, fordi de aldrig ville kunne få hinanden? Lige nu føltes det, som om Andreas var parat til at opgive hele sit liv for hende. Det var sindssygt. De kendte jo ikke hinanden.

Utroskab havde altid forekommet ham utænkeligt. Han skød tanken fra sig. Det her var noget helt andet.

"Er du lykkelig?" spurgte han så.

Hun lo. "Det var noget af et spørgsmål. Men det tror jeg faktisk ikke, jeg er."

Stemningen i rummet skiftede, og hun sænkede blikket. "Lad os tale om noget andet. Fortæl mig om dit job, du er rigtig god til det."

De sad længe og talte lavmælt. Rykkede umærkeligt tættere og tættere på hinanden. Måske var det bare for at holde varmen? Ilden i pejsten var gået ud.

Andreas rejste sig og fandt to tæpper. Det var over midnat. De burde være gået i seng for længe siden. Den sidste time var de begyndt at flirte for alvor. Der var kun én måde, det kunne ende på. Ingen af dem ville rejse sig og sige godnat.

Der var behov for at tage initiativ. Tænk, hvis de skulle igennem halvdelen af ugen, før det endte, som de begge håbede. Andreas rømmede sig. "Det er sent. Vi kunne gå ind til mig?" Det var ikke den slags, Wagner mente med, at tolkene skulle komme tættere på danskerne. Andreas besluttede sig for at glemme alt om Wagner og Joseph Standtorp.

"Det kunne vi godt."

Kapitel 59

Rostock, oktober 1970

“I dag skal vi i zoologisk have!” fortalte Lise børnene efter morgenmaden. “Det er en meget gammel en af slagsen, den har eksisteret siden 1899.”

Der udbrød almindelig jubel i børneflokket.

Mathilde og Lise sad og talte om det praktiske, da Andreas kom hen til dem. “Det ville passe godt at køre om en halv time. Går det?”

“Det når vi ikke.” Mathilde undgik hans blik. Nattens oplevelser sad stadig i hende som en varm omfavelse. Det var ikke blevet til ret mange timers søvn, og det eneste, hun tænkte på, var, hvornår hun kunne være alene med ham igen. Meget useriøst. Og nu var hun ovenikøbet tvunget til at være på tværs, fordi Heinrich havde lavet en aftale, som hun var nødt til at holde.

Lise gjorde mine til at rejse sig. “Hvis vi skynder os, så ville ...”

Andreas brød ind: “Der er også efterårsferie i DDR, så vi forventer, at der kommer mange børnefamilier i zoo, så det vil være en fordel at køre hurtigst muligt. Så er der mindre kø ved indgangen.”

“Desværre. Vi er nødt til at holde os til planen. Børn skal lære, at planer skal holdes.” Mathilde rejste sig uden at se på nogen af dem. “Vi ses om en time.”

Lise løb efter hende. “Mathilde, det forstår jeg ikke.”

“Sådan er det ... desuden ... altså ... der kommer en mand, som jeg har lovet Lars Poulsen fra DKP ... ja, jeg ved ikke engang, om du

kender ham ... men ham har jeg altså lovet at aflevere noget til en mand, som er her lige om lidt." Hun så skyndsomt på uret.

"Kunne du ikke have sagt det i stedet?" Der var et mørkt udtryk i Lises blik.

"Måske ... vi ses senere." Mathilde snurrede rundt om sig selv og følte sig som en idiot. Det mest logiske havde været bare at lægge det, hun skulle aflevere, i receptionen. Sådan ville de fleste tænke.

Det her havde hun klaret dårligt. Nu havde hun også rodet Lars ind i det. Hvis Lise spurgte ham, hvad det var for noget, blev det for alvor både mærkeligt og forviklet. Det værste var, at Andreas så ud til at synes, at hun var et fjols.

Bussen holdt klar og ventede. Hun ignorerede chaufføren.

Uden for hovedbygningen kredsede hun rundt og holdt udkig efter en midaldrende herre med gråsprængt hår og briller. Det var Heinrichs beskrivelse af manden, der skulle hente materialet.

Manden var forsinket, og hun så i ånden, at hun måtte udsætte busturen yderligere. Mens hun spankulerede rundt på naturgrunden, tænkte hun over de mulige følger af det, hun gjorde for Heinrich.

Hun skulle aldrig have læst op på straffeloven. Det var ikke beroligende at vide, at der i paragraf 108 stod, at den, der foretager sig noget, hvorved et fremmed efterretningsvæsen sættes i stand til umiddelbart eller middelbart at virke inden for den danske stats område, straffes med fængsel i op til seks år. Drejede det sig om efterretninger vedrørende militære anliggender, kunne straffen stige til op til 12 års fængsel.

Det gav et sæt i hende, da hun så en mand, der passede på beskrivelsen, komme gående ind i indkørslen. Da hun vendte sig og kiggede på bygningerne, var der ingen, der iagttog hende. Men hun følte, at alle holdt øje med dem alligevel. Hun havde allerede rodet Lars ind i det, fordi hun havde været ubetænksom. Nu måtte hun snart begynde at tænke klart!

Manden nåede hen til hende. "Vi har en fælles bekendt," sagde han.

“Ja.” Mathilde rakte ham posen med papirer og mikrofilmene.
“Værsgo.”

Hun var lettet, da hun så ham gå tilbage ad den vej, han var kommet.

Inde i lobbyen stod alle ungerne klar sammen med Lise, de to tolke og en guide. Hun prøvede at smile, da hun kom ind.

“Så kan vi måske endelig tage afsted?” Lise så demonstrativt på sit ur.
“Det synes jeg.”

Rostock Zoo var stor og imponerende. Den største af sin art på den tyske østkyst, og den havde mere end 4000 dyr og 300 arter, fortalte guiden.

De vandrede rundt ad stier og betragtede aber, giraffer og elefanter. Guiden fortalte ivrigt, og Thomas eller Andreas oversatte.

Mathilde forsøgte at undgå at opholde sig alt for tæt på Andreas, og hun anstrengte sig for ikke at se på ham. Alligevel kom hun hele tiden til det. Hun måtte minde sig selv om, at de var i DDR, og her vogtede de tre østtyskere formodentlig over hinanden. Hvis nogen opdagede, at Mathilde og Andreas havde en forbindelse ...

Sidst på dagen lykkedes det Andreas at slentre hen forbi hende ved isbjørneburet og sige: “Samme tid og samme sted?”

Det fik spændingen til at stige i hendes mave. Der var frygtelig længe til aften.

Med tilbageholdt åndedræt lukkede hun sig ind på Andreas' værelse. Selvom det kun var anden gang, føltes det allerede som en vane, hun ikke havde lyst til at ændre på. Risikoen for, at nogen skulle sladre om hende derhjemme, var minimal sammenlignet med den risiko, Andreas løb.

Alligevel var hun kun fokuseret på at møde Andreas' varme krop under dynen. Elske med ham, fordi hun ikke kunne lade være, og tale om alt og ingenting.

Selv i det sparsomme måneskin kunne hun se, at han smilede. Så slog han dynen til side, og hun krøb ned til ham.

“Hvorfor varer det her ophold ikke tre uger? Eller bare uendelig lang tid?” hviskede han.

Hun kyssede ham. “Lad os nyde det, mens vi kan.”

Han fortalte om Elise. De havde åbenbart boet sammen længere end et år. Elises far havde sørget for, at han fik tolkejobbet. Det havde han også fortalt, sidst de mødtes.

“Hvordan er Elise?” spurgte Mathilde.

Det billede, Andreas tegnede, var af en nærmest fejlfri kvinde, sød og klog og en dygtig advokat. Interesseret i sin karriere og evig tro mod sin far.

Mathilde bed sig i læben. Hun syntes ikke, det lød som en kvinde, der passede sammen med Andreas. Han lod en finger glide hen over hendes øjenbryn og fulgte linjen ned til kæben. “Jeg ved, hvad du tænker.”

“Det tror jeg ikke.”

“Jo, du tænker, at vi er et umage par.”

“Godt, så tænker jeg det.” Hun kyssede ham.

“Men du skal være klar over, at her i DDR siger vi aldrig sandheden. Vi siger det, man bør sige. Vi stoler ikke på nogen. I hvert fald ikke andre end de allernærmeste. Og se mig nu!”

“Du skal øve dig i at sige, hvad du mener. Det bliver mellem dig og mig.”

Andreas lo stille. “Jeg er vokset op i et land, hvor man kan komme i fængsel for at sige en vittighed om systemet.”

“Er det så slemt?”

Spørgsmålet blev besvaret med et nik.

“Men vi talte om Elise,” sagde hun i et forsøg på at bringe ham tilbage på sporet.

“Ja, og nu øver jeg mig i at være ærlig.” Han smilede en smule forlegent. “Jeg kan virkelig godt lide Elise, og indtil jeg mødte dig, ville jeg faktisk gerne giftes med hende.”

“Årh, du har glemt mig om en uge.” Hun puttede sig tættere ind til ham.

“Sagen er, at jeg befinder mig i en klemme. Jeg kan godt lide det, jeg laver, og jeg kan ikke andet. Har ingen uddannelse. Intet at falde tilbage på. Elise er sød – jeg kan godt lide at bo sammen med hende. Da vi flyttede sammen, tror jeg nok, det var kærlighed, men sådan føles det ikke længere. Jeg tænker mere og mere på vores forskelligheder. Nogle gange synes jeg, det er helt ulideligt, at hun er så loyal over for systemet.”

“Hvis du forlader hende, har hendes far så magt til at påvirke dit liv? Fjerne dine privilegier?”

“Jeg er ret sikker på, at jeg ville miste mit job. Livet i DDR er nok mere absurd, end du kan forestille dig. Sagen er jo, at jeg ikke engang siger min oprigtige mening til min kone. Hun ved ikke, at jeg meldte mig ind i SED, fordi jeg var tvunget til det. At jeg afskyr systemet og alt det, hendes far står for. At jeg hader hans selvgodhed. Den måde, de lever på – som er så milevidt fra den socialistiske tankegang, de prædiker om.”

Kapitel 60

Rostock, oktober 1970

Næste aften listede Mathilde igen ind på Andreas' værelse. Det havde været en pine at komme igennem dagen og udflugten til Sankt Marienkirche, og hvad de nu ellers havde set. Egentlig burde hun være dødtæt, men i det øjeblik, hun trådte ind i det mørke værelse, var hun meget vågen. Hurtigt hoppede hun ned i sengen til Andreas.

“Hvad med ham din kollega, tror du ikke, han ved, hvad der foregår?” spurgte hun efter at have fået en varm velkomst.

Andreas smilede. “Jo, det er jeg ret sikker på. Han bor lige inde ved siden af! Men han siger ikke noget.”

“Hvordan ved du det?”

“Jeg har tidligere taget ham i at kysse med receptionisten et andet sted. Og jeg ved, at han har kone og børn.”

“Sikke noget,” sagde Mathilde. “Vi er mange, der er slemme.”

“Jeg har dårlig samvittighed over, at jeg faldt i søvn i går.” Andreas hvilede hovedet på albuen og så ned på hende.

“Det er da lige meget, det gjorde jeg også. Klokkeren var også et godt stykke over to.”

“Men jeg hørte aldrig ret meget om ham Heinrich.”

Mathilde tænkte sig om, før hun svarede. Deres forhold var kendetegnet ved stor ærlighed, så det ville hun også være nu.

Fortællingen blev lang, og Andreas var en god lytter. Hun begyndte med Thylejren og mødet med Heinrich. Fortalte om hans interesse for

hendes arbejde i Udenrigsministeriet. Mørkekammeret i kælderen. Truslerne om at lække oplysninger om hendes fars fortid til de store aviser, hvis Mathilde angav Heinrich. Hun sluttede med manden med det gråsprængte hår og briller, som havde hentet materialet dagen før.

Bare tanken om det, hun havde smuglet over grænsen, fik hende til at svede igen.

“Jeg er målløs.” Andreas så rystet ud, da hun endelig var færdig med beretningen.

“Men hvad skal jeg gøre?” Hendes stemme steg uvilkårligt en oktav.

“Jeg siger ikke, du gør noget forkert. Men det kunne lige så godt have været en sindssyg film, man kun kan se i Vest-tv.”

De lo lidt, før Andreas fortsatte: “Ham Heinrich lyder til at være psykopat!”

“Han ER psykopat.”

“Det er ikke ment som kritik. Du kan ikke gøre andet end det, du har gjort. Hvordan kommer du ud af den klemme, han har på dig?”

“Jeg aner det ikke. Hvis jeg stikker af, så angiver han bare min far. Selvom det er en gammel historie, er det stadig noget, som pressen gerne vil bore i.” Hun tørrede nogle tårer bort.

Han prøvede at berolige hende med at sige: “Der må findes en vej ud af det.”

I en rum tid lyttede de bare til hinandens åndedræt. Igen i nat var klokken blevet alt for mange.

“Nu har vi talt meget om mig,” sagde Mathilde. “Fortæl mig om DDR. Hvordan var det at vokse op her?”

Andreas smilede. “Det har jeg da fortalt rigeligt om.”

“Overhovedet ikke.”

“Min bror arbejdede jo i Vest. Det er måske derfor, at jeg er mere opmærksom på, hvad det er, vi går glip af her. I Øst er folk overbeviste om, at deres liv ændres, hvis de får et par Levi's-jeans. Bananer og appelsiner er ikke til at opdrive.” Andreas kyssede hendes skulder, før han fortsatte: “En gang for nogle år siden havde Kaufhalle pludselig

bananer. Det var en hel sensation. Nyheden bredte sig med lynets hast. Folk havde svært ved at tro, at det passede, men styrtede hovedkulds hen i butikken og stod i kø langt ud på gaden.”

“Var der så bananer?”

Han nikkede. “Jep. Men butikken var nødt til at rationere. Man udleverede nogle få stykker per familie, så det ikke bare var de første, der købte hele partiet.”

Mathilde sukkede. “Jeg tager bananer med til dig næste gang.”

De så hinanden i øjnene. Ingen af dem havde lyst til at tænke på, om der mon blev en næste gang.

“Da jeg var barn, var det værste, man kunne sige: ‘Vil du hentes?’” sagde Andreas.

Mathilde rynkede panden. “‘Vil du hentes?’ Hvorfor?”

“Det var noget, man sagde for at dæmpe folk. På et værtshus, hvis folk havde drukket lidt for meget og ævlede lidt for meget om ting, man ikke må tale om i DDR. Kritik af styret og den slags. Til familiefester sagde man det også som en advarsel, i sjov, men også alvorligt ment. Hvis nogen sagde noget morsomt om Ulbricht eller styret, så sagde man: ‘Ti nu stille, eller vil du hentes?’”

Hun lagde hånden over munden. “Virkelig?”

“Hvordan var din barndom?”

Mathilde tænkte. Pludselig var det eneste, hun kunne komme i tanke om, Jens. “Jeg havde en god barndom. Er vokset op i et trygt og kærligt hjem, men jeg havde en grim oplevelse, som stadig sidder i mig.”

“Hvad skete der?”

“Jeg var femten. Havde en kæreste, som jeg blev uvenner med. En aften var vi på en strand, hvor jeg forlod ham i vrede. Næste morgen blev han fundet druknet.”

Hun kunne næsten mærke gåsehuden på Andreas’ arme. “Det må være hårdt. Men det var jo ikke din skyld.”

“Det siger alle, men det hjælper altså ikke. Jeg tænker, at han havde

levet i dag, hvis jeg var blevet og havde talt med ham. Den dag i dag ved jeg faktisk ikke, om det var en ulykke eller et selvmord.”

“Det var en ulykke,” sagde han fast.

“Godt, så siger vi det.”

Et øjeblik gav hun efter for trætheden og lukkede øjnene. Åbnede dem hurtigt igen med fornyet energi, da hun mærkede Andreas’ kærlige strøg over hendes skulder.

“Jeg ved godt, at der skete det tragiske med din bror,” hviskede hun. “Men har du aldrig selv tænkt på at flygte?”

“Jeg har mere end tænkt på det,” indrømmede han. “Jeg har selv et mislykket forsøg bag mig.”

Det kom så meget bag på hende, at hun satte sig op. “Hvad skete der?”

“Jeg kom i kontakt med en, som kunne skaffe mig et falsk pas. Det var meget troværdigt. Alt var aftalt, men i ellefte time gik det galt. Der var nogen lige før mig, der blev afsløret. Stasi havde opdaget det, og fra da af studerede de alle pas med lup. Endnu grundigere end før. Jeg var nødt til at droppe det igen. Men jeg var jo heldig ikke at blive afsløret.”

“Det lyder helt vanvittigt,” hviskede Mathilde. “Hvad skete der med dem, der blev taget?”

“De røg i fængsel. Har som minimum fået nogle år i skyggen, og derefter bliver de garanteret overvåget.”

“Men du slap.”

“Ja, det var, lige inden jeg flyttede sammen med Elise. Jeg havde også dårlig samvittighed over for min bedstemor og min mor.”

“Det er ikke meget, du fortæller om din mor?”

“Du taler heller ikke om din.”

“Men er der noget med din mor?”

Han lo. “Du er utrolig. Er du klar over, at meget af det, jeg fortæller dig, har jeg aldrig fortalt til nogen før? Normalt taler jeg ikke om følelser.”

Og så begyndte han at fortælle om en russisk soldat og sin mor.

Kapitel 61

Rostock, oktober 1970

Det var allerede den sidste nat. Andreas lå stiv som en pind og lyttede i mørket. Hvornår kom Mathilde? Hvorfor skulle de forbandede unger hele tiden lave uro, have pudekampe og råbe ude på gangen? Han ville have Mathilde nu! Ikke bare nu, men altid!

Endelig blev der stille. Meget snart ville hendes varme krop ligge helt tæt ind til hans. I morgen var det slut. Det var ikke til at bære.

Så hørte han døren klikke. Han smilede, da han hørte hendes lette, katteagtige bevægelser. Så mærkede han ansigtet over sit. Hendes dybe kys og håret, der kildede. Den feminine duft af kanel og noget sødt, der fyldte det hele. I morgen eftermiddag skulle han hjem. Marchere ind i lejligheden til Elise og genoptage bryllupsplanerne. Det ville være umuligt.

Lige nu var det eneste, han ville, at tage hjem og afslutte deres forhold.

Han havde aldrig talt så meget med nogen som med Mathilde i løbet af bare en uge. Det føltes, som om de allerede vidste alt om hinanden.

“Jeg elsker dig,” hviskede han på dansk. Det føltes rigtigt, og det havde han aldrig sagt til Elise. Han havde overhovedet ikke vidst, hvad kærlighed var før nu. At man kunne savne, inden man havde sagt farvel til hinanden. At det kunne fremkalde så megen smerte på forhånd.

Hun smøg sig ind under dynen. “Jeg elsker også dig.”

“Hvad fanden skal vi gøre? I morgen kører du afsted i den bus!”

“Ikke snakke om det nu ...” Hendes små kys distraherede ham, og de holdt op med at tale.

Et par timer efter midnat sov de stadig ikke.

“Jeg tror, jeg sover i 48 timer, når jeg kommer hjem.” Mathilde gabte og strakte sig.

“Også jeg. Hvornår ses vi igen?”

“Hurtigst muligt. Jeg melder mig ind i DKP og forsøger at komme på den næste arbejderkonference og alle andre arrangementer, der måtte være i Østtyskland.”

Han lo. “Jeg dropper alle pensionisttolketure og plæderer for, at jeg elsker at tolke ved DKP-konferencer.”

“Jeg kender flere i partitoppen i Danmark, min veninde er kæreste med en fra bestyrelsen. Jeg går hjem og presser på for at få dem til at arrangere endnu mere med DDR.”

“Godt.” Et stik af melankoli ramte ham. Sådan kunne man ikke leve.

“I mellemtiden kan vi vel ringe sammen?” spurgte hun.

“Telefonsamtaler med udlandet skal aftales med myndighederne. De bliver helt sikkert aflyttet. Det er heller ikke en god ide at skrive breve sammen. Med andre ord: ingen kontakt.”

“Hvis nu jeg løste mit problem med Heinrich.” Hun puttede sig ind til ham. “Ville du bo sammen med mig, hvis jeg flyttede til DDR?”

“Ville du være villig til at forlade Danmark til fordel for mig?”

“Ja da. Hvis du ville gå fra ... Elise?”

“Til enhver tid.”

De kyssede igen.

“Jamen så flytter jeg til DDR.”

Andreas lo. “Du er gal. Vil du undvære bananer, rigtig kaffe og chokolade og en masse andet?”

“Bananer interesserer mig ikke det mindste.”

“Jeg nævner jo også bare bagatellerne. Det, du virkelig risikerer, er at miste kontakten med din familie. Din frihed! Du kommer aldrig ud

igen!” Hans kommentar hang lidt i luften, der var intet fornuftigt at svare.

Det rørte ham, at hun var villig til at flytte for hans skyld. Også selvom de bare var i færd med at bygge luftkasteller. Mathilde virkede både oprigtig og lidt naiv. Det fik ham bare til at holde endnu mere af hende. Men han var nødt til selv at være realistisk.

“Lad os nu sige, at det på en eller anden måde lykkes for dig at få en klemme på Heinrich, så du slap for hans trusler,” sagde Andreas i et alvorligt tonefald. “Så ville du næppe blive populær hos Stasi. De kender dig, og vi formoder, at det er dem, der er Heinrichs arbejdsgiver. Det ville ikke være klogt frivilligt at flytte hertil. Desuden vil Elises far nok også bruge sin indflydelse på at gøre livet surt for mig, hvis jeg forlader hans elskede datter.”

Alvoren smittede. Nu havde hun blanke øjne. “Måske skal jeg i fængsel for det, jeg har gjort.”

“Måske går det ikke så galt,” trøstede han.

I en tid talte de om alle mulige detaljer. Vekslede mellem håb og tristhed. Så gentog Andreas: “Det ville være sindssygt af dig at flytte til DDR. Det er der ingen, der gør frivilligt.”

“Drømmer du stadig om at flytte til Vesten?” spurgte hun. “Jeg mener at flygte.”

“Ja, det gør de fleste ossier.”

“Kunne vi så ikke arbejde på at få dig ud?”

Spørgsmålet lød alvorligt, men Andreas skar ansigt. Hans måde at indikere, at han fandt det umuligt.

Mathilde slog ham halvhårdt i brystet. “Vær nu konstruktiv! Jeg ved da godt, at der er masser af mislykkede flugtforsøg. Men hvis du virkelig vil, og vi hjælpes ad, så lykkes det måske.”

“Hmm, måske,” brummede han uden at mene det.

“Hvordan ville du flygte, hvis du skulle?”

Hendes ansigtsudtryk i det svage lys var så determineret, at han ikke nænnede at fortsætte med at være negativ. “Jeg har selvfølgelig

tænkt på flugt mange gange,” indrømmede han. “Hvis jeg skulle ud af DDR, ville jeg ikke vælge at flygte fra Berlin. Jeg ville vælge at forsøge mig fra det her sted.”

“Herfra?”

“Jep. Over havet. Jeg er en virkelig god svømmer. Er i mit livs bedste form. På trods af alle forholdsregler ville det måske lykkes, hvis man brugte lang tid på planlægningen og undersøgte alt til bunds.”

“Der er for langt at svømme.” Mathilde satte sig op.

“Ja, det er rigtigt. Jeg skal bruge hjælpemidler. Desuden har jeg en gang hørt om et fyrskib, ved ikke engang, om det er rigtigt. Men det skulle ligge midt i Østersøen. Hvis man når dertil, er man på dansk territorium.”

“Hvis vi nu hjælpes ad,” hviskede hun og klamrede sig til ham.

Kapitel 62

Østberlin, oktober 1970

Andreas gik fra stationen og hjem. I hans hjerne kværnede den sidste dags oplevelser rundt.

Stjalne blikke i retning af Mathilde under morgenmaden i spisesalen. Hele formiddagen, der gik med at samle børnenes ting sammen. Slæbe det ud til bussen. Det sidste håndtryk, før bussen kørte. Tomheden, der fulgte.

Selvom det, de havde talt om, mest mindede om drømmerier, var han overbevist om, at hvis det lod sig gøre, ville de flytte sammen. Der var blot den hurdle, at han skulle flygte først.

En trang til at le hysterisk vældede op i ham. Det var jo rablende sindssygt. Han ville aldrig komme over Østersøen. Enten døde folk i forsøget, eller også blev de fanget og sad i fængsel i årevis. Han havde ét mislykket forsøg bag sig. Hvorfor skulle det lykkes denne gang?

De havde rent faktisk heller ikke aftalt noget. Der var ingen tvivl om, at de begge brændte for det. Men ville det ske? De vidste ikke engang, om de sås igen. Ville Mathilde nogensinde komme tilbage til DDR?

Han knyttede hænderne, før han gik ind i opgangen. Uanset hvad kunne han forberede sig. Intensivere svømmetræningen. Fintænke en plan. En, der var bedre end sidst. Desuden burde han aflyse bryllupsplanerne. Det var mest rimeligt over for Elise.

Der lød klavermusik inde fra stuen, da han trådte ind i entreen. Elise måtte have købt en ny grammofonplade.

“Halløj.” Han gik ind i stuen.

“Dejligt at se dig!” Elise sprang op og slog armene om hans hals.
“Var det en god konference?”

“Tja, som de nu er. Det var en børnelejr for forkælede danske kommunisters børn. Der var en masse larm om natten, og sengene var dårlige, så jeg lukkede ikke et øje.”

“Stakkels Andreas.”

“Men det var også sjovt.”

Elise smilede. “Jeg er lidt barnlig. Selvom det først er om et halvt år, sidder jeg allerede og kigger på bordplanen.”

“Ja, det er sgu i god tid,” sagde Andreas.

“Synes du, at din mor kan sidde ved siden af min onkel Walther?”

“Hvem er det?”

“Ham, du mødte hjemme hos min mor og far til sommerfesten.”

Andreas virrede med hovedet. “Nårh, ham den drikfældige med den blå næse? Sæt bare dem sammen. Jeg går ud og smører lidt mad. Skal tidligt i seng.”

I køkkenet satte han sig apatisk på en køkkenstol. Savnet efter Mathilde stak i ham. Han følte sig som verdens største hykler. Han havde jo selv sat gang i bryllupsplanerne. For en uge siden havde Elise været den helt rigtige. Hvordan kunne det ændre sig på så kort tid? Var han bare forblændet af Mathilde, der kom med et pust af frihed fra Danmark? Ville hun nogensinde komme tilbage? Var flugtplanlægningen bare en snak, som Mathilde ville have glemt om en uge?

Han begravede ansigtet i hænderne og sukkede. Lige nu var det umuligt at afgøre, hvad der var rigtigt og forkert. Det forekom ham at være lidt overilet at suse ind i stuen og aflyse brylluppet. Måske skulle han vente lidt?

Næste dag besluttede han sig for at gå på biblioteket. Der var ingen logik i det, han foretog sig. Men det skadede ikke at være forberedt. Blot for en sikkerheds skyld.

Humboldt-Universitetet lå på Unter den Linden. Mange berømtheder, blandt andet Karl Marx og Albert Einstein, havde haft deres gang på dette sted. Andreas følte både ærefrygt og ydmyghed, da han gik ind i bygningen, der husede Berlins ældste universitet. Det var for sent at ærgre sig over, at han aldrig havde fået lov til at studere. Bitterhed kunne ikke bruges til noget.

Han fandt biblioteket og gik hen til en skranke, hvor der stod en ung bibliotekar. Han havde lidt for langt, fedtet hår og store briller.

“Jeg søger gamle søkort over Østersøen.” Andreas følte sig allerede suspekt.

“Selvfølgelig. Et øjeblik, så henter jeg dem.” Fyren forsvandt ind i arkivet. Imens spekulerede Andreas på, om man kunne blive angivet blot for at studere kort. Så slog han det hen.

Lidt efter kom bibliotekaren tilbage med en rulle kort under armen.

“Jeg oversætter bøger,” forklarede Andreas. “Det her er et godt supplement til at forstå teksten.”

“Interessant.” Bibliotekaren så ikke ud til at mene det.

Med rullerne under armen fandt han en afsidesliggende pult, hvor han satte sig. Alene synet af de detaljerede kort fik hans puls til at stige. Med ét var det lidt mere sandsynligt, at han en dag ville flygte.

Han brugte uendelig lang tid på at studere kortene. Indimellem holdt han øje med den unge bibliotekar, som ikke lod til at bemærke ham. Måske skulle han forsøge at aflevere kortene i et ubevogtet øjeblik til en anden bibliotekar, så ville ingen bemærke hans grundighed. Med vanlig paranoia tænkte han på, om Stasi fik et tip om hans nye interesse for Østersøen.

Nu, hvor han havde kortene bredt ud foran sig, blev hans tanker bekræftet. Kortene var nøglen til en succesfuld flugt. Selvom det ville være vanskeligt at gennemføre, var chancen for at overleve betydeligt større, end hvis han valgte at forsøge sig med muren. Muren var en fæstning af beton, pigtråd, AK-47'ere, kontrollårne, ingenmandsland, glubske hunde og miner.

Foran sig havde han en livline. Hvis han planlagde alting ned til mindste detalje, så var der måske en chance. Succesen lå i planlægningen.

Søkortene angav længde- og breddegrader, og han kunne også se dybdeforholdene på havbunden. Kortene var langt mere detaljerede, end han havde turdet håbe på.

Et af kortene var dateret i 30'erne. Længe inden DDR havde fokus på at holde sine borgere inden for landets grænser. Han faldt over et lille symbol, som fik hans hjerte til at banke hurtigere. Midt ude i Østersøen mellem Danmark og DDR var der et særligt symbol. Et skib, der lignede et fyrtårn. Der var indikeret en lanterne i toppen. Det rygte, han havde hørt, var altså sandt.

Han vurderede, at der var omtrent 20 kilometer i lige linje fra kysten ud for Elises forældres sommerhus.

Kapitel 63

København, november 1970

“Se Dem for!” råbte en dame vredt. Mathilde havde været tæt på at falde over hendes lille hund. Kræet var løbet ind mellem hendes ben, mens hun var optaget af, hvad der foregik på den anden side af gaden.

“Undskyld,” mumlede hun, stadig med blikket fæstnet på den lille, karseklippede mand iført cottoncoat og briller. Hun havde set manden før. Det kunne ikke være en tilfældighed. Hun blev iskold indvendig.

Et øjeblik var hun indstillet på at løbe, men før hun kunne nå at reagere, stod han ved siden af hende. “Mathilde Holmgreen?”

“Øhh, ja.”

“Svendsen, PET.”

PET! Mathilde havde det, som om nogen klemte om hendes luft-rør. Inden hun kunne nå at reagere, var mandens kollega dukket op på hendes anden side. En alvorlig mand iført frakke og hat.

“Søren Wulf, PET. Vi ønsker at tale med Dem.”

Muligheden for at stikke af forekom håbløs. Hendes hjerte bankede overdrevet hårdt.

Hvor mange års fængsel ville hun få for at lække de fortrolige dokumenter?

“Vi har en bil parkeret rundt om hjørnet,” meddelte den anden. “Jeg foreslår, at De pænt og nydeligt følger med.” Han havde et fast greb om hendes arm.

Forbipasserende gik forbi uden at ane, hvad der foregik. To veninder fnisede med hinanden under armen.

De steg ind i bilen og sneglede sig igennem myldretidstrafikken. Mathilde stirrede ud ad vinduet. På cyklister, fodgængere, busser og biler. Det var mennesker, der frit kunne bevæge sig rundt i byen. Hvor længe kunne hun selv det?

Skammen over sine handlinger fyldte hende. Tanken om, at hendes tyveri af dokumenter ville blive kendt i ministeriet, fik det til at dunke i tindingerne. Hun forestillede sig, hvordan de ville sladre på kontoret. Fru Jørgensen ville sige: 'Jeg forstår det ikke, hun var sådan en sød pige.' Og Birgitte ville sige: 'Jeg har altid vidst, der var noget muggent ved hende!'

Mon hendes kollegaer ville komme anstigende til retssagen? Måske selveste Hartling?

Hun gøs. Så tog hun sig sammen og henvendte sig til de to mænd på forsædet. "Jeg vil vide, hvad det drejer sig om. Er jeg anholdt for noget?"

Ham, der hed Svendsen, svarede: "Vi tager det helt roligt, lille dame. Foreløbig skal vi have en snak om Deres tyske bekendtskab, Heinrich Bender."

Mathilde sank. De vidste alt. Det kunne ikke være værre. Hun forholdt sig tavs, til de var fremme ved Københavns Politigård.

Hvis formålet havde været et andet, ville hun være stoppet op for at nyde synet af den smukke runde gård inde i midten. Eller have spurgt ind til den imponerende bygnings historie, men det passede bestemt ikke til lejligheden. Hun nøjedes med at bruge øjnene. Der var søjler hele vejen rundt, og deres skridt gav ekko, da de gik hen over gården. Der var noget storslået over bygningen. Hun fulgte efter de to politimænd, der hjemmefant skråede over og gik ind i en af indgangene.

De gik på en lang, rungende gang. Så stoppede de op, og hun blev ført ind i et lille lokale udstyret med et bord og nogle stole. Ikke andet. Væggene var bare.

Wulf satte tre kopper med slidt, grønt politilogo på bordet med sort kaffe i. "Sæt Dem."

"De kender Heinrich Bender?" spurgte Svendsen.

"Ja." Hun så ned i bordpladen. "Jeg var presset til at give ham dokumenterne. Han truede mig."

De to mænd så uforstående på hinanden. Måske vidste de alligevel ikke noget om hendes forræderi i Udenrigsministeriet? Nu var det for sent at bakke ud. Desuden kunne hun allerede føle en form for lettelse over at have tilstået. Så måtte det være op til dem at vurdere, hvad de ville stille op med hende.

Hun nippede til kaffen, som smagte forfærdeligt.

"Dokumenterne. Fortæl os om dem." Wulf lænede sig frem.

Hun fortalte om beredskabsplanen og de andre Nato-dokumenter, hun havde ladet Heinrich se.

"Det er meget alvorligt, det, De har gjort," sagde Svendsen.

"Det ved jeg godt." Hun skjulte ansigtet i hænderne. "Jeg vidste ikke, hvad jeg skulle gøre."

De to mænd så på hinanden, og Svendsen rettede på sine runde briller. "De sagde, De følte Dem truet?"

"Ja, det er korrekt. Han har truet mig med, at jeg kommer til skade. Jeg ved ikke hvordan, men det værste er, at han ville afsløre min fars fortid over for pressen, hvis jeg ikke gjorde det."

Et par sekunder overvejede hun, om hun skulle være ærlig. Så indså hun, at alt andet ville stille hende værre, og så fortalte hun om sin fars fortid.

"Ubehagelige trusler." Svendsen så på sin kollega.

"Oprindeligt havde vi tænkt os at begynde et andet sted." Wulf strøg sig over hagen. "For mig lyder det, som om De allerede er klar over, at De har med en østtysk spion at gøre?"

Hun præsterede et nik. Spion! Ordet lød vanvittigt, da det blev sagt højt. Talte de virkelig om hendes kæreste? Eller forhenværende. Hun ville helt sikkert ikke fortsætte efter det her.

“Vi har interesseret os for Heinrich Bender i nogen tid. Vi har en ide om, hvordan han opererer, men vi mangler klare beviser for at kunne trække ham i retten.”

“Han tager ofte til møder i Stockholm, og en gang i kvartalet tager han til Østtyskland for at aflevere materiale til sin chef. Sidste gang overtalte han mig til at gøre det.” Mathilde tørrede en tåre væk med pegefingeren og snøftede. Det var så uvirkeligt.

“Hvilket materiale drejer det sig om?”

“Mikrofilm blandt andet. Og nogle tyske papirer, som jeg ikke læste. Det hele var uden tvivl skrevet i koder.”

Nu ærgrede hun sig over ikke at have gjort et forsøg på at knække koden. Den gang var hun overbevist om, at det var bedst at vide så lidt som muligt.

De næste timer gennemgik de samtlige af Heinrichs vaner, deres forhold til hinanden, hans hverdag og rejsemønster. Desuden skulle Mathilde forklare, hvad hun foretog sig i DDR.

Hun sluttede af med at sige: “Jeg tror, han er på vagt. Jeg har på fornemmelsen, at han vil forholde sig i ro det næste stykke tid.”

Svendsen så på Wulf. “Måske har han mærket vores skygge?”

“Hvis De kan hjælpe os videre i sagen mod Henrich Bender, skal vi gøre, hvad vi kan, for at hjælpe Dem videre i Deres egen sag.”

Mathilde lagde hånden på hjertet. “Jeg vil gøre alt, hvad jeg kan. Det bedste, jeg kan foreslå, er mørkekammeret.”

“Mørkekammeret?” Svendsen rynkede pande.

Hun beskrev mørkekammeret, nøglen, der manglede, og til sidst viceværtens, som ikke skulle rodes ind i det.

Da hun var færdig med beretningen om kælderrummet, rejste Wulf sig. “Vi tager derhen med det samme. Vi skal nok komme ind uden viceværtens hjælp.”

Stemningen, da de atter sad i bilen, var unægtelig en anden end på udturen. De to mænd havde svært ved at skjule deres ophidselse, måske havde de netop fået færtten af et nyt gennembrud.

“Hvad nu, hvis han kommer hjem midt under det hele?” spurgte Mathilde.

“Så afleder De ham,” svarede Wulf.

Mathilde placerede sig uden for huset. Det var vanskeligt at stå stille. Hun var selv helt oppe at køre. Netop nu var to PET-folk i færd med at gennemgå kælderrummet. De ville finde masser af beviser. Måske allerede om få timer ville Heinrich blive arresteret. Og når hendes plageånd var fængslet, kunne hun få fred. Hendes fars fortid ville forblive glemt, og Mathilde ville få sit liv tilbage. Hun og Anette ville le ad det hele.

Det var den korte version. Den rigtige var naturligvis, at hun formodentlig skulle straffes. Skulle i fængsel og ville miste muligheden for at praktisere som advokat. Det var for uoverskueligt. Hun var nødt til at skubbe tanken fra sig. Nødt til at tro på, at hun kunne få et normalt liv. Ellers ville hun smuldre eller give op.

Om kort tid ville hun sørge for at komme til DDR igen. Ikke mindst for at lægge planer om, hvordan de fik Andreas ud. Jo mere hun tænkte på Andreas, jo mere savnede hun ham. Men det gav også fornyet styrke.

“Hvorfor står du her?”

Det var Heinrichs stemme.

“Davs ... jeg stod bare og ventede på dig! Jeg glemte nøglen i morges.”

“Smækket ude ... distræte Mathilde.” Han lo. “Og så i den her blæst og kulde.”

“Jeg var på vej ind i opgangen, da jeg så dig langt nede ad gaden.”

“Og alligevel nåede du at falde i staver i mellemtiden?” Med en nonchalant bevægelse åbnede han hoveddøren. “Kom så, kvinde.”

Henrich låste op ind til lejligheden, og Mathilde tog nogle dybe indåndinger bag hans ryg.

Hun var lettet, da han gik ud på badeværelset for at tage et bad. Så snart han havde lukket badeværelsesdøren, styrtede hun hen til

stuevinduet. Der holdt hun øje med PET-mændene. Der gik ikke mange minutter, så så hun dem forlade bygningen. Tomhændede. Hvad betød det?

Kapitel 64

København, november 1970

Mathilde sad i en togvogn og kørte adspredt en finger langs linjerne på sædet af groft, brunstribet stof. Så løftede hun blikket og stirrede ud ad vinduet, indtil hun hørte glasdøren gå op.

“Må jeg se Deres billet?” Togkonduktøren talte med lollandsk accent.

Hun rakte mekanisk sin billet frem. Hun følte sig virkelig tosset. Havde droppet en vigtig studiedag blot for at opsøge et fyrtårnsskib, som hun ikke engang anede, hvordan hun kom ud til. Det gav ingen mening. Det ville jo aldrig lykkes at få Andreas til Danmark. Ud over at der var alt for mange forhindringer over Østersøen, var der også alt for langt at svømme.

Men hun følte sig nødsaget til at gøre noget. En indre drift drev hende. Også selvom det ikke gav mening.

Hun lukkede øjnene og forsøgte at blunde. Men der var alt for uroligt i hendes hoved. Mødet med PET havde været sindsoprivende. Først havde de taget hende med på politigården. Dér havde hun misforstået situationen, og på grund af sine dårlige nerver var hun buset ud med de ulovligheder, hun havde begået. De burde have stoppet hende. Fortalt hende om hendes rettigheder. Sagt, hun ikke havde pligt til at udtale sig, uden at der var en advokat til stede.

Det var efterhånden en speget sag. Det var ikke kun Mathilde, der havde gjort noget på den forkerte side af loven, det havde PET også. Måske ville det gavne hendes sag senere? Under alle omstændigheder

måtte hun samarbejde for at hjælpe sig selv. Mon de havde fundet noget i kælderen? Ville de kontakte hende snart? Åh, gid de kunne få skovlen under Heinrich. Hjælpe hende ud af mareridtet.

I Gedser følte hun sig endnu dummere. Hun havde brugt over to timer på at køre i tog uden at vide, om det ville føre til noget. Og hun kunne ikke engang se fyrskibet fra havnen.

Det blæste, og små snefnug dalede ned fra den grå himmel. Hun frøs og stampede et par gange med fødderne for at få varmen.

Synet af vandet fremkaldte ufrivillige billeder på nethinden. Jens' døde krop i overfladen. Han var blevet fundet af fiskere dengang. Var hun i færd med at gøre sig medskyldig i, at en anden druknede for hendes skyld? Skulle Andreas være den næste?

Hun rystede det ud af hovedet.

Lidt derfra stod en mand med sin cykel og betragtede bådene. Hun gik hen til ham, selvom hun troede, at det ville være kompliceret at forklare ham situationen.

“Davs, ved De, hvordan man kommer ud til fyrskibet Gedser Rev?”

Manden så overrasket på hende: “Hvorfor?”

“Jeg vil gerne derud.”

“Hvorfor?” gentog han.

Hun var lige ved at sige: Fordi jeg har en østtysk bekendt, som gerne vil have til Danmark, men lod være. I stedet sagde hun bare: “Jeg vil bare gerne ud på skibet.”

Han rynkede panden. “Jeg ved ikke, hvordan man kommer derud.”

Nogle måger skreg og sloges om et stykke fisk. Mathilde nikkede farvel og gik videre.

Hun overvejede at gå ind på et værtshus i nærheden for at spørge nogen der, men så fik hun øje på en gammel fisker, der stod og ordnede sit garn på sin lille fiskerbåd. Hans hud var mørkebrun og furet som barken på et stykke træ. Hun gik længere ud ad molen og stoppede op ud for fiskeren. Han lignede en, der havde været på havet hele sit liv. Han måtte da vide, hvordan man kom ud til fyrskibet.

“Kan jeg hjælpe med noget, lille dame?” Manden smilede og afslørede et par manglende tænder i undermundten. De resterende var gulbrune. Nogle grå hårtotter stak ud under en falmet sømandskasket.

“Jeg ville gerne ud til fyrskibet.”

Han blinkede, som om han langt fra hørte den slags hver dag, og hun syntes, det krævede en forklaring. “Fordi jeg gerne vil snakke med dem om, hvorvidt de nogensinde hiver folk fra DDR om bord.”

“Lad mig bare sejle dig derud,” tilbød han. “Jeg skal alligevel ud med garn.”

Lidt efter hoppede hun om bord på hans fiskekutter, og de tøffede ud af havnen. Han stod ved roret, og hun sad på sædet ved siden af. Glad for, at de var inde i styrehuset. Men det var koldt alligevel.

“Jeg er meget taknemmelig,” sagde hun.

“Og jeg har et godt råd til dig!” Inde mellem rynkerne var hans blik alvorligt. “Fremover nævner du intet om DDR eller bekendtskab med østtyskere.”

Mathilde så forskrækket på ham. “Øeh, nej.”

“Man ved aldrig, hvem man taler med her i Gedser. Vi ved, at der er flere, der arbejder for Stasi. Når først folk er hoppet af, eller deres venner planlægger at få dem over Østersøen og er åbenmundede, går det lige tilbage til Stasi. Vi har oplevet, at flere er blevet pågrebet på den måde. Eller at en flugt er blevet forhindret.”

“Virkelig? I Danmark?” Hun følte sig blåøjet. Hende, der ovenikøbet havde en kæreste, der var spion.

“Og De skal heller ikke sige mere til mig,” sagde manden.

Hun tav. Tænkte på, hvad der ville ske, hvis hun fortalte ham, at hun selv samarbejdede med PET for at fælde sin østtyske spionkæreste, og at hun samtidig arbejdede på at få en anden mand over Østersøen. En østtysker, som hun elskede, og som boede sammen med Joseph Standtorps datter. Ja, den Standtorp, som kom lige efter Walter Ulbricht.

Formodentlig ville manden få sig et godt grin og blive endnu mere overbevist om, at hun hørte hjemme på et sindssygehospital.

Blæsten rev i den lille båd og fik den til at vugge fra side til side. Den var en lille brik på et stort hav med lidt for store bølger. Hun var stille, til de nåede fyrskibet. Endnu en gang slog det hende, at projektet var vanvittigt. Hvem sagde, de ville tale med hende? Skulle hun have prøvet at kontakte dem per telefon først?

“Det er nogle flinke gutter om bord,” sagde fiskeren, som om han kunne læse hendes tanker.

Hun prøvede at smile. “Hvordan mon jeg kommer tilbage?”

“Det må De selv finde ud af.”

“Hvis nu jeg betalte Dem 50 kroner?” Hun lagde hovedet på skrå, mens hun tænkte, at det blev en dyr tur.

Den gamle så tænksum ud. “Godt, det er en aftale. Skal jeg komme tilbage og hente Dem om en time?”

“Ja tak, det er virkelig sødt af Dem.”

Da de nærmede sig Gedser Rev, havde vinden lagt sig lidt. Fyrskibets tilhørsforhold var tydeligt. Begge skibssider var malet i Dannebrogfarver, og i midten af det hvide kors stod der: *Gedser Rev*. I toppen af skibsmasten sad fyret, som blinkede med korte intervaller.

Fiskeren drejede på skibradioen, og det knasede og hylede, indtil de pludselig var igennem til fyrskibet.

“Gedser Rev her.” Stemmen lød, som om den tilhørte en yngre mand.

“Halløj, Anders! Det er Grevsen her. Jeg har en lille dame om bord, som gerne vil op og snakke med jer.”

“Halløj, Grevsen. Hyggeligt. En dame, siger du? Det kan da kun gå for langsomt med at få hende om bord.”

De lo alle sammen, og Mathilde mærkede skuldrene falde på plads.

Der stod to mænd på dækket og så ud, som om de netop var i færd med at modtage en attraktion.

Fiskerbåden sejlede op på siden af fyrskibet, og en port blev åbnet. Så var de klar til at modtage hende.

“Hvis du venter på en bølge, bærer den dig praktisk taget ind,” sagde fiskeren erfarent. Og det passede. Da en bølge løftede kutteren op, blev der rakt et par arme frem, og så var Mathilde om bord.

En af dem var en kortklippet, lyshåret matros, som smilende rakte hånden frem. “Anders Mathiesen, velkommen.”

Den anden var mørkhåret, høj og ranglet. Også matros i 20'erne. Han præsenterede sig som Klaus Bjerg.

“Og De er så den lille dame,” sagde Anders Mathiesen, efter at hun havde præsenteret sig. “Hvad kan vi gøre for Dem?”

Mathilde mærkede, at hun rødmede. “Jo, sagen er ...” Hun gik i stå. “Jeg er journalist og vil gerne skrive en artikel om skibet og jer, der arbejder her.” Sætningen var ikke planlagt, men nu kunne den ikke tages tilbage. Sikke noget rod. Hun vidste jo godt, at det snart ville blive afsløret, at hun ikke var journalist. Hvorfor havde hun fulgt den indskydelse?

De så lidt på hende, så sagde Anders Mathiesen: “Aha – men De er da velkommen. Overvejede De ikke at lave en aftale inden? Nå, det går nok, kom med ind i messen, og tal med skipperen.”

Matrosen fortsatte tvetydigt: “Der er mange, der interesserer sig for vores skib.”

Inde i styrehuset hilste de på skipperen, Willy Hansen. “Lad os tage en kop kaffe.”

Da de sad rundt om bordet i en pinlig ren messe, tænkte Mathilde, at det var langt fra, hvordan hun forestillede sig, at sådan en mandarbejdsplads ville se ud.

Skipperen virkede oplivet over besøget. “Med vores position i Østersøen kan vi roligt sige, at vi er en vestlig forpost i den kolde krig. Staten har udstyret os med kostbart udstyr såsom avancerede kikkerter og den slags, så vi kan holde øje med farvandet. Vi har et særligt øje for skibe fra Warszawapagtlande. Østersøen er østblokkens vigtigste vej ud i verdenshavene.”

Mathilde nikkede og smagte på kaffen.

“Men mere officielt set er vi jo et fyrtårn. Vores funktion er naturligvis at give skibene en farvandsafmærkning. Hjælpe dem med at navigere så at sige.”

“Hvordan er det at arbejde et sted som det her?”

“Jeg har arbejdet her et par år. Da jeg begyndte, troede jeg, det ville blive virkelig kedeligt, men det kan man langt fra sige.” Klaus Bjerg rullede med øjnene.

De tre mænd lo indforstået, og Mathilde spurgte: “Hvorfor?”

“Jo, altså en sømand om bord på et skib, der ligger helt stille. Det lyder dræbende, ikke?”

“Joh, men De siger jo, det ikke er kedeligt?”

“Vi ligger jo her midt i Østersøen. Lige midt mellem DDR og Danmark. Det er en vigtig position.”

“Oplever I noget?” Hun kunne høre utålmodigheden i sin egen stemme. Tænkte, at det var upassende, men hun havde kun en time. De måtte frem til de emner, som hun interesserede sig for.

“De har overhovedet ikke sagt, hvilken avis De kommer fra? Det virker heller ikke, som om De er journalist?” Skipperen så på hende med sammenknæbne øjne. “Har De overhovedet legitimation?”

“Hør her, jeg er virkelig ked af det.” Mathilde så ned. “Jeg burde ikke have sagt, at jeg var journalist. Men sagen er, at jeg er desperat. Jeg kommer helt fra København. Og jeg burde nok være blevet hjemme.”

“Det går nok.” Skipperens stemme var forsonende. “Vi tilgiver Dem. De virker jo ikke ondsindet. Må jeg spørge: Har De en kæreste i DDR?”

Spørgsmålet fik hende til at rødme. “Det er ... jo ... det har jeg.”

“Det tænkte jeg nok.” Anders Mathiesen blinkede. “Det slog mig, i det sekund jeg så Dem.”

“Er det så tydeligt?”

Han trak vejret roligt, inden han svarede. “Der er mange, der er i samme situation. Jeg går ud fra, De gerne vil have ham ud?”

Hun nikkede umærkeligt.

“Lad os høre lidt om ‘sagen,’” sagde skipperen.

Mathilde rømmede sig. Så begyndte hun at fortælle om Andreas, som havde forsøgt at flygte før, men uden held. Om hans ønske om at prøve igen. Han mente, der var størst chance, hvis man forsøgte sig over Østersøen. Og han havde talt om fyrskibet, som han havde set på et kort.

“De er en grundig dame.” Skipperen tændte en cigaret og bød de andre. Mathilde takkede nej. “Det er de færreste, der opsøger os inden.”

“Jeg prøver bare at hjælpe. Jeg vil virkelig gerne have, han kommer til Danmark.” I takt med at hun lyttede til sig selv, mærkede hun, hvor sandt det var. Hun var desperat. Det skulle lykkes.

“Det er ikke nemt,” bemærkede ham, der hed Anders, og pustede røg ud gennem næsen. “Der er mange, det går galt for.”

Oplysningen fik Mathilde til at gyse. Var det værd at sætte livet på spil for at komme ud af DDR? Ville hun nogensinde tilgive sig selv, hvis Andreas druknede i forsøget på at flygte? Hun opfordrede ham jo til det. Lige nu var hun i færd med at foretage en undersøgelse, som måske kunne være med til at opmuntre ham. Burde hun gøre det?

“Nu ikke tage modet fra damen.” Skipperen viftede med cigaretten. “Som sagt er vores primære formål at agere navigationshjælpemiddel, men de sidste mange år har vi også haft en anden uofficiel funktion.” Et øjeblik tav alle og lyttede til radioens knitren. Så fortsatte skipperen: “Jeg aner ikke, hvor mange flygtninge vi har reddet i land. Men det er rigtig mange.”

De to matroser nikkede samstemmende.

“Så det lykkes ofte?” spurgte Mathilde allerede mere opløftet.

“Vi har reddet mange gennem årene, men der er også mange, der ikke har klaret den.”

“Hvor mange der enten er døde eller taget af Stasi, ved vi jo ikke.” Klaus havde runde øjne.

Kommentaren dæmpede Mathildes eufori. Nu tænkte hun igen, at det ikke kunne forsvares at opmuntre Andreas til at gøre forsøget. Det var alt for farligt.

“Lad os fokusere på det positive.” Skipperen tændte en ny cigaret.
“Der er også gode historier.”

Mathilde sank. “Jeg vil gerne høre nogle af dem.”

Det næste stykke tid lyttede Mathilde til deres historier. Dem var der mange af.

Flere ankom i kajaker, gummibåde, på luftmadrasser, i joller og den slags.

“Det er en meget stor præstation at krydse havet så mange kilometer for at nå hertil. Der er tale om mindst tyve kilometer, men det er ikke det værste,” sagde Anders med højtidelig mine. Mathilde havde på fornemmelsen, at han gerne ville imponere hende. “Inden da skal de forcere en ufattelig tæt bevogtet kystlinje. Det er livsfarligt.”

“Vi har set nogle, der er kommet langt, men så bliver de ‘reddet’ af østtyske helikoptere,” fortalte Klaus. “Eller skal vi sige tvangsreddet.”

“Og det betyder fængsel.” Anders sugede hårdt på sin cigaret.

“Nu bliver det lidt dystert,” sagde skipperen. I det samme knasede det igen i radioen. Det var den gamle fisker: “Skal damen retur, eller hvad?”

Mathilde fløj op. “Jeg har glemt at kigge på uret.” Så gav hun hånd og fulgte efter Anders op på dækket.

“Hvis det bliver aktuelt, kan jeg måske give jer et tip?” spurgte hun.

Anders så alvorligt på hende. “De må aldrig ringe til skibet og sige det mindste om flugt! Det er mellembølgeradio. Alle kan lytte med, og det er stensikkert, at Stasi gør det.”

“Jeg ringer ikke.”

“Hvis det er, kan du sende et brev til min privatadresse. Jeg hedder Anders Mathiesen og bor i Gedser, du kan finde mig i telefonbogen.”

“Tusind tak!”

Det sidste, han sagde, inden hun var på vej over i kutteren, var: “Se nu bare at få ham afsted. Han skal bare vente, til vandtemperaturen stiger, så skal vi nok sørge for at redde ham.” Han blinkede kækt.

Kapitel 65

Østberlin, november 1970

Hver morgen ventede Andreas utålmodigt på, at Elise skulle begive sig på arbejde. Komme ind og stille sig foran skrivebordet som nu. "Farvel, skat."

Han hørte døren gå og gned hånden hen over panden. Følte sig lusset, da han rejste sig. Bevidst om, at han levede på en løgn. Hvorfor havde han ikke fået aflyst brylluppet? Han var bagud med oversætterarbejdet. Bagud med alting undtagen svømningen. Han svømmede noget af tiden i smug, så Elise ikke opdagede, at han havde intensiveret træningen.

I dag ville han tage endnu et drastisk skridt. Han ville tillade sig at tænke positivt. Tro på, at der var lys langt ude for enden af tunnelen. Måske kom der aldrig nogen flugtmulighed. Men så var det i det mindste godt for hans krop. Aldrig i sit liv havde han følt sig så stærk og uovervindelig. For hvert svømmetag forestillede han sig, at Mathilde kom lidt nærmere.

Den forgangne nat havde han igen ligget vågen. Som besat af en Vest-mani tænkte han på alle de ting, der ikke var i DDR, men som der var i Danmark. Det drejede sig ikke om bananer og fødevarerbutikker uden køer, men om frihed. Frihed til at rejse, hvorhen man ville. Frihed til at se, hvad man ville i tv. Eller høre det, man ville i radioen. Forestillingen om, at han kunne sige, hvad der passede ham, når det passede ham. Det, at man aldrig skulle afsøge et lokale for IM'ere, før man valgte en plads på en bar.

Selvfølgelig var friheden ikke det samme uden Mathilde. Men hun var der allerede. Hvis han turde tro på det, så ventede hun på ham.

Det var ledestjernen for at fortsætte træningen.

“Ja, det er jo ikke ligefrem sæson.” Formanden for Weißensee kajakklub slog smilende ud med armene.

“Måske ikke, men nu er jeg motiveret til at starte.” Andreas gengældte smilet. “Jeg er i ret god form, svømmer stort set dagligt, og nu er det ved at være kedeligt.”

“Sådan er det. Nye udfordringer er altid godt.”

“Nemlig.”

“Har De prøvet det før?”

“Tilbage i skoletiden.”

“Jeg anbefaler ikke at falde i. Det er ikke den bedste årstid for en nybegynder. Start med havkajakken.” Med en håndbevægelse ledte formanden ham hen mod nogle kajakker, der så noget mere klodsede ud end turkajakkerne.

“Men som medlem kan jeg låne kajakkerne, når jeg vil?”

“Ja.”

“Godt, jeg vil gerne starte med det samme.”

“De må nok også hellere låne den her.” Formanden holdt en anorak op med en slags påsyet skørt. “Så bliver De i hvert fald mindre våd.”

“Tak.”

De nikkede til hinanden. Andreas tog anorakken på og slæbte en kajak ned til søbredden. To garvede mænd trænede langt ude på søen, de så professionelle ud. Pagajerne kørte rundt i en imponerende rytme.

Han kravlede ned i kajakken fra den lille badebro. Det var absolut en balanceøvelse at komme ned i det urolige fartøj uden at tippe. Han følte lettelse, da det lykkedes, uden at han faldt i. Så trak han omhyggeligt anorakkens skørt ned over kajakåbningen, mens han noterede sig endnu en ting, han skulle anskaffe sig.

Sø Vandet havde ikke just badetemperatur. Inden man så sig om, var det december og jul.

Følelsen af at glide gennem vandet var ubeskrivelig. Han følte sig let og nød den friske luft, der ramte ansigtet, da han med hurtige, rytmiske bevægelser skød pagajen op og ned i vandet skiftevis i højre og venstre side. Selvom han ikke havde roet i mange år, blev han hurtigt bedre.

Han roede i over en time. Det var hårdt oven på den morgensvømning, han havde gennemført fra seks til syv. Bevægelserne var nye. Under alle omstændigheder burde han også træne armbøjninger og lave andre øvelser med benene.

Da han slæbte kajakken tilbage i bådhuset, følte han sig kold og forkommen. Det passede med, at de to andre fyre også kom ind.

De gik ind i omklædningsrummet samtidig.

“Müller,” hilste Andreas.

“Hoffmann,” sagde den ene, og den anden sagde: “Morin.”

De lignede hinanden. Var formodentlig pensionerede. Deres hud så ud som garvet læder, kroppene var senede og muskuløse.

“Og De er lige begyndt?” konstaterede Hoffmann.

“Ja, det var herligt.”

De to mænd så på hinanden. “Det er de færreste, der ror kajak på den her årstid,” fortsatte han. “Det er forbandet koldt!”

“Ikke for en sportsmand.” Andreas gik ind under bruseren, mens han tænkte, at han måtte passe på. Det sidste, han havde brug for, var at tiltrække sig opmærksomhed i klubben. Bare én, der angav ham som suspekt til Stasi, ville være nok.

Det måtte forekomme endnu mere sært, at han ville begynde at komme næsten dagligt. Han måtte sørge for at gøre sig gode venner med alle. Give dem indtryk af, at han var en sportsidiot. Hvad han jo også mere eller mindre var.

Elise var allerede hjemme, da han kom hjem.

“Hvor har du været?” spurgte hun. “Skulle du ikke arbejde?”

“Hvad med dig selv?”

“Jeg tog tidligt fri, i håb om at vi kunne være sammen.”

Han trak på skuldrene. “Det vidste jeg jo ikke. I øvrigt er jeg begyndt at ro kajak.”

Hendes øjenbryn røg i vejret. “Hvad? Vil du så holde op med at svømme?”

“Nej, det her er bare ved siden af.”

“Du bruger i forvejen alt for meget tid på træning.” Hun havde sat armene i siden. “Og nu vil du bruge endnu mere tid? Hvorfor, Andreas, det er da det glade vanvid.”

“Jeg bestemmer selv over min tid. Jeg har lyst til at prøve noget nyt, og det er ikke noget, du skal blande dig i!” Han skred ud i køkkenet, bevidst om, at han havde tacklet det virkelig dårligt.

Lidt efter hørte han hende pusle ved døren.

“Jeg er ked af, at vi skulle skændes på den måde. Især fordi jeg kom tidligt hjem for at give dig en god nyhed.”

Hun kom hen og tog om ham. “Jeg er med barn.”

Det måtte være tydeligt, at han stivnede. Hun trådte et skridt tilbage og stirrede på ham. “Er du slet ikke glad?”

Han smilede. “Jo da ... jeg ... det er bare så overvældende.”

“Det bliver et sommerbarn.” Hun lagde hånden på maven. “Måske skulle vi fremskynde brylluppet?”

Andreas rynkede panden. “Det er gammeldags tankegang. Der er ikke noget galt i at få børn, inden man bliver gift! Er det ikke bedre, at vi udsætter brylluppet, så det kan slås sammen med dåben?”

Kapitel 66

København, november 1970

“Har du haft en god dag?” Heinrich sad på en køkkenstol og betragtede Mathilde, der hakkede grøntsager.

“Meget fin.” Hele hendes krop var stiv. Hun havde problemer med at styre sine bevægelser. Ansigtsmusklerne var fastfrosne. Det var en kamp at se rolig ud og føre en samtale, samtidig med at hun lyttede som en besat. Hvert øjeblik kunne PET ringe på døren. Når det skete, ville hun være fri.

“Skal du arbejde i ministeriet i morgen?”

Hun rystede på hovedet.

“Der er nogle bestemte mødereferater, jeg gerne vil have, du finder, næste gang du er der.”

“Selvfølgelig,” svarede hun, mens hun tænkte, at der ikke blev nogen næste gang. Om få minutter var Heinrich arresteret. Det ville betyde, at hendes mareridt var ovre. Eller der ville formodentlig starte et nyt. Hun skulle vidne i retten. Det ville komme frem, at hun selv var landsforræder. Hun kunne selv se frem til en retssag. Det ville chokere alle. Farmor, hendes forældre, dem i kollektivet. Hun ville aldrig blive jurist. Ville miste alt.

Næste morgen næsten slæbte hun sig hen til universitetet. Det var blevet til nogle få timers søvn. Hun forstod ingenting. PET var slet ikke dukket op i lejligheden. Hvorfor?

Nogle timer senere var hun på vej væk fra det juridiske fakultet sammen med Anette. De trak cyklerne ud på Frue Plads. Nørregade var som altid et mylder af cykler, biler og busser. Studerende, der vandrede i alle retninger med deres mapper under armen. Det støvregnede, og Mathilde hev op i frakkekraven. Så fik hun øje på en lille, karseklippet mand med briller. Svendsen. Han skråede over vejen, i retning af dem.

“Hvem er den uhyggelige mand, som kommer lige imod os?” spurgte Anette.

“En, jeg kender fra ministeriet. Kør bare, du behøver ikke vente på mig.”

Anette tøvede, så vinkede hun og cyklede uden at vende sig om.

“Kan jeg byde på en kop kaffe?” Svendsen sendte hende noget, der mindede om et smil.

“Jeg havde ventet at se jer i går,” svarede Mathilde.

“Det er det, vi gerne vil tale med Dem om. Tager De med ind på gården igen?”

Hun stillede cyklen op ad en husmur, låste den og fulgte efter ham hen til bilen.

Lidt efter sad de i samme lokale på politigården. Wulf stødte til. Han havde tre kopper kaffe på en bakke ligesom sidst.

“Vi kunne se, der var indrettet et mørkekammer, ganske som De fortalte om,” sagde Svendsen, efter at de havde smagt på kaffen. “Men der var intet andet.”

Mathildes øjenbryn røg i vejret. “Hvad mener De?”

“Ingen negativer, ingen fotos, ingen mikrofilm.” Wulf virrede med hovedet. “Kort sagt ingen beviser. Det er jo ikke forbudt at indrette et mørkekammer i kælderen.”

“Men hvordan ...” Hun undlod at gøre sætningen færdig. “Han sagde, han ville tage den med ro et stykke tid. Men jeg vidste ikke, han havde ryddet hele rummet.”

“Vi kan ikke afvise, at han er klar over, at vi skygger ham.”

Bemærkningen fik det til at løbe koldt ned ad Mathildes ryg. Hvis

der ingen beviser var, havde hun ikke en chance for at komme ud af det. Det var håbløst! Så næsten hviskede hun: "Hvad gør vi så?"

Svensen lænede sig frem. "Vi foreslår, at vi indleder et samarbejde. Som jeg forstår det, har vi en fælles interesse i at uskadeliggøre Heinrich Bender. Det kan De hjælpe os med."

Hun nikkede ivrigt.

Wulf rømmede sig. "Vi har faktisk besluttet os for at være ærlige over for Dem. Lad os fortælle Dem om Bender, så De ved, hvem det er, De har med at gøre. Så kan De bagefter beslutte, om De ønsker at indgå samarbejdet."

"Meget gerne."

"Desuden må jeg minde Dem om, at De har gjort noget strafbart, og hvis De hjælper os, kan det kun være en hjælp for Dem selv, når det kommer til strafudmålingen."

Hun nikkede stumt.

"Alt, hvad De får at vide, er dybt fortroligt!"

"Naturligvis."

Forklaringen blev lang. Mathilde lyttede intenst, indimellem havde hun svært ved at forstå, hvordan hun, en ganske almindelig studerende, var faldet i klørne på en vaskeægte spion. Tænk, at det var hendes kæreste, de talte om. Hun lovede sig selv at holde ord, ikke engang Anette måtte kende til det, før det var ovre. Intet måtte slippe ud.

På Wulfs fortælling forstod hun, at de havde haft Heinrich i søgelyset i godt et år. Tilsyneladende var det svært at finde fældende beviser. Heinrich havde en officiel historie om, at han var vokset op i Hamborg og havde mistet sine forældre. I virkeligheden hed han Matthias Kaufmann og var østtysk statsborger. Han havde overtaget en død mands identitet.

Mathilde bed sig i læben. Selvom hun vidste, at Heinrich var spion, var det chokerende, da de fortsatte med at beskrive hendes kærestes liv. Han var, hvad de betegnede som topprofessionel. Han arbejdede for Ministeriet for Statssikkerhed. Det Stasi, som Andreas hadede. Stasi

arbejdede for SED – partiet, som Andreas' svigerfar sad i toppen af. Det hele lød surrealistisk.

“Han har mange års træning bag sig,” afsluttede Svendsen. “Udfordringen er, hvad vi kan sigte ham for. Vi har kun småting på ham.”

“Jeg vil gerne indgå det samarbejde,” gentog hun.

Svendsen så alvorligt på hende. “Det er vi naturligvis glade for. Alt, hvad vi behøver, er en formel godkendelse af retten til, at vi må bruge Dem som agent.”

Agent, det lød sandelig flot. Mathilde smilede.

“Og en ting til.” Nu var det alvorlige blik der igen. “Vi har valgt ikke at stille Dem for en dommer, på trods af at De har gjort Dem skyldig i noget strafbart. Brudt deres tavshedspligt.”

Mathilde nikkede tungt og mærkede en klump i halsen. Men hun var også lidt vred. “I har jo selv overtrådt reglerne med jeres henvendelse til mig. I burde havde standset mig, da jeg fortalte om Udenrigsministeriet. Gjort mig opmærksom på mine rettigheder.” Hun trak luft ind. “Jeg læser jura, og jeg kunne godt få en advokat på det her!”

“De var umulig at stoppe.” Wulf vendte håndfladerne opad. “Vi kunne ikke lukke munden på Dem.”

Hun ville svare igen, men tav. Tænkte, at det var mest gavnligt for hende selv at samarbejde. I og for sig havde hun også en lille klemme på dem.

Svendsen åbnede et chartek med papirer. “Vi har udfærdiget en rapport. Noteret, hvad De foreløbig har fortalt os. Er De enig i det?” Han skubbede chartekket over til hende.

Hun læste i tavshed og kunne genkende sine udtalelser. “Jeg godkender rapporten.” I sit stille sind bad hun til, at den aldrig ville blive brugt. At de ville se bort fra det, hun havde begået, fordi hun var samarbejdsvillig. Så rankede hun sig. “Hvordan kan jeg bidrage? Altså ud over at vidne i retten?”

“De kan være vores øjne og ører. Tag hjem, og opfør Dem, som De plejer. Han må naturligvis ikke ane uråd. Hvis han presser voldsomt

på for at få flere dokumenter fra Udenrigsministeriet, og De ikke kan undgå at udlevere dem, så skal vi ind over. Underret os løbende om, hvad der foregår. På et tidspunkt må der dukke en mulighed op, hvor vi kan sætte en fælde for ham.”

Mathilde nikkede. “Jeg vil gøre alt, hvad jeg kan, for at få ham arresteret så hurtigt som muligt.”

“Det er den rigtige attitude.” Svendsen så på hende med et faderligt ansigtsudtryk.

I det samme fik Mathilde en ide. “Hvis jeg nu kan komme med til et Stockholmmøde? Hvis jeg optager mødet, så er der vel beviser nok?”

Kapitel 67

Saaler Bodden, november 1970

Kajakken dansede livligt på bølgerne, det var noget andet end at kro på Weißensee. Andreas roede i Saaler Bodden, ikke så langt fra svigerforældrenes sommerhus. Det var så tæt på havet, han kunne komme til at træne på lovlig vis. Selvom han burde være taget hjem efter det politiske møde, hvor han havde tolket.

Han nød at følge bevægelserne og angribe bølgerne forfra. Det var god træning. Hans armmuskler havde aldrig været større. Pagajen gik op og ned i et rivende tempo. Det blæste op. Den kolde vind bed i kinderne. Han tænkte, at det var godt at prøve. Der var brug for, at han kunne udholde alle vejrtyper og uforudsete hændelser. Store bølger var bare en af dem.

Hver gang Elises ansigt dukkede op for hans indre blik, lukkede han ned. Kunne selv det faktum, at de ventede barn, ikke holde ham tilbage? Var han virkelig villig til at ofre samværet med sit barn for drømmen om frihed? Og drømmen om Mathilde?

Han vidste det ikke. Man kunne endnu ikke se graviditeten. Måske ville det blive mere tydeligt for ham, når hendes mave blev større. Hvad det var, han valgte og valgte fra. At det var et valg, han måtte tage.

Foreløbig trænede han bare. Han kunne ikke bare droppe ideen om at flygte ud til fyrskibet. Den var så fasttømret i ham, at han tænkte på den, inden han slog øjnene op om morgenen og som det sidste, inden han faldt i søvn om aftenen.

Måske ville han over de kommende måneder komme overens med sig selv. Lige nu var det nemmest at følge den oprindelige plan.

Eftermiddagsskumringen faldt på, inden længe ville det være mørkt. Han vendte kajakken og stilede mod badebroen og klubhuset. Det ville gøre godt med et varmt bad.

En halv time senere trådte han ud af klubhuset. Alle muskler i hans krop værkede. Det var en god følelse, selvom han godt vidste, at sporten var blevet en mani. Men han trænede i bogstavelig forstand for friheden. Når han lukkede øjnene, kunne han stadig fornemme duften og nærheden af Mathilde, og høre hende hviske: "Hvis vi nu hjælpes ad."

Planen var at vente til efteråret. Det betød, at han havde en del måneder til at beslutte sig i. Sidste gang han havde set Mathilde, havde han sagt september. Dengang vidste han ikke, at han skulle være far.

Han kørte tilbage til Rostock, hvor han parkerede uden for værts- huset Bei Mutti. Han burde tage hjem til Elise, men han gik indenfor i halvmørket. Som ventet sad IM'eren i det sædvanlige hjørne med en avis og et halvtomt glas. Der lød dæmpet musik fra højtaleren.

Han så sig omkring, indtil han fandt, hvad han søgte. Den gamle fisker, Walther Schönnemann, som sad på sin vante plads, længst væk fra IM'eren.

Hver gang han var på disse kanter, gik han forbi Bei Mutti. En del gange havde han siddet ved Schönnemanns bord. Lyttet til gamle sømandshistorier og den slags. Langsomt havde de nærmet sig hinanden på en far-søn-agtig facon, og sidst, de mødtes, havde fiskeren sagt: "Hvis du vil vide noget om min erfaring med farvandene og den slags ..." på en så indforstået måde, at Andreas vidste, han kunne spørge om alt det, han var i tvivl om. Ikke en sjæl ville få det at vide. Det skulle være i dag.

Schönnemann lyste op ved synet af Andreas. "Slå dig ned, min søn!"

Andreas stillede to øl på bordet og satte sig ned.

“Jeg sad lige og trængte til selskab.” Den gamle mand smilede. “Og så dukker du op!”

De drak lidt i tavshed, så sagde Andreas sagte: “Vores samtale sidst gav anledning til mange refleksioner.”

Schönnemann så årvågen ud. “Mener du især til sidst?”

“Nemlig!”

De rykkede umærkeligt tættere sammen. “Hvis jeg kan, hjælper jeg dig gerne.”

“Erfaring tæller.” Andreas drak af sin øl. “Jeg tænker på at komme ud til fyret.”

Deres stemmer blev opslugt af musikken, og han var glad for, at Schönnemanns høreelse ikke fejlede noget. Selvom han ikke ville, skulede han alligevel over til IM'eren indimellem.

“Jeg kan se, du er stærk.” Schönnemanns øjne hvilede på hans overarme. “Men der er sgu for langt at svømme. Det er heller ikke årstiden nu. Giv mig nogle detaljer.”

Andreas skitserede i korte vendinger planen. Træne i svømning og kajakroning indtil september måned. Studiet af søkort og strømforhold. Bekræftelsen af fyrets eksistens. Sejle ud fra Graal-Müritz tæt på svigerfarens sommerhus.

Den gamle nikkede. “På en klar dag kan vi se fyret. Hvis du når så langt, skal de nok samle dig op.”

“Hvis jeg når så langt, ja ...”

“Så du planlægger at bruge kajak?”

“Ja.”

Det fik fiskeren til at komme med en del gode råd, som Andreas straks noterede sig. En af dem var at male pagajen sort, så dens lake-rede overflade ikke ville glimte i lyset fra lyskasterne.

De så på hinanden, så sagde Schönnemann: “Jeg kan fortælle dig om de tilfælde, der ikke er gået godt, og dem, jeg kender, der klarede den. Du løber en stor risiko. Er du parat til at dø?”

Andreas nikkede, samtidig med at han overvejede, om han virkelig var parat til at løbe den risiko?

“Jeg vil ikke gøre det rosenrødt for dig.” Schönemann drak resten af sin øl, og Andreas rejste sig for at hente nye forsyninger.

På vej op i baren kæmpede han med leden ved sig selv. Huskede sig selv på, at Elise sad derhjemme med hans barn i maven og bryllupsinvitationerne klar, selvom der var adskillige måneder til. Men nu var han altså her. Undersøgelserne var en slags forberedelse, og hvis det ikke blev til noget, var der ingen skade sket.

Han satte en ny omgang foran fiskeren.

“Det er ikke længe siden, man fandt en druknet mand, der var drevet i land. Vandet har givetvis været alt for koldt. Som jeg har forstået det, forsøgte han at flygte på en luftmadras.” Schönemann smagte på øllet. “Myndighederne fastslog, at det var selvmord. Der er masser af den slags historier.”

Andreas nikkede. “Det ved jeg.”

“Vandtemperaturen er afgørende ... men du kan ikke tage afsted om sommeren. Det er for lyst. September eller begyndelsen af oktober er bedst. Fuldstændig som du har planlagt.”

“Tak,” sagde Andreas. “Kan du fortælle mig noget om, hvordan jeg kommer forbi grænsebevogtningen?”

Kapitel 68

Østberlin, november 1970

“Sagde du ikke, at det var en kort dag?” Elise modtog ham i entreen med armene over kors. “Du lugter af øl. Skulle du absolut sidde på værtshus og bælle, inden du kom hjem til din gravide kone?”

“Hold nu op, Elise! Indimellem bliver man nødt til at være social i den branche.”

Hun rystede på hovedet. “Du var vel også nødt til at træne.”

“Nu overdriver du,” løj han.

“Så skulle jeg kende dig dårligt.”

Han fulgte efter hende ind i stuen. “Så mange tog går der altså heller ikke,” forsvarede han sig.

Fjernsynet sendte baggrundsstøj ud. Selvfølgelig var det ikke Vest-tv, nu hvor det var Elise, der havde valgt kanal.

Mens hun lavede aftenkaffe, satte han sig tungt i sofaen. Kastede et blik på tv'et og mærkede en irritation bygge sig op. Han kunne ikke fordrage det program, hun så.

Det var ‘Den sorte Kanal’. Myndighederne havde uden tvivl skabt programmet i håb om at komme med en modvægt til alt det illegale Vest-tv, ossierne så. Værten lavede ikke andet end at rakke ned på Forbundsrepublikken. I Andreas’ øjne var det meget gennemskueligt. En gang om ugen dissekerede værten de udsendelser, som ulydige DDR-borgere kunne opleve på Vest-tv. Det var så tydeligt, at formålet var at udstille nabolandet som værende i moralsk og politisk forfald.

Lidt efter kom hun tilbage med en bakke. "Sikke en dag i retten!"

Han følte sig apatisk, mens han drak af kaffen. Elises kværnen kunne lige så godt have været en del af programmet i fjernsynet. Så holdt hun pludselig inde. Lyttede.

Stemmen sagde: "Vi bestemmer, hvordan vores grænse skal bevogtes! Med god grund. Ønsker man at krydse vores grænser, skal man opnå en tilladelse. Den, som udsætter sig selv for fare, vil dø ..."

Elise blev nærværende igen. "Utroligt, at vi skal blive ved med at forsvare, at grænsen er bevogtet! At vi stadig må slås for at komme grænsekrænkere til livs."

Andreas bed et vredt svar i sig. Det gav ikke mening at udfordre hende. Det var spildte kræfter.

Måske var det hans spændte kæbemuskler, der fik hende til at sige: "Ja, undskyld, din bror var jo en af dem. Men her ti år efter er der stadig folk, der intet har lært af det."

"Sådan er det. Hvad skete der i retten?" Han prøvede at se imødekommende ud.

"En virkelig trist historie og meget apropos grænsekrænkere: En 31-årig kvinde fik to års fængsel for at forsøge at flygte ud af landet."

Andreas rettede sig op. "Synes du, det er rimeligt?"

Hun så forbløffet på ham. "Er det ikke irrelevant? Jeg følger loven, og jeg behøver vel ikke at forsvare muren?"

Han havde et skarpt svar på tungen, men standsede sig selv. Når han selv overvejede at krænke grænsen, var det bedst ikke at udfordre hendes synspunkter.

Elise sukkede. "Det er virkelig trist. Menneskesmugling til Vesten er blevet en forretning. Det hele styres med hård hånd af kyniske kriminelle. De stakler, der ønsker at blive smuglet over, betaler enorme summer. Helt op til 20.000 D-mark. Og hvis de ikke kan betale, må de aflevere familiesmykkerne."

"Hmm."

"Men det her tilfælde med kvinden – det var virkelig groft. Ved et

tilfælde fandt vores folk kvinden og hendes barn i bagagerummet på en bil. Barnet havde hun bedøvet. Virkelig forfærdeligt. Det glæder mig, at det ikke lykkedes for hende. Sådan en mor!”

Andreas havde lyst til at råbe: ‘Det vidner da om den desperation, der er, efter at forlade vores land. Indse det dog. Folk gør alt for at få deres frihed.’ Men han brummede bare: “Men nu fik hun to år?”

“Mor og far vil gerne se os til middag på lørdag.” Elise så på ham, som om de lige havde drøftet kvaliteten af grøntsagerne i Kaufhalle.

“Godt.” Han nikkede. “Måske kunne vi også snart låne sommerhuset?”

Kapitel 69

København, november 1970

“Jeg har lige været hjemme, så der er masser af sladder fra Aabenraa.” Anette så forhåbningsfuldt på Mathilde.

“Vidste du, at Ursula er gravid? Skal vi ikke tage på café og skvadre som i gamle dage?”

Mathilde var lige ved at sige ja, men så fik hun øje på Svendsen. Han stod delvist skjult bag en lastbil på den anden side af gaden.

“Kan det blive i morgen? Undskyld. Jeg bliver nødt til at gå tilbage, jeg skal hente noget i sekretariatet.”

Anette satte sig op på sin cykel og kørte uden at vende sig om. Der var efterhånden meget i det venskab, der skulle repareres. Mathilde kunne i det mindste have spurgt ind til Ursula eller noget andet fra Aabenraa. Sagen var bare, at det syntes ret ligegyldigt, i forhold til hvad der var på spil i hendes eget liv.

Da veninden var ude af syne, gik hun over til Svendsen. Blæsten gik lige igennem hendes tynde frakke. Hun skuttede sig.

“Davs.”

“Davs, skal vi gå en tur?”

“Det kan vi godt. Men jeg har ikke fundet noget.”

De gik ad Nørregade, drejede ned ad Krystalgade mod Rundetårn. Vinden føltes som små syllespidse stik i hendes nylonstrømpeben. Hun burde have haft støvler på.

“Det kommer nok lige pludselig,” sagde Svendsen. Han havde

armen under hendes, og forbipasserende ville nok tænke, det var hendes far.

“Det eneste er, at han har været ude at rejse.”

“Hvorhen?”

“Det ved jeg ikke. Men han havde kameraet med.”

“Godt. Der skal nok dukke noget op.”

Mathilde stoppede op. “Tro mig. Jeg vil gøre alt for at slippe af med ham.”

“Det er jeg sikker på.” Svendsen blinkede. “Jeg dukker op med mellemrum, så vi kan holde os ajour.”

“Skat, jeg synes, vi skal nyde et glas vin i aften. Skal vi ikke hygge os lidt?” Heinrich holdt en flaske vin op foran sig, som var det et trofæ.

“God ide.” Det smil, hun ville fremtvinge, blev til en grimasse. Hun vendte sig og fortsatte med at skrælle kartofler. Følte sig som en skuespiller. Lige nu afskyede hun den mand, hun boede sammen med. Alt ved ham var falsk. Det var til at få kvalme af. Han agerede dybt forelsket i hende, men i virkeligheden var han kun interesseret i at udnytte hende. Hvor havde hun været dum.

Det stak i hende ved tanken om, at han havde udvalgt hende allerede i toget, da han ved en tilfældighed havde hørt, at hun arbejdede i Udenrigsministeriet. Hun var et simpelt redskab. Behageligt, fordi han samtidig fik gratis sex og maden serveret. Hun bed tænderne sammen. Her stod hun og lavede aftensmad som alle andre aftener. Anette ville ryste på hovedet. Hvor fanden var alle rødstrømpeidealene? Men det var trods alt det mindste problem nu.

Da de havde spist, hævede Heinrich sit glas og sendte Mathilde et romantisk smil, som hun ikke gav fem flade ører for. “Skål, søde.”

Alligevel hævede hun selv glasset og smilede falsk.

“Skal vi ikke gifte os?”

Spørgsmålet overrumplede hende i en sådan grad, at hun måtte

kæmpe for ikke at hoste. Efter en kort pause fik hun sagt: "Men det har du da aldrig talt om før?"

"Hør her." Heinrich greb hendes hånd. "Jeg kan ikke skjule, at jeg i begyndelsen fandt det nyttigt at have dig som kæreste. Det var nemt at få dig til at falde for mig, og din adgang til Udenrigsministeriet var præcis, hvad jeg drømte om ..."

Selvom tilståelsen ikke kom bag på hende, kunne hun alligevel mærke en reaktion. Tanken om, hvor nem hun var at narre. Men så sagde han: "Men, skat, det var jo i starten. Siden fandt jeg ud af, at du er både sød og klog. En ligeværdig partner. Du er villig til at hjælpe mig med at arbejde for en vigtig sag."

"Ja, det er rigtigt nok."

"Det binder os sammen. Vi skal besegle vores partnerskab. Vise hinanden, at vi mener det alvorligt."

"Det virker fornuftigt."

"I virkeligheden kunne vi bare gå ned på rådhuset på torsdag." Han lo.

"Nej ..." kom hun til at sige lidt for højt og hurtigt. "Det går ikke."

"Hvorfor?"

"Fordi ... fordi ... jeg insisterer på, at det bliver i en kirke. Det skal være romantisk. Vores familier skal med. Vi skal holde en stor fest ... og vi skal vel spare sammen først? Det behøver ikke at være så fint, men en fest skal der være." Mathilde så ham ind i øjnene med et blik, hun håbede var drømmende. I virkeligheden tænkte hun på PET, at hun skulle skaffe dem oplysninger så hurtigt som muligt. Nok til at bure Heinrich inde. Indtil da var det bedst at lade ham tro, at hun var helt og holdent på hans side.

Heinrich rystede på hovedet. "Ikke i en kirke ... jeg tror ikke på Gud og alt det der. Rådhuset er fint."

Hun besluttede sig for at være føjelig. "Jeg ville helst være hvid brud i en kirke, men hvis det ikke kan være anderledes, så kan vi godt tage rådhuset. Men det skal stadig først være til sommer, så vi kan planlægge en fin fest."

Efter maden sad de tæt sammen i sofaen.

“Jeg er en gammeldags mand.” Heinrich gav hendes skulder et klem. “Vi skal være gift. Ikke kun fordi man bør være gift, når man bor sammen. Men det er også et tegn på evig troskab.”

“Helt enig,” kvækkede Mathilde.

Til gengæld fik hun et langt lidenskabeligt kys.

“Det vigtigste for mig er, at vi stoler på hinanden.” Mathilde sørgede for at se ham dybt i øjnene. “Vi skal arbejde sammen, det har du altid sagt.”

“Netop.” Han sendte hende et stort smil. “Sammen kan vi opnå meget.”

“Jeg vil jo gøre alt for dig.” Hun puttede sig ind til ham, mens hun funderede over, om hun overdrev. Alligevel tilføjede hun: “Og så kunne jeg tage med dig til Stockholm.”

Ordet Stockholm fik det til at rykke i ham. “Stockholm? Jeg ser ingen grund til, at du tager med mig til Sverige. Jeg vil hellere have, at du bidrager med noget andet.”

“Skal jeg tage til DDR?” spurgte hun og hørte selv, at det lød alt for ivrigt. Nu måtte hun tage sig sammen. Ellers ville Heinrich lynhurtigt ekskludere hende fra alt. DDR handlede ikke engang om PET, indså hun. Det handlede om Andreas. Hun måtte bare se ham. Tale med ham om alt det, der skete. Være tæt på ham. Lige nu var hun villig til at blive i DDR. Hvis bare ikke hendes fars karriere var truet. Hvis bare hun kunne leve med aldrig at kunne se sin familie igen. Men det kunne hun jo ikke.

Formodentlig lød det, som om hun falbød sig selv og sin hjælp, og det fik Heinrich til at rynke panden. “Skete der noget, sidst du var i DDR? Noget, du ikke har fortalt?”

“Slet ikke. Det var en småkedelig børnekolonitur med nogle kommunisters uopdragne unger. Men jeg følte, at jeg havde en vigtig mission. At jeg gjorde noget vigtigt for dig.”

Det fik ham til at slappe af. Smile. “Godt. Det gjorde du skam også.

Desuden har jeg været åben over for min chef. Stasi ved, at du er involveret. Der er faktisk en del opgaver, hvor det er fordelagtigt, at kvinder er i front. Smukke kvinder.” Med et par fingre løftede han hendes hage. “Og jeg sagde til dem, at du var helt ekstraordinær.”

“Er det sandt?” Hun hadede sin lille kluklatter og følte sig endnu mere som en skuespiller.

“Rent faktisk har vi en opgave, som er yderst vigtig for os.”

“Virkelig?” Noget i hans blik fik hende til at synke en ekstra gang. Hun havde ikke lyst til at høre resten.

“Hvis du gør det for mig, så beviser du, hvor meget du elsker mig. Det er et tegn på, at du vil gøre alt for mig og missionen. Det vil understrege, at vi er et superpar.”

Kapitel 70

København, november 1970

“Du kan godt, skat!” Det var Heinrichs sidste ord, før han lukkede entredøren.

“Til helvede med dig!” hvislede Mathilde ud mellem tænderne, da hun var sikker på, han var nået en etage ned.

Så fandt hun tingene frem fra skabet. Iførte sig sit mest sexede undertøj og en lårkort kjole, som var for kort til årstiden. Hun lagde en perfekt makeup uden at ryste på hånden og prøvede at lade være med at tænke. Alt, hvad hun behøvede at koncentrere sig om, var formålet. Grunden til, at hun gjorde det her. Det var for at eliminere den trussel, Heinrich udgjorde for hendes familie og hende selv. Han var en farlig mand. Selv hvis han ikke gjorde skade på hendes far, kunne han sagtens gøre Mathilde ondt, hvis han opdagede hendes illoyalitet. Hans trusler var helt sikkert ikke tomme. Hun kunne stadig høre ham hvisle: ‘Du skal ikke komme på tværs af mig’. Det gav hende kuldegysninger, og alle tænkelige scenarier passerede nethinden. Ville han slå hende ihjel eller bare banke hende til ukendelighed?

Når hun gennemførte det her, ville hun forhåbentlig komme et skridt nærmere på at kunne fælde ham, og dermed få reduceret sin egen straf. Hun var nødt til at gøre det her!

Da hun var færdig, betragtede hun resultatet i helfigurspejlet i soveværelset. Iført høje hæle og rød læbestift var billedet fuldendt. Hun kunne nemt nedlægge en midaldrende mand, hvis hun ville. Og

her var det et spørgsmål om at være tvunget til det. Der var intet alternativ.

Hun hentede en whiskyflaske i køkkenskabet, hældte en pæn sjat i et glas og satte flasken tilbage. Tog en pakke cigaretter i tasken. Hvis ikke hun skulle begynde at ryge nu, hvornår skulle hun så gøre det?

Inde i stuen krængede hun de højhælede sko af. Lagde fødderne på stuebordet, tændte en smøg og drak af glasset. Den brændende fornemmelse af whiskyen bredte sig hele vejen ned gennem spiserøret. Den virkede bedøvende og lindrende. Så sugede hun begærligt på cigaretten og kom til at hoste.

Hvad mon Andreas lavede nu? Hvorfor fanden var reglerne også så åndssvage, at man hverken kunne ringe eller skrive? Hvis hun nogensinde kom helskindet ud af det her, var det første, hun ville gøre, at tage til Østberlin. Til den tid var han måske allerede gift med hende ... Elise. Hvis det var sket, måtte hun overbevise ham om, at han skulle lade sig skille.

Hun hældte den sidste sjat whisky ned i én slurk. Skar ansigt og tog et nyt hiv af cigaretten, mens hun gik tilbage til køkkenskabet for at hente en drink mere.

Da hun igen sad i sofaen, sagde hun højt: "NU tager du dig sammen."

To whiskyer var passende, konstaterede hun, da hun var nået uden for opgangen. En mere, så var hun nok blevet lidt for slingrende og uopmærksom. Lige nu følte hun sig skarp. Alle sanser var vågne. Lydene var forstærket. Børns råb, hundeglam og cyklers ringeklokker lød unaturligt højt. Vinden var strid. Hendes hår ville komme i uorden, og hun frøs om sine ben, som kun var dækket af spindelvævstynde nylonstrømper. Hendes taske var tung, og kameraet bulede ud.

Hun rankede sig! Det skulle lykkes! Det ville være første skridt på vejen til at overbevise Heinrich om, at han kunne stole på hende. At hun skulle med til Stockholm.

Sporvognen tog hende til Kongens Nytorv, hvor hun sprang af.

Foran Hotel d'Angleterre stoppede hun op. Hun var gået forbi den hvide, statelige bygning adskillige gange, men hun havde aldrig forestillet sig, at hun ville gå indenfor. Ved indgangen stod en mand med høj hat, mørk frakke, grå habit indenunder og hvide handsker.

“Godaften, frøken.” Han bukkede og holdt døren.

Hun smilede, så overklasseagtigt hun formåede. Vurderede hurtigt lobbyen og stilede mod baren.

Der sad forretningsklædte herrer ved forskellige borde. Der var ingen kvinder. Ved baren sad nogle enlige mænd. En af dem passede perfekt på Heinrichs beskrivelse af målet. En høj, slank mand. Stålgråt hår og sorte øjenbryn. En vane-mand. Altid velklædt. I København mindst hver tredje uge på forretningsrejse og altid indlogeret på hotellet. Han var vesttysker, hed Dieter Arendt og sad om muligt altid på barstol nummer to fra venstre. Han interesserede sig for smukke kvinder.

Men han er kræsen. Det sidste havde Heinrich sagt med et grin.

Første del af planen gik mindre godt. Hendes mål talte med en fyr ved siden af. Det var umuligt at afgøre, om de fulgtes ad eller blot havde en tilfældig samtale. Begge drak øl. Deres glas var næsten tomme. I ånden så hun dem forlade baren, før hun fik en chance. Det ville være skæbnens ironi.

Hun overvejede situationen. Det ville virke påfaldende, hvis hun satte sig på den første stol til venstre, helt klinet op ad vesttyskeren, når der var masser af plads til den anden side ved den messingpolerede bar.

Med al den selvsikkerhed, hun kunne opbyde, stilede hun mod en ledig plads i midten af baren, hvor hun fik øjenkontakt med bartenderen. “Martini, tak.”

Hun sørgede for ikke at se til den side, hvor Dieter Arendt stod i samtale med manden. Det lød, som om de lige havde mødt hinanden. De talte om rejser og Vesterhavet.

Til hendes held rejste den fremmede sig og sagde: “Det var hyggeligt at møde Dem,” og gik.

Hun fandt cigaretterne frem fra tasken, rystede en ud af pakken og

lod, som om hun ledte efter en lighter. Reaktionen udeblev ikke. Både bartenderen og Dieter Arendt reagerede. Men vesttyskerens lighter nåede frem først.

Deres blikke mødtes, og de lo begge.

“Ih, tak.” Mathilde sendte ham et taknemmeligt blik.

“Selvom jeg rejser meget i Danmark, taler jeg desværre ikke dansk. Jeg hedder Dieter Arendt.”

“Jeg taler tysk. Malin Holm her.” Hun nippede til sin drink, mens hun bemærkede hans blik glide ned ad hendes ben.

“Skønt, frøken. Jeg må også se at få lært sproget.”

“Og De rejser meget i Danmark?” Hun kastede et hurtigt blik på sit armbåndsur.

“Nemlig. Jeg er rejsende i energiløsninger ... det vil jeg ikke trætte Dem med.”

“Åh, det er da ikke spor trættende ... undskyld, jeg bliver ved med at se på uret, jeg kan ikke forstå, hvor min veninde bliver af?”

Hendes bemærkning fik en lille trækning til at glide hen over hans ansigt. Godt, tænkte hun.

“Venter De en veninde?”

Mathilde nikkede. “Vi har ikke set hinanden længe, så vi blev enige om at spise en middag sammen. Man spiser udmærket her, synes De ikke?”

“Bestemt.” Umærkeligt rykkede han lidt nærmere.

Det går rigtig godt, tænkte Mathilde.

En time senere havde de drukket to drinks, og Mathilde rejste sig. “Det var virkelig hyggeligt at møde Dem, jeg vil desværre tage hjem. Nu tror jeg ikke længere på, at hun kommer.”

“Hvor skuffende for Dem!” Nu rejste hr. Arendt sig også. “Kunne De tænke Dem at spise med mig i stedet? De skal da have noget at spise, og nu havde De jo set frem til at spise netop her.”

Hun foregav at tænke. “Men det ... jo, men ... det kunne vi da godt.”

“Det ville være mig en stor ære.”

Det var meget hyggeligere, end Mathilde havde forestillet sig. Hun kunne godt lide Dieter Arendt. Middagen havde varet flere timer, og hun var småberuset, da de senere gik tilbage til baren. Nu fik hun Martini, og han øl. Den sidste time var han begyndt at blive mere nærgående. Nu mærkede hun en hånd på sit lår. “De må være meget ensom, efter at Deres mand døde? Så ung De er.”

“Det er til tider tungt.” Følelsen af at være skuespiller vendte tilbage. Hun måtte tilsyneladende være god. Arendt slugte alt, hvad hun sagde. Fortællingen om hendes velhavende og kræftsyge mands død slugte han råt.

Han lod hånden ligge. “Har De nogensinde set et værelse på d’Angletterre? Alle er unikke, og de er utrolig smukke.”

“Er de virkelig?”

“Har De lyst til at se mit?”

“Naturligvis.” Mathilde smilede. Det gik endnu bedre, end hun havde turdet drømme om.

Kapitel 71

København, november 1970

Mathilde vågnede til en høj snorken. Først så hun sig forvirret om i halvmørket. Konstaterede, at det svage lys i værelset kom udefra og skinnede ind gennem nogle tynde, elegante gardiner. Så erindrede hun, at hun befandt sig på tredje sal på Hotel d'Angleterre. Lyset udenfor stammede fra gadebelysningen på Kongens Nytorv.

Den snorkende person var naturligvis Dieter Arendt. Hun kastede et blik på ham og bekæmpede trangen til at kaste op. Det, Heinrich havde udsat hende for, skulle han aldrig forsøge at gøre igen! Og missionen var langtfra fuldført. Hun var en luset amatør! Halsen var ru som sandpapir efter alle de smøger og drinks, hun havde indtaget. Hendes hoved værkede, og hun var faldet i søvn efter at have haft sex med tyskeren.

Talentløst! Lige nu ønskede hun, at hun havde holdt sig til danskvand og ikke havde følt trang til at ryge en halv pakke cigaretter.

Det var for mørkt til, at hun kunne se, hvad klokken var. Uendelig langsomt lykkedes det hende at få benene ud over sengekanten og komme op at stå uden at støje. Den tunge vejrtrækning fra den anden side af sengen vedblev.

Hun stod stille og svajede et øjeblik, så gik hun hen til vinduet og lindede på gardinet. Et blik på armbåndsuret bekræftede, at klokken var 04.25. Hun måtte i gang.

Første øvelse var at klæde sig lydløst på. Det hele lå i en bunke:

underkjole, trusser og bh. Hun skilte bunken ad og tog tøjet på. Trak kjolen over hovedet, men droppede nylonstrømperne og skoene. Så listede hun hen til døren og lagde det hele sammen med frakken, i tilfælde af at hun skulle hurtigt ud ad døren.

Mens hun fandt kameraet i tasken, dukkede brudstykker af aftenens samtale op. Dieter Arendt havde gjort grin med hendes store og tunge taske. Hun var kommet med en lidt underlig forklaring om, at det var et gammelt kamera, hun skulle aflevere tilbage til en veninde. Nu vejede hun kameraet i hånden.

Heinrich havde sagt, at papirerne ville være i en attachémappe. Mappen var placeret på gulvet, tættest muligt på Dieter Arendts hovedpude. Han manglede bare at have den lænket fast til håndledet med håndjern.

Hun nærmede sig tasken så lydløst som muligt. Hun var klar over, at så nemt blev det formodentlig ikke. Hvad skulle hun sige, hvis Dieter, som hun havde kaldt ham sent på aftenen, slog øjnene op?

Attachémappen var ikke særlig tung. Med bankende hjerte listede hun ud på badeværelset med den. Da hun var nået derud, tillod hun sig at fejre den første sejr med et lydløst glædeshop og en arm i vejret. Men glæden blev kort.

Selvfølgelig var den låst! Hun sank sammen på gulvet med mappen foran sig. Selvom det var længe siden, hun havde haft sandsynlighedsregning, var det oplagt, at hun aldrig gættede koden. Alligevel begyndte hun med 1111, 1112. Efter et vist antal forsøg, havde hun glemt, hvor hun var nået til.

Hun knyttede hænderne. Det nyttede ikke at flæbe. Nu var der brug for at tænke. Hvis hun skulle genvinde sin selvrespekt, måtte hun have fat i de papirer, hun var kommet for. Ellers havde det hele været nyteløst!

Forgæves så hun sig om på badeværelset. Var der noget, der kunne give hende et tip? Selvfølgelig var der ikke det. Hun måtte tilbage til værelset.

Dieter havde gudskelov et godt sovehjerte. Han snorkede stadig. Mathilde bed sig i læben. Hvilken kode ville hun selv bruge?

Muligvis en dato. En mærkedag. Mon det var hundens fødselsdag, konens fødselsdag, børnenes? Hans egen? Sikkert nok.

Det mest sandsynlige var en fødselsdag, afgjorde hun. Hvis antagelsen var rigtig, behøvede hun en tegnebog eller et pas. Der ville oplysningerne kunne findes.

Lyden af en bil, der passerede ude på gaden, fik hende til at fare sammen. Længe efter stod hun helt stiv midt på gulvet og stirrede på den sovende Dieter, som lå på ryggen med åben mund. Der var intet attraktivt ved den mand. Hele værelset dunstede af spiritus, sex og cigaretrøg.

Kvalmen vendte tilbage. Den var så overvældende, at hun i al hast måtte snige sig tilbage til badeværelset. Hun nåede akkurat at få lukket døren og stukket hovedet ned i toilettet, før den tynde galde kom op.

Det støjede, da hun trak ud.

Bagefter plaskede hun koldt vand i ansigtet, mens hun overbeviste sig selv om, at hvis Dieter vågnede nu, var der intet suspekt ved hende. Hun havde blot været på toilettet.

Men så fik hun øje på attachémappen. Hvis han var vågen, når hun åbnede døren, var alt ude.

Døren knirkede. For fanden kunne de ikke engang smøre hængslerne på et femstjernet hotel?

Stående midt på gulvet afsøgte hun alle afkroge i det store værelse med øjnene.

Dieter var en ordensmand og havde hængt sin habitjakke på en bøjle inde i skabet. De tilhørende bukser havde han foldet og lagt på en stol. Hun besluttede sig for at tage jakken først.

Hun holdt blikket stift rettet mod Dieter. Det følte, som om det tog en evighed at komme helt hen til skabet, længst væk i værelset. Især fordi det var en nitte. Lommerne indeholdt kun et par biografbilletter og noget lommeuld.

På vejen tilbage til bukserne bemærkede hun pludselig, at hans snorken var holdt op. Efter et par grynt satte han sig op i sengen med et sæt. "Ma ... Malin?"

"Ja ..." Hun ændrede kurs til sengen. Mørket beskyttede hende. Han kunne ikke se detaljer, såsom at hun var påklædt.

"Står du op?"

"Jeg skulle bare tisse ..."

Halvt i søvne vendte han sig. "Vi spiser morgenmad senere."

"Ja," hviskede hun.

Hun gik ud på badeværelset og blev derude længe. Et øjeblik overvejede hun at undlade at parere Heinrichs ordre. Det letteste var bare at tage den forbandede taske med under armen og se at komme ud. Men problemet var naturligvis, at så ville Dieter vide, at papirerne var faldet i de forkerte hænder. Hvis hun bare affotograferede dem, ville han aldrig opdage det.

Da hun atter stak hovedet ind i værelset, kunne hun konstatere, at Dieter snorkede rytmisk igen. Hun sneg sig hen til bukserne, hvor hun fandt tegnebogen. Den indeholdt en del kontanter, både D-mark og kroner, flere familie billeder med kone og tre vandkæmmede drenge samt et ID-kort. På ID-kortet stod hans fødselsdag: 4. marts 1921.

Kortvarigt lagde hun hånden på brystet, så puttede hun det hele tilbage i pungen og på plads i lommen. Kastede et blik på den sovende. Og så sneg hun sig tilbage til badeværelset, hvor attachémappen og kameraet lå på gulvet.

Hun holdt vejret, mens hun prøvede koden: 0403. Ingen reaktion. 'Rolig', beordrede hun sig selv. Da hverken 4321 eller 1921 virkede, var hun alt andet end rolig! Tiden gik, og hun var ikke nået et skridt videre. Hun følte trang til at skribe!

Nu gav hun op. Hun ville smække sig ud af det forbandede værelse. Tage tilbage til Henrich og sige, at hun ikke egnede sig til at være spion. Det var også latterligt at forestille sig, at hun nogensinde blev det. Han kunne klare sine idiotiske opgaver selv.

Hun besluttede sig for et sidste forsøg. Fødselsdagscifrene bagfra: 0304.

Der lød et klik, da mappen gik op. Og hun slugte det udbrud, der lå på tungen!

I et chartek lå nogle papirer. Noget med energiaftaler i NATO. Hendes hjerte bankede heftigt, da hun fotograferede papirerne side for side. Hun arbejdede hurtigt. Lagde dokumenterne tilbage i mappen. Åbnede døren. Lyttede. Listede tilbage til dobbeltsengen, hvor hun stillede mappen, nogenlunde hvor den havde stået.

Halv seks smækkede hoveddøren bag Mathilde, og to sekunder efter stod Heinrich i entreen. "Hvorfor fanden kommer du først nu?"

'Du holder din kæft,' var hun lige ved at råbe. Men hun besindede sig. "Jeg har arbejdet hårdt for, at du fik det, du ville have."

"Fik du billeder af hele dokumentet?"

"Selvfølgelig."

"Og du var nødt til at bolle med svinet?"

Hun nøjedes med at nikke.

"Blev du virkelig nødt til at blive der hele natten?" Han havde sammenknebne øjne.

Det fik hende til at sætte armene i siden. "Jeg synes, du skulle værdsætte det, jeg har gjort. Det var ikke nemt."

"Nej, selvfølgelig. Tak." Han rakte ud efter kameraet.

"Hvornår skal vi til Stockholm?" Det skulle hun aldrig have spurgt om, men nu havde hun gjort det, og det kunne ikke trækkes tilbage.

Heinrich fik rynker i panden. "Stockholm?"

"Jeg havde glædet mig til, at vi skulle rejse sammen."

"Det bliver ikke foreløbigt." Han var allerede på vej ud ad døren. Han skulle formentlig ned i kælderen.

Kapitel 72

Østberlin, december 1970

Telefonen ringede. Andreas lod Elise tage den. Det var alligevel aldrig til ham, og desuden var han midt i en spændende oversættelse af et skuespil.

Han kunne høre, hun talte ude i entreen. Så kom hun ind og stillede sig foran skrivebordet, og det fik ham til at se op. Hun så helt forkert ud i ansigtet. “Det er et udenrigsopkald,” sagde hun tonløst. “En kvinde.”

“Udenrigsopkald ... kvinde.” Han sprang op.

“Hun hedder Mathilde Holm...” Elise opgav at udtale hele efternavnet.

“Aner ikke, hvem det er,” mumlede han.

Hans hjerte bankede heftigt, og han kunne mærke hendes øjne i nakken, da han hastede ud i entreen. Hvorfor ringede Mathilde? Havde han da ikke advaret hende imod det?

“Hallo, De taler med Andreas Müller.”

“Hallo, det er ... Mathilde ... Holmgreen.” Hendes stemme lød en smule desperat. Bag ham stod en utålmodig Elise, der ville afkræve en forklaring.

“Ja ... øeh, nåh, nu husker jeg det. De var med på feriekolonien ... i Rostock, ja.” Han talte dansk, men udtalte Rostock, så han var sikker på, at Elise opfattede det.

“Undskyld, jeg burde ikke ringe. Jeg ville bare ...”

Det var intet mindre end fantastisk at høre hendes stemme, men så indhentede realiteterne ham. Han havde næsten ikke nerver til at vente på at høre, hvad hun ville sige. Han tænkte på aflytninger. Mulige konsekvenser. Det faktum, at man skulle afholde sig fra at blive gode venner med udlændinge. Ville Stasi bede ham stille til en samtale? Ville de forhøre Thomas, og hvad ville han sige?

Thomas' utroskab var ikke særlig spektakulært i forhold til Standtorps kommende svigersøns affære, og så ovenikøbet med en kapitalistisk udlænding. Uha, en skandale.

"Hvad kan jeg hjælpe med?" spurgte han i et alt andet end venligt tonefald på dansk. Bevidst om, at både Elise og dem, der eventuelt lyttede, ville opfatte det. Men det ville Mathilde desværre også.

"Undskyld ..." sagde hun en gang til. "Først af alt vil jeg sige, at børnene har været meget begejstrede for opholdet. Og det var jeg også."

"Tak."

"Men jeg ringer egentlig for at høre, om De har fundet en bamse. Ja, den er åbenbart så vigtig, at forældrene er villige til at betale portoen for at få den sendt."

"Desværre. Jeg har intet hørt fra kolonien, men jeg kan da kontakte dem."

"Vil De gøre det?"

"Naturligvis."

"De er ... De er et meget hjælpsomt menneske."

"Ja ... for De får vel ikke mulighed for at hente den selv?"

"Åh, det ved man jo aldrig. Jeg skal se, hvad jeg kan gøre."

"Jamen så farvel ..." Andreas skulle lige til at afslutte samtalen, så hørte han hende sige: "Den gamle installation, vi talte om. Den er der endnu. Den fungerer ganske glimrende."

Andreas lagde røret på og gjorde sig umage for at se uberørt ud, da han vendte sig om mod Elise.

"Hvem var det? I talte dansk. Hvad gik det ud på?"

Han rystede lidt for meget på hovedet. "Bare et kvindemenneske,

som var med på den der tur med feriekolonien. De havde glemt noget. Aner ikke, hvorfor hun ringer til mig.”

Elise fulgte efter ham ind til skrivebordet. “Er det normalt, at man kontakter tolken? Det giver da ikke mening.”

Han sukkede demonstrativt. “Nej, det giver ikke mening.”

Lidt efter prøvede han at fortsætte med oversættelsen, men det var, som om ordene hoppede. Bare den korte samtale og lyden af hendes stemme havde bragt hele hans krop i uro. Selvom hun ikke burde ringe, tilgav han alt. Samtalen bekræftede ham i, at hun tænkte lige så meget på ham som han på hende.

Det fik ham til at smile.

Hendes sidste bemærkning om den gamle installation havde fået ham til at studse et sekund. Men det drejede sig selvfølgelig om fyrskibet. Det var jo en åbenlys opfordring.

Han gned sig over hagen. Det gik jo ikke! Elise ventede hans barn. Han burde holde op med at tænke på det hele. På flugten. Og på Mathilde. Men han kunne ikke.

Kapitel 73

København, december 1970

‘Den gamle installation, vi talte om. Den er der endnu. Den fungerer ganske glimrende.’

Mathilde rystede, da hun havde lagt røret på. Hvorfor havde hun ringet til Andreas? Hun havde ignoreret alle advarselssignaler og fulgt en pludselig indskydelse. Hvor egoistisk.

Kunne der ske Andreas noget? Måske lyttede Stasi med? Hvad fik de ud af den sætning?

Men de havde jo ikke talt om noget af betydning. Alligevel var det tåbeligt at løbe en risiko. Det, hun ringede om, havde de talt om for flere måneder siden. Måske havde han droppet alt om flugten siden?

Hun tog en dyb indånding og beroligede sig selv. Godt nok burde hun ikke have gjort det, men det var harmløst. For dem, der eventuelt lyttede med, ville næppe forstå, hvorfor hun havde nævnt en installation. Eller ville de? Og hvad med Elise?

Måske kunne Heinrich se på telefonregningen, at hun havde foretaget et udenrigsopkald?

Det værste var, at lyden af Andreas' stemme bare havde forstærket den længsel, hun havde efter ham. Samtalen havde understreget, at hun var sammen med den forkerte mand. Hvis det var Andreas, hun ville have, måtte hun gøre en indsats. Både for at slippe af med plageånden i sit liv og for at se Andreas igen.

En time senere gik hoveddøren, og Heinrich stod smilende i døren.

Han udstrålede drenget glæde, og hvis hun ikke havde vidst bedre, var hun faldet for det.

“Halloj. Jeg har lige fået en tilbagemelding fra organisationen, de er meget tilfredse med dit arbejde. Du ved, d’Angleterre ...”

Mathilde nikkede. “Det var da godt.”

Han kom hen og lagde armene om hende, og hun måtte beherske sig for ikke at fjerne dem. Besvare kysset, selvom hun hadede det.

Lidt efter gjorde hun sig fri og trådte et skridt tilbage. Sørgede for at se alvorlig ud. “De har strammet op på procedurerne i ministeriet.”

“Hvad betyder det?”

“Man må ikke længere være alene med fortrolige dokumenter. Det er sikkerhedsprocedure. Det er umuligt for mig at tage mere med hjem.” Hun så ham direkte i øjnene, desperat efter at han ville sluge løggen.

Heinrich knob øjnene sammen i vantro. “Hvad? Hvorfor har de det?”

Hun trak på skuldrene. “Det ved jeg ikke. Men sådan er det.”

Et øjeblik så det ud, som om han ville eksplodere, men så sagde han helt roligt: “Det finder vi ud af. Der skal nok være en måde alligevel.”

“Selvfølgelig,” hviskede Mathilde.

“Vi har et andet ønske.” Han så på hende med et tindrende blik. Overtalerblikket.

“Om hvad?”

“Du kender en del DKP’ere. Også nogle, som har indflydelse. Vi vil gerne vide, hvad de mener.”

“Vide, hvad de mener?” gentog hun med vantro i stemmen. “De er kommunister ... de mener det samme som jer.”

“Derfor ønsker vi alligevel at vide mere om dem. Er de til at stole på? Hvad taler de om? Det er nyttigt for partiet.”

“Hvordan skulle jeg kunne finde ud af det? Jeg er jo ikke sammen med dem. Jeg er ikke medlem af partiet.”

“De stoler på dig. Find på noget.” Han kyssede hende.

“Jeg kan prøve. Men jeg har brug for at vide, at du stoler på mig. At vi er et hold. Og at jeg gør det, fordi du elsker mig.”

“Selvfølgelig! Har jeg ikke sagt, at vi skal giftes?”

“For mig er det ultimative bevis Stockholm. At du tager mig med til et møde.”

Han holdt hænderne op, som om hun rettede et haglgævær mod ham. Så lo han. “Godt. Så siger vi det. Hvis du kommer med noget brugbart ... så får vi se.”

“Jeg har hørt nogen på studiet tale om en DKP-konference, som skal finde sted i Rostock. Om Vietnamkrigen. Jeg er sikker på, at flere fra kollektivet skal med.”

Heinrich kneb øjnene sammen. “En konference fuld af mænd?”

“Ja, men du kan da stole på mig. Desuden er jeg heller ikke kommet med endnu.”

På vej hen til kollektivet spekulerede hun som en gal. Skulle hun mod alle odds være så heldig at få en af de eftertragtede pladser til konferencen, så ville skæbnen sikkert, at Andreas ikke tolkede! Men hun måtte gøre et forsøg. Fortrænge, hvor illoyalt det var at gå med til at udspionere gamle venner. Anette ville droppe deres mangeårige venskab i det øjeblik, hun fandt ud af det!

Det var Anette, der åbnede. “Guuud, er det dig?” Bag hende lød et væld af glade, høje stemmer og larmende musik.

“Er du ikke glad for at se mig?”

“Jo, selvfølgelig.”

De omfavnede hinanden, og Anette trak hende med ind.

I køkkenet sad næsten alle beboerne rundt om langbordet, og der var stearinlys i flasker og øl på stribe. Der lugtede sødligt af hash og cigaretter.

“Hvad helvede, kommer du, Mathilde?” råbte Gunnar. Hans hår og skæg stod ud til alle sider, som om han lige var stået op.

“Halløj, kom og sæt dig ned!” Anja rakte smilende en pilsner frem.

I det samme strømmede Jimi Hendrix ud af højtaleren med 'Hey Joe'. Gunnar viftede med armene for at få folk til at tie stille. "Lad os høre sangen! Manden døde for et par måneder siden. 27 år gammel!"

De tav rundt om bordet og lyttede. 27 år! Det var alt for tidligt at dø.

Det følte hurtigt præcis som i gamle dage. Gunnar sendte en chilum rundt, og den gode stemning vendte tilbage. Et par hyggeskænderier om kvindefrigørelsen gled over i atomkraftdiskussionen og Vietnamkrigen. Intet nyt under solen.

Mathilde følte sig hjemme og forbandede endnu en gang, at hun var taget med på Thylejren. Hvis hun var blevet i København, havde hun aldrig mødt Heinrich. Så havde hun boet i kollektivet, hvor hun sikkert af og til ville være ved at eksplodere over Gunnars ulidelige musik og deres evindelige diskussioner. Lige nu følte det trist, at det var gået, som det var gået. Heinrich var en tikkende bombe.

"Hvorfor tager du aldrig tyskeren med? Ham Jim Morrison?" spurgte Anja med hovedet på skrå.

Mathilde trak på skuldrene. "Han har travlt. Måske næste gang."

"Har du bestilt billetter, Mogens?" spurgte Lars.

"Jeg gør det i morgen."

"Billetter til hvad?" Mathilde lænede sig frem.

"Vi er nogle stykker, der tager til konference i DDR, det bliver allertidst!" Lars blinkede. "Det land, du har det blandet med, snuske!"

"Overhovedet ikke. Jeg synes, det var meget spændende at være med på feriekolonien."

"Hold kæft, og så var der dengang, Mathilde stak af fra en rundvisning i Østberlin!" råbte Ole, og alle grinede.

Hun ventede, til latteren døde ud. "Det var ikke særlig respektfuldt, jeg vil utrolig gerne med igen. Jeg er et helt andet sted nu."

Nu var alles opmærksomhed rettet mod hende, og Lars sagde skeptisk: "Siger du, at du gerne vil med igen?"

"Ja, det ville være spændende. Jeg forstår bedre og bedre fordelene ved kommunismen ... det med, at alle er lige. Kvinder og mænd

arbejder for en fælles sag. Der er ingen arbejdsløshed ... alle er solidariske.”

“Hmm, korrekt.” Lars så stadig skeptisk ud.

“Jeg vil meget gerne med.”

“Men du ved slet ikke, hvad det handler om?”

Mathilde tøvede.

“Du interesserer dig ikke en skid for Vietnamkrigen,” sagde Mogens uden at ane, at han kom hende til hjælp.

“Det gør jeg faktisk.” Mathilde så skiftevis på Lars og Mogens. “Det er jo den, konferencen handler om, og det synes jeg er utrolig relevant.”

“Det er for DKP’ere,” indskød Anette, der helt sikkert ikke selv skulle afsted.

“Jeg er faktisk medlem af partiet.” Mathilde skød brystet frem og tænkte, at hun hellere måtte se at melde sig ind i en fart.

Lars så strengt på hende. “Det er ikke for alle og enhver.”

“Men jeg kender jo jer! I er jo ikke hvem som helst.”

De andre lo. “Sådan fungerer det altså ikke.”

Kapitel 74

Warnemünde, januar 1971

“Jeg håber virkelig, du er klar over, hvor heldig du er!” Lars stillede sig ud for Mathildes bussæde.

Hun sendte ham sit bedste smil. “Jeg er meget taknemmelig!”

“Vi sprang ventelisten over ... kun for dig.”

“Jeg glemmer dig aldrig for det.”

Der var en hyggelig summen i bussen, da de var sluppet gennem paskontrollen i Warnemünde. Mathilde prøvede at følge med, men hun var alt for oprevet til at kunne slappe af. Så sent som dagen før var hun kommet med på et afbud. Hendes arbejdsplads var bestemt ikke blevet glad for, at hun skulle have fri fredag, men nu sad hun i bussen. Havde lige læst programmet. Set navnene på hovedtalerne, der var både danskere og østtyskere samt et par andre nationaliteter. På sidste side stod tolkene opført.

Hun havde læst det tre gange. Andreas Müller var nævnt som den første. Hun fattede ikke sit held!

De skulle bo på Strandhotel i Warnemünde. Fra bussen gik de ind i forhallen, hvor de stod i en lang række og fik tildelt værelser. Alle mændene skulle sove på dobbeltværelse, men fordi Mathilde var kvinde, fik hun som den eneste tildelt et værelse for sig selv.

“Jeg håber, du gør dig fortjent til den her plads,” sagde Lars, da de stod på værelsesgangen.

“Det ved du, jeg gør. Jeg skal nok gøre mit til at etablere gode

relationer, og jeg vil gerne hjælpe noget mere derhjemme. Formulering af partiprogram, jura og den slags.”

Lars vendte tommelfingeren op. “Dig bliver man sgu aldrig klog på.”

Hun pakkede lynhurtigt ud, mens hun funderede over, hvor Andreas’ værelse lå i forhold til hendes. Gad vide, hvor tynde væggene var? Og hvor længe mon de skulle sidde og hænge i baren om aftenen, før de kunne tillade sig at gå?

Det første møde skulle foregå i salen kort tid efter ankomsten.

Der var sat en masse stolerækker op. Mange sad allerede og ventede på, at mødet skulle begynde. Mathildes blik løb søgende rundt i mængden og standsede ved en gruppe mænd, der stod og talte sammen. Andreas stod med siden til, og de fik øje på hinanden samtidig. Hun kunne næsten se, hvordan det rykkede i ham. Et sekund mødtes deres blikke og sugede sig fast. Så drejede han hovedet og fortsatte samtalen.

Han så skøn ud i profil. Iført mørkt, dårligt siddende jakkesæt, slips og nydelige sko. Efter østtysk standard. I stærk kontrast til danskernes afslappede tøjstil og deres lange, utæmmede hår og skæg. Hun måtte lægge bånd på sig selv for ikke at løbe hen til ham.

Der blev ved med at komme folk ind i lokalet. Mathilde prøvede at koncentrere sig om en samtale med Mogens, men det var svært. Hun indså, at sådan ville det blive hele weekenden. Det var meget værre for Andreas, han var på arbejde. Hun måtte gøre sit til ikke at distrahere ham.

Hvis det gik, som hun håbede, fik han heller ikke megen søvn.

Da alle sad på deres pladser, gik Lars op på talerstolen. “Hr. formand! Ærede delegerede og gæster på Vietnamkonferencen! Det er mig en stor glæde som repræsentant for Danmarks Kommunistiske Parti at få lejlighed til at overbringe en hilsen til Tysklands Demokratiske Bondeparti.”

Talen blev afbrudt af bifald. Mathildes og Andreas’ øjne mødtes kort.

“Den danske delegation og jeg takker hjerteligt for indbydelsen og for muligheden for at deltage til denne kongres ...”

Mathilde glemte at høre efter. Ordene blev til en summen. Lars havde talt sig varm, han havde røde kinder og gestikulerede engageret. Når han om lidt bad om hendes ærlige mening, ville hun sige, han gjorde det strålende.

Andreas tolkede udmærket. Han så ikke mere i hendes retning.

Det var en kamp at komme igennem dagen og aftenen. Mathilde indså, at hun måtte oppe sig og høre efter. Hun skulle have noget at rapportere tilbage til Heinrich. Selvom hun havde besluttet sig for, at det skulle være ubetydeligheder, skulle det jo alligevel være noget. Hun ville nok nævne, at Mogens var negativt stemt over for indrejsekontrollen i DDR.

Hun var også nødt til at høre efter, fordi hun var blandt politikere, som ikke lavede andet end at debattere. Mest af alt om Vietnamkrigen selvfølgelig. Da der ikke var mange kvinder, havde hun stort set samme effekt som marmelade havde på bier.

Selskabet var rykket ind i baren. Hun stod og talte med nogle højtstående DDR-repræsentanter, som havde holdt tale. Hun anede ikke, hvem de var. Prøvede at sige noget begavet. Heldigvis havde hun på Heinrichs opfordring læst op på Vietnamkrigen hjemmefra.

Hen over hovederne på en gruppe mænd fik hun øjenkontakt med Andreas. Det gyste i hende af velvære. Så undskyldte hun sig og bevægede sig mod udgangen. De mødtes lige uden for døren i lobbyen. Der var mennesker overalt.

“Skønt at se dig,” sagde Andreas henkastet, som om han allerede var på vej videre. Han så helt uimodståelig ud. Sportstrænet og endnu mere atletisk, end hun huskede ham. Men det var de store øjne, der drog mest. Hun kunne se, at han var lige så lykkelig som hun over gensynet.

“I lige måde.”

“Udenfor. Bag bygningen klokken elleve?”

Hun nikkede, og så gik de videre hver sin vej.

Inde på dametoiletet tillod Mathilde sig at udbryde: "Hurra!"

I det samme kom en kvinde ud fra en af båsene. "De er glad?" Hun smilede.

"Det kan De tro, det er et dejligt sted. Skønne mennesker," svarede hun på skoletysk. Mens hun indvendigt irettesatte sig selv. Her spionerede alle formodentlig mod alle. Hvem sagde, at kvinden ikke var en, der rapporterede alt tilbage til Stasi?

På vej tilbage til baren konstaterede hun, at hun måtte være skør. Den paranoia, som Andreas talte så meget om, havde sat sig på hendes hjerne.

Nogle få minutter i elleve var der intet tegn på opbrud i baren. Folk blev mere og mere højroastede, i takt med at øllet røg indenbords. Mathilde havde modtaget adskillige flirtende blikke. Ivrigt hænder tændte hendes cigaretter og kom med komplimenter for hendes tyske, hendes bedårende øjne eller hendes flotte kjole.

Andreas var forsvundet for noget tid siden. De kunne selvfølgelig ikke gå samtidigt.

"Fortæl os om Danmark," sagde en østtysker med stærk øl-ånde.

"De må undskylde, men jeg har fået en frygtelig hovedpine, jeg vil trække mig tilbage. Godnat." Hun hastede ud til udgangen.

I morgen ville både Mogens og Lars kritisere hende. I bussen havde de brugt meget tid på at tale om relationer. Dem knyttede man først og fremmest ud på de sene aftentimer. De var værdifulde for det videre samarbejde.

Da hun stod i lobbyen, virkede det pludselig ikke så naturligt bare at gå udenfor. Det var mørkt og koldt. Hun havde ikke noget overtøj. Hun læste i nogle tilfældige brochurer om ferieområder ud til Østersøen, mens hun holdt øje med natportieren og de mennesker, der kom og gik. Nogle mænd snakkede og lo ved indgangen til værelserne. Mathilde følte sig skeptisk.

Da mændene på gangen gik hver til sit, og natportieren stod med ryggen til, ilede hun ned ad værelsesgangen og ind på sit værelse. Klædte sig så varmt på som muligt og hoppede ud ad vinduet. Taknemmelig over, at hun havde et værelse i stueetagen.

Kapitel 75

Warnemünde, januar 1971

“Mathilde, Mathilde, Mathilde.” Andreas var ved at sprænges. Mensynet havde vækket et vanvittigt savn. Det første, han havde tænkt på, da han fik øje på hende, var at bede Thomas finde et andet sted at sove. Han havde også overvejet at gennemsøge hele værelset for mikrofoner. Men det gik jo ikke! Det var alt for risikabelt. Selvom han havde en klemme på Thomas, kunne han ikke stole på, at kollegaen ikke ville sladre!

Altså var der kun én løsning. Et kort møde med Mathilde udenfor. Selvom det ville foregå i en helvedes kulde! Men det var bedre end ingenting.

Der var noget tid, til de havde aftalt at mødes. Han havde forladt festsalen og gik hen ad gangene for at finde ud af, hvordan de kom ud og ind.

En af fordelingsgangene endte i en lille tarm med en kældertrappe til personalet. Han tog i døren. Den var åben. I kælderen famlede han sig frem til en lyskontakt og fik et overblik over rummet. Der var en dør, der førte udenfor. Det var nok for risikabelt at sætte noget i klemme i døren, men den kunne rent faktisk låses op indefra.

Han besluttede sig for at satse på at komme både ud og ind den vej senere. Mathilde måtte selv finde en vej ud. Så gik han tilbage til festen.

En time senere forlod han igen festsalen, efter at hans blik havde strejft Mathildes. I det samme kom Thomas op på siden af ham. Sagte

sagde han: "Jeg bemærker, at en af deltagerne, en kvinde med rødt, krøllet hår, har deltaget i arrangementer før."

"Aha ... ja, det har hun da også. Hun forekom mig også bekendt."

Thomas lo indforstået. "Noget må du da kunne huske. Jeg erindrer, at I havde nogle heftige møder i børnelejren."

Andreas ærgrede sig over, at han blev varm i kinderne. Selvfølgelig var det ønsketænkning at tro, at Thomas intet havde bemærket i værelset ved siden af. Nu måtte han virkelig være på vagt. Han valgte at forholde sig tavs.

"Det rager ikke mig, hvad du går og foretager dig, men jeg vil lige henlede opmærksomheden på, at det her er DDR. Her holder alle øje med alle."

"Jeg vil være taknemmelig for, at du går tilbage til salen og siger, at jeg gik tidligt i seng med hovedpine. Hvis nogen skulle interessere sig for mig." Andreas sendte kollegaen et fast blik. "Jeg har heller aldrig oplevet dig stå og kysse med receptionisten på rekreativshjemmet."

"Jeg kan høre, at vi forstår hinanden."

Hurtigt smuttede Andreas ind på værelset efter sit overtøj og derefter ned ad gangen og videre ned ad kældertrappen. Holdt vejret, da han åbnede døren. Gudskelov intet personale. Han susede tværs over gulvet og ud ad døren. Kulden ramte ham øjeblikkeligt. Hans krop sitrede, og han trak instinktivt kraven tættere op om ørerne.

På det aftalte sted stod en skygge. Det måtte være hende. Synet fik hans hjerte til at galoppere.

De omfavnede hinanden, så løsrev han sig. Tog hendes hånd. Der var klare stjerner på nattehimmelen, og månen lyste op, så de lige præcis kunne finde vej. Der var rimfrost i græsset, og deres ånde lignede damp. "Lad os gå ned til stranden, måske er et af bådskurene ulåst." Andreas trak blidt i Mathildes arm.

"Tror du virkelig, at der er aflytning?" spurgte hun. "Ellers kunne vi være på mit værelse."

"Ja, helt sikkert blandt gæsterne, men nok ikke på mit værelse. Men

jeg har jo en værelseskammerat. Desuden tager jeg ingen chancer. Det er trods alt ingen harmløs børnelejr, som sidst vi mødtes.”

“Selvfølgelig,” hviskede hun.

De flettede fingre, og det føltes, som om de havde en fælles puls.

Det gamle skur, han havde bemærket tidligere, var ganske rigtigt ulåst, men også hundekoldt. De rystede begge, mens øjnene vænnede sig til mørket. Han lagde en arm om hende, så de stod helt tæt. “Beklager, her kan vi ikke blive længe.”

“Du skal også kunne arbejde i morgen.” Hun kyssede ham.

“At se dig er som at få en vitaminindsprøjtning.”

De grinede.

“Jeg kan se på din overkrop, at du træner.” Demonstrativt trykkede hun på hans overarme. “Mener du det stadig alvorligt med flugten til efteråret?”

Andreas tænkte, at han burde fortælle om det barn, Elise og han ventede. Men det var så abstrakt. Som om det ikke var hans. Det kunne ikke engang ses, det burde man vel snart kunne? Men han var stadig ikke parat til at droppe flugtplanerne. Han nøjedes med at hviske et lille “Ja, det bliver til september eller oktober.”

“Undskyld, at jeg ringede, jeg kunne ikke lade være.”

“Det er helt i orden. Jeg elskede at høre din stemme.”

“Der var det med fyret ... de har reddet mange flygtninge fra DDR. Hvis du nåede helt derud, ville de også redde dig.”

Andreas fortalte om sin kajak- og svømmetræning. Om alle de ting, han havde fundet ud af.

“Skal vi prøve at aftale en dato?” spurgte Mathilde. “Hvad med 29. september? Måske bliver det ikke den dag, men så har vi noget at se frem til?”

“Den 29. september er en god dag, selvom der er helvedes længe til.” Andreas kunne ikke få sig selv til at sige, at det nok ikke blev til noget. Han knugede hende bare ind til sig.

Kapitel 76

Østberlin, januar 1971

Konferencen var alt for kort. Deltagerne gav hånd til afsked. Andreas så ikke på Mathilde, da de var ud for hinanden, han havde travlt med at trykke den næste i hånden. Ingen måtte kunne aflæse, hvor ondt det gjorde i ham.

Thomas og Andreas fik kørelighed med et konferencemedlem fra SED. Andreas forholdt sig tavs på hele turen, han stirrede ud ad vinduet uden at se noget som helst. I hvert fald ikke andet end det fine snelag, der var faldet, siden han havde været i skuret sammen med Mathilde.

Hele hans forbandede liv passerede revy. Det var umuligt ikke at forestille sig det liv, han kunne have haft, hvis han var en fri mand. Tænk, hvis han kunne være sammen med Mathilde hver dag? Han kørte stadig på adrenalin efter to nætter uden søvn, men han ville nok snart kollapse.

Af og til skævede han til Thomas. Ville han holde ord?

Elise ventede i lejligheden. "Jeg har maden parat, skat." Hun holdt sig på maven, som hun havde fået for vane. På trods af at den, efter hans opfattelse, ikke var vokset så meget som en millimeter.

De sad lidt formelt over for hinanden. I dagens anledning drak de en udmærket flaske vin, som Elise måtte have fået af sin far.

Elise snakkede om kontoret. Nye retssager. Håbløse borgere. Nye grænsekrænkere.

Det var så ulideligt at høre på al den hellige snak. Lang tids øvelse havde sikret en slags panser omkring hans vrede. Når han fortalte sig selv, at hun ikke mente det så slemt. Hun havde bare mange års hjernevask med hjemmefra. I bund og grund var hun et godt menneske. Men også principfast. Det var sådan, det var.

Han prøvede at lytte, mens han samtidig analyserede sig selv. Hvorfor havde han ikke dårlig samvittighed? Her sad han over for en kvinde, han bedrog. Hvorfor følte han bare irritation over, at han var fanget i forholdet?

Hun var midt i at omtale en sag, da han brød ind, næsten ubevidst. Spurgte om noget, der havde ligget og ulmet i hans underbevidsthed. "Hvornår er terminen helt præcis, Elise?"

Spørgsmålet så ud til at forvirre hende. "Det har jeg jo sagt. 15. juni, eller så præcist man nu kan sige det."

Han regnede baglæns på fingrene. "Så blev barnet altså undfanget i september?"

"Det skal nok passe." Stemmen var spag, og hun havde fået farve i kinderne.

"Det er februar nu." Han så indgående på hende. "Du er i femte måned, og du er ualmindelig slank. Hvad siger lægen til det?"

Hun lagde bestikket fra sig. "Hvorfor lyder du så vred?"

"Jeg forstår det bare ikke. Er du sikker på, at du er gravid?"

Hendes blik gled forbi hans. Tårer piblede frem.

Han forholdt sig helt i ro, følte sig allerede forstenet. Så, hvordan hun langsomt krakelerede, før hun brød ud i en høj hulken. Hun græd længe. Han burde trøste hende. Gå om på den anden side af bordet, men han kunne ikke.

"Jeg fik en spontan abort for nogle måneder siden." Hendes røde, slørede øjne så bedende på ham. "Du var så fraværende. Selvom du friede, virkede det ikke rigtigt, som om du ønskede at gifte dig med mig. Jeg var bange for, at du ville forlade mig."

Masser af følelser strømmede gennem ham, en sær blanding af

medlidenhed, vrede og lettelse. Med en kraftanstrengelse rakte han hånden over bordet og greb hendes. "Elise, det forstår jeg godt."

"Jeg var desperat." Hun hulkede stille. "Hver dag udskød jeg at fortælle dig sandheden. Jeg kunne bare ikke ... heller ikke selvom du ikke virkede særlig glad over at skulle være far."

Andreas burde være vred, men i virkeligheden var han lettet. Han indså Elises dilemma, at han havde været en kold fisk. At han fik hende til at lide endnu mere ved at prøve at bløde op på det. Fordi han aldrig ville blive hendes. Nu var det sikkert, at han ville gøre forsøget i september. Han lovede sig selv at forbedre sig indtil da, vel vidende at det i sidste ende ville give hende et alvorligt knæk.

Når det gjaldt livet, var man nødt til at sætte sig selv først, hvad enten det var fair eller ej. Han måtte leve med at have det på samvittigheden.

Han rejste sig, gik om på den anden side af bordet og knugede hende ind til sig. "Undskyld, Elise. Det er mig, der har været et røvhul. Kan du tilgive mig?"

Kapitel 77

København, februar 1970

En mat efterårssol tittede ind ad vinduet og afslørede, at det trængte til at blive pudset. Mathilde burde arbejde på sin opgave. I stedet gik hun ud i køkkenet og hældte en whisky op. En virkelig dårlig vane. Det var også for tidligt på dagen. Hun tog glasset med ind til stuebordet og tændte en cigaret.

Lige nu følte hun, at hun var den mest ensomme person i verden. Hun havde masser af venner ikke mindst i kollektivet, som troede, at de kendte hende ud og ind. De ville dø af grin og synes, at hun havde en livlig fantasi, hvis hun fortalte om bare halvdelen af de ting, hun var rodet ind i. Det var så vanvittigt, at hun knap selv troede på det. Det var også forfærdelig trist, at hun og Anette var gledet fra hinanden.

Hun trak røg dybt ned i lungerne, mens hun funderede over, hvordan hun fik ændret tingene. Heldigvis troede Heinrich, at hun agtede at gifte sig med ham. Narcissisten i ham vandt over realisten. Det ville ikke vare evigt. Hun orkede heller ikke blive ved med at slikke ham op og ned ad ryggen. På et tidspunkt ville han fornemme hendes sande frygt. Det hastede med at gøre noget.

Et øjeblik lukkede hun øjnene. Helt naturligt dukkede Andreas op. Han var med hende allevegne. Siden konferencen ugen før var hun blevet endnu mere desperat efter at få ham ud af DDR. Hun var fyldt op af Andreas og Heinrich. Optaget af, hvordan hun fik mere af den ene og absolut intet af den anden.

Da cigaretten var en centimeter fra filteret, skoddede hun den og tændte en ny.

Det var håbløst at gå og vente på, at Heinrich opfordrede hende til at tage med til Stockholm. Måske ville det aldrig ske?

Hvad så? Det var så nedslående gang på gang at meddele Svendsen, at der ikke var noget nyt. Hvis hun ikke hjalp dem med at komme tættere på at arrestere Heinrich, ville hendes egen sag stå værre. Fandens også!

Hun så sig om i stuen. Hun ville så gerne finde et afgørende bevis, der kunne fælde Heinrich. Men det nyttede jo ikke at gennemgå alle skuffer én gang til.

Mens hun nippede til whiskyen, gennemgik hun forskellige spionhistorier i hovedet. Aviserne skrev af og til om den slags. Hun erindrede en skandalesag om FET, som året før havde installeret en hemmelig lyttecentral i kælderen under Københavns Universitet. Avisen Information havde afsløret, at aflytning af udenlandske ambassaders telekommunikation havde fundet sted i stor stil.

Hvor mange andre aktiviteter af den slags foregik der mon? Russere og andre østlande spionerede i Danmark. Heinrich var en af de spioner. Hvordan kommunikerede de? Heinrich havde vel ikke bare sine billeder med til Stockholm? Eller måske var han et andet sted denne gang?

Han kom først hjem i morgen. Der var masser af tid til at gennemsøge lejligheden.

Hun skyllede det sidste af den lysebrune væske ned, gøs og rejste sig. Gik hen til kommoden og åbnede alle skufferne. Så stoppede hun op. "Tænk nyt!"

Nu vidste hun jo, at man kunne skjule mikrofilm i hårbørster. Så var andre skjulesteder måske tilsvarende avancerede. Inde i soveværelset lagde hun sig på knæ og mærkede hele vejen rundt oppe under sengen. Der var intet.

Hun undersøgte alle Heinrichs sko. Der var ingen løse hæle. Måske ville det også hjælpe, hvis hun vidste, hvad hun ledte efter.

Det gav et sæt i hende, da det ringede på døren. Som var hun taget med fingrene i kagedåsen.

Udenfor stod viceværten. Iført den obligatoriske fedtede kasket og det lumre smil. "Goddag, frøken Holmgreen."

"Goddag, Mikkelsen."

"Ser De, jeg ville spørge hr. Bender, om han har besluttet sig?"

"Besluttet sig om hvad?" Mathilde var ret sikker på, at Mikkelsen allerede vidste, at Heinrich ikke var hjemme. Formodentlig var viceværten ikke til at få ud igen, hvis hun lukkede ham ind.

"Jeg har spurgt ham mange gange om, hvornår vi kan gå i gang med gulvreparationen."

"Gulvreparationen?"

"Netop. Lige før han flyttede ind, havde vi en forsikrings sag med de tidligere lejere. Det er meget længe siden. Tilsyneladende har hr. Bender ikke travlt med at få det lavet. Han bliver ved med at udskyde det. Det må han da have fortalt?" Langsomt lod Mikkelsen blikket glide ned ad hendes krop.

"Åh ja," løj hun. "Dét gulv! Undskyld, jeg var forvirret."

"Vi kunne kigge på det." Viceværten så ud til at være parat til at kante sig forbi hende.

Hun holdt en hånd op. "Tak, men nej tak. Heinrich er ikke hjemme. Jeg arbejder på en vigtig studieopgave, og det er ikke min lejlighed. Jeg kan ikke træffe beslutninger om den slags."

"Jamen så ... så sig til ham, at det haster!" Med et slukøret blik trak han sig tilbage.

Hun lukkede entredøren og gik ud i køkkenet og skænkede en whisky mere op. Med glasset i hånden gik hun i gang med at besigtige gulvene. I stuen var der trægulve med løse tæpper på. I soveværelset havde der været en vandskade, ifølge Heinrich. Derfor var der gulvtæppe på i både soveværelset og i entréen. Formodentlig var det det gulv, Mikkelsen talte om.

Måske var Mikkelsen i højere grad hendes ven, end hun umiddelbart

anerkendte. I hvert fald fik hun pludselig en klar fornemmelse af, at de oplysninger, hun netop havde fået, var vigtige. Hvorfor tøvede Heinrich med de gulvreparationer? Han skulle ikke engang selv betale. Mathilde havde boet i lejligheden i mere end et halvt år, og hun havde aldrig hørt om dem.

Hun gik ud i entreen og lagde sig på alle fire. Bankede på gulvet og prøvede at trække i tæppet ude i kanten. Det var limet godt fast.

Fast besluttet på at gennemsnøge hver eneste kvadratcentimeter fortsatte hun i soveværelset. Hvis der var et gemmested, var det mest logisk at søge ved de indbyggede skabe, nærmest badeværelset, hvor vandskaden var opstået. Ivrigt gik hun i gang med at undersøge tæppet omkring skabene, men det var ikke løst. Hun kunne ikke komme ned til gulvbrædderne.

Hun gik ind i stuen, drak resten af sjussen i glasset og tændte en cigaret. Så mumlede hun: "Henrich, hvor helvede har du det gemmested?" Hun gik tilbage til soveværelset.

Midt i et drag af cigaretten kom hun på det. Flåede klædeskabet op. Det var hans skab. Fyldt med skjorter og andet tøj. Hun havde allerede gennemsnøgt det tidligere, men nu havde hun fået en ny ide. Først smed hun alle skoene i bunden af skabet ud.

Underlaget lignede det, der var i hendes eget skab. Hun bankede på finerpladen og skubbede til den. Hvis man så godt efter, kunne man se, at en lille flig var gået af pladen ind mod væggen. Med pegefingerneglen kunne hun lige netop lirke den op. Under pladen så hun det vandskadede gulv. Hun lod en hånd glide hen over det. Dér mellem parketplankerne fandt hun et løst bræt. Hun holdt uvilkårligt vejret, da hun løftede det op og stak hånden ned i hullet.

Nu sad hun med det løse bræt mellem hænderne og gispede. "Heinrich, for helvede!" sagde hun højt. Så tilføjede hun: "Tak, Mikkelsen."

En halv time senere rettede hun sig op ude på gaden. Lidt svimmel. Lovede sig selv at drosle ned med den whisky – hun burde ikke drikke

mere. PET ville måske kunne lugte det. De ville tænke, at hun var utroværdig. Så gik hun hen til den nærmeste telefonboks. Drejede det direkte nummer.

“Svendsen her.”

“Det er Mathilde Holmgreen ...” Hun prøvede at hidse sig ned. “Jeg har fundet noget.”

Kapitel 78

København, februar 1971

Hun tog en sporvogn og gik det sidste stykke til politigården. Prøvede at gå hurtigt på sine høje hæle. Det var svært. Hun var sikker på, at de nu havde gennembruddet. Lige nu var hun helt klar i hovedet.

Svendsen tog imod hende. "Wulf er optaget, kom, vi tager den alene."

I mødelokalet så han intenst på hende. "Jeg er naturligvis ret spændt på at høre, hvad De har at sige."

"Jeg turde ikke tage noget med. Men jeg kan fortælle Dem, hvor det ligger. De kan få nøglen og ..."

Med begge hænder signalerede Svendsen, at hun skulle geare ned. "Tag det roligt! Fortæl mig bare fra start til slut, hvad De har fundet hvor, så tager vi den derfra."

Mathilde tog sig god tid. Startede med Mikkelsen, der havde ringet på døren. Fortalte om det vandskadede gulv og den løse bund i Heinrichs skab.

"Og hvad fandt De så?" Svendsen studerede hende intenst.

Hun trak vejret dybt. "Tre pas af forskellig nationalitet, alle med forskellige navne, men med hans billede i. Der er en del stempler i dem. Andre identitetskort og en stak penge. Rigtig mange penge. I hvert fald over 10.000 kroner."

Svendsen fløjtede lavt. "Det var et godt fund."

Mathilde kunne ikke tilbageholde et smil. "Må jeg ryge her?"

"Selvfølgelig."

Der var tavshed, mens hun tændte en cigaret. Hun fornemmede, at PET-manden alligevel ikke var ved at gå i ekstase af begejstring.

"Hør her, frøken Holmgreen. Det er virkelig flot, at De har fundet passene og det andet. Flot! Det er jo helt klart bevismateriale. Det, vi kan bruge det til, er en sigtelse for dokumentfalsk."

Mathilde mærkede skuffelsen komme snigende. "Godt. Så kan man få en straf på op til to år?"

Svendsen nikkede alvorligt. "Hvis retten vurderer, at det er særlig groft, er strafferammen op til seks år."

Deres blikke mødtes. Mathilde forstod, hvad han mente. Hun kunne straffeloven udenad og sagde: "Paragraf 107. Den, som i fremmed magts eller organisations tjeneste eller til brug for personer, der virker i sådan tjeneste, udforsker eller giver meddelelse om forhold, som af hensyn til danske stats- eller samfundsinteresser skal holdes hemmelige, straffes, hvad enten meddelelsen er rigtig eller ej, for spionage med fængsel indtil 16 år."

"Ja," sagde Svendsen. "Derfor vil vi gerne aflytte et møde i Stockholm. Præcis derfor. Vi skal have et hint og tage dem på fersk gerning. Vi skulle jo gerne sigte ham efter spionageparagraffen. Men vi vil selvfølgelig også gerne sikre os, at han ikke smutter fra os. To til seks år er også en straf!"

Snakken om straf fik Mathildes puls til at stige. Der var alt for mange risici i hendes liv, nu blev hun bevidst om, at hun havde skubbet spørgsmålet om sin egen straf foran sig. "Hvad bliver min?" spurgte hun sagte.

"Til en vis grad kan vi fastholde, at en del af det materiale, De har vist Bender fra Udenrigsministeriet, har De vist under tvang." Svendsen kneb øjnene sammen. "Desuden er De meget samarbejdsvillig. Udfører et væsentligt stykke arbejde for os. De ved, vi vil gøre alt for at skaffe Dem en væsentlig strafreduktion."

Hun indså, at hun ikke kunne få større garanti end det. Da hun heller ikke kunne lave om på fortiden, kunne hun lige så godt forsøge at glemme bekymringen. Der var nok at bekymre sig over.

Hun sukkede. "Jeg prøver at presse endnu mere på for at komme med til Stockholm. Jeg ved, det er ved at være tid til, at han tager derop."

"Kun hvis De tør. Hvis De føler, De kan klare det uden at blive afsløret."

Heinrich kom hjem ved middagstid næste dag. Frisk og veloplagt kom han hen og kyssede hende ved spisebordet, hvor alle hendes studiepapirer lå spredt ud over bordet.

Hans blik faldt på askebægeret med alle cigaretskoddene. "Du er for alvor begyndt at ryge!"

"Det er bare, til eksamen er overstået ..." Hun smilede. "Kom, lad os sætte os over i sofaen, så kan du fortælle, hvad du har oplevet. Så henter jeg en whisky." Hun var allerede på vej ud i køkkenet.

"Det er lidt tidligt på dagen," sagde han, da hun vendte tilbage med en halvtom flaske og to glas.

Hun hældte op alligevel. "Vi fejrer, du er kommet hjem." Kyssede ham på halsen.

"Jeg har bare været i Jylland," fortalte han.

"Søde, du behøver ikke være så hemmelighedsfuld over for mig. Jeg er næsten din kone."

Han lagde armen om hende. "Hvornår bliver du min kone?"

"Hvad med september?" spurgte hun lynhurtigt. "Jeg skal have god tid til at planlægge det hele."

"Og så er det vel på tide, at jeg møder din familie?"

"Selvfølgelig."

De kyssede igen. Mathilde bekæmpede sin afsky og trangen til at drikke endnu mere whisky. Hun måtte tage sig sammen. Forhåbentlig var Heinrich arresteret længe inden.

“Jeg skal til Stockholm i overmorgen.” Heinrich så afventende på hende. Hun sørgede for ikke at virke påvirket, da hun svarede: “Det er jo snart.”

“Du plager jo altid om at komme med.” Han blinkede med det ene øje.

“Fordi vi hører sammen.”

“Russerne bruger ofte kvindelige agenter,” sagde han.

“Russerne?”

Han nikkede. “Både Østtyskland og Sovjetunionen er repræsenteret ved mødet. Jeg har overbevist dem om, at de skal møde dig.”

“Virkelig?” Hendes hjerte begyndte at banke alt for hurtigt.

“De dokumenter, du skaffede på d’Angleterre, har gjort indtryk. Du snørede Dieter Arendt godt og grundigt. Forførte ham, selvom han normalt er mistænksom af natur.” Heinrich lo og nippede til sin whisky. Modsat hende selv, som skyllede den ned i store slurke, hvis ikke hun var opmærksom. “Normalt tager han ingen kvinder med op på værelset, men sørger for at være sammen med dem andre steder.”

“Det er vel et kompliment?” Mathilde virrede med hovedet.

“Du er min kvinde!” sagde han med eftertryk. “Men de vil altså bruge dig.”

“Fantastisk.” Hun prøvede at skjule sin usikkerhed. “Hvorfor bruger russerne ... kvindelige agenter?”

“Dels er der ingen mænd, der frygter kvinder ... og dels ...” Latteren kom tilbage. “Dels er enhver mand interesseret i sex. Hvis ikke vi kan skaffe de dokumenter, vi skal bruge, på anden vis, som du for eksempel skaffede ved mødet med Dieter Arendt, så kan vi i hvert fald sørge for at få fotos, som kan bruges til afpresning.”

“Sex? Afpresning?” næsten hviskede hun.

“Jep. Det bruger man meget i min branche, billeder af sidespring er et godt middel til afpresning. Så fortæller de os gerne det, vi vil vide.” Han trak vejret tungt. “Jeg tilgiver, at du går i seng med fremmede mænd, hvis du bare lover mig, at du ikke nyder det.”

En bølge af ubehag strømmede gennem hende. Fik kroppen til at ryste. Hun nåede tidsnok ud på toilettet, hvor en stråle af opkast ramte kummen.

Kapitel 79

Stockholm, februar 1971

Alle lyde lød, som om de passerede igennem et filter. Ord rungede i hendes hoved. Det føltes, som om hun gik ved siden af sig selv, da Heinrich og hun passerede paskontrollen i lufthavnen. Da de var kommet om bord på flyet, bestilte hun en whisky, inden stewardesserne havde været rundt med salgsvognen. Det var et nødstilfælde.

“Mathilde, dit drikkeri bekymrer mig.” Heinrich så irriteret på hende.

“Jeg har aldrig brudt mig om at flyve, skat,” svarede hun. Kort efter lukkede hun øjnene og lod, som om hun sov. Tænkte på, hvad Andreas foretog sig. Mon han svømmede lige nu? Ville han først høre om Heinrichs arrestation, når han flygtede til Danmark til efteråret? Der var mange ubekendte. Ville Andreas nogensinde komme til Danmark? Ville Heinrich nogensinde blive arresteret? Ville der være nok materiale til at bure ham inde i 14 år? Hvor lang en straf ville hun selv få? Hvorfor stoppede hun ikke bare som jurastuderende med det samme? En plet på straffeattesten ville blokere alle karrieremuligheder.

Åh, gid hun havde turdet bestille en whisky mere. Hun kunne ikke engang tænde en cigaret, da Heinrich ikke havde bestilt billetter i rygerafdelingen. Hvis hun gik derned, blev han bare irriteret igen.

De skulle bo på Grand Hotel i Stockholm. Mathilde tændte en cigaret, lige så snart de kom ind i lobbyen. Så studerede hun betaget

prismelysekronerne, de forgyldte søjler og de enorme blomsterbuketter, som pyntede op i det højloftede, imponerende rum.

En gråhåret herre, som lignede en forretningsmand, kom hen til dem. "Velkommen, jeg hedder Boris Sergejevich." Han holdt om hendes hånd med store, varme hænder. Som var hun en dyrebar ven. "Heinrich og frøken Holmgreen. Hvilken ære." Han talte tysk med tyk russisk accent. "Måske må vi lige låne Heinrich først?" Venskabeligt lagde han armen om hendes kæreste, og hun så et guldur glimte på hans arm. På lillefingeren havde han en signetring. Det virkede ikke særlig socialistisk.

Hun slog sig ned i en af stolene i lobbyen og ventede i noget, der forekom som en evighed. Hvad var sandsynligheden for, at manden hed Boris Sergejevich i virkeligheden? Var PET virkelig et sted i Stockholm, en gade eller to fra hotellet? Med deres lytteudstyr, som opfangede signaler fra den klæbemikrofon, hun efter deres anvisninger havde placeret på indersiden af sin kjolekrave. Men det ville være endnu bedre, hvis de også opfangede lyden fra den klæbemikrofon, hun havde placeret under Heinrichs revers. Lige nu talte de formodentlig om tophemmelige ting, og PET fik det hele med!

Hun smilede ved tanken. De havde øvet det igennem flere gange dagen før. Der var ingen ben i det. Kun det, at hun ikke måtte virke nervøs. De havde aldrig været tættere på målet.

Endelig kom Heinrich tilbage til lobbyen. "Kom, Mathilde, nu vil de gerne se dig."

Der sad to mænd i et mødelokale ved et rundt bord med plads til otte. Der var guldrandede malerier på væggene og velourgardiner ned til gulvet. Udenfor var der hektisk trafik.

En mand, der var lidt yngre end Sergejevich, rejste sig. "André Fischer her. Godt at hilse på Heinrichs forlovede." Han lignede en pæn familiefar. Jakkesættet var nydeligt, og accenten var tysk.

Mathilde rystede lidt på den hånd, hun rakte Fischer, mens hun præsterede sit bedste smil.

“Bedårende!” sagde han med en anerkendende mine.

“Så du finder mig egnet til at have sex med dine ofre, havde hun lyst til at sige.

“Vi er virkelig glade for Deres hjælp.” Sergejevich trak en stol ud for hende. “Heinrich har rost Dem til skyerne over indsatsen på d’Angleterre. Vi har flere lignende opgaver.”

“Alt, hvad De gør for os, er i socialismens tjeneste,” tilføjede Fischer. “Naturligvis.”

“Og De er sikker på, at De ønsker at melde Dem til at arbejde for os?”

“Ja.”

“Må vi spørge hvorfor?”

Hun sørgede for at tale højt og klart: “Fordi jeg elsker Heinrich, og fordi jeg synes, I arbejder for en ædel sag. Jeg kan selv se forfaldet i de vestlige lande. Moralen falder fra hinanden. Man tænker kun på penge og magt. Jeg synes, man har de rigtige værdier i DDR. Fred og et godt liv til alle. Jeg har været i DDR flere gange, og jeg synes, at socialismen er værd at kæmpe for.”

Det lød som en valgtale. Heinrich så nærmest stolt ud.

“Alle, der arbejder for os, får en grundig oplæring.” Fischer så direkte på hende. “Af ren formalitet starter vi også altid med en løgnedetektor. Det er bare procedure, ikke noget, De skal lægge noget i.” Han smilede indsmigrende, så man kunne se en guldhjørnetand.

“Nu? Vil De teste mig nu?” Det kom til at lyde mere panisk, end hun havde ønsket.

“Jeg antager, at det ikke vil være noget problem?” Igen det indsmigrende smil.

“Nej, nej, selvfølgelig ikke.” Mathilde smilede tilbage, mens hendes hjerte ræsedede afsted.

Sergejevich rejste sig. “Jeg får lige fat i Weber, så kan vi overstå testen, inden I tager afsted.”

“Imens gennemgår vi lige detaljerne om det første mål.” Fischer

rømmede sig. “Målet er en mand på 42 år. Jeg behøver ikke trætte Dem med, hvorfor han er interessant for os. De skal bare sørge for at charmere ham. Manden hedder Ole Jensen, og han sidder i baren på hotel Kong Arthur i København sammen med en af vores folk om nøjagtig en uge. Jeg har fotos med til Dem. De skal bare sørge for at sætte Dem op i baren.”

Mathilde forsøgte at høre efter, nikke på de rigtige tidspunkter og fortrænge det faktum, at der i dette øjeblik var en mand på vej ind i mødelokalet med en løgnedetektor. Hvor mange sekunder ville der gå, inden hun brød sammen?

“Vores mand, Uli Schneider, sørger for at tage kontakt og invitere Dem ind i selskabet. Senere går han, og De bliver. Vi er ret sikre på, at Ole Jensen inviterer Dem med op på sit hotelværelse. Mens De befinder Dem i baren, har vi folk, der sørger for at placere kameraer i værelset.”

“Ja ...” Det stak i hendes hals, hun havde mest lyst til at græde. Forbandede, at hun havde presset på for at få dette møde i stand. Det var jo vanvittigt!

“Og frøken Holmgreen ...” Udtalelsen af hendes navn lød mærkeligt, som om han talte med en stor genstand i munden. Hun strammede sig an. Smilede og nikkede. “Husk, at vi skal have så meget som muligt med. Det er vigtigt, at De ser ud til at nyde samværet. Tag alt tøjet af. Tænk på billedkvaliteten.”

I det samme gik døren op, og Sergejevich var tilbage. “Nå, Weber, der er ekspert i maskinen, er ikke klar før om cirka en time. Jeg tror, I er på vej tilbage til lufthavnen på det tidspunkt. Så må vi tage testen næste gang.”

Kapitel 80

Graal-Müritz, februar 1971

Andreas så ud på klitterne fra sin svigerfars sommerhus, udenfor blæste det en halv pelikan, og regnen strømmede ned. Det eneste, han ventede på, var, at vejret skulle klare op, så han kunne komme ud, inden det blev mørkt.

Foran ham lå værket, han skulle oversætte. Hans alibi.

I morgen ville Elise komme forbi. Hun behandlede ham nænsomt, fordi hun troede, han var mærket af chokket over, at de alligevel ikke skulle være forældre.

Det absurde var, at de begge havde dårlig samvittighed over for hinanden.

Han bladrede uengageret i det tyske materiale, han skulle oversætte til dansk. Det var kedeligt, og han fandt hele tiden på overspringshandling. Nu ville han tage sig sammen.

Næste gang han så op, var det holdt op med at regne. Han sprang op, iførte sig sweater, regnjakke og gummistøvler og gik udenfor i den grå dag.

Det første, han gjorde, var at gå over til naboen, en gammel dame med en lille tæppetisserhund, som han havde mødt dagen før. Efter at have besvaret alle hendes spørgsmål om familien Standtorps ve og vel havde han hørt om hendes dårlige ben. Og han havde straks tilbudt at gå med hunden de næste dage.

Bare synet af ham fik hende til at lyse op. Hun så ud, som om han

gjorde hende en kæmpe tjeneste ved at spørge. "Jamen tusind tak, Fifi elsker at gå tur."

Den lille hund bjæffede latterligt meget, indtil den hørte sit navn. Så lagde den hovedet på skrå nogle sekunder og startede igen, da hun hentede snoren.

"Tusind tak, hr. ..."

"Müller." Han bukkede. "Så leverer jeg den tilbage om en times tid." Hun skulle bare vide, hvilken tjeneste hun gjorde ham.

"Så håber vi, at det ikke begynder at regne igen." Fru Klein lukkede smilende døren.

Han gik ned til vandet og prøvede at affinde sig med, at kræet ville snuse til alt og helst også tisse op ad det. Det var hverdag og uden for sæsonen. Det var både godt og skidt. Han var i hvert fald iøjnefaldende. Men nu havde han da et alibi.

Blæsten tog til. Han trak huen godt ned i panden og betragtede havet med de skumtoppede bølger. Af og til gled øjnene hen over de nærmeste vagttårne. Schönemann havde sagt, at de ikke altid var bemandede. Det vigtigste var blot, at befolkningen troede, at de var det. Hvordan mon man fandt ud af, om de var bemandede eller ej?

To patruljerende grænsesoldater kom gående. De nærmede sig med stive skridt og AK-47'eren slænget om på ryggen. Da de var ud for ham, stoppede de.

"Koldt vejr at gå tur i," sagde den forreste.

"Nogen skal jo lufte hunden." Andreas opgav at prøve at smile.

"Bor De her? Synes ikke, jeg har set Dem før," sagde den anden.

"Jeg bor i min svigerfars sommerhus, De ved. Standtorp."

"Aha – god tur." Begge gjorde honnør og gik videre.

"Røvhuller," sagde han til hunden.

Han gik ned til stranden og det fugtige sand. Vandet brusede frem og tilbage, og et par gange måtte han springe baglæns for at undgå at blive våd. Derude, midt i Østersøen, lå fyret. Inden længe ville det blive mørkt. Så ville de mobile lyskastere blive tændt. De ville feje hen over

havoverfladen og afsløre den mindste genstand. Det var vanvittigt at forestille sig, at han ville slippe levende fra det her. Stikke af i en lille kajak på et hav, der var så overvåget som dette. Men han ville gøre forsøget alligevel. Alt for Mathilde og friheden.

Han gik længe langs stranden og betragtede havet og alt, hvad der foregik.

Blæsten gik lige gennem huen, og han havde ondt i ørerne. Besluttede sig for at vende tilbage.

Fru Klein åbnede døren. "Var det koldt?"

"Det var det."

Fifi gøede af glæde og vimsede om hendes ben.

"Vil De ind og have kaffe?"

"Jo tak, hvorfor ikke." Andreas gik ind i entreen, mens han overbeviste sig selv om, at det kunne være en investering.

Lidt efter sad de i køkkenet. Fru Klein havde et stort behov for at tale, og han var begyndt at fortryde, at han havde sagt ja til at komme indenfor. Så sagde hun: "Det er svært at vænne sig til at være alene. Min mand, Klaus, var sådan et dejligt menneske."

Andreas nikkede forstående.

"Heldigvis slægter vores søn, Paul, ham på. De ligner hinanden."

"Dejligt." Andreas nippede til kaffen og tænkte på, hvornår han kunne være bekendt at gå.

"Paul har overtaget min mands rolle som vogter ud fra sine høje idealer om humanisme og retfærdighed."

"Vogter?"

"Ja, vogter, De ved. Som Standtorps svigersøn må De også billige, at der er frivillige grænsehjælpere."

Andreas rettede sig op i stolen og sørgede for at se begejstret ud. "Naturligvis. Staten har brug for loyale borgere."

Hun nikkede ivrigt. "Så er vi enige. Jeg er meget stolt af Paul. Han er så dygtig. Han kan udpege grænsekrænkerer på lang afstand. De lusker rundt og studerer det hele, mens de tror, de er så diskrete. I

virkeligheden osere de langt væk. De tænker kun på at komme over grænsen, fordi de er forblændet af al den falske propaganda fra Vesten.”

“Falsk propaganda fra Vesten, netop!”

“Paul har svoret en ed,” fortsatte fru Klein. “Han forpligter sig over for arbejder- og bondestaten til at udføre opgaver ...” Hun lagde en hånd over munden. “Jeg burde naturligvis ikke fortælle Dem det, det er hemmeligt ... men jeg tænkte, at De er selveste ... at De er trods alt Joseph Standtorps svigersøn ...”

Andreas lagde hovedet på skrå. “Jeg forstår om nogen, hvad De mener. De har god grund til at være stolt, og jeg lover Dem, jeg siger intet.” Han rejste sig. “Men nu må jeg ind og arbejde.”

“Kom endelig igen i morgen.”

“Årh, jeg trænger nok alligevel til frisk luft senere i dag, når jeg har siddet inde det meste af dagen.”

“Glimrende. Kom endelig. Fifi vil så gerne ud.”

Tilfreds gik han tilbage til sommerhuset. Nu havde han et godt alibi for at vandre rundt tidligt om aftenen, så han kunne studere lyskeglernes rytme, inden forbuddet mod ophold på stranden trådte i kraft. Han skulle også tage et nærmere kig på skovene omkring stranden.

Kapitel 81

København, februar 1971

“Skat, drikker du nu igen?” Heinrich havde hævet øjenbrynene. Mathilde var bogstavelig talt styrtet ind for at hente whisky-flasken, i det øjeblik de havde låst sig ind i lejligheden. Hun havde taget hul på en ny Johnnie Walker, som hun stod med i stuen sammen med to glas. “Vi må fejre Stockholm.”

Hun satte sig i sofaen ved siden af ham og skænkede op. “Skål.” Sørgede for at nippe ligesom Heinrich, selvom hun havde lyst til at skylle det hele ned i én slurk.

“Godt.” Heinrich smilede. “Jeg er stolt af dig.”

Hun tog endnu en slurk og skar ansigt. “Det er jeg ærlig talt også. Det er en ædel sag, men det er meget, de beder om.”

“Hvad mener du?”

Det lykkedes hende at undertrykke en begyndende vrede. “Det er ikke omkostningsfrit for mig. De vil have mig til at forføre mænd.”

Han gav hendes skulder et beroligende klem. “Du ved, at jeg tilgiver dig for det. Jeg betragter det ikke som utroskab, men som en vigtig mission, du gennemfører for os.”

“Tak.” Hun slugte resten af den sætning, der pressede sig på: ‘Tak, fordi du kun tænker på dig selv. Lyder, som om det er dig, der ofrer noget ...’

“Men der er en hel uge, til du får din debut som vores nye agent.” Heinrich bøjede sig frem og kyssede hende.

“Jeg vil gerne have, at du skal vide, at det her er meget svært for mig. Det at gå i seng med ... andre mænd.”

“Men det er i en god sags tjeneste.”

“Ja.” Hun rejste sig og vendte ham ryggen. “Jeg går i seng.”

På vej ud af rummet hørte hun ham sige: “Måske når vi løgnedetektoren inden da. Weber kan komme til Danmark.”

“Det ville være fint.” Hun vendte sig og smilede, mens hun tænkte, at PET forhåbentlig havde arresteret ham forinden.

Der var mørkt i soveværelset. Lyden af biler ude på gaden fortalte, at klokken formodentlig var mindst fem. De morgenfriske var på vej på arbejde. Mathilde vendte sig igen. Lyttede til Heinrichs regelmæssige åndedrag.

Selvom der var køligt i rummet, svedte hun. Hendes hjerne var på overarbejde. Havde PET fået det, de søgte? Hvornår kunne de gribe Heinrich på fersk gerning? Hvornår var det hele ovre? Hvornår kunne hun få et normalt liv? Ville hun få Andreas at se i Danmark til september?

En uge var ikke lang tid. Skulle hun bare gå og håbe, at PET havde noget på Heinrich og reagerede inden? Hun fik en voldsom mavepine og kvalme ved tanken om, hvad hun skulle foretage sig i baren på Kong Arthur næste fredag, og endnu værre var det at forestille sig, hvordan aftenen ville ende. Men Heinrich ville tilgive hende utroskaben. Vorherre bevares. Hun havde lyst til at slå ham!

Onsdag besluttede hun sig. Uanset om det var risikabelt eller ej, var hun nødt til at kontakte Svendsen. Det føltes, som om hun var ved at falde fra hinanden.

Hun ringede fra en telefonboks tæt på universitetet. Svendsen var ikke til at træffe, men det var Wulf.

Blot lyden af hans stemme fik hendes øjne til at løbe i vand. “Jeg kan snart ikke mere. Jeg bliver nødt til at vide, hvordan det gik med

Stockholm! I mit værste mareridt forestiller jeg mig, at aflytningerne gik galt.”

Wulf trak vejret tungt. “De har klaret det godt. Vi var lige ved at få kaffen galt i halsen, da vi hørte om løgnedetektoren!”

“Ja, hvordan tror I så, jeg havde det?” Hendes tårer dryppede ned på telefonrøret.

“Det forstår jeg godt. Men jeg tror, der er en stor sandsynlighed for, at det er bluf.”

“Heinrich siger ... han siger ...” Hun snøftede. “At måske kommer Weber med udstyret inden fredag. Og på fredag ...”

Wulf afbrød hende. “Jeg forstår godt, at De er oprevet. Men det sker faktisk nu! Jeg kan ikke sige så meget mere. Men missionen gik godt takket være Dem. Vi kunne af gode grunde ikke give Dem detaljer. Det er bedst, at De ved så lidt som muligt.”

“Tak ...” Hendes øjne var blændede af tårer. Folk, der passerede telefonboksen, var bare skygger. Hun tørrede næsen med bagsiden af hånden og smilede. “Tak.”

“I dette øjeblik ransager politiet lejligheden,” sagde Wulf, inden han lagde på.

Der var ingen synlige tegn udenfor, som kunne afsløre, at politiet netop nu var i færd med at splitte lejligheden ad. Det var klart. Det skulle foregå diskret. Mathilde trængte i allerhøjeste grad til en whisky, men nøjedes med at tænde en cigaret, inden hun gik op ad trappen.

Da hun åbnede døren til lejligheden, så hun en hel hær af kriminalfolk, som myldrede rundt i lejligheden. De var over det hele. Det lød, som om de var ved at skille hele lejligheden ad.

Svendsen kom ud i entreen, han holdt et stykke papir op foran sig: “Frøken Holmgreen? Jeg har en ransagningskendelse med.”

Hun smilede. “Håber, at I finder noget.”

Hun prøvede at abstrahere fra alle de ting, der foregik omkring dem. Nogle betjente var i færd med at brække dørkarmene af, andre

pillede loftsplader ned. Panelerne blev brækket op og møblerne i stuen var ved at blive skilt ad.

Svensden rømmede sig. "Jeg kan meddele, at Heinrich Bender i dette øjeblik sidder til afhøring på politigården. Han bliver varetægtsfængslet senere i dag."

De smilede til hinanden, og Mathilde lagde en hånd på brystet. "Åh Gud. Er det virkelig sandt? Tak ..." Tårene begyndte at løbe igen. "Men hvordan?"

"Under aflytningen hørte vi om et møde i Indre By. Vi var til stede, da en diskret overlevering af fotos blev foretaget. Det var det bevis, vi havde brug for."

"Det glæder mig." Det var umuligt at holde op med at smile.

"Lejligheden kommer ikke til at se godt ud, når vi er færdige." Svensden lagde en hånd på hendes skulder.

"Jeg er ligeglad, det er ikke min."

Mathilde tænkte med taknemmelighed på, at hun ikke havde bragt meget med sig ind i forholdet. Formodentlig lå hendes tøj spredt ud over hele gulvet i soveværelset. Det var en detalje nu.

"Husk at tjekke bunden af klædeskabet," sagde hun til Svensden.

Han lo. "Tror De, vi overser noget?"

"Næh ..." Hun så sig om. "Nå, jeg tror, jeg vil gå ned og ringe til nogen."

"Inden De går." Svensden så pludselig alvorlig ud. "De hører fra os, der kan godt gå nogle måneder. Vi sender et brev med en indkaldelse."

"Godt." Hun lovede sig selv at glemme den kommentar. I dag var der meget at fejre. At bekymre sig for fremtiden var spild af tid.

På trappen mødte hun en bestyrtet Mikkelsen. "Hvad foregår der? Der er politi over det hele!"

"Jeg er bange for, at de går grundigt til værks. Formodentlig varer det længe, inden De ser Deres lejer igen, men til gengæld er der fri bane til at få gulvet ordnet." Hun gik rank videre ned ad trappen, mens hun fornemmede hans måbende ansigtsudtryk hele vejen ned.

I det øjeblik hun gik ud af opgangen, besluttede hun sig. Hun ville tage hen i ministeriet og sige sit job op, men først ville hun gå hen til den nærmeste telefonboks.

Dér ventede hun utålmodigt på, at boksen blev ledig.

Så kunne hun endelig ringe til Anette. “Tror du, I kan finde en plads til mig i kollektivet?”

Kapitel 82

Graal-Müritz, maj 1971

Andreas gik ned mod vandet. Klokken var seks. Der var ikke et øje at se i sommerhusområdet. Fugle pippede morgenfriskt, og en hare pilede afsted, da han trådte ud på stien iført badebukser med et håndklæde over skulderen og svømmebriller i panden. Det var lunt for årstiden, men det var vandet ikke. Han skulle hærdes.

Han sprang i på hovedet fra badebroen. Fik et kuldechok, da han ramte vandoverfladen. Et kort øjeblik stivnede hans krop, så satte han fart på. Crawlede, som gjaldt det livet, og nød følelsen af at svømme i saltvand. Han svømmede, til armene føltes tunge. Og så pressede han sig selv lidt mere, mens han brugte øjnene. Betragtede det, han allerede havde studeret masser af gange. Vagttårnene, der ragede op mellem træerne med udsyn langt ud over vandet. Det så ud til, at tårnene var mindst 10 meter høje. Desuden var der skibspatroljerne på havet. Vagtpatroljerne. Selvfølgelig var han ikke alene! Hvordan kunne han have fået den tanke?

Der var stadig fire måneder til. Det var vanvittig lang tid, men han var fast besluttet på at følge planen. Så vidt muligt også den rigtige dato. Han prøvede altid at tænke på det, som om Elise var planen uvedkommende. Det var naturligvis en fejl. Synet af badebroen bragte ham tilbage til tiden, da Jürgen levede. Den sommerferie, hvor han også var stået tidligt op for at svømme og havde fundet Elise siddende på badebroen. Da var hun den sårbare pige, han blev forelsket i. Trist over, at

hun havde mistet sin bedstefar. Det var sørgeligt, at deres forhold aldrig helt var blevet, som han ønskede. Alligevel måtte han kæmpe med en stigende dårlig samvittighed over at lade hende i stikken. At give hende den skamplet at have været i et forhold med en grænsekrænker.

Solen var ved at finde fodfæste, da han gik tilbage ad stierne med håndklædet slynget om halsen og bare, våde fødder med fint sand klæbende til tærne.

Han børstede det værste sand af uden for huset.

“Godmorgen!” Andreas brugte den gladeste stemme, han kunne finde frem, da han trådte ind.

“Og du har selvfølgelig trænet hele morgenen?” Elise stod i køkkenet og var i færd med at brygge kaffe.

“Jeg gjorde alt for ikke at vække dig.”

“Det gjorde du heller ikke, jeg forstår bare ikke, hvorfor du aldrig kan slappe af.”

“Hver sin lyst.” Han gik hen og gav hende et kys på panden.

Lidt efter sad de ved morgenbordet. “Hvad skal vi lave i dag?” spurgte Elise.

“Vi kunne tage bilen op til Fischland-Darss, der skulle være meget smukt,” svarede han henkastet, som var det en ide, han netop havde fået.

Efter morgenmaden smurte de madpakker, og så kørte de i den sennepsfarvede Wartburg stationcar mod Fischland-Darss. Det var en skøn formiddag. Alt var lysegrønt, og knaldegule mælkebøtter lyste op i alt det grønne.

“Jeg er glad for, at vi kunne få en forlænget weekend heroppe,” sagde Elise. “Den sidste tid er det, som om vi er gledes fra hinanden.”

Andreas overhalede en rusten, hostende traktor med sort udstødning. “Ja, du har ret.”

“Har du tilgivet mig det med barnet? Det var meget forkert af mig.”

“Selvfølgelig har jeg det, Elise. Du var desperat.” Han slap vejbanen med blikket og så på hende i nogle sekunder for at understrege empatien bag ordene. “Det er mig, der har været en idiot.”

“Vi burde bruge mere tid på hinanden, synes du ikke?”

Han indså, at han lige så stille var på vej i en fælde. Om lidt ville hun igen henvise til hans vanvittige tidsforbrug på træning. Hverdage såvel som helligdage. Han var nødt til at svare: “Selvfølgelig.” Det var der nok ingen af dem, der troede på. Senere på dagen ville hun blive endnu mere skuffet, når hun fandt ud af, at han skulle træne kajak. Der var ikke noget at gøre ved det.

Spidsen af halvøen var enestående smuk. Landskabet var et fantastisk potpourri af urskovslignende bevoksning og brede, kridhvide sandstrande med skønne klitter. Om sommeren vrimlede det med campister, men nu, uden for sæsonen, kunne de gå hånd i hånd i det bløde sand med en følelse af at have skønheden for sig selv. Af og til nikkede de til de få mennesker, de mødte.

De standsede op og betragtede det rolige vand. Det var en klar dag. Andreas bemærkede fyrskibet langt ude i horisonten. Han mærkede et kortvarigt sug i maven.

“Det er utroligt, at nogen er så optagede af, hvad de tror, de kan få uden for den socialistiske verden,” sagde Elise. “Der kan umuligt være noget sted, der er skønnere end her.”

“Nej, det er svært at forestille sig,” medgav han og mente det. Undlod at sige, at alting ikke kun drejede sig om skønhed. Det var blandt andet muligheden for frit at vælge, hvor man ønskede at rejse hen. Men den tilføjelse ville ikke gavne. Hun ville ikke forstå det, og det ville blot skærpe hendes mistænksomhed.

Det nyttede heller ikke at nævne, at i en anden verden var det ikke staten, der bestemte, hvem der fik tildelt de attraktive feriepladser år efter år. Elise syntes, at staten var fejlfri.

Midt på eftermiddagen foreslog han, at de skulle køre tilbage. På hjemvejen sørgede han for at køre igennem byen, ganske som planlagt. Da de parkerede uden for forretningen med sportsudstyr, protesterede Elise. “Hvorfor holder vi her?” Hun havde rynker i panden. “Ikke mere sportsudstyr!”

Nu åbnede han døren og steg ud. “Du kan blive her, hvis du vil, men jeg mangler altså noget.” Han var bevidst om, at det virkede provokerende, da han lukkede bildøren hårdt i, fordi hun begyndte at tale om deres økonomi.

Et kvarter senere kom han tilbage med en rygsæk, der indeholdt en dug og en lang pose med et træskelet samt en pagaj. Det vandtætte kompas gemte han i lommen.

“Hvad har du nu købt?” Elise var sur.

Han tøvede, men indså, at hun ville opdage det før eller siden. “En sammenklappelig kajak. Den er fantastisk til at træne i.”

Kapitel 83

København, maj 1971

“Vi tager ind i Fælledparken om et kvarter, er du klar?” Anettes blik gled ned over Mathilde. “Du har sgu da vel ikke tænkt dig at komme i det antræk?” Hun var selv iført verdens korteste nederdel, og det var unægtelig en kontrast til Mathildes nydelige spadseredragt.

Mathilde undgik hendes blik. “Jeg tager ikke med alligevel.”

“HVAD?”

Gunnar stoppede op ude på gangen. “Hvorfor fanden ...?”

“Jeg kan bare ikke.” Hurtigt smuttede hun ind ad sin dør og lukkede den for næsen af Anette. Låste døren i en fart. Det var umuligt at holde tårerne tilbage. De bare løb ned ad hendes kinder og ødelagde den makeup, hun lige havde lagt.

Selvfølgelig kunne hun ikke slippe så let. Anette bankede heftigt på døren, og hun havde helt sikkert ikke tænkt sig at holde op, før Mathilde lukkede hende ind. Hun kunne lige så godt overgive sig. Åbnede døren og vendte ryggen til.

Anette havde pli nok til at træde ind og lukke døren for næsen af Gunnar. “Altså, Thilde ... er du nødt til at tage på arbejde eller hvad? Du har ikke nævnt noget og ...” Hun stoppede brat. “Græder du?”

Det var håbløst. Anette ville aldrig stoppe, før hun kendte årsagen. Mathilde satte sig opgivende på sengen. Snøftede og tørrede sine øjne. “Nej, jeg skal ikke på arbejde.”

“Men hvad så?” Anette satte sig stille ved siden af Mathilde og lagde

en arm om hende. Det udløste blot, at Mathilde begyndte at hulke højt igen.

Nogen bankede på døren. "Hallo ... Anette ... Mathilde, tager vi afsted nu, eller hvad? Fælleparken, you know?" Det var Lars' hæse stemme, han og flere af de andre havde varmet op i køkkenet, og det kunne høres på lydniveauet.

"Bare skrid ... jeg kommer senere." Anette klappede Mathilde på ryggen.

"Hvad helvede ..." Et øjeblik var der stille, så fortsatte Lars: "Godt. Vi venter en halv time."

Der var støj ude på gangen. Brok og så lød det, som om Anja foreslog, de gik tilbage til køkkenet og tog en omgang mere.

"Er du gravid?" spurgte Anette medfølende.

"Nej, det er meget værre," snøftede Mathilde.

Det gav et sæt i Anette. "Værre? Sig nu, hvad det er!"

Mathilde trak luft ind. Tog sig sammen. "Jeg har fået brev fra politiet. Jeg skal møde på politigården om halvanden time. Det er indviklet ... du vil nok alligevel ikke kunne forstå det."

"Politiet? Men ... fortæl det nu bare. Jeg er jurastuderende, for pokker. Det har noget med Heinrich at gøre, ikke?"

Mathilde funderede over, hvordan hun skulle begynde. Det hjalp, at Anette rent faktisk vidste, at Heinrich var spion og sad varetægtsfængslet. Men der var meget, Anette ikke vidste. Alt det, der var sket lige før og lige efter fængslingen af Heinrich, var det lykkedes Mathilde at fortælle.

"Fortæl nu det hele." Anettes blik var fuldt af trøst.

Mathilde havde ringet til Svendsen flere gange efter ransagningen af Heinrichs lejlighed. Hver gang havde han henvist til, at de ville sende et brev, når tid var. Hun behøvede ikke at ringe mere.

For to dage siden havde hun så fået brevet. Siden havde angsten været næsten håndgribelig. Hun havde lukket sig inde og undgået de andre. I nat havde hun ligget i timevis og funderet over det hele. Indset,

at det var begyndelsen på det mareridt, hun havde negligeret, mens hun drømte om at blive forenet med Andreas i Danmark. Nu ville rets-sagen komme, og de ville anklage hende for overtrædelse af straffeloven. Hun ville komme i fængsel.

“Jeg har tænkt på det hele natten,” begyndte hun. “Det hele er så indviklet. Det startede med, at jeg blev antastet af PET og taget med på politigården.”

“Det er da frihedsberøvelse,” brød Anette ind. “Det er ulovligt. Hvorfor sagde du ikke det dengang? Du kunne have protesteret.”

Mathilde så på sine hænder. “Ja, jeg er jurastuderende. Jeg burde have vidst det, men i det øjeblik jeg så dem, blev jeg så stjernebange, at jeg glemte alt om jura. Jeg var bare ved at dø af skræk.”

Hun fortalte om det samarbejde, de havde indledt.

“Du arbejdede ligefrem som agent for dem?”

Mathilde nikkede sammenbidt. “Jeg har brudt loven. Nu skal jeg straffes ... meget naivt troede jeg måske bare, at jeg havde udlignet det hele ved at hjælpe dem. Jeg ville meget gerne tro på, at jeg stadig kunne få en advokatbestilling engang. Bruge min uddannelse.” Et par tårer løb igen ned ad kinden, og så begyndte hun at fortælle om hele forløbet.

Det gav et ryk i Anette, da Mathilde sluttede. “Der er mange ting i den sag, der er rimelig spegede. PET har bestemt ikke opført sig, som de burde.”

“Nej, det ved jeg godt.”

“Hør her.” En gnist var dukket op i Anettes øjne. “PET var meget heldige. De tog dig med ind på gården for at tale om Heinrich, og helt ud af det blå misforstår du situationen. Føler dig så forbandet skyldig, at du tilstår alt. Det var jo en gave for dem.”

“Ja, det ved jeg sandelig godt ...” Der var en snert af irritation i Mathildes stemme, hun følte sig uprofessionel.

Anette holdt hånden op. “Lige dér, da du mere eller mindre tilstår, fordi du misforstår situationen og tror, de ved det hele.”

“Ja.”

“Da skulle de jo have stoppet dig! De var forpligtet til at stoppe dig. Det gjorde de ikke. De burde have orienteret dig om, at du ikke havde pligt til at udtale dig. At du havde ret til en forsvarsadvokat. At de kunne tilbyde at standse afhøringen lige nu og her. Det gjorde de ikke.”

“Nej, det gjorde de ikke.” Selvom Mathilde inderst inde havde tænkt det samme, kom det ikke rigtig til udtryk, fordi hun havde været så helvedes bange, indså hun nu. Hun havde set hele sit liv i ruiner.

“PET sad i et stort dilemma.” Anette så alvorligt på Mathilde. “Det er jo et dilemma, når folk tilstår en masse. Af flere grunde. For det første fordi de skal meddele dig dine rettigheder og afbryde samtalen, men også fordi de ikke aner, om det passer, det, du siger.”

“Præcis.”

“De anede ikke, om du bare havde en livlig fantasi. Du sad og fortalte dem, at du havde gjort noget strafbart, og de burde trække dig for en dommer, så det kunne blive ført til protokols.”

“Ja, men hvis de gjorde det, så skulle de arrestere mig. Og så ville sammenhængen formodentlig gå op for Heinrich.”

“Ja ... så de var i en klemme. De var nødt til at afvige fra normal praksis. Heinrich var meget vigtigere. De skulle bruge dig som meddelelser eller agent, om du vil. Det skulle også tillades af en dommer.”

Mathilde nikkede og følte sig mere rolig. “Det var faktisk en ret svær situation for efterforskerne. Sådan har jeg ikke tænkt på det.”

“Tænk på, at intet af det her har været ude i offentligheden. Måske ser det ikke helt så skidt ud endda.”

Mathilde lagde en ny makeup og gav Anette et stort kram, før hun gik ud ad hoveddøren og tog en stuvende fuld bus ind til Københavns Hovedbanegård. De fleste stod af undervejs, de var helt sikkert på vej i Fælledparken.

Hun gik fra banegården. Hendes nye højhælede sko klemte. Hun prøvede at ignorere smerten og få styr på alt det rod, der væltede rundt

inde bag hjerneskalen. Samtalen med Anette havde på én gang været både opløftende og foruroligende, hvordan det end var muligt. Det hele var virkelig speget. Både PET og hun havde klokket i det.

Hvad havde PET egentlig på hende?

Måske ikke helt så meget, som hun havde bildt sig ind. Hun havde fortalt dem om dokumenterne fra Udenrigsministeriet og smuglingen af mikrofilm. Men hun havde ikke fortalt dem om d'Angleterre-affæren.

Denne gang ville hun være stejl. Være mere fokuseret på sine rettigheder.

To sekunder efter så hun alligevel frygtelige billeder af sig selv på nethinden. Hørte sætninger som: 'De er anholdt. De bliver varetægtsfængslet.' Hun så sig selv blive kørt til Vestre Fængsel. Måske skulle hun ovenikøbet sidde samme sted som Heinrich. Det var jo forfærdeligt!

Da hun stod foran politigården, følte hun sig meget lille. Som en uanseelig myre. Bygningen foran hende var en stor, sandfarvet firkant, der kunne opsluge hende.

Portvagten blødte lidt op på hendes følelse. Hun blev modtaget af en overvægtig mand med et svampet ansigt og en sødlig duft af alkohol hængende omkring sig.

"Jeg har en aftale med kriminalassistent Poul Svendsen, PET." Hun rankede sig.

De små øjne i svampeansigtet så på hende. "Et øjeblik." Han løftede telefonrøret og gennemførte en kort samtale. "Fem minutter. De kan vente dér."

Hun satte sig på det yderste af stolen og huskede sig selv på de rettigheder, hun havde. Nu gjaldt det om at finde sin indre advokat frem. Hvis de ville stille hende for en dommer, ville hun konfrontere efterforskerne med alle de ulovligheder, de selv havde begået i sagen. Nemlig! Først og fremmest ville hun ikke sige en lyd, før de stillede med den advokat, hun havde fundet i telefonbogen.

“Frøken Holmgreen, goddag.” Svendsen rakte en hånd frem. “Kom med.”

Gangene i bygningen syntes uendelige. Det rungede, når de gik. Mathilde ville ønske, hun havde taget andre sko på. Nogle, der ikke klemte, og hvor hælenes smæld ikke mindede om maskingeværslaver. Lyden blev kastet tilbage som rullende ekkoer. Ingen af dem sagde noget. Hun turde ikke spørge om, hvad formålet med mødet var.

Endelig var de fremme ved mødelokalet. Det var et andet, men en tro kopi af det, hun havde siddet i sidst. Nøgne vægge. Linoleumsgulv. Stole og bord. Dampende kaffekopper med det slidte grønne politologo.

Wulf rejste sig og gav hånd. Hendes hjerte bankede alt for hurtigt.

“Sid ned. Kaffe?”

Hun nikkede. Tog imod den og rystede på hånden, da hun førte koppen op til munden. Kaffen smagte besk, som om den havde stået og snurret på en kaffemaskine i en evighed.

Svendsen rømmede sig. “Der er sket en del, siden vi sås sidst.”

“Ja.” Hun var parat til at stoppe ham og forlange, at der var en advokat til stede. Men han var nok nødt til at sige lidt mere, inden hun kunne afbryde ham.

“Frøken Holmgreen.” Nu var stemmen formel. “Deres sag ...”

Hun holdt vejret.

“... har været drøftet længere oppe i systemet. Den er blevet vurderet hos statsadvokaten.”

“Ja ...” pippede hun.

“Og sagen er, at efter at de har kigget på hele forløbet, og på grund af den store hjælp, som De har været for os, så er det blevet besluttet, at der ikke vil blive rejst en sigtelse mod Dem. Det betyder, at De ikke vil blive tiltalt for noget.”

Mathilde sank. “Det betyder, at jeg ikke bliver straffet?”

“Nemlig.” Svendsen smilede.

Der gik nogle sekunder, før hendes hjerne tog informationen ind, så skubbede hun stolen bagud. Rejste sig og faldt Svendsen om halsen.

Det var lige meget, om det var akavet eller ej. Tårene løb ned ad hendes kinder.

Kapitel 84

Østberlin, september 1971

“**A**ndreas, åh, er det dig.” Oma lyste op. Hun sad i rullestolen ude på gangen. Da han gik ned ad gangen, havde han betragtet hende i smug, hun sad helt apatisk. Ingen på dette sted interesserede sig for hende. Hun visnede hen. Så usoigneret ud. Hvem skiftede overheadet hendes tøj? Fik hun nogensinde et bad? Måske havde hun ret i, at det bedste ville være at dø.

Han mærkede et stik af dårlig samvittighed. Han var et af hendes lyspunkter. Nu ville han snart være væk.

Græsplænen uden for hjemmet var mørkegrøn og trimmet. Han trillede hende ned til søen.

Skyer drev hen over himlen og skabte små skygger. Det var en fin dag, der var stadig varme i luften, selvom efteråret lurede i kulissen. De betragtede søen lidt. En gøg kikkede.

“Er du kommet for at sige farvel?” spurgte Oma.

Andreas kom til at hoste. “Hvad siger du?”

“Du hørte det godt.”

Det var umuligt at svare. Tavsheden, der fulgte, sagde alt.

“De sidste par gange, du er kommet, har jeg fornemmet det,” sagde hun stille. “Når du taler om Elise, hvilket du sjældent gør, lyder det ikke, som om I har en fremtid sammen. Hvis jeg kender dig ret, er hendes far heller ikke din drømme-svigerfar.”

“Det kan du godt have ret i.” Han rakte ud og tog hendes hånd, der

var fuld af leverpletter og rynker. Om to dage ville han gøre forsøget. Uanset om han overlevede eller ej, ville han næppe komme til at se hende igen.

Svaret fik hende til at fortsætte sin analyse. "Til gengæld taler du en del om tolkeopgaverne, når du er til konference med danskerne, det har jeg bemærket et stykke tid. Selvom det nok ikke var meningen, har du nævnt navnet Mathilde et par gange."

"Har jeg?" spurgte han, selvom han vidste, det passede. Det var en fornøjelse bare at sige hendes navn og fortælle uskyldige detaljer. Selvfølgelig var det åbenlyst hvorfor.

"Og du ser mere og mere trænet ud. Ja, det virker nærmest, som om du er besat af træning." Hun rakte en rystende hånd ud og klemte på hans overarme. "Det er alt for meget."

"Hvor vil du hen med alt det, Oma?" Han følte sig idiotisk. Det vidste han jo allerede.

"Det sagde jeg jo for lidt siden. Du er kommet for at sige farvel. Du har ikke sagt, hvordan du kommer over til Vesten, men jeg tror, det vil lykkes for dig."

Nogle tårer piblede frem i hans øjne. Hun gjorde det let for ham. Klemte hans hånd. Sådan sad de lidt, så sagde han: "Jeg har altid elsket dig. Du har altid været på min side. Tak, fordi du forstår mig. Det er ikke nogen let beslutning, men jeg er nødt til at gøre det nu."

"Du skal gøre det! Lad være med at tænke på din mor eller mig. Vi klarer os. Det handler om dit liv."

I en tid sad de stille med hinanden i hånden, så kørte han hende tilbage. "Tak, Oma."

"Det er mig, der takker, Andreas. Pas godt på dig selv. Lev dit liv!"

På vej ud til cyklen tørrede han øjnene, før han satte kurs mod Wörther StraÙe.

Der blev ikke åbnet, da han bankede på. Han så på uret og konstaterede, at hans mor ville få fri fra fabrikken netop nu. Så skulle hun klæde

om og cykle hjem. Der ville nok gå en halv time. Han låste sig ind i lejligheden.

I entreen kastede han et blik på det sprukne linoleumsgulv, der burde have været udskiftet for længst. Lugten af røg var kvælende. Han gik ud i køkkenet og åbnede vinduet. Så en notesblok på køkkenbordet.

Han havde ikke tænkt sig at skrive et brev, men lige nu virkede det som det eneste rigtige. Hendes reaktion, hvis han fortalte om sine hensigter i dag, var ikke helt forudsigelig. Hun ville næppe angive ham, men han var ikke helt sikker. Hvis flugtforsøget mislykkedes, ville det være bedst, at hun ikke kendte til det. Ellers kunne hun opfattes som medskyldig.

Han skrev: 28. september 1971. Kære mor, når du læser dette brev, befinder jeg mig forhåbentlig i Danmark. Det har længe været et ønske for mig at komme dertil, og efter planen gør jeg forsøget om to dage. Hvis det lykkes, skal du vide, at jeg opnår mit største ønske her i livet. Friheden og at være sammen med Mathilde, som jeg håber, du en dag får lov til at møde.

Du skal vide, at jeg synes, du har været en god mor. På din egen måde. Du var alene med to drenge. Mistede den mand, du elskede, og i tillæg fik du en søn, mig, på de helt forkerte betingelser. Jeg kan godt forstå, at det har været svært at acceptere. At det har været hårdt.

Jeg har altid beundret Jürgen og ofte tænkt, at det burde være ham, der overlevede, og ikke mig. Du havde fortjent at beholde ham. Men sådan endte det ikke. I mange år var der en afstand mellem os, naturligt nok, efter at jeg har forstået, hvordan jeg blev til.

Jeg vil altid tænke på den dag for et par år siden, hvor jeg kom glad hjem med en flaske rødvin, og vi talte om det. Det var svært at acceptere. Men det kan ikke ændres. Det var en god samtale, og efter den synes jeg, at vi har fået en meget bedre forståelse for hinanden. Tak, fordi du hjalp mig med at forstå de svære ting i min barndom.

Jeg vil altid tænke på dig. Bære dig i mit hjerte og ønske dig alt det bedste. Måske ses vi igen.

Kærlig hilsen din søn Andreas.

En stund blev han siddende helt stille. Der lød glade barnestemmer nede fra gården, de hoppede vist i elastik. Brevet havde overvældet ham. Han håbede, at hun ville blive glad for det og forstå. Så rejste han sig med papiret i hånden. Funderede over, hvor det skulle lægges. Det skulle gerne findes hurtigt, men ikke for hurtigt.

Han gik hen til bogreolen og så på fotoalbummene. Tænkte på Tarzan. Jürgens far, Heinz Müller. Hans mor fandt ofte albummene frem for at mindes både ham og Jürgen. Måske så hun i dem, inden myndighederne opsøgte hende for at finde ud af, hvor hendes yngste søn var blevet af. Han lagde det sammenfoldede papir ind på anden side. Lukkede albummet sammen og satte sig ud i køkkenet.

Kort tid efter hørte han hoveddøren gå og råbte: "Hej, mor, jeg kom lige forbi til en kop kaffe."

Kapitel 85

Graal-Müritz, september 1971

Andreas låste sig ind i sommerhuset med ekstranøglen, som hang i skuret. Tænkte på Joseph og Karin. Havde han gennemtænkt alle risici godt nok? Svigerforældrene var en af dem. Hvad nu, hvis de impulsivt besluttede at tage i sommerhus? Hvad skulle han sige til dem, hvis de dukkede op? Til Elise havde han sagt, at der igen var en konference.

Han havde ikke sagt farvel. Ikke lagt noget afskedsbrev. Han håbede, hun engang ville forstå det.

Han samlede de remedier, han skulle have med: anorakken med skørtet, dykkerkompasset, identitetspapirer pakket ind i plastic, vandflasken og en masse druesukker. Imens funderede han over, om det var det hele værd. Det havde han allerede gjort tusinde gange.

Hvad nu, hvis Mathilde for længst havde droppet ham? De havde ikke haft kontakt siden januar. Det var slet ikke faren ved flugten, der optog ham mest, det var tanken om Mathilde. Var hun klar til at lukke ham ind i sit liv? Der var stadig kun ét svar: Det måtte tiden vise.

Først på aftenen ville han gemme tingene et sted, han i forvejen havde udset sig. Han mærkede ømheden i musklerne efter de sidste dages intensive træning. Tænkte, at han burde have restitueret de næste 24 timer. Han burde også udsætte flugten 24 timer, da vejrudsigten så bedre ud. I nat ville det blæse op. Det ville blive pålandsvind, hvilket betød modvind. Men på den anden side, hvor tit kunne man regne med de vejrudsigter?

Han funderede over, hvordan det ville være at ro på Østersøen. Det var noget andet end på en sø. Hvis han tog kajakken med ned til vandet nu, var det nok til, at han blev arresteret. Man måtte ikke ro kajak på havet. Det var vanvittigt at tænke på.

Feriesæsonen var slut. Sidst han havde været her, var der folk på stranden. Parasoller, plasticskovle og små spande lå spredt mellem børnefamilierne. Nogle badede, og andre spillede beachvolley. Patruljerende grænsesoldater med hunde dukkede af og til op.

Nu var der ingen andre end grænsesoldater og hundeluffere. Til gengæld var det mørkere. De mørke nætter havde han ventet på i månedsvis.

Pludselig var der uendeligt lang tid til, at det blev aften. Om aftenen var der forbud mod at være på stranden efter klokken 22. Under alle omstændigheder ville han være lettere at spotte på stranden. At han opholdt sig dér, var mere mistænkeligt. Måske skulle han alligevel hellere tage hen i skoven om dagen og håbe på, han ikke mødte nogen? Desuden havde han brug for at gøre noget. Få udløst noget af den spænding, der hobede sig op i kroppen.

Det besluttede han sig for at gøre noget ved. Stranden lå få hundrede meter fra sommerhuset. Bag den lå skoven lidt længere væk. Det var dér, hans eventyr skulle begynde. Han bar det hele ud i bilen og kørte hen til skoven.

Gemt inde på en skovsti sad han et stykke tid i bilen og observerede. Der var ingen mennesker. Så trak han tingene frem. Tog rygsækken med sejlet og småtingene på ryggen, den sortmalede pagaj under armen og den lange pose med træskelletet under den anden. Hvis han mødte nogen nu, var der ingen gode undskyldninger!

Han valgte de små skovstier. Håbede, at der ikke kom nogen hundeluffere her. Han ledte efter det gemmested, han havde fundet under en af turene med Fifi. Det var et sted, hvor skoven var ganske tæt, lidt væk fra stien. Han skubbede rygsækken og posen ind under nogle lavthængende grene, nu kunne det kun ses, hvis man vidste, det var der.

Så var han på benene igen. Nu var alt klar.

Han havde kun gået omkring 100 meter, da han mødte en patrulje. De nikkede til hinanden, og han bad til, at de ikke fandt hans ting.

På vej mod bilen tænkte han på, hvad der ville ske, når han nåede ud til fyrskibet. Prøvede at forestille sig, hvordan det ville være. Det var umuligt, og det var bare med til at bygge spændingen yderligere op inden i ham.

Da han var tilbage i sommerhuset, prøvede han at læse. Tiden sneglede sig afsted. Rastløsheden var ved at æde ham op.

Det lykkedes ham at hvile sig nogle timer. Han drømte om Mathilde. Hun stod ved hans kajak og råbte hurra, og han håbede, det var et godt varsel.

Lidt over 23 spiste han et stort måltid mad, så rejste han sig. Tænkte sig om en sidste gang. Hvad havde han glemt?

Han slettede alle spor efter sig, låste døren og hængte nøglen på plads. Det var kort før midnat. Hans flugt var begyndt.

Det var ret mørkt. I raskt tempo gik han hen til skoven med alle antenner ude. Enhver ukendt lyd fik ham til at stoppe op. På skovvejen duftede der af grannåle og fugtig jord. Han hørte puslelyde og forestillede sig, at han forstyrrede pindsvin, ræve og rådyr, som for længst var gået til ro. Gik langsomt og famlende. Snublede over et par rødde i skovbunden og formåede med nød og næppe at holde sig oprejst. Han bandede lydløst. Det føltes som at gå med bind for øjnene. Han takkede sig selv for, at han havde taget turen adskillige gange de sidste måneder.

Stod stille længe ved lyden af stemmer, der langsomt fortonede sig og forsvandt. Grænsesoldater på patrulje.

Det hele lå, hvor han havde efterladt det. For øvelsens skyld havde han samlet kajakken masser af gange. Det var han glad for nu, hvor det skulle foregå i mørke. Selv med erfarne fingre var det svært at få samlet skelettet rigtigt og trukket dugen ud over.

Endelig var det hele klar. Tingene lå i kajakken, og han åndede lettet

op, da han trak den ud på stien. Helt fremme i skovkanten lagde han sig til at vente. Indimellem kørte de mobile lyskastere, det var uhyggeligt, så godt de lyste op. Han gyste. De kørte time efter time. Nat efter nat. Vagten ville formodentlig ikke sidde og stirre uafbrudt ud i intetheden. Det var han nødt til at håbe. Desuden havde Schönemann sagt, at lyskasterne ikke altid var bemandede.

Fugten i luften nedsatte også sigtbarheden, trøstede han sig med. Hvad kunne de overhovedet se? Var det udelukkende præventivt?

Nøglen lå i, at han selv troede på, at flugten ville gå godt.

I januar havde Mathilde fortalt ham, at det gennem årene var lykkedes en del at flygte den vej. Fyrskibet modtog af og til flygtninge. En af dem ville være ham.

Langt ude over havet så han svage lysglimt, det måtte være fyret. Han stirrede intenst på det. Sammenlignede med kompasset, der bekræftede, at det var den rigtige retning. Suget i hans mave blev dybere.

Det kriblede og krablede på hans krop. Formodentlig var det en blanding af skovmyrer og myg. Myrerne kravlede overalt, og myggene satte sig i ansigtet, på hænderne og halsen. For helvede, hvor det kløede og sved. Han var ved at blive vanvittig. Desuden var hans krop rigelig varm med uldsweater og anorak. Det føltes, som om han kogte.

Der gik vel et kvarter, så hørte han stemmer igen. Det var vagterne. To unge fyre, der gik og fortalte vittigheder. Indimellem lo de højt. Gløden fra deres cigaretter lignede ildfluer. Heldigvis havde de ikke hunde med.

“Tak,” hviskede han næppe hørligt, da de var forbi. Hans hjerte bankede alt for hurtigt.

Han ventede, til der var helt stille, så trak han lynhurtigt kajakken ned gennem sandet. Hans hurtigt arbejdende ben piskede sandet op.

Vandspejlet var roligt. Ikke en krusning. Men hvordan var strømforholdene længere ude? Og hvad med vejrudsigten? Det skulle blæse op i løbet af natten.

Han stod i vandet og lod sig glide ned i kajakken. Spændte skørtet

ud over cockpittet og straks efter kørte pagajen frem og tilbage med en imponerende hastighed, hvis han selv skulle sige det. Nu skulle han bare padle 20 kilometer under nogle andre betingelser, end han var vant til.

Natten var stille. Når pagajen ramte vandet, lød det som brag i hans ører. Han satte farten yderligere op. Det gjaldt om at komme så langt ud som muligt, inden vagterne vendte tilbage.

Han tænkte på tiden som elitesvømmer. På, hvor meget sport havde fyldt i hans liv, og at nu var den store eksamen kommet. Jürgen ville have været stolt af ham.

Meget hurtigere end forventet føltes hans arme tunge. Skulle han alligevel have brugt en dag på restitution? Det var for sent nu.

Han prøvede at fornemme, hvor længe han havde roet med de fjerne blink som mål. Da han antog, der var gået cirka en halv time, tjekkede han armbåndsuret, som lå en i plasticpose. Det passede. Så sænkede han armene, lagde overkroppen hen over kajakken og lå helt stille. Fornemmede lyskasternes lys feje gennem natten. Håbede, at han fyldte så lidt i højden, at de ikke opdagede ham.

En halv time var gået! Efter beregningerne ville det tage mindst fire timer, før han var fremme. Det var meget lang tid!

Da han var sikker på, at patruljen var gået videre, satte han fuld fart på igen. Snart måtte han være usynlig fra land. Han var som en maskine. Armene kørte i store cirkler. Uafhængigt af den massive træthed, der krøb ind i alle lemmer. Han tog noget druesukker og fortsatte. Fortsatte. Fortsatte.

Lige så langsomt begyndte det at blæse op. Bølgerne blev højere og sværere at forcere. Han skulle tage dem forfra. Det krævede ekstra kræfter, og han kæmpede for at holde en skræmmende følelse nede. Følelsen af, at han ville løbe tør for energi.

Et par gange passerede en fragtbåd tæt på. Det fik hans hjerterytme til at ryge helt i vejret, ville de sejle ham ned? Var det den måde, han skulle dø på? Så tæt på målet!

Endnu værre var det, hvis de så ham. Hvis det var et russisk, østtysk eller polsk skib, ville de formodentlig melde ham over radioen. Halvt om halvt ventede han at høre lyden af en østtysk helikopter over hovedet. Det var sådan, de ville hente ham tilbage.

Hækbølgerne efter bådene fik kajakken til at vippe voldsomt. Det tærede på de i forvejen sparsomme kræfter.

Tiden føltes uendelig. Han var kommet uden for lyskasternes radius for længe siden. Nu var alt bare sort. På himlen funkede nogle få stjerner. Det eneste opmuntrende var de konstante, svage blink fra fyret. Han nærmede sig.

Han roede indædt. Prøvede at ignorere de tunge arme.

Trætheden var nu så massiv, at han af og til lod armene hvile hen over pagajen på kajakken. Han var nødt til at lukke øjnene.

Kapitel 86

København, september 1971

Det var adskillige timer siden, Mathilde havde sagt godnat til resten af kollektivet. Da sad de og drak øl, hørte høj musik og sendte en joint rundt. De havde sagt, at hun var kedelig.

Nu lå hun i sin seng og lyttede. Der var omsider stille. Hun måtte have blundet. Underligt, for samtidig havde hun følelsen af ikke at have lukket et øje. Spændingerne havde bygget sig op i hendes krop, mens hun lå og lyttede til deres glade råben for at overdøve Jimi Hendrix. Adskillige gange havde hun haft lyst til at styrte ud i køkkenet og bede dem holde kæft. Det havde hun selvfølgelig ikke gjort.

Endelig var de gået til ro. Når de engang vågnede, havde de planlagt en tur til Kullen i Sverige. Lars ville køre dem i folkevognsrugbrødet. Mathilde havde takket nej. Hvilket alle var enige om var gennemført dårligt.

Hun var ikke kommet med nogen god forklaring, og de forventede, at hun var mere social, efter at hun var flyttet ind i kollektivet igen. Det havde hun lovet dem.

Hun vendte sig, så sengen knirkede. Lå med ansigtet ind mod tapetet, som var begyndt at løsne sig lige over hendes hoved. Hun kunne skimte det i mørket, fordi nogen havde glemt at slukke den udenørslampe, der sad udenfor på husmuren.

Hendes hoved føltes tungt. Også i overført betydning. Hvorfor havde hun ikke fortalt dem om Andreas' flugt? Ikke engang Anette

havde hørt om Andreas. Var det, fordi hun ikke selv troede på, at det ville lykkes for ham?

Netop nu i disse timer skete det. Måske var det lige nu, at Andreas stred sig gennem Østersøens bølger for at nå ud til fyrskibet Gedser Rev.

Men måske gjorde han ikke? Måske var han blevet taget af grænsepatruljen? Måske havde de skudt ham? Eller måske lå han bare og sov hjemme ved siden af Elise. Måske ville han i morgen stå op til en ny dag, hvor han skulle være tolk et eller andet sted?

Hun satte sig op med ryggen mod sengegærdet og slog armene om de bøjede ben. "For helvede," sagde hun højt. "Jeg bliver sindssyg!"

Hun havde gennemgået hele scenariet i hovedet utallige gange. De havde sidst haft kontakt i januar. Andreas var meget dedikeret, da de sås. Allerede på det tidspunkt trænede han som en vanvittig. Havde planer om at træne endnu mere. De havde aftalt, at han skulle flygte den 29. september om natten. Da ville de lyse nætter være forbi, og vandtemperaturen stadig tålelig.

Kunne man lave planer så langt ud i fremtiden? Der kunne ske meget på et halvt år. Det kunne ikke afvises, at Elise var blevet gravid, eller at de ligefrem var blevet gift. Andreas havde nok tænkt, at det hele var en urealistisk drøm. At Mathilde ikke var værd at sætte livet på spil for.

Hun bed sig i knoerne. Alligevel ville hun forfærdelig gerne tro på det. Fordi hun havde indset, at hun elskede Andreas. Ja, netop. Det var jo det, hun gjorde. For første gang siden drukneulykken for ti år siden var hun helt sikker på, at hun havde fundet den rigtige. Kærligheden.

I går havde hun ringet privat til Anders Mathiesen fra fyrskibet Gedser Rev. Fortalt ham, at der nok kom en flygtning i nat. De måtte tro, hun var skør.

I det hele taget virkede det hele usandsynligt. Andreas ville aldrig forsøge at flygte, og hvis han gjorde, ville det næppe lykkes. Måske skulle hun bare tage med til Kullen alligevel? Forsøge at komme videre med sit liv.

Kapitel 87

Gedser Rev, september 1971

Han fik hele tiden saltvand i øjnene. Det sved. Han orkede ikke at åbne øjnene. Hvor længe havde de været lukkede? Sekunder, minutter eller timer? Bølgerne kastede kajakken fra side til side, og han lod kroppen følge med. Lige nu var han ikke bange for patruljebåde eller fragtbåde, der rapporterede tilbage til kysten. Det var mere sandsynligt, at han druknede. Hvis bølgerne blev højere, kunne kajakken meget vel tippe. Han ville ikke have kræfter til at komme op i den igen.

Hvis det skete, var det lige meget. Han orkede ikke mere. Følelsen var vel omtrent, som når man kører bil. Man kan blive så træt, at man i mikrosekunder tænker: Jeg lukker bare øjnene lidt, mens jeg kører. Sådan var det nu. Han havde lukkede øjne og havde ikke kontrol over situationen. Det var bare meget længere end mikrosekunder. Men han var ligeglad. Kajakken førte ham hid og did. Bølgerne kastede ham rundt. Måske tilbage i retning af DDR. Lige om lidt ville han handle.

En motorlyd fik ham til at åbne øjnene. Et nyt fragtskib. Meget tæt på. Med ét var han lysvågen. Et skrig sad fast i halsen. Nu ville han blive sejlet ned. Han padlede som en gal med fornyede kræfter, mens hækbølgerne fra skibet kastede ham rundt.

Bag ham blev motorlyden fjernere, og foran ham dukkede fyrskibet op som et fatamorgana. Måske var det blot halvtreds meter borte? De sidste meter slog hans hjerte som besat. Et helt register af følelser løb

igennem ham. Han var reddet! Eller næsten reddet. Ville de tage ham om bord? Ville han virkelig få sin frihed?

Så var han ved skibssiden. Tøvede i to sekunder, så tog han pagajen og hamrede den ind i skroget, så hårdt han kunne. Træskroget lød hult. Han bankede og bankede. Trætheden var forsvundet.

Nu kunne han høre porten i lønningen åbne. Stemmer, der råbte. Andreas kunne græde, da han mærkede de stærke arme, der trak ham ind. Nogen halede kajakken om bord.

“Tak.” Han var oppe på dækket og stod over for to mand. Hans krop føltes, som om den var af gummi, og han havde svært ved at holde sig oprejst.

“Er det Andreas Müller?” spurgte en lyshåret matros.

“Ja, det er mig. Er jeg ventet?”

Den lyshårede rakte hånden frem. “Anders Mathiesen.”

De andre fulgte trop. En matros ved navn Klaus Bjerg, og skipperen hed Willy Hansen.

“Det blæste op i nat,” sagde skipperen. “Kom ind og få varmen.”

“Tak, fordi I har reddet mig. Tusind tak!” Først da han hørte sig selv sige det højt, forstod han rigtigt, at han var reddet. En følelse af lykke eksploderede inden i ham. Han var på et dansk skib. De kunne ikke længere nå ham!

Andreas mærkede en fornyet energi, da han fulgte efter dem ind i messen. Han tænkte på de personlige papirer, som han klogelig havde placeret i en plasticpose i kajakken.

“Tillykke med, at det lykkedes for dig!” sagde ham, der hed Klaus.

“Tak.” Andreas kunne mærke, han strålede.

“Vil du gerne have et varmt bad?” spurgte skipperen.

“Meget gerne.” Han opdagede, at han klaprede tænder.

De fandt noget arbejdstøj frem, som han tog på efter badet.

I messen fik han et tæppe om sig. De satte sig rundt om et bord efter at have sat brød, marmelade og kaffe frem. Kaffen duftede ubeskrivelig godt.

Andreas kastede sig over maden. Midt imellem to mundfulde af et fantastisk brød med sprød skorpe spurgte han igen: “Er jeg ventet?”

Det lod til, at ham, der hed Anders Mathiesen, var den mest snakkesalige. Han svarede: “Vi kender din forlovede ... eller ved, hvem hun er. Hun har jo besøgt os ... først under dække af at være journalist. Siden hun gav besked om datoen for din flugt ... og hun nævnte, at du i øvrigt taler dansk.”

Ordene fik igen en bølge af bevægelse til at skylle ind over ham. Han var jo reddet! Her sad han på et dansk skib og havde nu også fået bekræftet, at Mathilde havde husket aftalen. Hun ventede sgu på ham.

En klump voksede i halsen, mens han lyttede til Anders Mathiesens ivrige ordstrøm.

Han tænkte på, hvor tæt han havde været på fyret, da han gav op. Hvor længe havde han mon sejlet hid og did på bølgerne?

Som en anden tankelæser sagde ham, der hed Klaus: “Du er fandeme født under en heldig stjerne. Der var ret store bølger. Det var et held, at du ikke kæntrede i den kajak. Du var aldrig kommet op i den igen!”

Andreas nikkede rørt. “Jeg kunne heller ikke mere.”

Kapitel 88

Gedser, september 1971

“H allo, makker, du skal vågne nu.”

Stemmen trængte langsomt ind i Andreas' hoved. Han åbnede øjnene. “Ja, jo ...”

Han satte sig fortumlet op og genkendte manden med det lyse hår. Det var hans redningsmand. Nu erindrede han, at han var på skibet Gedser Rev. Han var en fri mand.

“Tak, fordi du reddede mig. Fik jeg sagt det i nat?”

“Ja, det gjorde du.”

“Tak.”

“Du skal op. Postbåden henter dig om en halv time.”

Andreas rejste sig udmattet fra køjen.

“Vi har tilladt os at kontakte Mathilde Holmgreen. Hun lød ret glad.” Anders blinkede. “Vi har tidligere advaret hende mod at tale åbent i radioen, men det lød, som om hun forstod det, da jeg kaldte hende skat og sagde, at hun skulle besøge mig i dag, fordi jeg fik tidligt fri.”

De lo. Andreas kunne ikke holde op med at smile.

Postbåden kom forbi præcis klokken halv ni, og det var en solrig og blæsende morgen. Det var en lille båd med det danske flag blafrende i agterstavnen. Andreas sad ude under et halvtag for sig selv. Han var iført blåt arbejdstøj ligesom besætningen på Gedser Rev og nogle sko,

som var mindst et par numre for store. Selvom solen skinnede, frøs han. Det var lige meget. Han slugte alt, hvad han så med øjnene, i takt med at de nærmede sig land, mens glæden boblede i ham. Mathilde ventede ham! Hun ventede ham! Det var ikke til at tro.

På kajen i Gedser fik han øje på en politibil og to politimænd. Den ene af mændene gik hen mod postbåden og ventede på, at Andreas hoppede fra borde. Landbetjenten præsenterede sig som Poul Jakobsen. "Velkommen, jeg forstår, De taler dansk."

"Tak." Andreas havde fået en klump i halsen igen. Det var stadig svært at forstå, at det hele var lykkedes. At han var en fri mand, og at alle behandlede ham godt. Det var første gang, han havde mødt en politimand, hvor han ikke tænkte grimme ting. Nu tænkte han på mennesket bag. Manden, han stod overfor, lignede en venlig familiefar. Han var ikke engang bevæbnet.

"Vi har nogle procedurer, vi skal igennem," fortalte Jakobsen på vej over mod en ventende politibil. "Først har vi en afhøring, hvor vi skal høre lidt om Deres baggrund, hvorfor De er her og den slags. Det er ren rutine. Dernæst sender vi Dem med færgen fra Rødby til Puttgården, Vesttyskland. Det er obligatorisk for alle østtyske flygtninge."

"Det er fint." Andreas prøvede at lyde rolig, selvom han ærgrede sig. Hvorfor havde han ikke tænkt på, at han ikke kunne tage direkte til København? Officielt var alle østtyskere vesttyskere, hvis det lykkedes dem at flygte. Formodentlig ville de udstyre ham med et vesttysk pas og den slags, inden han kunne komme tilbage til Danmark.

Langt borte summede Jakobsens stemme videre. Han talte om en opsamlingslejr for østtyske flygtninge. Der startede alle østtyskeres nye liv. Andreas prøvede at koncentrere sig. Lytte efter. Han indså, at han havde status af flygtning nu. Men han var kun optaget af Mathilde og af at betragte omgivelserne. Færgelejet. Grønne træer. Parkeringspladser. Huse og længere borte en lystbådehavn. Der var ikke skyggen af vagter, patruljer, vagttårne eller mobile lyskastere. Ufatteligt!

Han besluttede sig for at sende et brev til Elise og bede hende

kontakte hans mor. I brevet ville han takke hende for alt det, hun havde været for ham, og bede hende om tilgivelse.

Afhøringen skulle foregå i Nykøbing Falster. Turen til politistationen tog cirka en halv time. Hele vejen stirrede Andreas fascineret ud ad vinduerne i bilen. Danmark var så smukt, og luften var ren. Der var ingen huller i vejene. Ingen faldefærdige Trabanter med sort røg osende ud ad udstødningsrøret. Ingen cementgrå bygninger. Alting var velholdt her. På vejen kørte luksusbiler, som knap sagde en lyd sammenlignet med en Øst-model. Der var nydelige huse og gårde, som lå ud til grønne marker, og det hele var ren idyl. Hvornår ville han mon få Mathilde at se?

Kort efter ankomsten til Nykøbing Falster blev han anbragt i et mødelokale med kaffe og to betjente. Atmosfæren var afslappet. Han svarede beredvilligt på alle deres spørgsmål. Om hvor han kom fra. Hvad han havde beskæftiget sig med. Hvorfor han ønskede at flygte. Hvordan han var flygtet.

Det hele tog et par timer, så sagde Jakobsen: “Nu kører vi Dem til færgen i Rødby. Som De ved, skal De til Vesttyskland, hvor De skal afhøres, før De kan få et nyt pas som bevis på Deres nye statsborgerskab som vesttysk borger.” Han smilede.

Hele forløbet gik rasende hurtigt, syntes Andreas. Han kunne ikke kape det. “Mathilde ... Holmgreen,” fremstammede han. “Jeg kan ikke tage til Vesttyskland uden at have set hende ... Det kan jeg ikke!”

Et smil spillede om Jakobsens mund. “Mon ikke det går. Jeg har fået at vide, at hun venter her i bygningen. Hun kan godt få lov til at tage med til Rødby.”

Andreas fór op, og hans hjerte var ved at hoppe ud af brystet. “Er hun her?”

“Nemlig.” Jakobsen åbnede døren og førte ham gennem en lang korridor, hvor han åbnede den sidste dør på højre hånd.

Andreas så det røde, krøllede hår først. Så mærkede han hendes arme omkring sin hals. Og så ramte kysset.

Efterskrift

Det ligger mig meget på sinde, at min roman er så historisk korrekt som muligt. Jeg lader mig inspirere af virkelige historier, det synes jeg er utrolig spændende. Men jeg har valgt at ændre nogle detaljer, så de passer bedre til historien, Det gælder blandt andet en af de små sidehistorier, flugthistorien med passene. I min bog foregår den i 1969, men i virkeligheden foregik den i 1961. Jeg syntes bare, at den historie skulle med. I øvrigt kan det tilføjes, at der også i årene efter 1961 var en del flugtforsøg, hvor falske pas var involveret. En anden detalje, jeg har ændret lidt, er den om Østersø-ugen. Den foregik egentlig i juli, men i min roman blev det altså august.

Generelt lader jeg mig meget inspirere af faglitteratur – det bliver nemt til læsning af mindst 50 fagbøger for at skrive én roman. Jeg vil naturligvis gerne gøre min roman så virkelighedstro som muligt. Det er ikke ualmindeligt, at folk spørger mig: Hvordan når du det? Og mit svar er altid: Det aner jeg ikke. Men det rigtige svar er nok, at jeg har biblioteksbøger med overalt – gerne fem ad gangen, så jeg aldrig løber tør. Bøgerne læser jeg i bilen, når min mand kører fra A til B, i venteværelset hos tandlægen og på de mange hotelovernatninger, jeg har i forbindelse med mit arbejde for Bureau Veritas. Historiebøger er jo fantastiske!

Ud over bøgerne holder jeg meget af at finde de rigtige personer at tale med/interviewe. Kan jeg finde nogle 'øjenvidner' eller eksperter, som har prøvet 'det' eller har været i lignende situationer på samme tid og sted, så er det jo helt eminent. Herunder fremgår det, at jeg har

været virkelig heldig med at finde gode hjælpere til denne bog. Uden dem var bogen ikke blevet det samme.

Tak til

Jeg har mange at takke for tilblivelsen af denne bog. Det er lykkedes mig at finde en række 'eksperter', som har været til stor hjælp.

Tak til Mathias Polakowski, der bor i Berlin, og som er vokset op under DDR-tiden, han har beredvilligt svaret på '100 spørgsmål til professoren'.

Tak til Inger Hammer, som var barn i Aabenraa i 70'erne, for gode input om ungdomslivet.

Tak til Michael Perlmutter for gode input om Thylejren.

Tak til Niels Gartig, tidligere matros på Gedser Rev, for stor hjælp i forbindelse med fyrskibet og sikkerhedsniveauet i DDR.

Tak til forfatter Jesper Clemmensen, som har bidraget med svar på spørgsmål og ikke mindst med sine fantastiske bøger, herunder *Flugtrute Østersøen* (2012), som har været til stor inspiration for mig.

Tak til tidligere kriminaltekniker Lars Hebsgaard for stor hjælp i forbindelse med politispørgsmål om min spionhistorie under den kolde krig

Også tusind tak til mine trofaste hjælpere: Dorthe Juhl, Birreth Solmer samt min fantastiske forfatterkollega Claus Lohman. Alle tre læser hver en linje, jeg skriver.

Tak til forlagene Mofibo og People's, som har så mange skønne, hjælpsomme medarbejdere, som jeg holder meget af at samarbejde med. Det er ikke mindst Erik, Anja, Sophia, Nicole og Emilie.

Tak til lydbogsoplæser Maria Garde, som gør det forrygende. Hun puster liv i alle mine karakterer.

Men allermest tak til min dejlige redaktør, Birgitta Gärtner, som i den grad er med til at øge min kreativitet og hjælpe mig videre, når processen går i stå.

